CUVIOSUL PAISIE AGHIORITUL
CUVINTE DUHOVNICEȘTI

I

CU DURERE ȘI DRAGOSTE PENTRU OMUL CONTEMPORAN



EDITURA EVANGHELISMOS
BUCUREȘTI - 2003

Traducere din grecește după originalul:

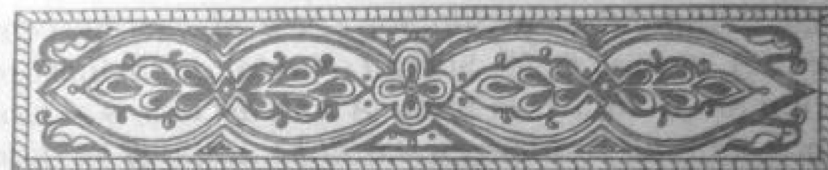
«Μέ πόνο και αγάπη για τόν σύγχρονο ανθρωπο»
του Γέροντος Παϊσιου Άγιορείτου, 1999

CUPRINS
apasa aici

Descrierea **CIP a Bibliotecii Naționale a României**
PAISIE AGHIORITUL
Cuvinte duhovnicești / Paisie Aghioritul ; trad.:ieroschimonah Ștefan Nuțescu - București : Evanghelismos, 2003-
vol.
ISBN 973-86040-6-0
Vol.1: Cu durere și dragoste pentru omul contemporan.- 2003. - ISBN 973-86402-0-2

I. Nuțescu, Ștefan (trad.)

28



ÎNSEMNARE BIOGRAFICĂ

Fericitul stareţ Paisie, după numele lui din lume Arsenie Eznepidis, s-a născut la 25 iulie 1924 în Farasa Capadociei. A venit în Grecia odată cu Schimbarea[1] şi a crescut în Koniţa.

Din fragedă vârstă a trăit în nevoinţă; desfătarea lui erau Vieţile Sfinţilor, ale căror lupte se nevoia să le urmeze cu râvnă mai presus de măsură şi cu scumpătate minunată. S-a dedat rugăciunii neîncetate, cultivând în acelaşi timp smerenia şi dragostea. A învăţat meseria de tâmplar ca şi astfel să-L urmeze pe Hristos. În armată a servit ca telegrafist trei ani şi jumătate în timpul războiului răzvrătiţilor[2], trăind şi acolo în asceză. În tot ceea ce întreprindea, se distingea prin vioiciunea, jertfirea de sine, moralitatea şi harismele sale. După ce şi-a îndeplinit datoria faţă de Patrie, a intrat în viaţa monahală, pe care a dorit-o din copilărie. Fiind el încă mirean avusese cercetări dumnezeieşti, dar în viaţa sa monahală bunăvoinţa Domnului, a

[1] Atunci s-a făcut schimb de populaţie, venind grecii din Turcia şi plecând turcii din Grecia.

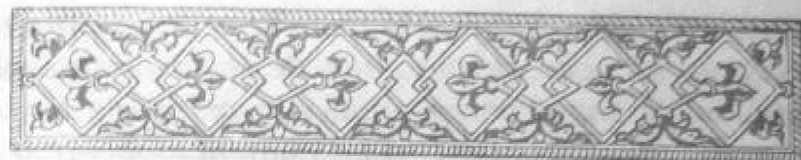
[2] Războiul răzvrătiţilor este războiul din 1946-1949 dintre răzvrătiţii comunişti şi armata guvernamentală a Greciei.

Maicii Domnului și a Sfinților către el a atins culmi înalte. A pustnicit în Sfântul Munte, la mânăstirea Stomiu din Konița și la Sinai. A trăit ascuns, s-a dăruit în întregime lui Dumnezeu, iar El l-a arătat și l-a dăruit întregii lumi. A îndrumat, a mângâiat, a tămăduit, a odihnit mulțimea oamenilor care alergau la el. Sufletul lui sfințit revărsa dragoste dumnezeiască și chipul său cuvios iradia harul dumnezeiesc. Toată ziua aduna neobosit durerea omenească și împrăștia mângâierea dumnezeiască.

După dureri martirice, care, precum spunea, l-au folosit așa cum nu l-au folosit nevoințele lui pustnicești de toată viața, s-a odihnit în Domnul la 12 iulie 1994 la Sihăstria Sfântului Ioan Evanghelistul de la Suroti-Tesalonic. A fost înmormântat lângă Biserica Sfântului Arsenie Capadocianul.

Să avem parte de binecuvântarea lui. Amin.





PROLOG

Prin adormirea sa în iulie 1994, fericitul Stareț Paisie a lăsat o moștenire duhovnicească: învățătura sa. Monah simplu, cu puține cunoștințe ale școlii primare, dar bogat după înțelepciunea lui Dumnezeu, el s-a golit pe sine pentru aproapele său. Învățătura sa n-a fost predică sau cateheză. Făcându-și din Evanghelie normă de viață, învățătura sa izvora din însăși viața sa, al cărei semn era dragostea. S-a instruit pe sineși după Evanghelie, de aceea mai întâi chipul său era cel care îi învăța pe oameni, precum și dragostea sa evanghelică și cuvântul său luminat. Când primea diferiți oameni, cu toate particularitățile lor, nu numai că asculta în mod simplu și cu răbdare problemele, pe care aceștia i le încredințau, ci cu sfânta lui simplitate și discernământ intra adânc în inimile lor, și durerea, neliniștea și problemele lor le făcea ale sale. Și atunci, încet-încet se săvârșea minunea: schimbarea omului. "Dumnezeu – spunea el – face minuni când cineva participă cu inima sa la durerea celuilalt".

Cu bucurie am remarcat felul în care au fost primite primele cărți despre viața și învățătura Starețului, precum și interesul cu care au fost citite. Mulți vorbeau

în chip minunat despre răspunsurile ce le-au primit la întrebările lor, despre modurile de rezolvare ale problemelor lor, mângâierea primită în mâhnirile lor. Ne bucuram îndeosebi atunci când oameni îndepărtați de Biserică au dobândit neliniștea cea bună și și-au schimbat viața. De multe ori ne-au venit pe buze stihurile imnografului, care se referă la Marele Vasile: "Deși a murit, trăiește în Domnul, dar trăiește și cu noi, precum se spune în Biblie". În același timp am simțit nevoia ca și cuvintele Starețului, pe care le-am scris cu evlavie de la primii pași ai obștii pentru că ne-au fost nespus de folositoare, să le oferim și fraților în Hristos, care ne-au cerut aceasta în mod insistent.

Bunul Dumnezeu a iconomisit ca Sihăstria noastră să își datoreze existența sa Părintelui Paisie. El a luat aprobarea episcopală pentru întemeierea ei și s-a îngrijit pentru aflarea locului. Aceasta a făcut-o deoarece inima lui nobilă și sensibilă a simțit o mare recunoștință pentru asistența noastră atunci când l-am cunoscut pentru întâia oară în 1966, la spital, unde se afla pentru a face operație la plămâni. De atunci a simțit că este fratele nostru mai mare luându-și obligația "să căpătuiască pe surorile sale", precum spunea, înțelegând prin aceasta întemeierea Sihăstriei. În octombrie 1967 s-au stabilit aici primele surori. Părintele Paisie a stat atunci două luni la Sihăstrie, ca să ajute la organizarea obștii. După aceea ieșea din Sfântul Munte de obicei de două ori pe an și ajuta la bunul mers al obștii, precum și pe fiecare soră în nevoința ei duhovnicească, cu sfaturile sale luminate de Dumnezeu și cu

experiența sa personală. Din Sfântul Munte, din "America duhovnicească", precum îl numea, iarăși ajuta cu rugăciunea și cu epistolele ce le trimetea fie personal fiecărei surori, fie întregii obști.

În 1967, când Starețul Paisie a început să pună temeliile vieții de obște ale Sihăstriei începând de la cele mai simple chestiuni practice până la cele mai serioase probleme duhovnicești, avea 43 de ani. Cu toate acestea, era deja bărbat desăvârșit, "la măsura vârstei deplinătății lui Hristos"[3], având înțelepciunea Bătrânilor. Din primele zile ale vieții obștei simțeai că și cuvintele lui erau "cuvinte ale vieții veșnice"[4], că multe dintre acestea erau axiome pentru viața zilnică. De aceea te grăbeai să le scrii, ca să nu se uite și să fie folosite ca îndreptar sigur în petrecerea duhovnicească.

Iar atunci când însemnările noastre au completat primele caiete, le-am supus cu sfială judecății lui. Cu sfială, deoarece Bătrânul accentua totdeauna punerea în lucrare. Nu voia să adunăm material, "muniții" fără practicarea cuvintelor lui în viața noastră. Cerea ca ceeea ce am auzit sau citit să lucrăm duhovnicește. Altfel, precum spunea, la nimic nu ne vor folosi cele multe scrise și numeroasele însemnări, precum la nimic nu ajută unui stat dacă are multe muniții și nu are armată instruită ca să le folosească. Cedând rugăminților noastre insistente, a primit să le vadă și

[3] Efes. 4, 13.
[4] In. 6, 68.

să le completeze sau să corecteze cele care din întâmplare n-au fost înțelese pe deplin.

Această înregistrare a continuat pe toată durata celor douăzeci și opt de ani în care Starețul a supravegheat și a povățuit Sihăstria. S-au înregistrat sinaxele obștii și convorbirile cu Starețul – la început prin însemnări ce le scriau surorile pe durata sinaxelor iar în ultimii ani prin înregistrare pe casete – dar și discuțiile particulare ale surorilor cu Starețul, pe care fiecare soră le-a scris îndată după discuția cu el. Odată, când lucrul acesta a fost observat de Stareț, el a spus oarecum mânios: "De ce scrieți acestea? Ca să le păstrați pentru vreme de nevoie? Scopul este să le lucrați, să le practicați! Și cine știe ce scrieți voi acolo. Ia aduceți-mi să văd!". Când i s-au dat însemnările unei surori, expresia feții i s-a schimbat și a spus cu satisfacție: "Măi, măi, bre fiule, asta este magnetofon. Le-a scris exact cum le-am spus!".

Comunicarea noastră cu Starețul se făcea de obicei în chip de răspuns la întrebările noastre. În discuțiile particulare ale surorilor cu el întotdeauna existau întrebări mai ales despre nevoința personală. În sinaxele cu Bătrânul, care erau programate, se discutau probleme ce ne preocupaseră în absența lui. Ele se concentrau sub forma întrebărilor care urmau să se discute atunci când ar fi venit. Erau chestiuni de tot felul: de conducere, practice, duhovnicești, sociale, bisericești, naționale etc. În sinaxele privind numai obștea, în afară de întrebările ce le puneau surorile, pretext pentru diferite teme pe care le aborda, puteau fi dezbătute și simple neînțelegeri. Starețul le punea în

valoare pe toate pentru folosul duhovnicesc al sufletelor. Sunetul unui avion, zgomotul unei mașini, ciripitul unei păsări, deschiderea unei uși sau o simplă propoziție puteau constitui pretextele de a vorbi multă vreme despre o problemă serioasă. "Le folosesc pe toate – spunea – pentru comunicarea cu cele de sus, cu cerul. Dacă cineva le-ar lucra pe toate duhovnicește, știți ce câștig duhovnicesc ar scoate și ce experiență duhovnicească ar câștiga?".

Și precum "Bunul Dumnezeu, ne spunea adesea, Se îngrijește de noi mai întâi pentru viața cealaltă și după aceea pentru aceasta", tot astfel și scopul său în comunicarea sa cu omul era de a-l pregăti pentru Împărăția cerurilor, ajutându-l să cunoască voia lui Dumnezeu spre a se uni cu El. Când vorbea despre ceva din natură, din știință, din tehnică sau din viața zilnică, nu-l interesau chestiunile acestea în sine, ci le folosea ca să trezească sufletele, să le ajute în chip parabolic să prindă sensul cel mai profund al vieții pentru a "se agăța" de Dumnezeu.

Deoarece cuvântul lui se distingea prin cumpătare, promptitudine, umor firesc, putea spune mari adevăruri într-un mod simplu și vesel. "Eu fac însorirea", spunea el, înțelegând că precum soarele este absolut necesar ca să se deschidă florile, așa și o ușoară atingere pastorală ajută la deschiderea și vindecarea sufletului. Pastorație luminată, care adesea pregătea terenul sufletului ca să primească și asprimea cuvintelor lui referitoare la neclintirea adevărului evanghelic. În felul acesta, chiar și cel mai aspru cuvânt al său

cădea ca o răcoreală binefăcătoare în inima celuilalt, lucrând-o ca să rodească duhovnicește.

Materialul care s-a concentrat în acești douăzeci și opt de ani împreună cu epistolele pe care le-a trimis Sihăstriei din Sfântul Munte s-a ordonat pe teme, după adormirea Starețului, spre a fi mai ușor de folosit în viața zilnică a obștei. În paralel s-au clasificat și toate întâmplările referitoare la viața sa, chiar și experiențele dumnezeiești ce le-a trăit, la care se referea nu din dorința de a vorbi despre sine, ci oferindu-le ca milostenie duhovnicească. "Nu vă spun acestea, ne zicea, ca să-mi puneți decorații sau ca să-mi spuneți: «Bravo!». Ci când spun ceva fie din război, fie din armată sau orice aș spune, chiar și o pildă în glumă, nu le spun la întâmplare; vreau să accentuez ceva, ca să prindeți sensul cel mai adânc. Niciodată nu spun lucruri nefolositoare". În felul acesta se făcea "donator duhovnicesc de sânge", ca să întărească credința anemică, să altoiască mărimea de suflet și să cultive, ca un adevărat fiu nobil al lui Dumnezeu, noblețea duhovnicească spre a ne înrudi cu Dumnezeu. "Mă golesc, mă golesc, ne spunea, și ce va fi? Căci, ca să vă ajut, sunt nevoit să spun și lucruri despre mine. Fac cea mai mare risipă: risipă duhovnicească; oare cel puțin prinde teren? Vreau să spun astfel că orice întâmplare pe care sunt nevoit s-o povestesc pentru a vă ajuta, de pildă cum m-a ajutat purtarea de grijă a lui Dumnezeu în cutare împrejurare, eu o pierd. Cel puțin prinde teren?".

Având în vedere anii grei pe care îi străbatem, am hotărât să dăm publicității tot acest material într-un șir

de tomuri începând cu temele de interes mai larg. Multe sunt problemele zilnice, pe care însă de nu le abordăm potrivit Evangheliei, consecințele vor fi dureroase, dacă nu catastrofale, și pentru viața prezentă dar și pentru cea viitoare.

Această opțiune a noastră a fost încurajată și de un gând pe care l-a avut Starețul în urmă cu mulți ani. Se gândea să scrie "o carte ca să-i înglobeze pe toți: mireni, monahi, clerici". Gândul acesta n-a apucat să-l realizeze, căci tot timpul său l-a pus la dispoziția sufletelor îndurerate care ajungeau în fiecare zi la Coliba lui și cărora se dăruia în întregime, în ciuda slabelor lui puteri trupești. "Noutățile mele – scria într-o oarecare scrisoare a sa – sunt: multă lume, obosită, chinuită. Lumea se tot înmulțește cu problemele ei, dar rugați-vă ca să nu se împuțineze puterile mele trupești. Fac puțină iconomie și cu mine, pentru că trebuie să pot întotdeauna. Pot, nu pot, trebuie să pot!".

Precum am spus, Starețul răspundea de obicei la întrebări. De aceea în compunerea temelor care s-au făcut din cuvintele lui în diferite împrejurări s-a păstrat forma dialogală. În cadrul dialogurilor s-au introdus și extrase din epistolele pe care le-a trimis Sihăstriei sau teme din cărțile ce le-a scris el însuși, precum și orice s-a potrivit tematic din epistolele pe care ni le-au încredințat unii frați în Hristos sau din însemnările ce s-au făcut după discuțiile cu Starețul, astfel încât fiecare temă să fie dăruită în cea mai mare deplinătate posibilă. S-a depus osteneala să se păstreze după putință promptitudinea și harul cuvântului rostit de Bătrânul. Au rămas deasemenea și unele repetări care

accentuează noimele și îmboldesc inimile, și câteva din desele exclamări din decursul povestirilor ce ieșeau din inima sa, care vibra de o dragoste atât de mare față de Dumnezeu și de om.

Referirile la viața monahală sunt dese. Aceasta se întâmplă nu numai deoarece Starețul se adresează monahiilor, dar și pentru că voia ca "bucuria călugăriei", care izvorăște din încredințarea vieții monahului lui Dumnezeu, să o caute și fiecare mirean, ca să se elibereze de lipsa de siguranță pe care o dă credința în eul propriu și să se bucure de Rai încă din această viață.

Cartea "Cu durere și dragoste pentru omul contemporan" constituie primul volum al seriei "Cuvinte ale Cuviosului Paisie Aghioritul". Cuprinsul ei, spre a fi mai lesne de folosit, s-a împărțit în patru unități tematice. Fiecare unitate este împărțită în capitole și fiecare capitol în părți mai mici având titlurile potrivite. Subînsemnările, care explică termeni din viața duhovnicească și monahală cunoscuți fraților în Hristos care au un contact mai strâns cu textele patristice, s-au făcut mai ales spre a-i ajuta pe cititorii care nu sunt încă familiarizați cu o astfel de terminologie.

Deoarece Starețul, precum am spus, folosea adesea exemple din știință, din tehnică etc., exista teama să redăm în transcrierea cuvântului său oral oarecare expresii și termeni greșiți. De aceea am dat capitolele respective, înainte de a se publica, spre a fi citite de diferiți frați în Hristos de specialitate. Le mulțumim,

căci având ei o deosebită evlavie față de Starețul au revăzut aceste texte și au făcut diferite intervenții. Vom rămâne recunoscătoare și pentru oricare altă indicație.

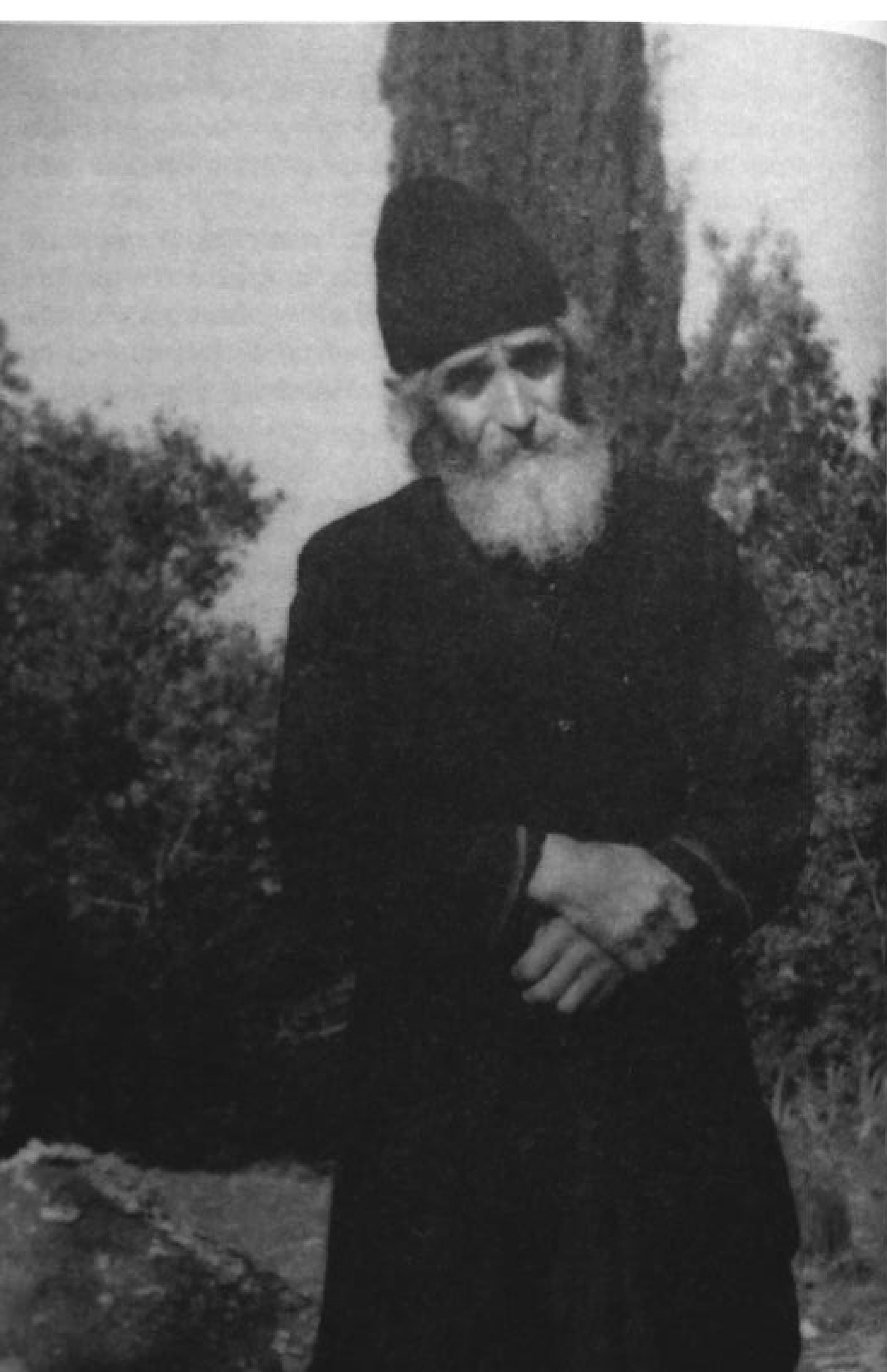
Să nădăjduim că "risipa duhovnicească" pe care Starețul a făcut-o din multa sa dragoste "va prinde rădăcină" în sufletele simple și binevoitoare ale cititorilor dornici să se îmbogățească cu înțelepciunea lui Dumnezeu "cea ascunsă de cei înțelepți și pricepuți și descoperită pruncilor[5]*. Amin.*

Duminica Tuturor Sfinților – 14 iunie 1998

Stareța Sfintei Sihăstrii
Monahia Filoteia
și surorile ei în Hristos



[5] Lc. 10, 21.



– Părinte, spune-ţi-ne ceva.

– Ce să vă spun?

– Ce vă spune inima...

– Ceea ce-mi spune inima este să iau cuţitul, s-o tai bucăţele, s-o împart lumii şi apoi să mor.





Introducere din cuvintele Stareţului

'Anii pe care îi străbatem sunt foarte grei şi foarte primejdioşi, dar în cele din urmă va birui Hristos'

Marea majoritate a lumii epocii noastre este instruită lumeşte şi aleargă cu o viteză lumească mare. Dar fiindcă îi lipseşte frica de Dumnezeu – *'începutul înţelepciunii este frica de Dumnezeu*[6] – îi lipseşte frâna, iar cu viteză, fără frână, sfârşeşte în prăpastie. Oamenii au foarte multe probleme şi cei mai mulţi sunt foarte ameţiţi. Şi-au pierdut orientarea. Încet-încet vor ajunge să nu se mai poată controla pe ei înşişi. Dacă cei ce vin în Sfântul Munte sunt atât de zăpăciţi, atât de încurcaţi, cu atâta nelinişte, gândiţi-vă: ceilalţi care sunt departe de Dumnezeu, de Biserică, oare cum vor fi?

Şi vezi în toate ţările furtună, ameţeală mare. Sărmana lume – Dumnezeu să Se milostivească – fierbe ca oala minune. Şi cei mai mari cum lucrează! Bucătăresc – gătesc, le aruncă pe toate în oala minune şi

[6] Ps. 110, 10.

acum oala fluieră! Peste puţin va sări supapa. Am spus unuia care avea o funcţie mare: "De ce nu luaţi aminte la unele lucruri? Ce va fi?". "Părinte, îmi spune, mai întâi răul era ca puţină zăpadă; acum s-a făcut un troian. Numai o minune poate ajuta". Dar în felul în care înţeleg unii să ajute într-o situaţie, fac troianul răului şi mai mare. În loc să ia unele măsuri pentru învăţământ etc., ei fac mai rău. Nu caută cum să strice acest troian, ci îl măresc. Vezi, la început zăpada este puţină. Dacă se rostogoleşte la vale se face un bulgăre. Bulgărele, adunând altă zăpadă, lemne, pietre etc., încet-încet se face mai mare şi mai mare, şi în cele din urmă se face un troian mare. Aşa şi răul: puţin câte puţin a devenit troian şi se rostogoleşte. Acum e nevoie de o bombă ca să-l spargi.

– Vă neliniştiţi, Părinte?

– Ah, mi s-a albit barba înainte de vreme. Pe mine mă doare de două ori mai mult. O dată că prevăd o situaţie şi strig ca să prevenim un rău ce e pe cale să se producă şi o dată pentru că nu se dă importanţă – poate nu din dispreţ – şi se face răul, iar abia după aceea vin ca să îi ajut. Acum înţeleg cât au suferit proorocii. Cei mai mari mucenici au fost proorocii. Mucenici mai mari decât toţi mucenicii, cu toate că n-au murit toţi cu moarte mucenicească. Pentru că mucenicii sufereau pentru puţin, în timp ce proorocii vedeau o situaţie şi sufereau mereu. Strigau mereu, dar ceilalţi rămâneau indiferenţi. Iar când venea vremea şi îi ajungea mânia lui Dumnezeu din pricina nepăsării lor, erau chinuiţi şi proorocii împreună cu ceilalţi. Cel puţin atunci numai atâta îi ducea mintea pe oameni. Îl

lăsau pe Dumnezeu şi se închinau idolilor. Astăzi, pe cât înţeleg, este cea mai mare idolatrie.

N-am conştientizat că diavolul s-a pus cu tot dinadinsul să distrugă făpturile lui Dumnezeu. A făcut panghinea[7] ca să distrugă lumea. A turbat, pentru că a început să intre în lume neliniştea cea bună. Este foarte sălbăticit, pentru că ştie că timpul lui e scurt[8]. Acum face ca un criminal care atunci când îl înconjoară spune: "Nu mai am izbăvire! Mă vor prinde!", şi sparge tot. Sau ca militarii care în vreme de război, atunci când li se termină muniţiile, scot suliţa sau sabia şi se aruncă în luptă orbeşte, spunându-şi: "Şi aşa suntem pierduţi; să omorâm cât putem mai mulţi". Lumea arde. Pricepeţi aceasta? Au cuprins-o multe ispite. O astfel de văpaie a aprins diavolul încât de s-ar aduna toţi pompierii, n-o pot stinge. Văpaie duhovnicescă. N-a rămas nimic. Numai de rugăciune e nevoie ca să se milostivească Dumnezeu spre noi. Vezi, atunci când se aprinde un foc mare şi pompierii nu mai pot face nimic, oamenii sunt nevoiţi să se întoarcă la Dumnezeu şi să-L roage să trimită o ploaie puternică pentru a-l stinge. Tot astfel şi pentru văpaia duhovnicească pe care a aprins-o diavolul, e nevoie numai de rugăciune ca Dumnezeu să ajute.

Toată lumea se îndreaptă spre o stricăciune generală. Nu poţi spune: "Într-o casă s-a stricat puţin fereastra sau altceva, ca să o repar", ci toată casa este stricată. Toată casa este în dezordine. S-a stricat chiar tot

[7] Lucrare pe care o fac împreună toţi părinţii şi fraţii unei mănăstiri sau ai unui schit.

[8] Vezi Apoc. 12, 12.

"satul". Situația a scăpat de sub control. Numai de sus mai este nădejde, la ceea ce va face Dumnezeu. Acum e vremea ca Dumnezeu să lucreze cu șurubelniță, cu mângâieri, cu pălmuțe ca să o îndrepte. Lumea are o rană care s-a îngălbenit și trebuie spartă, dar încă nu s-a copt bine. Se coace răul, ca atunci în Ierihon[9] când a fost ars pentru "dezinfecție".

Ce fel de suferințe are lumea

Suferințele lumii sunt fără sfârșit. Se vede peste tot o descompunere generală, și familii, și mici și mari. În fiecare zi inima mea se face tocătură. Cele mai multe case sunt pline de supărări, de neliniște, de stres. Numai în casele care trăiesc după Dumnezeu oamenii sunt bine. În celelalte, unii divorțează, alții sunt falimentari, alții bolnavi, alții accidentați, alții cu psiho-medicamente, iar alții cu droguri. Mai mult sau mai puțin cu toții, sărmanii, au câte o durere. Mai ales acum, nu au de lucru; datorii de aici, suferințe de dincolo; îi urmăresc băncile, îi scot din case, o mulțime de necazuri. Și acestea nu țin o zi sau două. Iar din pricina acestei situații chiar și copiii cei sănătoși ai acestor familii se îmbolnăvesc. Multe familii de acestea, dacă ar avea lipsa de grijă a monahilor, ar petrece cel mai bun Paște!

Câtă nefericire există în lume! Când pe cineva îl doare și se interesează de ceilalți și nu de sine, atunci el vede întreaga lume ca la radiografie, cu raze duhovnicești... De multe ori, atunci când rostesc rugăciunea: "Doamne Iisuse...", văd copilași mici, sărmanii, cum trec pe dinaintea mea mâhniți și se roagă lui Dumnezeu. Mamele lor îi pun să facă rugăciune pentru că au probleme, greutăți în familie și cer ajutor de la Dumnezeu. Întorc butonul pe aceeași frecvență și astfel comunicăm.

Asigurări și... nesiguranță

Astăzi lumea s-a umplut de tot felul de asigurări, dar, fiind depărtată de Hristos, simte cea mai mare nesiguranță. În nici o epocă nu a existat nesiguranța pe care o au oamenii contemporani. Și deoarece asigurările omenești nu-i pot ajuta, ei aleargă acum să intre în corabia Bisericii ca să simtă siguranță duhovnicească, căci văd cum corabia lumească s-a scufundat. Dar dacă văd că și în corabia Bisericii intră puțină apă, că și acolo au fost prinși de duhul lumesc și nu există Duhul Sfânt, atunci oamenii se deznădăjduiesc, pentru că nu mai au de ce să se prindă.

Lumea suferă, se pierde și, din păcate, toți oamenii sunt nevoiți să trăiască în acest iad al lumii. Cei mai mulți simt o mare părăsire, o nepăsare – mai ales acum – din toate părțile. Nu au de ce să se țină. Se împlinește zicala: "Cel ce se îneacă se agață și de un pai". Aceasta arată că cel ce se îneacă vrea să se prindă de ceva, ca să se salveze. Vede corabia înecându-se și merge sărmanul să se prindă de catarg. Dar, deși vede corabia în primejdie să se înece, nu se gândește că și catargul se va scufunda. Se

[9] Isus Navi 6, 24.

prinde de catarg şi se îneacă mai repede. Vreau să spun că oamenii caută să se sprijine de ceva, să se prindă de ceva. Şi dacă n-au credinţă, ca să se sprijine de dânsa, dacă nu se încred în Dumnezeu, încât să se încredinţeze complet pe ei înşişi lui Dumnezeu, se vor chinui. Mare lucru este încrederea în Dumnezeu.

Anii pe care îi străbatem sunt foarte grei şi foarte primejdioşi, dar în cele din urmă va birui Hristos. Veţi vedea că vor cinsti Biserica. Numai noi să fim corecţi. Vor înţelege că altfel nu o vor putea scoate la capăt. Şi politicienii au înţeles că dacă cineva poate ajuta acum în acest azil de nebuni, cum a devenit lumea, aceştia sunt oamenii Bisericii. Să nu vi se pară ciudat. Politicienii noştri au ridicat mâinile în sus. Unii au venit şi la Coliba mea şi mi-au spus: "Călugării trebuie să facă misiune, altfel nu se poate". Ani grei! Dacă aţi şti în ce situaţie ne aflăm şi ce ne aşteaptă!...

Ce fel de căutare există

Într-o zi de iarnă au venit la mine vreo optzeci de oameni: de la studenţi până la regizori. Plângeau şi întrebau dacă pot studia Teologia. În lume situaţia este ieşită din comun. Toţi cer ceva, fără ca cei mai mulţi să ştie ce cer. Unii caută adevărul cu mandolina. Alţii caută pe Hristos cu muzica cea nebună.

– Într-adevăr, Părinte, cât de mult caută lumea adevărul. Vin atâţia oameni şi stau în picioare aşteptând ore întregi.

– Printre semnele vremurilor este şi acesta: ca lumea să ceară ajutor de la mine, ticălosul. Nu văd nimic bun în

mine şi mă mir ce găsesc oamenii de aleargă la mine. Sunt un dovleac cu coajă de harbuz. În zilele noastre ei mănâncă dovleacul ca pe harbuz, pentru că are coajă de harbuz. Pornesc de la capătul lumii şi nici nu sunt siguri dacă mă vor găsi sau nu. Mi-e scârbă şi de mine, dar şi de lume mă doare. Unde am ajuns! În ce hal a ajuns lumea! Proorocul Isaia spune că va veni vremea când oamenii vor găsi pe unul ce are haină şi-i vor spune: *"Vino să te facem împărat"*[10]. Dumnezeu să se milostivească de noi!

Când citesc Psalmul 28, care este pentru cei ce se primejduiesc pe mare[11], spun: "Dumnezeul meu, şi pământul, lumea toată, s-a făcut mai rău ca marea deoarece îneacă lumea duhovniceşte". Şi când vine lume deznădăjduită, le citesc psalmii 93 şi 36: *"Dumnezeul izbândirilor, Domnul Dumnezeul izbândirilor cu îndrăzneală a grăit. Înalţă-te, Cel ce judeci pământul, răsplăteşte răsplătirea celor mândri... Pe poporul Tău, Doamne, l-au împilat şi moştenirea Ta au asuprit-o... Dar Domnul mi-a fost mie scăpare şi Dumnezeul meu ajutorul nădejdii mele"*. Aceşti psalmi aduc o mare mângâiere. Chiar şi numai o singură privire de-ar arunca spre cer, s-ar schimba lucrurile. Dar, vezi, astăzi oamenii nu se gândesc la Dumnezeu. De aceea nu afli legătură, nu te poţi înţelege.

Neîncetat Îl rog pe Dumnezeu să ridice adevăraţi creştini şi să le dea ani îndelungaţi, ca să ajute lumea. Să facem rugăciune ca Dumnezeu să lumineze şi să

[10] Is. 3, 6.
[11] Sf. Arsenie Capadocianul citea acest Psalm pentru cei ce se primejduiau pe mare.

iasă alții, oameni tineri, curați, să iasă macabei[12], pentru că cei de azi distrug lumea. Cei mai tineri se poate să nu aibă experiență, dar nu sunt falși, vicleni. Să rugăm pe Dumnezeu să lumineze nu numai pe oamenii din biserică, ci și pe cei ce guvernează, să aibă frică de Dumnezeu, ca să poată spune ceva. Puțin, un cuvânt luminat de ar spune, și iată, se schimbă o situație. Dar dacă spun o neghiobie, pot ca întregul stat să-l mototolească. O hotărâre bună e o facere de bine pentru lume. O hotărâre rea este catastrofă. Nu numai la nefericirea materială de care suferă oamenii mă refer, că flămânzesc; nefericirea duhovnicească este mai mare. Rugăciunea va ajuta mult ca Hristos să-i lumineze întrucâtva. Hristos ia șurubelnița, o răsucire mică, o mișcare înapoi... e în regulă, toate se reglează. Când Dumnezeu luminează pe unii oameni, atunci încet-încet răul se degradează singur. Pentru că răul singur se distruge pe sine, nu îl distruge Dumnezeu. În cele din urmă lucrurile vor reveni la starea lor firească. Văd că mulți care au funcții înalte înțeleg, îi doare și se străduiesc și mă bucur în mod deosebit de aceasta.

[12] Supranumele "Macabeu" s-a dat lui Iuda, mai marelui răscoalei iudaice (166 î.H.), care a fost în timpul lui Antioh IV Epifanis stăpânitorul împărăției Seleucizilor. După cea mai probabilă părere el ar însemna "cel ce a pisat cu ciocanul pe vrăjmași". Același epitet s-a dat în continuare și urmașilor lui Iuda. Macabeii s-au distins prin luptele lor pentru credință strămoșească și libertatea politică (Vezi V. Test. I, II și III Macabei).

– Părinte, de ce Sfântul Chiril al Ierusalimului spune că mucenicii vremurilor de pe urmă vor fi "mai presus decât toți mucenicii"[13]?

– Pentru că mai demult aveam oameni de talie mare. În vremea noastră lipsesc pildele – vorbesc în general de Biserică și de monahism. Acum s-au înmulțit cuvintele și cărțile și s-au împuținat faptele. Doar îi admirăm pe Sfinții atleți ai Bisericii noastre, fără să înțelegem cât s-au ostenit, pentru că nu ne-am nevoit ca să le putem înțelege osteneala și astfel să-i iubim și să ne silim cu mărime de suflet ca să-i urmăm. Desigur, Bunul Dumnezeu va avea în vedere vremea și condițiile în care trăim și va cere potrivit lor. Dar dacă ne-am nevoi puțin, ne vom încununa mai mult decât cei de demult.

Odinioară, când exista duhul de nevoință și fiecare încerca să urmeze pe celălalt, răul și nepăsarea nu puteau sta. Pe atunci pildele de virtute erau multe și exista și duh de nevoință, de aceea cel nepăsător nu putea rămâne printre cei buni, căci era luat târâș de aceștia. Îmi aduc aminte că odată, în Tesalonic, așteptam la semafor să trecem de pe un trotuar pe altul. La un moment dat am simțit ca un val ce mă împingea înspre înainte, pentru că toți mergeau în acea direcție. Cum am ridicat piciorul, am și înaintat. Adică vreau să

[13] Sf. Chiril al Ierusalimului, "Cateheze către cei ce au să se lumineze; 15, cap.17, în Izv. Ortodoxiei, p.414, ed. Inst. Biblic, 1943, Buc.

spun că atunci când toți merg într-o parte, unul, deși nu ar vrea să meargă, nu poate să nu meargă, căci îl duc ceilalți. Astăzi, dacă cineva vrea să trăiască cinstit și duhovnicește, nu mai încape în lume, îi vine greu. Și dacă nu ia aminte, o ia la vale pe făgașul lumesc. Odinioară binele era mult, multă și virtutea, la fel și pildele, iar răul se îneca în multul bine și puțina neorânduială ce exista în lume sau în mănăstiri nu se vedea și nici nu vătăma. Însă acum ce se întâmplă? Exemplul rău este mult, și puținul bine care există este disprețuit. Se fac adică cele dimpotrivă: se îneacă puținul bine în multul rău și astfel stăpânește răul.

Când un om sau un colectiv de oameni au duh de nevoință, aceasta ajută mult. Pentru că, atunci când unul sporește duhovnicește, nu se folosește numai pe sine, ci ajută și pe cel care îl vede. Iar unul care este căldicel, la fel face; influențează și pe ceilalți. Dacă slăbește unul, slăbește altul, în cele din urmă fără să-și dea seama nu rămâne nimic. De aceea duhul de nevoință va ajuta mult în moleșeala ce există. Va trebui să luăm aminte bine la aceasta, pentru că oamenii contemporani au ajuns, din păcate, la un asemenea punct, încât fac și legi moleșite și le impun și nevoitorilor să le respecte. De aceea cei nevoitori nu numai că nu trebuie să fie influențați de duhul lumesc, ci nici să nu se compare pe ei înșiși cu cei lumești și să creadă că sunt sfinți, căci după aceea se vor moleși și vor deveni mai răi decât cei mai lumești. În viața duhovnicească nimeni să nu pună pe cei lumești ca prototipuri, ci pe sfinți. Este bine să iei o virtute și să afli pe sfântul care a avut-o, să cercetezi viața lui și atunci

să vezi că n-ai făcut nimic și vei merge înainte cu smerenie. Cei ce aleargă în stadion nu privesc înapoi să vadă unde sunt ultimii, pentru că dacă vor face aceasta vor rămâne ei ultimii. Atunci când încerc să-i urmez pe cei sporiți, conștiința se subțiază. Dar când privesc la cei dinapoi, mă îndreptățesc pe mine însumi și spun că greșelile mele nu sunt așa de mari în comparație cu ale lor. Mă odihnesc la gândul că există și unul mai jos decât mine. Astfel îmi înec conștiința sau, în cel mai bun caz, sfârșesc prin a avea o inimă împietrită, nesimțitoare.

Coborâșul lin este ușor

– Părinte, de ce în vreme ce facem atât de greu binele, alunecăm atât de ușor spre rău?

– Deoarece pentru bine trebuie mai întâi să ajute omul însuși, să se nevoiască, în timp ce la rău ajută diavolul. Pe lângă aceasta, oamenii nu vor să urmeze binele, nici nu au gânduri bune. De multe ori spun mirenilor următoarea pildă: "Să spunem că am o mașină și zic în mintea mea: «Ce să fac cu ea? Eu mă pot ajuta și cu vreun cunoscut de-al meu sau cu un taxi, la nevoie. Să o dau cutărui familist, care are mulți copii, să-i scoată puțin afară, să-i ducă la vreo mănăstire, să răsufle puțin, ca astfel să fie ajutați și ei, sărmanii». Dacă procedez astfel, nimeni nu mă va imita în aceasta. Dar dacă am o mașină de aceeași marcă cu a ta și o schimb și voi lua alta de o marcă mai bună, vei vedea că nici nu vei dormi toată noaptea

ca să afli un chip să schimbi maşina şi să iei una mai bună, la fel cu a mea, chiar dacă cea pe care o ai este bună. În cazul acesta vei spune: «Voi vinde, mă voi împrumuta, numai s-o schimb». În timp ce în cazul de mai înainte nimeni nu mă va imita, spunându-şi: «Nici eu nu am nevoie de maşină, hai să o dau şi eu», ci poate chiar să spună că nu sunt sănătos".

Oamenii uşor se influenţează în rău. În timp ce în profunzime recunosc şi primesc binele, totuşi mai uşor se influenţează şi sunt atraşi de rău, pentru că acolo dictează aghiuţă. Coborâşul cel lin uşor îl află oricine, pentru că ispititorul nu are alt tipic, ci numai să îmbrâncească făpturile lui Dumnezeu pe panta cea dulce. Însă Hristos procedează cu nobleţe. Îţi spune: "Acesta e binele"; *"Dacă vrea cineva să vină după Mine"*[14]. Nu spune: "Vino la Mine cu sila". Diavolul are viclenie. Îl îmboldeşte pe om şi dintr-o parte şi din alta, ca să-l ducă acolo unde vrea. Dumnezeu respectă libertatea omului, pentru că El nu a creat robi, ci fii. Şi cu toate că ştia că va urma căderea, nu i-a făcut robi. A preferat să vină El Însuşi, să Se întrupeze, să Se răstignească şi să-l câştige în felul acesta pe om. Însă prin această libertate pe care a dat-o Dumnezeu – cu toate că diavolul poate face mult rău prin ea – s-a dat şi un prilej pentru cernere. Iar în felul acesta se vede ce face fiecare cu inima sa; se vede lămurit cine are mărime de suflet.

[14] Mt. 16, 24.

În situaţia în care sunt oamenii astăzi, fac orice le spune gândul. Unii iau hapuri (medicamente), alţii iau droguri... Alţi trei-patru pornesc să facă o nouă religie. Cu toate acestea însă se întâmplă puţine rele precum crime, nenorociri etc. Ajută Dumnezeu. A venit unul la Colibă şi m-a întrebat: "Ai o chitară?". La haşiş, are poftă de vorbă – nu te întreabă dacă şi tu ai poftă – mai vrea şi o chitară!! Alţii s-au săturat de viaţă şi vor să se sinucidă sau să facă vreun rău ca să pricinuiască tărăboi. Şi nu numai că le trec acestea prin minte ca nişte gânduri de hulă şi apoi le alungă, ci într-adevăr s-au săturat de viaţă şi nu ştiu ce să mai facă. Mi-a spus unul: "Vreau să scrie ziarele că sunt erou". Unii se folosesc de unii ca aceştia şi îşi fac treaba lor. Şi totuşi este bine, căci în comparaţie cu starea lor morală puţine se întâmplă.

Binele este că nu ne părăseşte Dumnezeu. Bunul Dumnezeu păzeşte cu amândouă mâinile Sale lumea contemporană; mai demult o ocrotea numai cu una. Astăzi însă, în mijlocul atâtor primejdii în care trăieşte omul, Dumnezeu îl păzeşte precum mama pe pruncul ei atunci când începe să păşească. Astăzi mai mult decât odinioară ne ajută Hristos, Maica Domnului, Sfinţii, dar noi nu înţelegem. Unde ar fi fost lumea dacă ei n-ar fi ajutat!... Cea mai mare parte a oamenilor ia medicamente şi sunt într-o stare... Unul este beat, altul deznădăjduit, altul ameţit, iar altul nedormit de dureri. Şi îi vezi pe toţi aceştia cum conduc maşini, motociclete, fac munci periculoase, mânuiesc utilaje

primejdioase. Dar oare toţi aceştia sunt în stare să conducă? Lumea de mult ar fi putut fi distrusă de unii ca aceştia. Cum ne păzeşte Dumnezeu şi noi nu pricepem!

Odinioară, mi-aduc aminte, părinţii noştri mergeau la ţarini şi de multe ori ne lăsau la vecina, ca împreună cu copiii ei să aibă grijă şi de noi. Dar atunci copiii erau echilibraţi. Doar o privire ne arunca vecina şi îşi făcea treburile ei, iar noi ne jucam liniştiţi. Tot astfel şi Hristos, Maica Domnului, Sfinţii, mai demult, doar cu o privire supravegheau lumea. Astăzi şi Hristos şi Maica Domnului şi Sfinţii pe unul îl ţin de aici, pe altul de dincolo, pentru că oamenii nu sunt echilibraţi. Acum este o situaţie... Doamne fereşte! Ca o mamă ce are doi-trei copii problematici: unul puţin gură-cască, altul puţin încrucişat, iar celălalt puţin anapoda, şi încă doi-trei ai vecinei de care să aibă grijă ca unul să nu se caţăre la înălţime şi să se primejduiască să cadă, altul să nu ia cuţitul să-şi taie gâtul, celălalt să nu meargă să facă rău altuia, şi din pricina aceasta să fie mereu atentă şi să-i supravegheze, iar aceia să nu priceapă neliniştea ei. Tot astfel şi lumea nu pricepe ajutorul lui Dumnezeu. Cu atâtea mijloace primejdioase ce există azi, lumea s-ar fi nenorocit de n-ar fi ajutat Dumnezeu. Dar avem de Tată pe Dumnezeu, mamă pe Maica Domnului şi fraţi pe sfinţi şi îngeri care ne păzesc.

Cât de mult urăşte diavolul neamul omenesc, pe care vrea să-l facă să dispară! Iar noi uităm cu cine ne luptăm. Dacă aţi şti de câte ori diavolul a înfăşurat pământul cu coada sa ca să-l distrugă! Însă nu-l lasă Dumnezeu, ci îi strică planurile. Răul pe care merge

să-l facă aghiuţă, Dumnezeu îl pune în valoare şi din el scoate un mare bine. Diavolul ară acum, dar Hristos este Cel ce va secera la urmă.

Şi întotdeauna vedem că Bunul Dumnezeu nu îngăduie ca marile încercări să ţină mai mult de trei generaţii, ca să rămână aluat. Înainte de robia babilonică[15], israilitenii au aruncat într-un puţ foc de la ultima jertfă pe care au făcut-o, pentru ca după aceea să afle acelaşi foc şi să-şi înceapă iarăşi jertfele lor. Şi într-adevăr, după şaptezeci de ani când s-au întors, au aflat focul acela şi au început jertfele. În orice perioadă grea nu toţi sunt atraşi de rău, ci Dumnezeu păstrează aluat pentru generaţiile următoare. Comuniştii au lucrat şaptezeci şi cinci de ani şi au stăpânit toţi atâţia; iarăşi trei generaţii. Sioniştii câţi ani au de când lucrează, dar nici şapte ani nu vor stăpâni.

Vin ani grei

Dumnezeu îngăduie să se facă acum o zguduitură puternică. Vin ani grei. Vom avea încercări mari... S-o luăm în serios, să trăim duhovniceşte. Împrejurările ne silesc şi ne vor sili să lucrăm duhovniceşte. Şi este bine să facem aceasta cu bucurie şi de bunăvoie, iar nu cu mâhnire, de nevoie. Mulţi sfinţi ar fi dorit să trăiască în vremea noastră ca să se nevoiască. Eu mă bucur că unii mă ameninţă că mă vor curăţa, fiindcă vorbesc şi le stric planurile. Noaptea târziu când aud

[15] II Mac. 1, 19-22.

din chilie pe careva sărind gardul, inima îmi bate dulce. Dar când strigă: "A venit telegramă, să faci rugăciune pentru cutare bolnav", îmi spun: "Acesta a fost? S-a dus și această ocazie!...". Nu pentru că m-am îngreuiat de viață, ci mă bucur de moarte. Să ne bucurăm că ni se dă această ocazie astăzi. Are o răsplată foarte mare.

Mai demult, când se pornea vreun război, chiar și cel care era în apărare mergea să se lupte pentru apărarea Patriei, a neamului său. Astăzi nu mai mergem să ne apărăm Patria sau să ne luptăm ca să nu ne ardă barbarii casele sau să ne ia sora și s-o necinstească, nici nu mergem pentru vreun neam sau pentru vreo ideologie, ci acum mergem sau pentru Hristos sau pentru diavolul. Frontul este clar. În timpul ocupației germane deveneai erou dacă nu salutai un german. Acum devii erou dacă nu saluți pe diavolul. Oricum, vom vedea evenimente înfricoșătoare. Se vor da lupte duhovnicești. Sfinții se vor sfinți mai mult și spurcații se vor spurca și mai rău[16]. Cu toate acestea, înăuntrul meu simt o mângâiere. Aceasta este o furtună și numai nevoința are valoare, pentru că acum nu avem vrăjmaș pe Ali-Pașa sau pe Hitler sau pe Musolini, ci pe diavolul. De aceea vom avea și răsplată cerească.

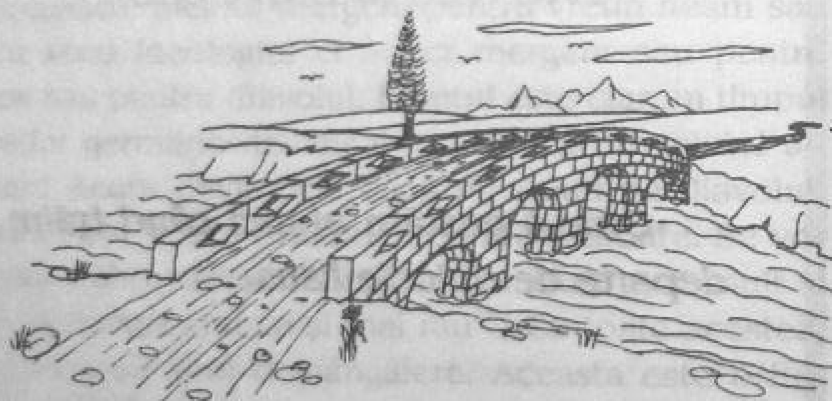
Fie ca Bunul Dumnezeu să pună în valoare răul, prefăcându-l în bine. Amin.

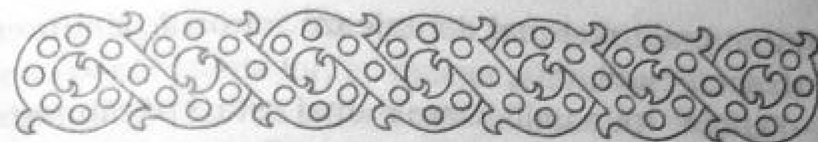
[16] Apoc. 22, 11.

PARTEA ÎNTÂI

PĂCATUL ȘI DIAVOLUL

«Otravă gustăm atunci când trăim departe de dulcele Iisus».





CAPITOLUL 1

Păcatul a devenit modă

Părinte, aţi spus cuiva că va fi război? Aşa am auzit. Este adevărat?

– Eu nu spun nimic, iar lumea spune ce vrea. Chiar de-aş şti ceva, unde s-o spun?

– Părinte, ce lucru barbar este războiul!

– Dacă oamenii n-ar avea această... "nobleţe" a păcatului, n-am fi ajuns la acest lucru barbar. Mai barbar lucru este catastrofa morală. Oamenii se deosebesc sufleteşte şi trupeşte. Cineva îmi spunea: "Se spune despre Atena că este «junglă» dar nimeni nu pleacă de acolo! Toţi o numesc «junglă» şi cu toate acestea toţi se adună acolo în «junglă»". Cum au devenit oamenii! Ca animalele. Ştiţi ce fac animalele? La început intră în grajd, se balegă, urinează... După aceea bălegarul începe să fermenteze. De îndată ce începe să fermenteze, simt o căldură şi nu le lasă inima să plece din grajd; le place acolo. Tot astfel şi oamenii simt căldura păcatului, dar nu-i lasă inima să plece. Îşi dau seama că miroase urât, dar nu-i lasă inima să plece din căldura aceea. Iată, de va intra acum unul în grajd, nu va putea suferi mirosul urât. Însă pe altul care stă

mereu în grajd nu-l mai deranjează mirosul pentru că s-a obişnuit cu el.

– Părinte, spun unii: "Oare numai astăzi păcătuieşte lumea? În Roma, mai demult, ce era?...".

– La urma urmei în Roma erau închinători la idoli. Iar cele pe care le spune Apostolul Pavel[1] erau pentru închinătorii la idoli care se botezaseră, dar care aveau obişnuinţe rele. Să nu luăm drept pildă rabatul fiecărei epoci. Astăzi păcatul l-au făcut modă. Vezi, neam ortodox şi cum suntem. Cu cât mai mult ceilalţi. Şi lucrul rău este că oamenii de azi, când păcatul a devenit modă, dacă văd pe unul că nu urmează curentul epocii, adică să nu păcătuiască, să fie puţin evlavios, îl numesc întârziat, retrograd. Aceşti oameni consideră o jignire faptul de a nu păcătui, iar păcatul îl consideră progres. Iar aceasta este mai rău decât toate. Dacă oamenii de azi, care trăiesc în păcat, ar recunoaşte cel puţin aceasta, Dumnezeu i-ar milui. Însă ei îndreptăţesc cele nejustificabile şi elogiază păcatul. Aceasta este şi cea mai mare hulă împotriva Duhului Sfânt: păcatul să îl considere progres şi morala să o numească înapoiere. De aceea au mare răsplată, mare valoare cei ce se nevoiesc în lume şi îşi păstrează viaţa curată.

Mai demult, dacă unul era pervers sau beţiv, se ruşina să iasă în piaţă, pentru că ar fi fost dispreţuit. Dacă una călca puţin pe de lături, nu îndrăznea să iasă afară. Şi aceasta era într-un fel o frână. Astăzi, dacă cineva este corect, dacă de pildă o fată trăieşte cu evlavie, se spune: "Bre, unde trăieşte asta?". Şi, în general, dacă mirenii făceau un păcat, sărmanii, îşi simţeau păcătoşenia lor, îşi plecau puţin căpşorul lor şi nu ironizau pe cel ce trăia duhovniceşte, ci dimpotrivă, îl lăudau. Acum nici vinovăţie nu simt, nici respect nu există. Le-au nivelat pe toate. Dacă unul nu trăieşte lumeşte, îşi bat joc de el.

[1] Rm. 1, 24-32.

Conştiinţa mustră

În Franţa, cu toate că este stat avansat – nu e supradezvoltat – de curând[2] optzeci de mii au devenit musulmani. De ce? Pentru că au făcut din păcat modă. Vezi bine că erau mustraţi şi au vrut să-şi odihnească conştiinţa. Şi precum vechii elini, ca să-şi îndreptăţească patimile lor, au aflat pe cei doisprezece zei, tot astfel şi aceştia au căutat să afle o religie care să le justifice patimile lor, ca să aibă odihnă în problema aceasta. Mahomedanismul îi serveşte într-un anumit fel. Le îngăduie să ia câte femei vor, le făgăduieşte în cealaltă viaţă un munte de pilaf, un lac de iaurt, un râu de miere. Şi orice păcate ar avea, dacă îi spală cu apă caldă când mor, se curăţesc. Merg la Alah curaţi. Ce altceva mai vor? Pe toate le au la îndemână. Dar francezii nu vor afla odihnă. Vor să-şi odihnească cugetul, dar nu se vor odihni, pentru că patimile nu se justifică.

Orice ar face oamenii, şi fără simţire de ar fi, tot nu vor afla odihnă. Vor să justifice cele ce nu se pot justi-

[2] Acestea s-au spus în noiembrie 1988.

fica, însă lăuntric se chinuiesc, se sălbăticesc. De aceeea cer distracții, aleargă la muzică, se îmbată, privesc la televizor. Altfel spus, cască gura ca să uite de ei înșiși pentru că sunt mustrați de conștiință. Iar când dorm, crezi că se odihnesc? Există conștiință, vezi bine. Prima Sfântă Scriptură pe care a dat-o Dumnezeu celor întâi zidiți este conștiința, iar noi acum purtăm fotocopia părinților noștri. Oricât și-ar călca cineva conștiința sa, ea tot îl mustră înlăuntrul său. De aceea se spune: "Îl roade cariul". Da, nu este lucru mai dulce ca a-și avea cineva conștiința sa odihnită. Simte aripi înlăuntrul său; zboară.

Depărtarea de Dumnezeu este iad

Nu-mi aduc aminte să fi trecut vreo zi fără mângâiere dumnezeiască. Uneori, atunci când oamenii sunt în concedii, mă simt rău, și astfel pot să înțeleg cât de rău pot trăi cei mai mulți oameni nemângâiați, pentru că sunt departe de Dumnezeu. Cu cât se depărtează cineva de Dumnezeu, cu atât lucrurile se complică mai mult. Se poate ca cineva să nu aibă nimic, dar dacă Îl are pe Dumnezeu, nu mai dorește nimic. Acesta este adevărul! Iar dacă le are pe toate și nu Îl are pe Dumnezeu, este chinuit înlăuntrul său. De aceea, fiecare pe cât poate să se apropie de Dumnezeu. Numai lângă Dumnezeu află omul bucuria cea adevărată și veșnică. Otravă gustăm atunci când trăim departe de dulcele Iisus. Când omul, din om vechi devine om nou, fiu de împărat, se hrănește cu desfătarea dumnezeiască, cu dulceața cerească și simte

veselia paradisiacă, simte încă de aici o parte din bucuria raiului. De la bucuria cea mică, paradisiacă înaintează zilnic către cea mai mare și se întreabă dacă există ceva mai înalt în Rai decât aceea pe care o trăiește aici. Starea în care trăiește este astfel încât nu poate face nici o lucrare. Genunchii i se topesc ca lumânările de acea dumnezeiască fierbințeală și dulceață, inima lui saltă și e gata să spargă pieptul ca să plece, pentru că pământul și lucrurile pământești i se par lucruri zadarnice.

La început omul avea comuniune cu Dumnezeu. Însă după aceea, când s-a depărtat de harul lui Dumnezeu, era ca unul care, după ce trăise în palat, s-a aflat pentru totdeauna afară din el, îl vedea numai de departe și plângea. Precum copilul suferă când se depărtează de mama lui, tot astfel și omul suferă și se chinuiește când se depărtează de Dumnezeu. Depărtarea omului de Dumnezeu este iad. Diavolul a izbutit să îndepărteze atât de mult pe oameni de Dumnezeu, încât au ajuns la punctul să se închine la statui și să-și jertfească pe copiii lor acestora. Înfricoșător! Și unde găsesc diavolii atâția zei? Zeul Hamos![5]... Chiar numai numele să-l audă cineva îi este de ajuns. Însă cel mai chinuit este diavolul, pentru că este cel mai depărtat de Dumnezeu, de dragoste. Iar de unde pleacă dragostea, acolo rămâne iadul. Potrivnica dragostei care este? Răutatea; răutatea care este una cu chinuirea.

[5] Zeul moabitenilor, care au fost urmașii lui Moab, cel mai mare dintre fiii lui Lot; vezi 3 Împ. 11,5; în greacă există un cuvânt asemănător care înseamnă zăpăceală.

Cel care este depărtat de Dumnezeu primeşte înrâurirea diavolească. În timp ce acela care este aproape de Dumnezeu primeşte harul dumnezeiesc. Cine are harul lui Dumnezeu, i se va mai adăuga. Iar cel ce are puţin şi-l dispreţuieşte, i se va lua şi acesta[4]. Harul lui Dumnezeu lipseşte de la oamenii contemporani, pentru că prin păcat alungă şi puţinul pe care îl au. Iar când pleacă harul Dumnezeiesc, atunci toţi diavolii se năpustesc înlăuntrul omului.

Potrivit cu îndepărtarea lor de la Dumnezeu oamenii simt mâhnire şi în această viaţă, iar în cealaltă vor trăi mâhnirea cea veşnică. Pentru că încă din viaţa aceasta gustă cineva, într-o oarecare măsură, potrivit cu cât trăieşte el după voia lui Dumnezeu, o parte din bucuria Raiului. Sau vom trăi o parte a bucuriei Raiului de aici şi vom merge şi noi în Rai, sau vom trăi o parte a iadului şi – Doamne fereşte! – vom merge în iad. Raiul este acelaşi lucru cu bunătatea, iar iadul este totuna cu răutatea. Face cineva o facere de bine, simte bucurie. Face cineva o strâmbătate, suferă. Cu cât face mai mult bine, cu atât se bucură mai mult. Iar cu cât face mai mult rău, cu atât mai multă suferinţă aduce sufletului său. Hoţul simte bucurie? Nu simte nicidecum bucurie. În timp ce acela ce face binele simte bucurie. Dacă află cineva ceva pe drum şi-l ia, spunându-şi că este al lui, nu va avea odihnă. Nu ştie cui aparţine, nici n-a nedreptăţit pe cineva, nici nu-l fură şi totuşi nu află odihnă. Cu cât mai mult pătimeşte aceasta unul atunci când îl fură. Chiar şi atunci când cineva primeşte, nu

[4] Lc. 19, 26.

simte bucuria ce-o simte atunci când dă. Cum să simtă bucurie câtă vreme fură sau nedreptăţeşte? De aceea, vezi ce feţe au şi cum se schimonosesc oamenii care fac nedreptate.

De la stăpânul la care lucrezi, de la acela vei lua şi plată

Oamenii îndepărtaţi de Dumnezeu sunt mereu nemângâiaţi şi de două ori chinuiţi. Cel ce nu crede în Dumnezeu şi în viaţa viitoare, pe lângă faptul că rămâne nemângâiat, îşi osândeşte şi sufletul său veşnic. De la stăpânul la care lucrezi, de la acela vei lua şi plată. Dacă lucrezi la stăpânul cel negru, îţi face viaţa neagră încă de aici. Dacă lucrezi pentru păcat, vei fi plătit de diavolul. Dacă lucrezi pentru virtute, vei fi plătit de Hristos. Şi cu cât vei lucra mai mult pentru Hristos, cu atât vei străluci mai mult şi te vei veseli. Dar noi spunem: "Suntem proşti să lucrăm pentru Hristos?". Însă aceasta este înfricoşător! Să nu recunoaştem jertfa lui Hristos pentru om! Hristos S-a răstignit ca să ne elibereze de păcat, ca să curăţească tot neamul omenesc. Ce a făcut Hristos pentru noi? Şi ce facem noi pentru Hristos?

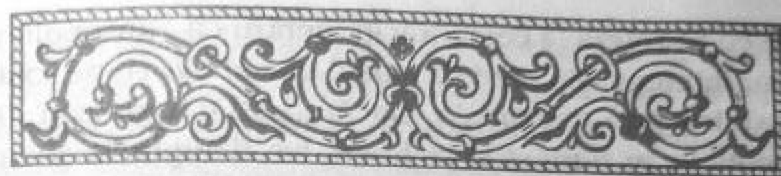
Lumea vrea să şi păcătuiască şi Îl vrea şi pe Dumnezeu să fie bun. El să ne ierte şi noi să păcătuim. Noi adică să facem orice vrem, iar Acela să ne ierte. Să ne ierte mereu, iar noi să ne vedem de treaba noastră. Oamenii nu cred, de aceea dau năvală la păcat. Tot răul de acolo începe, de la necredinţă. Nu cred în cealaltă viaţă şi de aceea nu iau în considerare nimic.

Nedreptăţesc, îşi părăsesc copiii... Se fac lucruri... păcate grele. Nici Sfinţii Părinţi n-au prevăzut în Sfintele Canoane astfel de păcate – precum a spus Dumnezeu despre Sodoma şi Gomora: *"Nu cred să se facă astfel de păcate; să merg să văd!"*[5].

Dacă oamenii nu se vor pocăi, dacă nu se vor întoarce la Dumnezeu, îşi vor pierde viaţa cea veşnică. Omul trebuie ajutat să priceapă sensul cel mai profund al vieţii, să-şi revină, ca să simtă mângâierea dumnezeiască. Scopul omului este şi să urce duhovniceşte, nu numai să nu păcătuiască.



[5] Fac. 18, 21.



CAPITOLUL 2

În zilele noastre diavolul seceră

Prin păcat dăm drepturi ispititorului

Multă demonizare există astăzi în lume. Diavolul seceră, deoarece oamenii contemporani i-au dat multe drepturi şi primesc înfricoşătoare înrâuriri diavoleşti. Spunea cineva foarte bine: "Oarecând diavolul se ocupa de oameni; acum nu se mai ocupă! I-a pus pe drumul lui şi le spune: «Călătorie bună!», şi oamenii călătoresc". Este înfricoşător! Vedeţi, diavolii în ţinutul Gadarenilor[6] au cerut voie de la Hristos ca să intre în porci; şi aceasta pentru că porcii n-au dat prilej diavolului şi el nu avea dreptul să intre în ei. Hristos a îngăduit să intre ca să fie pedepsiţi israeliţii, deoarece li se interzisese să mănânce carne de porc.

– Părinte, sunt unii care spun că nu există diavol.

– Da, şi mie mi-a spus cineva: "Să scoţi din traducerea franceză a cărţii «Sfântul Arsenie Capadocianul»

[6] Vezi Lc. 8, 26-33.

cele ce se referă la cei îndrăciți, pentru că europenii nu le vor înțelege. Nu cred că există diavol". Vezi, pe toate le explică prin psihologie. Dacă acești demonizați din Evanghelie ar fi mers la psihiatri, i-ar fi supus la șocuri electrice. Hristos a luat de la diavol dreptul de a face rău. Numai dacă omul îi dă dreptul poate să facă rău. Când cineva nu are legătură cu Tainele Bisericii, dă drepturi ispititorului și primește o înrâurire diavolească.

– Părinte, cum îi mai poate da cineva drepturi și în alt fel?

– Logica[7], vorbirea împotrivă, invidia, voia proprie, neascultarea, obrăznicia sunt însușirile diavolului. Potrivit cu măsura în care omul are acestea, primește și influența din afară... Însă atunci când sufletul se va curăți, sălășluiește în om Sfântul Duh și se umple de har. În timp ce atunci când se va întina cu păcate de moarte, sălășuiește în el duhul cel necurat. Iar când nu este întinat cu păcate de moarte, sufletul se află numai sub înrâurirea duhului viclean.

În epoca noastră, din păcate, oamenii nu vor să-și taie patimile lor, voia lor, și nu primesc sfaturi. Pe lângă aceasta mai vorbesc și cu obrăznicie, alungând astfel harul lui Dumnezeu. Și după aceasta, oriunde s-ar afla omul, nu poate spori deoarece primește înrâuriri diavolești. Este în afară de sine, pentru că dinafară îi face comandă diavolul. Nu este înlăuntru în chip vădit – ferească Dumnezeu! – dar chiar și dinafară îi poate face comandă.

[7] Bătrânul înțelege aici gândul raționalist, care se opune cu trufie celui duhovnicesc.

Atunci când omul este părăsit de har, se face mai rău decât diavolul. Pentru că unele lucruri diavolul nu le face, ci numai pune pe oameni să le facă. De pildă, nu face crime, ci pune pe om să le facă. Și astfel se demonizează oamenii după aceea.

Mărturisirea taie drepturile diavolului

Pentru a se îndepărta înrâurirea diavolească de la oameni și pentru a putea gândi cât de cât sănătos, aceștia ar trebui să meargă la un duhovnic să se mărturisească. Acum ei nu pot nici măcar gândi din pricina influenței diavolești. Pocăința și mărturisirea taie drepturile diavolului. Cu puțin timp mai înainte[8] a venit în Sfântul Munte un vrăjitor și a îngrădit cu țăruși și plasă o porțiune de teren aproape de Coliba mea. Dacă trecea pe acolo unul nemărturisit, ar fi pățit ceva rău și nu ar fi știut de unde-i vine aceasta. De îndată ce le-am văzut, am făcut cruce și am trecut prin mijloc; le-am destrămat. După aceea vrăjitorul a venit la Colibă, mi-a spus toate planurile lui și și-a ars cărțile. Asupra unuia ce este credincios, merge la biserică, se mărturisește, se împărtășește, diavolul nu are nici o putere, nici o stăpânire. Face numai puțin "caf-caf", ca un câine ce nu are dinți. Însă asupra unuia ce nu e credincios și îi dă drepturi, are mare stăpânire. Îl poate omorî; are dinți și îl sfâșie. Potrivit cu drepturile pe

[8] Aceasta s-a spus în iunie 1985. Bătrânul locuia atunci la Chilia Panaguda.

care i le dă un suflet, tot atât de mare este și stăpânirea diavolului asupra lui.

Chiar și când moare cineva și este pregătit duhovnicește, urcarea sufletului la cer este ca alergarea unui tren după care se țin câinii lătrând. Unii latră în urma lui, iar alții înaintea lui, dintre care mai calcă și câte unul. Iar dacă nu este pregătit, este ca și cum s-ar afla într-un tren care nu poate alerga cu viteză, deoarece îi sunt stricate roțile, îi sunt deschise ușile, iar câinii intră înăuntru și chiar mușcă pe vreunii.

Când diavolul a dobândit drepturi mari asupra omului și-l stăpânește, atunci trebuie să se găsească pricina, pentru ca astfel să i se taie drepturile. Altfel, oricâtă rugăciune ar face ceilalți, diavolul nu pleacă, ci îl secătuiește pe om. Preoții citesc întruna exorcisme, dar în cele din urmă plătește tot omul, căci este chinuit și mai mult de diavol. Omul trebuie să se pocăiască, să se mărturisească, să taie drepturile ce le-a dat, și după aceea va pleca diavolul; altfel se va chinui. I se citesc exorcisme o zi, două zile, săptămâni, luni, ani de zile, dar diavolul nu pleacă, pentru că i s-au dat drepturi.

Diavolul nu se apropie de făptura cea curată a lui Dumnezeu

– Părinte, cum se face că sunt stăpânit de patimi?

– Omul, dacă dă drepturi ispititorului, este stăpânit de patimi. Ceea ce vrea Dumnezeu, lucru care este și spre folosul tău, este să arunci în mutra diavolului

toate patimile. Adică să întorci împotriva lui mânia, invidia etc. Sau, cel mai bine, vinde-ți patimile lui aghiuță și cu banii pe care îi iei de la el cumpără-ți pietre, ca să le arunci în el și să nu se mai apropie de tine. De obicei noi, oamenii, dăm prilejuri, fie din neatenție, fie cu gândurile de mândrie, și îngăduim diavolului să ne facă rău. Chiar și un gând sau un cuvânt îl poate exploata aghiuță. Îmi aduc aminte de o familie, care trăia în multă armonie. Odată, bărbatul a început să spună femeii: "O să mă despart de tine". Dar și femeia spunea la fel bărbatului ei. Spuneau aceasta în glumă, dar ispititorul a exploatat cuvintele lor și a creat o mică neînțelegere între ei, pentru care erau gata să se despartă, negândindu-se nici la copii, nici la nimic altceva. Din fericire au aflat un duhovnic care le-a spus: "Pentru prostia asta să vă despărțiți?". Și astfel și-au venit în sine.

Dacă un om se abate de la împlinirea poruncilor lui Dumnezeu, îl vor lupta după aceea patimile. Și dacă lasă cineva să-l războiască patimile, nu mai e nevoie de diavol ca să-l războiască. Chiar și diavolii au "specializare". Îl ciocănesc pe om, tac-tac, ca să-i afle suferința, neputința, și astfel să-l războiască. Este nevoie de atenție! Să închidem ușile și ferestrele – simțurile – să nu lăsăm fisuri ispititorului și să intre prin ele. Căci acestea sunt punctele slabe. Dacă lași chiar și o crăpătură deschisă, poate să intre și să-ți facă pagube. Diavolul intră în om, atunci când există noroi în inima sa; nu se apropie de făptura cea curată a lui Dumnezeu. Dacă se va curăți inima de noroi, vrăjmașul fuge și vine iarăși Hristos. Și precum mistrețul guiță și

pleacă atunci când nu află noroi, tot astfel și diavolul nu se apropie de inima ce nu are mocirlă. Căci ce treabă are el în inima curată și smerită? Dacă vedem, așadar, casa noastră – inima noastră – că este veche și vrăjmașul locuiește în ea, trebuie îndată s-o dărâmăm, ca astfel să plece din ea și chiriașul nostru cel rău, adică aghiuță. Pentru că atunci când păcatul se învechește în om, diavolul, firește, dobândește mai multe drepturi.

– Părinte, atunci când un om a dat drepturi ispititorului, adică a trăit cu nepăsare, și vrea să pună o rânduială în cele ale lui și să înceapă să trăiască cu atenție, îl războiește aghiuță?

– Atunci când se întoarce unul ca acesta, primește putere de la Dumnezeu, iluminare și mângâiere dumnezeiască spre a pune început bun. Dar de cum începe nevoința, vrăjmașul îi aduce război puternic. Atunci este nevoie de puțină stăruință. Altfel, cum se vor dezrădăcina patimile? Cum se va face dezbrăcarea de omul cel vechi? Cum va pleca mândria? În felul acesta omul își dă seama că singur nu poate face nimic, și cere cu smerenie mila lui Dumnezeu, după care vine smerenia. La fel se întâmplă și atunci când cineva vrea să taie un obicei rău, de pildă țigara, drogurile. La început simte o bucurie și le aruncă. Apoi vede pe ceilalți cum fumează și are război puternic. Dacă îl biruiește atunci, întoarce spatele vrăjmașului fără greutate. Trebuie să ne nevoim puțin. Aghiuță își face treaba lui. Noi să nu ne facem treaba noastră?

Toți avem patimi moștenite, dar acestea nu ne vatămă. Este ca și cum unul se naște, de pildă, cu o aluniță pe față. Aceasta îi pricinuiește și frumusețe; dar dacă cineva o zădărăște, îi poate pricinui și cancer. De aceea să nu-l lăsăm pe diavolul să ne zădărească patimile. Dacă îl vom lăsa să ne zădărească slăbiciunea noastră, ne va pricinui 'cancer'.

Trebuie să avem noblețe duhovnicească, să disprețuim pe diavolul și toate telegramele lui viclene – gândurile – și să nu începem a discuta cu el. Chiar și toți avocații de s-ar aduna, nu vor putea sta împotriva unui diavolaș mic. Ca să tăiem legăturile cu diavolul și să evităm ispitele, ajută mult să tăiem discuțiile cu el. Ni se întâmplă ceva? Ne-au nedreptățit? Ne-au ocărât? Să cercetăm dacă am greșit. Dacă n-am greșit, avem răsplată. Nu mai este nevoie de continuare. Cine continuă să discute cu aghiuță, acesta îi brodează dantelă[9] și îl răscolește. Îl face să le cerceteze pe toate cu legislația diavolească și astfel îl sălbăticește.

Îmi aduc aminte că atunci când au plecat italienii, au lăsat în corturile lor grămezi de grenade, iar praful de pușcă era coline întregi. Oamenii au mers și au luat corturile. Copiii se jucau cu grenadele și câți, săracii de ei, nu au murit! Să se joace cu grenadele! Așa și noi, să ne jucăm cu diavolul?

[9] Adică aghiuță îi dă omului o lucrare fină de mână. Îi bagă gânduri ca să se ocupe numai cu ele și să fie tulburat, încât să nu poată lucra duhovnicește, și astfel îl slăbește.

– Părinte, îmi spune gândul că diavolul, mai ales în zilele noastre, are multă putere.

– Diavolul are răutate și ură, nu putere. Dragostea lui Dumnezeu este atotputernică. Satana încearcă să pară atotputernic, dar nu reușește. Pare puternic, dar este cu desăvârșire neputincios. Multe planuri ale sale de distrugere se strică înainte de a începe să se realizeze. Ar lăsa vreodată un tată foarte bun niște haimanale să-i bată copiii?

– Părinte, mă tem de diavoli.

– De ce să te temi? Diavolii nu au nici o putere. Hristos este Atotputernic. Ispititorul este putred. Nu porți cruce? Armele diavolului sunt slabe. Hristosul nostru ne-a înarmat cu Crucea Sa. Numai când lăsăm armele cele duhovnicești, atunci vrăjmașul are putere. Un preot ortodox a arătat o cruciuliță mică unui vrăjitor și a făcut să se cutremure diavolul pe care acela îl chemase cu vrăjile lui.

– De ce se teme atât de mult de Cruce?

– Pentru că atunci când Hristos a primit scuipările, pălmuielile și lovirile, a zdrobit împărăția și stăpânirea diavolului. În ce chip a biruit Hristos! "Cu trestia a zdrobit stăpânirea diavolului", spune un oarecare Sfânt. Adică când l-au dat ultima lovitură cu trestia peste cap, atunci a zdrobit stăpânirea diavolului. Așadar răbdarea este apărarea duhovnicească, iar smerenia, arma cea mai puternică împotriva diavolului. Cel mai mare balsam al Jertfei de pe Cruce a lui Hristos este faptul că a zdrobit pe diavolul. După Răstignirea lui Hristos,

diavolul este ca șarpele căruia i s-a luat otrava sau ca și câinele căruia i s-au scos dinții. S-a luat otrava de la șarpe, s-au scos dinții de la câini, adică de la diavoli, care acum sunt dezarmați, iar noi înarmați cu Crucea. Nimic, nimic nu pot face diavolii făpturii lui Dumnezeu, dacă nu le dăm noi drepturi. Fac numai gălăgie; nu au stăpânire.

Odată, pe când eram la Chilia Sfintei Cruci, am petrecut o priveghere foarte frumoasă, căci noaptea s-au adunați mulți diavoli în podul chiliei. La început loveau puternic, ca și cum ar fi avut baroase, apoi făceau zgomot, ca și cum ar rostogoli cioate mari, trunchiuri de copaci. Am făcut semnul Crucii pe tavan și am cântat: "Crucii Tale ne închinăm, Stăpâne..."[10]. De îndată ce terminam, începeau iarăși cioatele. "Acum, mi-am spus, vom face două străni. Una voi cu cioatele de sus și una eu de jos". Când începeam eu, se opreau aceia. Odată cântam: "Crucii Tale ne închinăm...", apoi: "Doamne, armă asupra diavolului, Crucea Ta o ai dat nouă..."[11]. Am petrecut cea mai plăcută noapte cu psalmodie, iar atunci când mă opream puțin, continuau aceia cu distracția. De fiecare dată prezentau o altă cântare.

– Când ați cântat prima oară n-au plecat?

– Nu. Ci de îndată ce terminam eu, începeau aceia. Da, trebuia să scoatem o priveghere la amândouă

[10] "Crucii Tale ne închinăm Stăpâne și Sfântă Învierea Ta o lăudăm și o slăvim". Tropar al praznicului Cinstitei Cruci.
[11] Stihira Învierii de la laudele glasului 8.

străanile. A fost o priveghere frumoasă. Am cântat cu sete. Am petrecut zile plăcute...

– Părinte, cum este diavolul?

– Ştii ce "frumos" este? Ceva deosebit. Numai să-l vezi. O, cât este de bine că dragostea lui Dumnezeu nu îngăduie ca omul să-l vadă pe diavol! Căci cei mai mulţi ar fi murit de frică. Gândeşte-te ce s-ar întâmpla cu omul dacă l-ar vedea cum acţionează, dacă i-ar vedea chipul lui cel "dulce"! Unii însă ar fi avut cea mai bună distracţie. Ştii ce distracţie? Cum îi spune? Cinema?... Dar ca să vadă cineva un astfel de film, trebuie să plătească mult... şi nu ştiu dacă l-ar putea vedea!

– Are coarne, coadă?

– Da, toate accesoriile!!!

– Părinte, diavolii s-au făcut atât de urâţi atunci când au căzut şi din îngeri au devenit diavoli?

– Ei, desigur! Şi acum sunt ca loviţi de trăsnet. Dacă un trăsnet cade şi loveşte un copac, oare acesta nu se va face îndată un buştean negru? Aşa sunt şi ei, ca loviţi de trăsnet. Într-o vreme îi spuneam lui aghiuţă: "Vino să te văd, ca să nu cad în mâinile tale! Dacă acum numai cât te văd îmi dau seama cât de rău eşti, cât rău nu-mi vei face dacă s-ar întâmpla să cad în mâinile tale!".

Diavolul este prost

– Părinte, aghiuţă ştie ce avem în inima noastră?

– Aceasta ar mai lipsi, să cunoască şi inimile! Numai Dumnezeu este cunoscător de inimi şi numai

oamenilor Lui, El le descoperă uneori – pentru binele nostru – ce avem în inimile noastre. Aghiuţă ştie numai vicleniile şi răutăţile ce le sădeşte în uneltele lui; nu ştie gândurile noastre cele bune. Numai din experienţă pricepe unele lucruri, dar şi în acestea de cele mai multe ori greşeşte. Şi dacă Dumnezeu n-ar îngădui să le priceapă nici pe acestea, mereu ar greşi în toate, deoarece diavolul este întunecat. Vizibilitate zero!!! Nu ştie, de pildă, un gând bun de al nostru. Dacă am vreun gând rău, pe acela îl ştie pentru că el însuşi îl sădeşte. Dacă eu vreau să merg să fac o faptă bună undeva, să mântuiesc un om, diavolul nu ştie aceasta. Când însă acela îi insuflă cuiva un gând şi-i spune: "Du-te şi mântuieşte pe cutare om!" – şi îl va broda în acelaşi timp şi cu mândrie, atunci ştie gândul acesta. Prin faptul că omul primeşte mândria, dă drept ispititorului. Lucrurile sunt foarte fine. Vă aduceţi aminte de întâmplarea cu Avva Macarie?[12] Odată l-a întâlnit pe diavolul ce se întorcea din pustia cea mai apropiată, unde a fost ca să ispitească pe fraţi şi acela i-a spus: "Toţi fraţii s-au sălbăticit împotriva mea, afară numai de unul care este prietenul meu şi mă ascultă, iar când mă vede se învârte ca un titirez". "Cine este fratele acela?", l-a întrebat Avva Macarie. "Teopempt se numeşte", i-a răspuns acela. Merge Cuviosul şi-l află pe fratele. A reuşit printr-un meşteşug să-l facă să-i descopere gândurile lui şi astfel l-a ajutat. Când l-a reîntâlnit pe diavol, l-a întrebat despre fraţi, iar acela i-a

[12] Vezi "Pateric", Avva Macarie, 3, pp.130-131, Alba Iulia, 1990.

răspuns: "Toţi s-au sălbăticit foarte tare împotriva mea. Şi cel mai rău este că şi acela care îmi era prieten, nu ştiu cum s-a făcut de s-a schimbat, iar acum este cel mai sălbatic decât toţi!". N-a ştiut că a mers Avva Macarie şi l-a adus pe fratele la calea cea bună, pentru că Avva Macarie a lucrat cu smerenie, din dragoste, iar diavolul nu a avut nici un drept asupra acelui gând. Dacă Avva Macarie s-ar fi mândrit, ar fi alungat harul lui Dumnezeu şi diavolul ar fi avut dreptul lui. Atunci ar fi ştiut aceasta, pentru că el i-ar fi brodat mândria.

– Dacă omul ar spune un gând bun de al său undeva, diavolul l-ar putea asculta şi să-l ispitească după aceea?

– Cum să-l audă dacă acela nu are "diavol"? Dacă însă l-ar spune ca să se mândrească, ar intra ispititorul la mijloc. Adică dacă există o predispoziţie către mândrie şi cineva spune cu mândrie: "Voi merge să-l mântuiesc pe acesta", diavolul intră la mijloc şi atunci ştie gândul nostru. Însă dacă acţionează smerit, din dragoste, nu îl ştie. Este trebuinţă de atenţie. Lucrurile sunt foarte fine. De aceea Părinţii spun că viaţa duhovnicească este "ştiinţa ştiinţelor".

– Dar cum se întâmplă, Părinte, ca un vrăjitor să spună despre trei fete că una se va realiza, alta nu va reuşi şi cealaltă va rămâne nemăritată, şi chiar să se întâmple aceasta?

– Diavolul are experienţă. Aşa cum, de pildă, un arhitect când vede o casă ce se primejduieşte să cadă, este în stare să spună cât va mai ţine, tot astfel şi acesta vede pe cineva cum merge şi cu experienţa ce o are, spune cum va sfârşi.

Diavolul nu este deştept; este foarte prost. El este numai o încurcătură; nu-i dai de capăt. Face şi lucruri inteligente şi prostii. Tertipurile lui sunt grosolane. Dumnezeu a iconomisit aşa ca să-l pricepem. Trebuie să fie foarte întunecat cineva de mândrie ca să nu-l priceapă. Când avem smerenie, putem pricepe cursele diavolului, deoarece prin smerenie omul se luminează şi se înrudeşte cu Dumnezeu. Smerenia este aceea care îl secătuieşte pe diavol.

De ce îngăduie Dumnezeu diavolului să ne ispitească

– Părinte, pentru ce Dumnezeu îngăduie diavolului să ne ispitească?

– Ca să Îşi aleagă fiii Săi. "Fă, diavole, orice vrei", îi spune Dumnezeu, pentru că orice ar face, în cele din urmă îşi va zdrobi mutra sa de piatra cea din capul unghiului, care este Hristos. Dacă noi credem că Hristos este piatra cea din capul unghiului, atunci nimic nu ne va înfricoşa.

Dumnezeu nu îngăduie o încercare dacă nu va ieşi ceva bun din ea. Când Dumnezeu vede că din ea va rezulta un bine mai mare, lasă pe diavol să îşi facă treaba sa. Aţi văzut ce a făcut Irod? A omorât 14.000 de prunci, dar a făcut 14.000 de mucenici îngeri. Unde ai văzut tu mucenici îngeri? Diavolul şi-a dat peste mutră! Diocleţian s-a făcut împreună-lucrătorul diavolului chinuind pe creştini cu asprime, dar fără să vrea a făcut bine Bisericii lui Hristos, pentru că a

îmbogățit-o cu Sfinți. Credea că va face să dispară toți creștinii, dar n-a făcut nimic. A lăsat o mulțime de Sfinte Moaște ca să ne închinăm la ele și a îmbogățit Biserica lui Hristos.

Dumnezeu putea să-l desființeze pe diavol; doar este Dumnezeu. Dacă ar vrea și acum l-ar aduna ghem în iad, dar îl lasă spre binele nostru. Îl va lăsa să chinuiască făptura lui Dumnezeu? L-a lăsat, însă numai până la un punct și până la o vreme, ca să ne ajute prin răutatea lui; să ne ispitească și astfel să alergăm la El. Numai dacă vede de mai înainte că va ieși un bine, Dumnezeu îi îngăduie lui aghiuță să ne ispitească. Dacă nu iese binele, nu i se îngăduie. Toate le îngăduie Dumnezeu pentru binele nostru. Să credem aceasta. Dumnezeu lasă pe diavolul să-l lupte pe om. Fără luptă nu se face nimic. Dacă nu ne-ar ispiti diavolul, am crede poate că suntem chiar și sfinți. Așadar, Dumnezeu îngăduie diavolului să ne lovească cu răutate, pentru că prin lovitura ce ne-o dă alungă tot praful de pe noi și ne scutură sufletul nostru cel prăfuit. Sau îl lasă să se repeadă să ne muște ca să scăpăm la El. Dumnezeu ne cheamă mereu, dar noi, de obicei, ne îndepărtăm de Dânsul, și numai dacă se ivește vreo primejdie alergăm la El. Când omul se va uni cu Dumnezeu nu mai există loc să mai intre cel viclean, dar nici nu mai există motiv ca Dumnezeu să îngăduie celui viclean să-l ispitească, ca să fie nevoit omul să scape la Dumnezeu. În tot cazul, oricum ar fi, cel viclean ne face bine; ne ajută să ne sfințim. De aceea și Dumnezeu îl îngăduie.

Dumnezeu a lăsat liberi nu numai pe oameni, ci și pe diavoli, pentru că nu pot vătăma sufletul omului. Afară numai dacă el însuși vrea să-și vatăme sufletul său. Ci dimpotrivă, pricinuiesc răsplată sufletelor noastre atunci când oamenii răi sau neatenți ne fac rău fără să vrea. De ce oare spune acel avvă: "Ridică ispitele și nu se va mântui nimeni"?[13] Pentru că ispitele ajută foarte mult. Nu pentru că diavolul poate face vreodată binele – fiind el rău –, ci Bunul Dumnezeu împiedică piatra ce ne-o aruncă să ne spargă capul și ne-o dă într-o mână, iar în cealaltă ne dă migdale, ca să le spargem și să le mâncăm. Adică Dumnezeu îngăduie ispitele nu pentru ca diavolul să ne tiranizeze, ci în felul acesta să dăm "examene" pentru cealaltă viață și să nu avem pretenții nesăbuite la a Doua Venire. Trebuie să înțelegem bine că ne războim – și avem să ne războim câtă vreme ne vom afla în viața aceasta – cu însuși diavolul. Câtă vreme trăiește omul, are multă treabă de făcut pentru îmbunătățirea sufletului său și are dreptul să dea examene duhovnicești. Dacă moare și nu trece, cade. Reexaminare nu există.

Diavolul nu vrea să se pocăiască

Bunul Dumnezeu i-a făcut pe îngeri. Însă unii dintre îngeri, din mândria lor, au căzut și s-au făcut diavoli. Bunul Dumnezeu a plăsmuit pe om, creatură desăvârșită, ca să completeze ceata cea căzută a îngerilor. De

[13] "Pateric", Avva Evagrie, 5, p.71.

aceea diavolul invidiază mult făptura lui Dumnezeu, pe om. Diavolii strigă: "Noi am greşit o singură dată şi ne tiranizezi, iar pe aceştia care greşesc de multe ori îi ierţi". Da, dar oamenii se pocăiesc. Aceştia, deşi erau îngeri, au ajuns diavoli, şi în loc să se pocăiască, se fac mai vicleni şi mai răi, pornindu-se cu răutate să distrugă făpturile lui Dumnezeu. Luceafărul era din cea mai luminoasă ceată. Dar în cele din urmă... Din mândrie diavolii s-au îndepărtat de Dumnezeu cu mii de ani mai înainte şi continuă să se depărteze din mândrie şi să rămână nepocăiţi. Un "Doamne miluieşte" dacă ar spune, Dumnezeu ar face ceva şi pentru ei. Să spună un "am greşit"; dar nu spun "am greşit". Dacă diavolul ar fi spus "am greşit", ar fi devenit din nou înger. Dragostea lui Dumnezeu nu are margini. Însă diavolul are voinţă înţepenită, încăpăţânare, egoism, nu vrea să se plece, nu vrea să se mântuiască. Înfricoşător lucru! Şi aceasta deşi au fost îngeri!

– Părinte, diavolul îşi aduce aminte de starea lui de mai înainte?

– Dacă îşi aduce aminte, spui? El este foc şi urgie, pentru că nu vrea să se facă alţi îngeri care să-i înlocuiască. Şi cu cât înaintează se face mai rău. Sporeşte în răutate şi invidie.

O, dacă ar simţi cineva ticăloşia diavolului, ar plânge zi şi noapte. Cât de mult se mâhneşte un om bun atunci când vede pe cineva că se schimbă, se face criminal? Cu cât mai mult văzând nu un om, ci un înger! Odată pe un monah[14] l-a durut mult de diavoli şi, rugându-se

[14] Monahul acesta, precum s-a descoperit mai târziu, a fost însuşi Bătrânul Paisie.

în genunchi cu capul la pământ, spunea: "Tu eşti Dumnezeu şi dacă vrei poţi afla un chip ca să s nântuiască şi aceşti diavoli nefericiţi, care, mai întâi având o slavă atât de mare, acum au toată răutatea şi drăcia lumii şi dacă nu ne-ai fi păzit, ne-ar fi distrus pe toţi oamenii". Deci în timp ce zicea aceste cuvinte, rugându-se cu durere, vede un cap de câine alături de el ce îi scotea limba şi-şi bătea joc de el. Se vede că Dumnezeu a îngăduit asta ca să-l înştiinţeze pe monah că El este gata să-i primească, numai să se pocăiască, dar ei nu vor mântuirea lor. Vedeţi, căderea lui Adam s-a îndreptat prin venirea lui Dumnezeu pe pământ, prin Întrupare. În timp ce căderea diavolului nu se poate îndrepta fără să se smerească. Diavolul nu se îndreaptă pentru că nu vrea. Ştiţi cât de mult s-ar bucura Hristos! La fel şi omul, numai atunci când nu vrea nu se îndreaptă.

– Părinte, diavolul ştie că Dumnezeu este dragoste şi îl iubeşte?

– Ei, cum să nu ştie!

– Atunci de ce îşi continuă tipicul său?

– Pentru că mândria nu-l lasă. Este însă şi viclean. Acum încearcă să câştige toată lumea. Îşi spune: "Dacă am cât mai mulţi următori, Dumnezeu va fi nevoit ca la sfârşit să-I fie milă de toate făpturile Sale şi voi intra şi eu în planul Lui". Aşa crede. De aceea vrea să dobândească cât mai mulţi următori. Vezi cum o suceşte? Îşi spune: "Am atâţia de partea mea. Dumnezeu va fi nevoit să mă favorizeze şi pe mine!". Fără să se pocăiască? Dar, oare, Iuda n-a făcut la fel? Ştia că Hristos va elibera pe morţi din iad şi şi-a spus: "Voi merge şi

eu înainte de Hristos, ca să mă elibereze şi pe mine". Vezi viclenie? În loc să ceară iertare de la Hristos, s-a dus şi s-a spânzurat. Şi uitaţi-vă cum milostivirea lui Dumnezeu a încovoiat smochinul, dar el şi-a strâns picioarele ca să nu ajungă pe pământ. Şi toate acestea, ca să nu meargă să spună un "iartă-mă". Înfricoşător! Aşa şi diavolul, începătorul iubirii de sine, nu spune "iartă-mă", ci mereu se sileşte să dobândească cât mai mulţi următori lui.

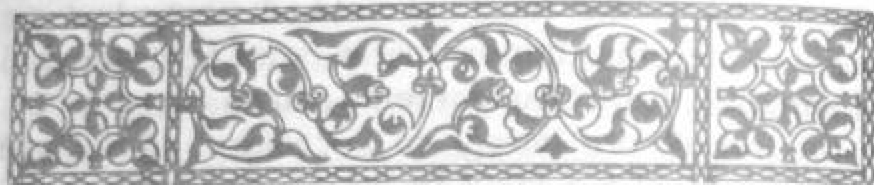
Smerenia topeşte pe diavol

Smerenia are mare putere şi topeşte pe diavolul. Ea este cel mai puternic şoc pentru diavol. Acolo unde există smerenie, diavolul nu are loc. Şi acolo unde nu există diavol, este firesc să nu existe ispite. Odată un pustnic a silit pe un aghiuţă să spună: "Sfinte Dumnezeule...". A spus aghiuţă: "Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte", dar nu spunea "miluieşte-ne pe noi". Spune: "miluieşte-ne pe noi!". Nimic. Dacă ar fi spus, ar fi devenit înger. Toate le spune aghiuţă, dar pe "miluieşte-mă" nu-l spune, pentru că trebuie smerenie. "Miluieşte-mă" are smerenie şi sufletul primeşte mila cea mare a lui Dumnezeu, pe care el o cere.

Orice am face, este nevoie de smerenie – dragoste – nobleţe. Lucrurile sunt simple. Noi le complicăm. Pe cât putem, să facem ceea ce e complicat pentru diavol şi uşor pentru om. Dragostea şi smerenia sunt grele pentru diavol, dar uşoare pentru om. Si unul bolnăvicios, ce nu poate face nevoinţă, îl poate lovi pe diavol cu smerenia. Într-un minut omul poate deveni înger sau drac. Cum? Cu smerenia sau cu mândria. Ce, oare au trebuit ore întregi ca Luceafărul să se facă diavol din înger? S-a făcut în câteva secunde. Modul cel mai uşor ca să ne mântuim este dragostea şi smerenia. De aceea să începem cu dragostea şi smerenia şi după aceea vom înainta şi cu celelalte.

Să vă rugaţi să pricinuim mereu bucurie lui Hristos şi mâhnire lui aghiuţă, mai ales fiindcă îi place iadul şi nu vrea să se pocăiască.





CAPITOLUL 3

Duhul lumesc

Diavolul stăpâneşte deşertăciunea

Părinte, de ce diavolului i se spune "stăpânitorul lumii?" Chiar este adevărat?

– Asta mai lipsea, să stăpânească diavolul lumea. Când Hristos a spus despre diavol *"stăpânitorul acestei lumi"*[15], n-a înţeles că este stăpân pe lume, ci că stăpâneşte deşertăciunea, minciuna. Vai nouă, să lase Dumnezeu pe diavol să stăpânească lumea! Însă cei ce îşi au inima lor dăruită celor deşarte, lumeşti, unii ca aceştia trăiesc sub stăpânirea *"stăpânitorului acestui veac"*[16]. Adică diavolul stăpâneşte peste deşertăciune, peste "lume". Ce înseamnă "lume"? Nu înseamnă oare podoaba, împodobirea deşartă? Aşadar, cine e stăpânit de deşertăciune este sub ocupaţia diavolului. Inima robită de lumea deşartă păstrează şi sufletul atrofiat şi mintea întunecată. Atunci, deşi se vede cineva că este om, în esenţă el este avorton duhovnicesc.

[15] In. 16, 11.
[16] Efes. 6, 12.

Gândul îmi spune că cel mai mare duşman al sufletului nostru, mai mare chiar şi decât diavolul, este duhul lumesc, pentru că ne atrage în chip dulce şi în cele din urmă ne amărăşte veşnic. În timp ce, de l-am vedea pe diavolul însuşi, ne-ar cuprinde frica şi am fi nevoiţi să scăpăm la Dumnezeu, dobândind astfel Raiul. În epoca noastră, multă "lume" – duh lumesc – a intrat în lume, iar această "lume" o va distruge. Oamenii şi-au băgat înlăuntrul lor "lumea" şi au alungat de acolo pe Hristos.

– Părinte, de ce nu înţelegem cât rău ne face duhul lumesc şi suntem atraşi de el?

– Pentru că duhul lumesc intră încet-încet, precum a intrat ariciul în cuibul iepurelui. La început ariciul a rugat pe iepure să-l lase să-şi bage puţin capul în cuibul lui ca să nu-l plouă. Apoi a băgat şi un picior, apoi celălalt şi în cele din urmă a intrat tot, şi cu ţepii lui l-a scos cu totul pe iepure afară. Aşa şi cugetarea lumească ne înşeală cu mici cedări şi încet-încet ne stăpâneşte. Răul înaintează puţin câte puţin. Dacă ar veni deodată, nu am fi înşelaţi. Vezi, dacă vrei să opăreşti o broască, trebuie să arunci peste ea apa fiartă câte puţin. Dacă o arunci deodată toată, ea sare şi fuge; scapă. În timp ce, dacă verşi pe ea puţină apă fiartă, la început o va arunca puţin de pe spate, apoi o va primi. Dacă-i mai arunci încă puţină, iarăşi o va arunca puţin şi încet-încet se va opări, fără să priceapă. "Bre, broască, după ce ţi-a aruncat puţină apă fiartă, scoală-te şi fugi!". Nu fuge. Se umflă – se umflă şi apoi se opăreşte. Aşa face şi diavolul; ne opăreşte puţin câte puţin şi, în cele din urmă, ne trezim opăriţi fără să pricepem.

Sufletul ce se minunează de frumuseţile lumii materiale arată că înlăuntrul său trăieşte lumea cea deşartă; de aceea este atras de făptură şi nu de Făcător, de pământ şi nu de Dumnezeu. Nu are importanţă dacă pământul acesta este curat sau are noroiul păcatului. Atunci când inima este atrasă de frumuseţile lumeşti, care nu sunt păcătoase, dar care nu încetează să fie deşarte, simte bucuria lumească a acelui moment, care nu are mângâierea dumnezeiască, într-ariparea lăuntrică cu veselie duhovnicească. Însă când omul iubeşte frumuseţea duhovnicească, atunci sufletul i se umple şi i se înfrumuseţează.

Dacă omul, şi mai ales monahul, şi-ar cunoaşte urâţenia sa lăuntrică, n-ar urmări frumuseţi exterioare. Înlăuntrul său, sufletul are atâtea pete, atâtea mâzgăleli şi noi să ne privim, de pildă, hainele noastre? Ne spălăm hainele, le călcăm şi suntem curaţi, dar înlăuntru suntem... nu mă întreba! De aceea, dacă cineva ar sesiza ce necurăţie duhovnicească are înlăuntrul său, n-ar mai sta să scoată cu atâta migală cea mai mică pată de pe hainele sale, pentru că acestea sunt de mii de ori mai curate decât sufletul lui. Dar dacă omul nu are în vedere zgura duhovnicească pe care o are înlăuntrul său, ei atunci caută să scoată cu migală şi cea mai mică pată. Ceea ce trebuie însă este să-şi întoarcă toată grija spre curăţia duhovnicească, spre frumuseţea lăuntrică şi nu spre cea dinafară. Întâietatea să se dea frumuseţii sufletului, frumuseţii duhovniceşti, şi nu frumuseţii deşarte, pentru că Domnul ne-a spus: *"Ce-i va folosi omului, dacă va câştiga lumea întreagă, iar sufletul său îl va pierde?"*[17].

Dorinţe lumeşti

Pe toţi cei ce nu-şi înfrânează inima lor de la dorinţele materiale, care nu sunt absolut necesare – nici nu încape cuvânt pentru dorinţele trupeşti – şi nu îşi adună mintea în inimă, ca să le dea împreună cu sufletul lui Dumnezeu, îi aşteaptă îndoită nefericire.

– Părinte, întotdeauna este rău să doreşti ceva?

– Nu, dorinţa inimii nu este rea în sine. Ci atunci când lucrurile, fie şi nepăcătoase, îmi iau o bucată din inimă, îmi slăbesc dragostea mea faţă de Hristos. Această dorinţă este rea, pentru că vrăjmaşul îmi taie dragostea mea de la Hristos. Când doresc un lucru preţios, o carte de pildă, şi îmi ia o parte din inimă, atunci aceasta este un rău. De ce o carte să-mi ia o parte din inimă? Cartea să o doresc sau pe Hristos să-L râvnesc? Orice dorinţă, oricât de bună ar părea, nu este mai bună ca a dori cineva pe Hristos sau pe Maica Domnului. Când îmi dau inima lui Dumnezeu, este cu putinţă ca Dumnezeu să nu mi se dea în întregime mie? Dumnezeu cere inima omului. *"Dă-mi, fiule, inima ta"*[18]. Dacă omul Îi dă inima sa, după aceea Dumnezeu îi va da orice va iubi inima aceluia, numai să nu-l vatăme. Numai atunci când se dăruieşte lui Hristos, inima nu se iroseşte şi numai în Hristos afli

[17] Vezi Mt. 16, 26.
[18] Pilde 23, 26.

legătura cea bogată a dragostei dumnezeiești în această viață, iar în cealaltă, cea veșnică, veselia dumnezeiască.

Trebuie să evităm lucrurile lumești, ca să nu ne răpească inima și să ne folosim de cele simple, numai pentru a ne sluji de ele. Să ne îngrijim însă să fie trainice. Dacă doresc să folosesc un lucru frumos, înseamnă că dau toată inima mea frumuseții, iar pentru Dumnezeu nu rămâne nici o bucățică. Treci pe undeva și vezi o casă cu marmură, cu o înfățișare frumoasă, cu sculpturi etc. Te minunezi de pietre, de cărămizi și îți lași inima ta acolo. Sau vezi într-un magazin niște rame frumoase pentru ochelarii tăi și le dorești. Dacă nu le cumperi, îți lași inima ta în magazin. Dacă le cumperi, îți atârni inima de ramele ce le porți. Mai ales femeile sunt furate ușor. Puține sunt acelea care nu-și vând inima celor deșarte. Vreau să spun că diavolul le fură bogăția inimii lor cu toate cele lumești, colorate, strălucitoare. Una are nevoie de o farfurie? Va căuta să afle o farfurie cu flori. Ca și cum s-ar acri mâncarea dacă farfuria nu are flori. Unele femei duhovnicești sunt mișcate de lucruri părute serioase, de un vultur cu două capete, de pildă. Iar după aceea întreabă: "De ce nu ne mișcă cele duhovnicești?". Cum să te miște, dacă inima ta e împrăștiată în dulapuri, între farfurii? Nu ai inimă, ci numai carne, înlăuntrul căreia bate tictacul mecanic, ca ceasul, numai ca să poți merge. Pentru că puțin din inimă merge la un lucru, puțin la altul, iar pentru Hristos nu rămâne nimic.

– Părinte, adică și aceste dorințe simple sunt păcătoase?

– Aceste dorințe, oricât de nepăcătoase ar fi, sunt mai rele decât cele păcătoase. Pentru că o dorință păcătoasă îl va zgudui pe om cândva și îl va mustra conștiința pentru ea, și astfel va face o încercare de întoarcere, se va pocăi, va spune: "am greșit, Dumnezeul meu". În timp ce aceste dorințe, cele "bune", nu-l neliniștesc. Crede că merge bine. "Iubesc binele, iubesc frumosul. De altfel și Dumnezeu le-a făcut pe toate frumoase", spune el. Da, dar dragostea lui nu merge la Ziditor, ci merge la zidire. De aceea este bine să tăiem orice dorință. Când cineva face ceva pentru Hristos și jertfește ceea ce iubește, făcând ceva ce nu-i place – oricât de bun ar fi ceea ce-i place – atunci Dumnezeu îi dă mai mare odihnă.

Inima, înainte de a se curăți, are dorințe lumești și se bucură de ele. Când însă se va curăți, se mâhnește de bucuriile lumești; se dezgustă de ele și atunci bucuriile ei sunt duhovnicești. Așa se curăță inima, când se va scârbi de dorințele lumești. Înainte de a se scârbi de ele, este atrasă de acelea. Dar, vezi, noi nu vrem să mâhnim puțin pe omul cel vechi, ci vrem să-i facem hatârul. Cum ne vom face în felul acesta următori ai lui Hristos?

– Părinte, când îmi vine greu să-mi tai o dorință, trebuie să insist în nevoință?

– Da, chiar de s-ar mâhni inima ta, fiindcă nu faci cele ce o odihnesc, nu trebuie să asculți de ea. Pentru că dacă vei asculta, vei simți o bucurie lumească și apoi o neliniște, iarăși lumească. Iar dacă nu o vei asculta și inima ți se va mâhni deoarece n-ai făcut cele ce o odihnesc, și te bucuri de aceasta, atunci vine

harul dumnezeiesc. Şi acesta este scopul: să dobândim harul dumnezeiesc. Iar ca să dobândeşti harul dumnezeiesc trebuie să se taie toate dorinţele, chiar şi bune de ar fi; să se taie voia. Atunci omul se smereşte, iar când se va smeri, vine harul dumnezeiesc. Când inima va fi nemulţumită lumeşte, atunci se va bucura duhovniceşte. Pe cât poate fiecare, să înveţe să evite mângâierea lumească, să aibă lucrare duhovnicească lăuntrică, ca astfel să dobândească mângâierea dumnezeiască.

Bucuriile lumeşti sunt bucurii materiale

– Părinte, oamenii lumeşti spun că simt un gol, deşi au toate bunătăţile.

– Bucuria adevărată, curată se poate găsi numai lângă Hristos. Dacă te uneşti cu El prin rugăciune, vei vedea sufletul tău răsplătit. Oamenii lumeşti caută bucuria în distracţii. Unii oameni duhovniceşti o caută în discuţii teologice, în predică etc. Dar când se termină acestea rămân într-un gol şi se întreabă ce vor face în continuare. Fie că sunt păcătoase, fie indiferente cele cu care se ocupă, la fel este. De ce nu merg mai bine să se culce, ca să fie buni a doua zi pentru lucru?

Împlinind dorinţele lumeşti ale inimii, nu vine bucuria duhovnicească, ci stresul. Bucuria lumească aduce stresul şi la oamenii duhovniceşti. Bucuria lumească nu este permanentă, nu este bucurie adevărată, ci este o bucurie temporară, a acelei clipe.

Iar aceasta este o bucurie materială, nu este duhovnicească. Iar cu bucuriile lumeşti nu "se umple" sufletul omului, ci mai degrabă o umple cu balast. Atunci când simţim bucuria duhovnicească, nu o mai dorim pe cea materială. *"Sătura-mă-voi când mi se va arăta slava Ta"*[19]. Bucuria lumească nu odihneşte pe omul duhovnicesc, ci îl oboseşte. Pune un om duhovnicesc într-o casă lumească şi vei vedea că nu se odihneşte. Deşi omul lumesc crede că el se odihneşte, nu este aşa, ci se chinuieşte. Se bucură la exterior, dar înlăuntrul său nu este mulţumit, ci chinuit.

– Părinte, cu ordinea lumească te asfixiezi.

– Se şi asfixiază oamenii cu ea, dar o şi doresc, precum aleargă broasca în gura şarpelui. Şarpele stă lângă apă şi priveşte mereu broasca. Dacă broasca se înşeală şi priveşte la şarpe, se electrizează, ameţeşte şi aleargă strigând în gura lui. Apoi şarpele o muşcă, o otrăveşte, ca să nu se zbată. Atunci strigă broasca, dar chiar de o vei salva, va muri, fiindcă este otrăvită.

– Părinte, de ce oamenii se bucură de lucrurile lumeşti?

– Oamenii contemporani nu se gândesc la veşnicie. Iubirea de sine îi face să uite că vor pierde tot. Nu au prins sensul cel mai profund al vieţii. N-au simţit bucurii cereşti şi de aceea inima lor nu tresaltă pentru ceva mai înalt. De pildă, dai cuiva un dovleac, iar acela îţi spune: "Ce dovleac frumos!". Dacă îi dai ananas, îţi spune: "Ananasul are solzi", şi-l aruncă, pentru că n-a mâncat niciodată. Sau spune-i unei cârtiţe:

[19] Ps. 16, 15.

"Ce frumos este soarele!", că aceea iarăşi se va băga în pământ. Cei ce se odihnesc în cele ale lumii materiale seamănă cu puişorii prostuţi, care nu fac zgomot în găoace ca să spargă coaja, să iasă afară şi să se bucure de soare – de zborul ceresc spre viaţa paradisiacă – ci stau nemişcaţi şi astfel mor în găoacea oului.

Duhul lumesc în viaţa duhovnicească

– Părinte, spuneţi de multe ori: cutare om vede cu lentilă europeană şi nu cu duh răsăritean. Ce înţelegeţi prin aceasta?

– Vreau să spun că vede cu ochi european, cu logică europeană, fără credinţă, numai omeneşte.

– Şi care este duhul răsăritean?

– *"Răsăritul răsăriturilor şi cei dintru întuneric şi din umbră..."*[20].

– Adică?

– Când spun că omul a prins duhul răsăritean şi l-a lăsat pe cel european, vreau să spun că a lăsat logica, raţionalismul, şi a prins simplitatea şi evlavia, pentru că acesta este duhul ortodox în care Se odihneşte Hristos; simplitate şi evlavie. Astăzi adesea lipseşte simplitatea chiar şi de la oamenii duhovniceşti, sfânta simplitate care odihneşte sufletul. Dacă nu va lepăda cineva duhul lumesc şi nu se va mişca simplu, adică să nu gândească că îl vor vedea ceilalţi sau ce vor spune despre el atunci când face ceva, unul ca acesta nu se poate înrudi cu Dumnezeu, cu sfinţii. Ca să se înrudească trebuie să se mişte în spaţiul duhovnicesc. Cu cât cineva se mişcă cu mai multă simplitate, mai ales într-o obşte, cu atât se rotunjeşte, pentru că îi dispar umflăturile. Iar dacă nu va proceda astfel, va deveni un om fals. De aceea să ne străduim să aruncăm masca lumească pentru a deveni îngeri.

Ştiţi ce fac oamenii cei lumeşti şi ce fac cei duhovniceşti? Cei lumeşti caută ca să le fie curtea curată. Nu-i interesează dacă are gunoaie înăuntru casa lor, mătură curtea şi aruncă gunoaiele în casă. Îşi spun: "Oamenii privesc curtea, nu văd ce este în casă". Adică în casă pot să am gunoaie, afară însă nu! Îi interesează numai să-i laude ceilalţi. În timp ce oamenii duhovniceşti caută ca lăuntrul casei să fie curat. Nu-i interesează ce va spune lumea, pentru că Hristos locuieşte în casă, în inimă, nu locuieşte în curte.

De multe ori însă chiar şi unii oameni duhovniceşti se mişcă la suprafaţă, lumeşte şi, ca să fim mai concreţi, fariseic. Aceşti oameni nu se gândesc cum să meargă în Rai, lângă Dumnezeu, ci cum să pară buni aici. Se lipsesc de toate bucuriile duhovniceşti, deşi ar fi putut trăi încă de aici Raiul. Astfel rămân oameni pământeşti. Încearcă să trăiască o viaţă duhovnicească în chip lumesc. Însă înăuntrul lor sunt goi; acolo nu este Dumnezeu.

Din păcate, duhul lumesc a influenţat mult şi pe oamenii duhovniceşti. Dacă oamenii duhovniceşti lucrea-

[20] Luminânda sărbătorii Naşterii Domnului: "Cercetatu-ne-a pe noi de sus Mântuitorul nostru, Răsăritul răsăriturilor, şi cei dintru întuneric şi din umbră au aflat adevărul; că din Fecioară S-a născut Domnul".

ză și gândesc lumește, ce să mai facă mirenii? Am spus unora să ajute copiii drogați și mi-au spus: "Dacă facem o fundație pentru drogați, nu ne va aduce nici un venit. De aceea vom face un azil de bătrâni". Nu spun că nu e nevoie și de azil de bătrâni. Să nu fie! Ci, dacă începem astfel, acestea nu vor fi fundații de binefacere, ci... "naufragiabile". Nu înțeleg că fericirea lumească este nefericire duhovnicească.

Duhul lumesc în monahism

– Părinte, mulți ne spun: "Aici trăiți ca în Rai".

– Să vă rugați să nu pierdeți celălalt Rai. Eu aș fi preferat ca mirenii să fie impresionați de sporirea voastră duhovnicească fără că voi să fi priceput aceasta – din pricina sporirii voastre duhovnicești – și fără ca voi să o fi urmărit, ci aceasta să se fi făcut de la sine, lăuntric și firește. Străduiți-vă să nu vă pierdeți în lucruri fără folos, ca să nu pierdeți pe Hristos. Pe cât puteți, străduiți-vă să dobândiți conștiința monahicească. Trăiți duhovnicește ca niște monahii și nu uitați pe Hristos, ca și El să-și aducă aminte de voi. Scopul meu nu este să vă mâhnesc, ci să vă ajut, să vă sprijin. Încercați să distingeți duhul lumesc – care, atunci când intră în monahism, mâhnește pe Însuși Hristos – și să-l lepădați ca pe un duh străin.

Din păcate, duhul lumesc a intrat și în multe mănăstiri, pentru că unii părinți "duhovnicești" ai epocii noastre canalizează monahismul pe făgașul lumesc și nu povățuiesc sufletele în duhul patristic al harului.

Văd un duh antipatristic care astăzi, predomină în mănăstiri; să nu primească bunul, patristicul, adică să nu trăiască patristic, ci să niveleze înălțimile duhovnicești în numele ascultării, al tăierii voii și să-și facă voile lor lumești care le convin. În felul acesta nu sporesc, pentru că au închinoviat cu ei și ispita, duhul lumesc. Nu avem dreptul să explicăm poruncile lui Dumnezeu precum ne convine, nici monahismul nu avem dreptul să îl prezentăm precum vrem noi. Altceva este să ne recunoaștem slăbiciunile noastre și să cerem, cu smerenie, mila lui Dumnezeu. Cel mai mare rău, după părerea mea, este faptul că unii consideră acest duh lumesc drept sporire. În timp ce ar fi trebuit să îl simtă drept o cădere și să-l vomite, ca să se curățească duhovnicește și să vină îndată Duhul Sfânt. Duhul Sfânt este Cel ce sfințește, vestește și sprijină sufletele.

Sunt și unii care spun: "Trebuie să ne arătăm civilizația noastră". Care civilizație să arătăm? Civilizația lumească? Noi, de regulă, ca monahi, trebuie să ne arătăm civilizația noastră duhovnicească, sporirea duhovnicească. Dar unde este sporirea noastră duhovnicească? Să nu-i întrecem pe mireni în propășirea lumească. Acest progres lumesc îi chinuie și pe mireni, cu cât mai mult pe monahi? Noi trebuia să înaintăm atât de mult duhovnicește, încât să dorească să facă ceva și mirenii. Dacă noi facem ceea ce face un mirean foarte duhovnicesc nici asta nu ne ajută, căci avem ca pildă un mirean foarte duhovnicesc. Monahul nu trebuie să aibă ca scop să prezinte o evoluție lumească. Aceasta este ocară pentru monahism. Mona-

hul care gândeşte lumeşte se vede că şi-a greşit drumul; deşi a început pentru Hristos, de acum sufletul lui merge spre lume. Evoluţia lumească, atunci când se consideră progres, duce monahismul la descompunere duhovnicească.

Câte lucruri nu se pierd şi în monahism, precum se pierd şi în lume: cinstea, respectul, care sunt numite depăşite. De aceea mă doare şi mă sufoc. Îmi vine să iau munţii. Unul care n-a trăit ceva mai înalt nu se mâhneşte atât de mult pentru viaţa duhovnicească ce o trăieşte în felul lui. Însă pentru altul ce este nevoit să trăiască în felul acesta, ştiţi ce chin este? Dacă m-ar fi învrednicit Hristos să fi trăit monahiceşte, aşa cum aş fi vrut şi să fi murit de tânăr, aş fi considerat că aş fi murit în prima linie. Merită să murim acum, să mărturisim, să facem o jertfă, numai ca să nu fie huliţi Sfinţii Părinţi.

Nu ne gândim puţin la Cuvioşii Părinţi pe care-i citim mereu, unde au trăit şi cum au trăit? Domnul a spus: "*Vulpile au vizuini, dar Fiul Omului nu are unde să Îşi plece capul*"[21]. Înfricoşător! Şi uită-te cum au încercat unii să-L imite pe Hristos în peşteri. Au simţit bucuria lui Hristos, pentru că au urmat lui Hristos în toate. Toată dorirea lor era acolo. Sfinţii Părinţi au făcut din pustie petrecere duhovnicească, dar astăzi noi o facem petrecere lumească. Biserica lui Hristos pleacă în pustie ca să se mântuiască, iar noi facem pustia petrecere lumească, ca să se sminteascä oamenii şi să nu se folosească, şi după aceea să nu aibă de ce să se

[21] Mt. 8, 20; Lc. 9, 58.

prindă. Acest mare pericol îl văd în anii aceştia grei pe care îi străbatem. Deşi pentru acest motiv ar trebui să trăim astăzi mai călugăreşte ca să câştigăm puteri dumnezeieşti, din păcate ne schimbăm din pricina duhului lumesc şi ne slăbănogim. Adică izgonim duhul şi rămâne stârvul.

Astăzi există monahi care trăiesc monahismul pe dinafară. Nu fumează, trăiesc simplu, citesc Filocalia, vorbesc numai din Sfinţii Părinţi. Adică aşa precum în lume cei ce nu spuneau minciuni, îşi făceau semnul Crucii, mergeau la Biserică, iar când au crescut, luau aminte la petrecerea lor morală şi credeau că aceasta este totul, tot astfel se petrec lucrurile şi în unele mânăstiri şi mirenii sunt atraşi acolo. Dar când îi cunosc, văd că aceştia nu diferă de mireni, deoarece păstrează tot duhul lumesc. Dacă ar fi fumat, ar fi citit ziare, ar fi vorbit despre politică, i-ar fi evitat ca pe nişte mireni şi nu s-ar fi vătămat monahismul.

Când monahul slăbeşte duhovniceşte atunci cu ce îl va folosi pe mirean? Alcoolul, dacă lăsăm sticla destupată, îşi pierde toată tăria. Nici microbi nu mai omoară, şi nici flăcară nu mai face când îl aprinzi. Iar dacă îl pui în lampă, va arde şi fitilul. Tot astfel şi monahul, dacă nu ia aminte, alungă harul dumnezeiesc şi îi rămâne după aceeea numai schima. Este ca alcoolul ce şi-a pierdut tăria sa. Nu îl poate arde pe diavol. "Lumina monahilor sunt îngerii, iar lumina mirenilor sunt monahii"[22]. Nici lumină nu mai este după aceea. Ştiţi cât de mult distruge cugetarea lumească? Dacă

[22] Sf. Ioan Scărarul, 'Scara', Cuv. 26, cap.23.

pleacă duhovnicescul din monahism, nu rămâne nimic. Pentru că *"dacă sarea se va strica"*[23], nu va fi bună nici pentru îngrășământ. Gunoaiele se fac îngrășământ, în timp ce sarea nu se face. Dacă o pui la rădăcina unei plante, o va arde. Astăzi suntem într-o epocă în care monahismul trebuie să strălucească. În această putreziciune este nevoie de "sare". Dacă mănăstirile nu au cugetare lumească, ci o stare duhovnicească, asta va fi cea mai mare ofrandă a lor adusă societății. Nu vor trebui nici să vorbească, nici altceva să facă, căci vor vorbi cu viața lor. De aceasta are nevoie lumea astăzi.

Ați văzut și catolicii unde au ajuns? Îmi aduc aminte că acum câțiva ani, când eram la Mănăstirea Stomiu, la Konița, mi-a adus cineva o bucată de ziar în care scria: "Trei sute de călugărițe au protestat: de ce să nu vadă și ele un film la cinema? De ce îmbrăcămintea lor să fie până jos și nu până la genunchi?". Atât de mult m-am înverșunat când am citit aceasta, încât am spus: "Dar pentru ce vă mai faceți totuși călugărițe?". Și la urmă scria că toate și-au lepădat rasele. Dar după cum gândeau, le aveau lepădate de mai înainte. Odată am văzut o călugăriță catolică ce nu se deosebea cu nimic de o mireancă. Făcea chipurile lucrare misionară și era complet... ca unele din fetele cele foarte moderne. Să nu îngăduim și la noi duhul acesta european; să nu ajungem și noi acolo.

– Părinte, mi se pare greu să mă dezbar de cugetarea lumească.

[23] Mt. 5, 13.

– Nu este greu; e nevoie de trezvie. Să cugeți mereu ceea ce spunea Marele Arsenie: "De ce ai ieșit?..."[24]. Noi uităm de ce am venit la mănăstire. Mai mult sau mai puțin, toți începem bine, dar nu sfârșim bine, deoarece uităm de ce am mers la mănăstire.

– Ați spus, Părinte, că duhul lumesc intră în monahism și se pierde râvna duhovnicească. Se va păstra, oare, duhul adevărat al monahismului?

– Este o furtună; nu va lăsa Dumnezeu.

– Părinte, gândul mă întreabă: "Mai există vieți de obște care să călătorească duhovnicește?".

– Aceasta mai lipsea, să nu mai existe. Atunci ne-ar fi dus Maica Domnului pe toți laolaltă în pușcărie... Există monahi care trăiesc foarte duhovnicește, fără zgomot. Există suflete în fiecare mănăstire, în fiecare mitropolie etc. Sufletele solitare, acestea sunt cele care induplecă pe Dumnezeu și pentru care El încă ne mai rabdă.

Duhul lumesc este boală

Astăzi lucrul cel mai important este să nu ne modelăm după acest duh lumesc. Este o mucenicie. Pe cât putem, să nu fim atrași de acest curent și să ne ducă târâș pe acest canal. Peștii deștepți nu se prind în cârlige. Văd momeala, înțeleg că e momeală și pleacă de acolo, scăpând astfel. În timp ce ceilalți văd momeala, aleargă acolo să mănânce și, țac, se prind.

[24] "Pateric", Avva Arsenie, p.40.

Tot astfel și lumea are momeala ei și îi prinde pe oameni. Oamenii sunt atrași de duhul lumesc și sunt prinși de el.

Duhul lumesc este boală. Precum căutăm să evităm o boală, tot astfel să evităm și cugetarea lumească, oriunde ar fi ea. Să ne înstrăinăm de duhul progresului lumesc, ca să progresăm duhovnicește, să ne însănătoșim duhovnicește și să ne bucurăm îngerește.





CAPITOLUL 4

Nedreptatea este un mare păcat

Nedreptatea atrage urgia lui Dumnezeu

Mare lucru este ca omul să aibă binecuvântarea lui Dumnezeu. Este o mare bogăție! Tot ceea ce are binecuvântare stă în picioare, nu se dărâmă. Iar tot ceea ce nu are binecuvântare nu va sta în picioare. Nedreptatea este un mare păcat. Toate păcatele au circumstanțe atenuante, nedreptatea însă nu are; atrage urgia lui Dumnezeu. Înfricoșător lucru! Cei care nedreptățesc își pun foc pe cap. Vezi, pe de o parte fac o nedreptate, iar pe de alta le mor ai lor și nu dau importanță. Cum să sporească oamenii cu atâtea nedreptăți? Fac ceea ce fac și dau drepturi diavolului; pentru aceasta suferă încercări, se îmbolnăvesc etc., apoi vin la mine și-mi spun: "Fă rugăciune ca să mă fac bine".

Cele mai multe rele ce se întâmplă sunt din nedreptăți. Când, de pildă, se adună avere cu nedreptate, oamenii trăiesc puțini ani ca fiii de boier, dar după aceea toate pe care le-au adunat le dau la doctori. Ce spune psalmul: *"Mai bun este puținul celui drept, decât*

bogăţia multă a păcătoşilor[25]. "Cu nedreptate adunate, în vânt risipite". Câte se adună, dispar; pe toate le ia vântul. Rar, la foarte puţini se întâmplă ca bolile, falimentările etc., să fie o încercare de la Dumnezeu. Unii ca aceştia vor avea plată multă. De obicei, cei care trec prin astfel de încercări după aceea devin mai bogaţi, ca Iov. Dar şi mulţi oameni care rămân neputreziţi pătimesc aceasta şi din pricină că au făcut vreo nedreptate.

Cel ce nedreptăţeşte se chinuieşte

Cel ce nedreptăţeşte şi, în general, orice vinovat, când nu cere iertare, este chinuit de conştiinţa sa şi pe deasupra de supărarea celui nedreptăţit. Pentru că atunci când cel nedreptăţit nu-l iartă şi cârteşte, cel ce a nedreptăţit se chinuieşte şi mai mult. Nu poate dormi. Ca şi cum l-ar lovi valurile şi l-ar învârti ca pe un titirez. Este un lucru tainic felul cum simte el aceasta. Precum atunci când cineva iubeşte pe unul şi se gândeşte la el în sensul cel bun, acela o simte, aşa şi în cazul acesta. O, cum îl chinuie nemulţumirea celuilalt! Şi departe să fie, în Australia, în Johanesburg, nu se poate linişti când celălalt este supărat din picina lui.

– Dar dacă este nesimţitor?

– Crezi că nesimţitorii nu suferă? Numai dacă se dedau distracţiilor, ca să uite. Se poate iarăşi ca cel nedreptăţit să îl ierte pe vinovat, dar să-i rămână puţină

[25] Ps. 36, 16.

supărare în el. Atunci şi el se chinuieşte într-o anumită măsură, dar şi vinovatul se chinuie mult din pricina mâhnirii celuilalt. Dacă însă vinovatul va cere iertare şi cel nedreptăţit nu i-o dă, atunci se chinuieşte acesta din urmă. Nu există foc mai mare ca pârjolul lăuntric al conştiinţei. Îl chinuie şi îl mănâncă precum cariul şi în această viaţă şi, fireşte, îl va mânca "viermele cel neadormit" mult mai mult în cealaltă viaţă, cea veşnică, dacă omul nu se va pocăi aici şi nu va întoarce nedreptăţile făcute semenilor lui, fie numai şi prin intenţia cea bună, în cazul că nu poate în alt chip.

Îmi aduc aminte de un avocat care făcuse multe nedreptăţi, cât s-a chinuit la sfârşitul vieţii lui. Îşi îndeplinea funcţia într-o regiune unde erau mulţi crescători de animale. Acolo turmele de animale făceau pagube în ogoarele ţăranilor, iar ciobanii alergau la acest avocat ca să-i apere, căci prin argumente viclene a convins şi pe agronom şi pe împăciuitor (judecătorul de pace) să fie de partea lui. Astfel sărmanii ţărani de multe ori nu numai că nu îşi aflau dreptatea pentru semănăturile lor stricate de turmele de animale, dar îşi aflau şi beleaua cu el. Toţi îl cunoşteau pe acest avocat şi nici un om cinstit nu se apropia de el. Să vedeţi ce sfat a dat duhovnicul unui cioban evlavios. Ciobanul acesta avea o turmă mică de oi şi o căţea. Odată, când i-a fătat căţeaua, a dat căţeluşii şi a ţinut numai căţeaua. În perioada aceea i s-a pierdut o oaie, lăsându-şi mielul fără lapte. Acesta, neavînd mamă, alerga după căţea şi sugea de la ea, care la rândul ei simţea şi ea uşurare. Astfel amândouă aceste animale s-au obişnuit şi se căutau una pe alta. Sărmanul cioban,

oricât s-a străduit să le despartă, ele se uneau iarăşi. Fiindcă ciobanul era un om sensibil, s-a gândit să-l întrebe pe duhovnic dacă se poate mânca carnea acestui miel sau nu. Duhovnicul, având în vedere şi sărăcia ciobanului, s-a gândit puţin şi i-a spus: "Fiule, mielul acesta nu se poate mânca pentru că a supt de la căţea. Dar ştii ce să faci? Fiindcă toţi ceilalţi ciobani duc daruri la avocatul cutare, miei şi brânză, să-i duci şi tu acest miel să-l mănânce. Numai el are binecuvântare să-l mănânce, pentru că toată lumea îl ştie că este nedrept". Când acest avocat nedrept a îmbătrânit şi a căzut la pat, a suferit ani întregi de coşmaruri şi nu putea dormi. L-a lovit şi o paralizie şi nu mai putea nici să vorbească. Duhovnicul a încercat să-l facă cel puţin să-şi scrie păcatele, dar şi-a pierdut şi controlul şi a fost nevoit să-i citească rugăciunea Celor Trei Tineri, ca să îşi închidă puţin ochii şi să doarmă. Îi citea şi exorcisme, ca să se liniştească puţin. Şi s-a odihnit (a murit) în cele din urmă. Şi să nădăjduim că Dumnezeu îl va odihni cu adevărat.

– Părinte, mulţi cred că li se fac vrăji. Se prind vrăjile?

– Dacă omul are pocăinţă şi se mărturiseşte, nu se prind. Dacă prind vrăjile înseamnă că a dat pricină. Poate a nedreptăţit pe cineva, şi-a bătut joc de vreo fată etc. Atunci va trebui să se pocăiască, să ceară iertare, să se mărturisească, să pună în ordine şi să îndrepte ceea ce a făcut. Pentru că altfel chiar dacă toţi preoţii îi vor citi exorcisme, nu dispar vrăjile. Şi nu numai vrăjile, ci chiar şi numai supărarea sufletului nedreptăţit este suficientă ca să-l chinuie.

Există doar două chipuri de nedreptate: materială şi morală. Nedreptate materială este atunci când cineva îl nedreptăţeşte pe altul în lucruri materiale. Iar nedreptate morală este atunci când, de pildă, cineva înşală o tânără. Şi dacă e orfană îşi îngreuiază sufletul său cu o greutate de cinci ori mai mare. În război ştii cum urmăreşte glonţul pe cei imorali? Acolo vezi clar dreptatea dumnezeiască şi protecţia lui Dumnezeu. Războiul nu suferă necinstea. Pe omul imoral îl va găsi glonţul. Odată mergeam cu două companii să înlocuim un batalion. Între timp am fost atacaţi şi ne-am aruncat în luptă. Unul din batalion, îmi aduc aminte, făcuse în ziua precedentă un lucru necinstit, violase o femeie gravidă, sărmana. Dar în acea luptă numai acela a murit! Înfricoşător! Toţi spuneau după aceea: "Dobitocul, bine a păţit!". Mai ales cei ce fac viclenii, deşi încearcă să scape, în cele din urmă plătesc. Este de observat că toţi cei ce cred cu tărie în Dumnezeu, în mod firesc trăiesc şi cinstit, creştineşte, iar trupul lor cel curat este apărat de gloanţe mai mult decât dacă ar purta Cinstitul Lemn (al Crucii).

Nedreptatea chinuie şi pe urmaşi

– Părinte, când am plecat la mănăstire, ai mei s-au purtat cu mine cu nedreptate. Pot cere prin lege ceea ce mi se cuvine?

– Nu, nu se potriveşte.

– Mă tem ca nu cumva să-i afle vreun rău din pricina nedreptăţii lor.

– Iată, aceasta este curată mărime de suflet! Dacă aş fi în locul tău, le-aş fi spus: "Eu pentru mine nu doresc nimic. Partea ce mi se cuvine, aş vrea s-o împărţiţi la săraci. Daţi mai întâi la rudele sărace. Vă spun aceasta ca nu cumva să-i ajungă pe copiii voştri urgia lui Dumnezeu". Pentru că se poate ca tatăl să dea ceva pentru sufletul lui şi să se facă din banii aceia de pildă o fundaţie, şi să nu lase nimic fiului său.

Se poate ca într-o familie bunicul sau bunica să fi făcut nedreptăţi, dar ei să fie bine, şi să plătească pentru acelea copiii sau nepoţii lor. Se îmbolnăvesc şi sunt nevoiţi să dea la doctori toate cele pe care le-au agonisit cu nedreptate, ca să se achite astfel bunicii lor (de păcate – n.t.). Cândva o familie pe care o cunoşteam trecea prin multe încercări. Ele au început cu capul familiei, printr-o boală grea. A fost ţintuit la pat câţiva ani, după care a murit. Apoi a murit şi femeia lui, după care şi copiii lor, unul după altul. De curând a murit şi ultimul, al cincilea copil. Dintr-o familie foarte bogată, cum era, a ajuns cea mai săracă, pentru că şi-au vândut tot ce aveau, rând pe rând, ca să plătească doctorii şi alte datorii. Mă miram de această familie: "Cum de se întâmplă atâtea boli şi nenorociri la aceştia?". La membrii acestei familii nu se vedea cazul cel bun, adică să fie încercaţi de Dumnezeu ca aleşi ai Lui, ci mai degrabă lucrau asupra lor legile duhovniceşti ale lui Dumnezeu. Ca să fiu mai sigur, am încercat să aflu de la nişte bătrâni cinstiţi, compatrioţi ai acelei familii, cele despre ei. Şi am aflat că omul acesta a avut o moştenire de la tatăl lui, dar în continuare a mărit-o cu nedreptăţi. Adică, dacă o văduvă, ca să-şi mărite fata,

îi cerea un împrumut pe care l-ar fi întors la secerat, acesta îi cerea ogorul pe care îl avea. Iar aceea, fiind nevoită, i-l dădea. Altul îi cerea un împrumut să plătească datoria la bancă, făgăduindu-i că îl va da înapoi când va aduna bumbacul. Dar acela îi cerea o bucată de pământ ce îl avea, şi sărmanul i-l dădea de nevoie, ca să nu îl urmărească banca. Altul îi cerea un împrumut ca să-i plătească pe medici, iar acela îi cerea vaca ce-o avea. Şi săracul acela i-o dădea cu durere. În felul acesta a adunat o avere mare. Însă toată această nemulţumire a oamenilor îndureraţi a lovit nu numai în el şi în femeia lui, ci chiar şi în copiii lui. Astfel au lucrat legile duhovniceşti şi au pătimit şi aceia la fel; adică au vândut terenurile lor ca să plătească medicii şi toate cheltuielile pricinuite de boli, şi din foarte bogaţi au devenit săraci şi unul după altul au plecat. Fireşte, Dumnezeu îi va judeca după marea Sa dragoste şi dreptate. Iar ceilalţi, care au fost siliţi, în nevoia în care se aflau, să-şi vândă ceea ce aveau ca să-şi achite datoriile la medici şi au sărăcit, vor fi răsplătiţi pentru nedreptatea ce li s-a făcut. Desigur că şi cei nedrepţi îşi plătesc şi ei păcatele lor potrivit cu cele ce suferă.

Cel care ne nedreptăţeşte ne face bine

– Părinte, cum să-l vedem pe cel care ne nedreptăţeşte?

– Cum să îl vedem? Ca pe un mare făcător de bine al nostru, care ne face depuneri la Banca din cer. Ne face bogaţi pentru veşnicie. Acesta este un lucru mic?

Oare nu îl iubim pe făcătorul nostru de bine? Oare nu îi exprimăm recunoştinţa noastră? Aşa şi pe cel care ne nedreptăţeşte să îl iubim şi să îi fim recunoscători, pentru că ne face bine pentru veşnicie. Nedrepţii se nedreptăţesc veşnic, în timp ce cei ce primesc cu bucurie nedreptatea sunt îndreptăţiţi veşnic.

Un familist evlavios a suferit multe nedreptăţi la serviciul său. Avea însă multă bunătate şi le suferea pe toate fără să murmure. A venit odată la Coliba mea şi mi-a spus toate acestea, după care m-a întrebat: "Ce mă sfătuieşti să fac?". "Aşa să faci: să priveşti la dreptatea şi la răsplătirea dumnezeiască şi să faci răbdare. Nimic nu se pierde. În felul acesta depui la banca lui Dumnezeu. În cealaltă viaţă negreşit vei primi mult pentru încercarea aceasta ce o suferi. Dar să ştii, Bunul Dumnezeu şi în viaţa acesta răsplăteşte pe cel nedreptăţit. Dacă nu întotdeauna pe cel ce suferă, în mod sigur pe copiii lui. Ştie Dumnezeu ce face. Poartă de grijă de făptura Sa". Dacă face cineva răbdare, lucrurile vin la locul lor. Le iconomiseşte Dumnezeu. Dar este nevoie de răbdare fără logică. Dacă ştii că Dumnezeu pe toate le vede şi le supraveghează, atunci trebuie să te predai lui cu totul. Vezi, Iosif[26] n-a vorbit atunci când fraţii lui l-au vândut ca rob. Putea să spună: *"Sunt fratele lor"*. Însă el n-a vorbit atunci, ci Dumnezeu a vorbit după aceea şi l-a făcut împărat. Dar dacă cineva nu face răbdare, se chinuieşte. Şi vrea ca lucrurile să-i vină numai aşa cum îi convine, cum îi place, şi desigur odihnă nu află, şi nici nu decurg lucrurile aşa cum vrea acela.

[26] Fac. 37, 20 ş.u.

Dacă cineva este nedreptăţit în această viaţă de oameni sau de diavoli, Dumnezeu nu Se nelinişteşte, pentru că aceasta pricinuieşte câştig acelui suflet. Însă de multe ori spunem că suntem nedreptăţiţi, dar în realitate noi nedreptăţim. Aici este trebuinţă de luare aminte ca să putem descoperi aceasta în sufletul nostru.

"Celui cu dajdia, dajdia"[27]

– Părinte, când cumpărăm ceva pentru mânăstire, unii nu vor să ne treacă pe factură. Ce să facem?

– Totdeauna să vă dea factură, iar voi să mai tăiaţi din pretenţiile voastre. Să vă limitaţi nevoile voastre şi să faceţi numai ceea ce este absolut necesar. Eu aşa aş face. Ne va iconomisi Dumnezeu. Dacă noi, monahii, nu cerem să ni se dea factură, îi facem şi pe ceilalţi să păcătuiască. Şi spun: "Dacă aşa fac şi mânăstirile...". Dacă noi, care vrem să ţinem poruncile procedăm aşa, ştiţi cât de mult smintim? "Celui cu darea, darea", spune Scriptura. Eu când trimit scrisori nu prin poştă, ci prin cineva, pun şi atunci timbre. Mirenii se îndreptăţesc pe sine, dar şi mânăstirile dacă procedează aşa înseamnă că nu au sinceritate şi dau Evanghelia la o parte... Atunci când nu ne plătim datoriile faţă de alţii – *"dacă-ţi ia cineva haina, lasă-i şi cămaşa"*[28] – facem o propovăduire falsă şi mirenii după aceea îşi justifică

[27] Rm. 13, 7.
[28] Mt. 5, 40.

căderile lor. Ei caută să afle ceva, ca să-și odihnească puțin conștiința. Să luăm aminte, pentru că vom fi fără de răspuns în ziua Judecății. Scopul este să ne apărăm mai ales în cele duhovnicești și nu numai în cele materiale. Atunci când pentru un oarecare motiv nu vă dau facturi, să considerați lucrul acesta pagubă duhovnicească.

– Părinte, câteodată se întâmplă ca cineva să dea o sumă mică în dar și să ceară chitanță pentru una mai mare. Ce să facem?

– Să spuneți: "Nu dăm chitanțe pentru sume mai mari. Dacă nu vreți așa, vă dăm înapoi banii, și vedeți, poate în altă parte vă poate ajuta". Să nu se lipească de voi o astfel de boală.

– Părinte, un oarecare meșter a cerut să-i desfacem contractul de muncă pe care îl avea cu mănăstirea noastră ca să intre în posesia ajutorului de șomaj, după care să continue să lucreze la noi.

– Nu, bre copile, nu este corect! Puțină conștiință de ar avea cineva, n-ar face aceasta! Nu se potrivește să facem astfel de lucruri în mănăstire. Deși mănăstirea este săracă, este de preferat să îi plătească un salariu dublu, numai să nu facă aceasta. Este foarte grav lucrul acesta! Binecuvântarea aduce binecuvântare, iar nedreptatea aduce catastrofă. Să luați aminte bine la aceasta. Nici să nu faceți astfel de tocmeli cu lucrătorii. Din pricina aceasta iau foc și se întâmplă catastrofe în mănăstiri. Un funcționar face jurământ că își va face serviciul său cinstit. Noi, ca monahi, nu rostim numai un astfel de jurământ, ci unul dublu. Căci făgăduința ce o dăm este duhovnicească și dacă o

călcăm, pentru noi păcatul este îndoit. Luați aminte să țineți un echilibru, să existe o diferență. Văd buboi cum coace. Se va sparge și se va curăța. Dumnezeu nu dă harul Său unei întocmiri greșite. Aceasta ar fi ca și cum ar ajuta pe diavolul. Căutați să existe sinceritate, cinste. Starea aceasta merge ca cel beat care se clatină. Poate sta într-un loc? Va veni urgia lui Dumnezeu. Vom da examene. În prima fază se va separa arama de aur. În a doua se va arăta câte carate de aur are fiecare.

Lumea se mișcă în minciună. Oamenii devin mincinoși. Și-au făcut o altă conștiință. Nu pot deveni mincinos, să mă schimb pe mine însumi, deoarece aceasta pretinde societatea. Mai bine să mă chinuiesc. Este trebuință de luare aminte ca să nu intrăm în acest făgaș lumesc. Dar și tot acest sistem economic ce există nu ajută deloc. Oamenii sunt nevoiți să declare mai puțin[29] etc. Am certat pe unii funcționari financiari care erau oameni credincioși: "Ce faceți?" le-am spus. "Luați seama să se păstreze puțin aluat! Ajung la mine multe fapte. Unul merge la Administrație și spune: "Am ca venit un milion". Administrația îi pune trei milioane, pentru că există unii care declară o treime din veniturile lor, socotindu-i în felul acesta pe toți. Dar dacă există un om conștiincios, iar voi îl loviți înmulțindu-i de trei ori veniturile lui, îl faceți să devină hoț. Adică în loc să ajutați să se schimbe puțin situația, faceți împotrivă". "Nu ne dăm seama când ne spun adevărul", îmi răspund. "O să vă dați seama, le spun,

[29] Declară Administrației Financiare mai puțină avere sau mai puțin venit lunar, ca să nu plătească impozitul necesar.

dacă veți trăi duhovnicește. Atunci veți putea face această deosebire. Vă va înștiința Dumnezeu ca să vă dați seama".

Cât de mult s-a falsificat lumea

Răutatea oamenilor a întrecut orice limită. Caută numai cum să se înșele unul pe altul. Și dacă îl înșală consideră aceasta o mare izbândă. Într-adevăr, cât de mult s-a falsificat lumea! Toate le fac false. Și bani iau mai mult decât luau cei mai de demult, sărmanii. În general, toate le-au falsificat. Într-o zi cineva mi-a adus niște răsaduri de roșii. Fiecare răsad era într-o pungă mică și cu pământ netrebnic, nisip mare, ca să țină umezeala. Le vine greu să pună puțină apă. Nu mai vorbim să pună puțin gunoi. Numai deasupra era foarte puțin ca piperul negru. Când l-am scos din pungă toată rădăcina era putredă. Am pus un strat de pământ pe deasupra ca să scoată rădăcini noi.

Cum înșală lumea! Să vedeți, mi-au adus odată o cutie mare cu dulciuri. "Am s-o deschid când va veni un grup mai mare", mi-am spus. "Să n-o deschid acum, ca să nu intre furnicile". Într-o zi s-au adunat mai mulți. Am apreciat că vor ajunge (dulciurile) și chiar vor prisosi. Cum am deschis-o, văd înăuntru staniol din toate părțile. Și partea în care se aflau dulciurile era așa de mică. Tot celălalt spațiu era gol. Altă dată mi-au adus o cutie deosebită cu dulciuri, legată cu panglici. "Am s-o țin pentru copiii de la Atoniadă", mi-am spus. Dar era

în ea niște rahat întărit și vechi. Eu nu dau un astfel de rahat lumii, ci dau numai rahat proaspăt.

– Părinte, nu-și dau seama că aceasta este nedreptate?

– Nu. Ci o consideră izbândă. Pentru că păcatul a devenit modă și nedreptatea istețime. Duhul lumesc, din păcate, șlefuiește mintea spre viclenie, și cel ce nedreptățește pe semenul său socoate aceasta ca o izbândă. Își ia și diplomă de merit: "Acesta este diavol, pe toate le izbutește", îi spun unii, în timp ce lăuntric el suferă mustrarea conștiinței sale, care este iadul cel mic.

Cel drept are pe Dumnezeu de partea lui

Oamenii nu mai încap astăzi în această lume. Dacă cineva vrea să trăiască cinstit și duhovnicește, nu încape în această lume.

– Părinte, de ce nu încape?

– Când cineva este sensibil și se află într-un mediu dur care îi face viața neagră, cum să suporte aceasta? Sau trebuie să înjure etc., sau să plece! Dar nu poate pleca, pentru că trebuie să trăiască. Îi spune patronul: "Am încredere în tine pentru că nu furi, dar trebuie să pui și stricate printre cele bune. Printre baloții de trifoi bun trebuie să pui și puțini amestecați". Îl pune chiar și director, numai ca să-l țină acolo; trebuie însă să facă așa cum i s-a spus, căci altfel îl va da afară din servici. Apoi, sărmanul, nu mai poate dormi și începe să ia hapuri. Știți ce trag sărmanii oameni? Ce greutăți, ce

presiuni întâmpină mulţi la serviciu de la şefii lor? Le fac viaţa neagră. Să-şi lase serviciul? Au familii. Să mai rămână? Chinuri. Înainte adânc, înapoi prăpastie. Strâmtorare din amândouă părţile. Să plesnească, sărmanul. Face răbdare, se luptă.

Altul este lăsat să facă toată treaba, iar colegul lui merge la servici numai să ia salariul. Cunosc pe unul care a fost undeva director. Când s-au schimbat lucrurile, l-au scos din funcţia de director şi au pus pe altul, al partidului de la putere, care nu terminase nici liceul. Dar fiindcă acesta nu ştia nimic, n-au putut să-l dea în altă parte pe cel dinainte. Şi atunci ce fac? Pun în acelaşi loc al doilea birou. Serviciul îl făcea vechiul director, iar cel nou stătea: ţigară, cafea, discuţii... Cu desăvârşire obraznic. Nu-l ducea mintea la nimic, spunea orice îi venea la gură, iar răspunderea cădea asupra celui dinainte. Şi aceasta până când acela a fost nevoit să plece. "Nu cumva trebuie să plec în altă parte? Locul este strâmt; nu încap două birouri. Mai bine staţi Dumneavoastră aici", i-a spus şi a plecat, pentru că i-a făcut viaţă amară. Şi nu o zi sau două. În fiecare zi să ai unul ca acesta pe cap este mare chin.

Pe omul cel drept toţi ceilalţi îl îmbrâncesc în postul cel mai de pe urmă sau chiar îi iau şi locul. Îl nedreptăţesc, îl calcă – "calcă pe cadavre", nu se spune aşa? Dar cu cât oamenii îl îmbrâncesc înspre cele de jos, cu atât Dumnezeu îl urcă spre cele de sus, ca pluta. Dar este nevoie de foarte multă răbdare. Răbdarea rezolvă foarte multe lucruri. Cel ce vrea să rămână virtuos şi să fie cinstit la serviciul său, fie lucrător de este, fie negustor, fie orice ar fi, trebuie să

ştie bine că atunci când îşi va începe treaba sa, va ajunge la punctul chiar să nu aibă de unde să-şi plătească nici chiria, dacă are magazin; numai aşa îi va veni binecuvântarea lui Dumnezeu. Dar să nu înceapă lucrul spunându-şi: "Dacă voi ajunge până acolo, după aceea voi avea clientelă". Să nu aibă acest gând, pentru că atunci Dumnezeu nu-i va da. Dar de va spune: "Voi trăi după Dumnezeu, nu voi face nedreptăţi; voi spune că aceasta costă 50 de drahme, cealaltă 200", atunci Dumnezeu nu-l va lăsa. Dacă un altul va da cu 500 drahme ceea ce acela dădea cu 50, se va îmbogăţi. Dar în cele din urmă acest înşelător va ajunge să nu aibă de unde plăti nici chiria şi îşi va închide magazinul, pentru că lumea va afla, în timp ce acel om cinstit încet-încet nu va mai putea face faţă din pricina clientelei ce-o va avea şi va angaja şi ajutoare. La început însă va fi încercat. Cel bun este încercat în mâinile celor răi; trece prin darac[30].

Când cineva merge cu diavolul, cu viclenii, Dumnezeu nu binecuvântează lucrurile lui. Ceea ce fac oamenii cu viclenie nu reuşeşte. Poate să se vadă până la o vreme că înaintează, dar în cele din urmă va cădea grămadă. Cel mai important este să pornească cineva de la binecuvântarea lui Dumnezeu în tot ceea ce face. Atunci când omul este drept, are pe Dumnezeu de partea lui. Iar dacă mai are şi puţină îndrăzneală la Dumnezeu, atunci face şi minuni. Când cineva păşeşte având ca dreptar Evanghelia, i se cuvine ajutorul dum-

[30] Unealtă acţionată de mână cu care se scarmănă şi curăţă lâna ce trebuie să se facă fir.

nezeiesc. Unul ca acesta călătoreşte cu Hristos. Şi cum să nu aibă drept la ajutorul dumnezeiesc? Toată temelia aici este. De aici încolo să nu se teamă de nimic. Ceea ce are valoare este să Se odihnească Hristos, Maica Domnului şi Sfinţii în fiecare lucrare a noastră, şi vom avea binecuvântarea lui Hristos, a Maicii Domnului şi a Sfinţilor, iar Sfântul Duh Se va odihni în noi. Cinstea omului este mai preţioasă decât Cinstitul Lemn. Dacă cineva nu este cinstit şi are Cinstitul Lemn asupra sa, este ca şi cum nu ar avea nimic. Iar dacă altul nu are Cinstitul Lemn, dar e cinstit, primeşte ajutorul dumnezeiesc. Dacă mai are şi Cinstitul Lemn, atunci...

Dreptul este răsplătit şi în viaţa aceasta

Am văzut suflete care au fost nedreptăţite, dar au suferit nedreptatea cu gânduri bune, iar harul s-a revărsat asupra lor încă din viaţa aceasta. Cu mulţi ani înainte m-a cercetat un creştin evlavios, simplu şi binevoitor, şi mi-a cerut să mă rog ca Hristos să-i lumineze pe copiii lui ca, atunci când vor veni în vârstă, să nu cârtească împotriva rudelor pentru marea nedreptate ce le-au făcut-o. Şi mi-a povestit întâmplarea. Aşa cum am văzut, omul acesta era într-adevăr un om al lui Dumnezeu. Era fratele mai mare între cei cinci copii ai familiei sale, care, după moartea neaşteptată a tatălui lor, a purtat grijă de fraţii lui ca un tată bun. A lucrat din greu, a câştigat şi puţină avere, terenuri etc., şi a aranjat pe cele două surori ale lui. S-au căsătorit şi fraţii lui mai mici, au luat terenurile cele mai bune,

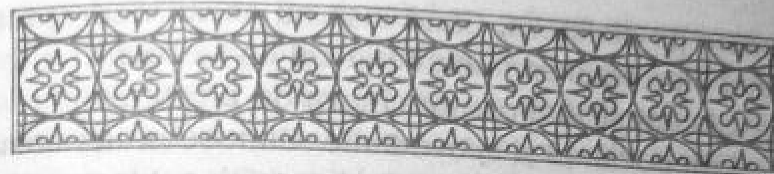
livezile de măsline etc, iar lui i-au lăsat cele neroditoare, sterpe, nisipoase. La sfârşit s-a căsătorit şi el şi a dobândit trei copii. Era în vârstă şi, fireşte, se gândea la copiii lui ca nu cumva să înţeleagă nedreptatea atunci când se vor mări şi să cârtească. Şi-mi spunea: "Eu nu mă mâhnesc pentru nedreptate, pentru că citesc Psaltirea. O catismă după amiază şi două catisme înainte de se face ziuă. Aproape că am învăţat-o pe de rost. Nici un psalm nu spune că nedrepţii au făcut vreo procopseală. În timp ce la cei drepţi se gândeşte Dumnezeu. Eu, Părinte, nu mă mâhnesc de ogoarele ce le-am pierdut, ci mă mâhnesc pentru fraţii mei că îşi pierd sufletele lor". După aceasta a plecat acest om binecuvântat şi m-a cercetat iarăşi după vreo zece ani. Şi mă întreabă foarte bucuros: "Mă mai ţii minte, Părinte?". "Da", i-am spus şi l-am întrebat cum o duce. "Acum am devenit bogat!", mi-a răspuns. "Dar cum ai devenit bogat, frate?"... "Iată, terenurile cele neroditoare au dobândit mare valoare, pentru că erau la malul mării. De data aceasta am venit să îmi spui ce să fac cu banii cei mulţi pe care îi am". "Să-ţi asiguri copiii cu câte o căscioară şi să ţii câţiva bani şi pentru studiile lor, până ce se vor aranja". "Am şi pentru copiii mei, îmi spune, şi tot sunt mulţi". "Dă mai întâi rudelor tale sărace şi după aceea şi la alţi săraci". "Am dat, Părinte, dar tot sunt mulţi". "Dă să se facă biserica din satul tău". "Am dat şi tot sunt destui". Atunci îi spun: "Mă voi ruga să te lumineze Hristos, ca să faci bine acolo unde este mai mare nevoie". Apoi l-am întrebat: "Ce îţi fac fraţii? Unde sunt?". A izbucnit în plâns şi printre suspine mi-a răspuns: "Nu ştiu, Părinte. S-au pierdut

și urmele lor. Și-au vândut terenurile din sat, livezile de măslini și ogoarele și acum nu știu unde se află. Mai întâi au plecat în Germania, apoi în Australia, și acum au dispărut". Mi-a părut rău că l-am întrebat despre frații lui, neștiind că se va mâhni atât de mult. L-am mângâiat după aceea și a plecat liniștit. I-am spus să ne rugăm amândoi ca să auzim și despre aceia vești bune. Mi-am adus aminte de Psalmul care zice: "*Văzut-am pe cel necredincios fălindu-se și înălțându-se ca cedrii Libanului. Și am trecut și iată nu era, și l-am căutat pe el și nu s-a aflat locul lui*"[31]. Exact așa s-a întâmplat și cu nenorociții lui frați.

Nu există lucru mai rău ca nedreptatea. Orice ați face, căutați să aveți binecuvântarea lui Dumnezeu.



[31] Ps. 36, 35-36.



CAPITOLUL 5

"Binecuvântați și nu blestemați..."[32]

M-a întrebat cineva: "Ceea ce cântăm în Postul Mare, adică: *«Adaugă lor rele, Doamne, celor măriți ai pământului»*[33], de ce o spunem, căci este blestem?". "Atunci când năvălesc barbarii, i-am spus, și merg să distrugă fără vreo pricină un popor, iar acel popor se roagă ca să-i ajungă cele rele, adică să li se strice căruțele iar caii lor să pățească ceva ca să fie împiedicați, este bine sau rău aceasta? Aceasta înseamnă să le vină piedici. Nu înseamnă că sunt blestemați".

– Părinte, când prinde blestemul?

– Blestemul prinde atunci când există la mijloc nedreptatea. Dacă, de pildă, o oarecare femeie își bate joc de alta ce este mâhnită sau îi face vreun rău, iar cea mâhnită o blesteamă, s-a terminat, se pierde neamul ei. Adică atunci când fac rău cuiva și acela mă blesteamă, se prind blestemele lui. Îngăduie Dumnezeu și se prind, precum de pildă îngăduie ca unul să

[32] Rm. 12, 14.
[33] Is. 26, 15.

omoare pe altcineva. Când însă nu există nedreptate, atunci blestemul se întoarce la cel ce l-a rostit.

– Şi cum se slobozeşte cineva de blestem?

– Prin pocăinţă şi spovedanie. Cunosc multe cazuri de oameni care s-au chinuit din pricina blestemelor deoarece au fost vinovaţi, dar care, atunci când au înţeles că au fost blestemaţi, s-au pocăit, s-au spovedit şi s-au îndreptat. Dacă cel ce a fost vinovat spune: "Dumnezeule, am făcut asta şi asta, iartă-mă", şi se spovedeşte cu durere şi sinceritate, atunci Dumnezeu îl va ierta. Doar este Dumnezeu.

– Este pedepsit numai acela care primeşte blestemul sau şi acela ce îl spune?

– Cel ce primeşte blestemul se chinuieşte în viaţa aceasta. Iar cel ce a blestemat se chinuieşte şi în viaţa aceasta şi se va chinui şi în cealaltă, pentru că va fi pedepsit de Dumnezeu ca un ucigaş, dacă nu se va pocăi şi spovedi. Pentru că, să zicem, poate cineva să te necăjească, însă tu, cu blestemul ce i-l dai, este ca şi cum ai lua pistolul şi l-ai omorî. Cu ce drept faci aceasta? Orice ţi-ar fi făcut celălalt, nu ai dreptul să-l omori. Ca să ajungă să blesteme cineva, înseamnă că are răutate. Cineva blesteamă atunci când o spune cu patimă, cu înverşunare.

Atunci când blestemul vine de la omul care are dreptate are mare putere; mai ales blestemul văduvei. Îmi aduc aminte de o bătrână care avea un căluţ şi îl lega la marginea pădurii să pască. Fiindcă era puţin zburdalnic, l-a legat cu o funie mai tare. Odată au mers trei femei în pădure să taie lemne. Una era bogată, una văduvă, iar cealaltă orfană şi foarte săracă. Au văzut

funia cu care era legat calul ce păştea şi au spus: "Nu luăm funia să legăm lemnele?". Au dezlegat-o de la cal, au tăiat-o în trei şi fiecare din ele au luat câte o bucată ca să îşi lege sarcina. Fireşte, calul a fugit. Când a venit bătrâna şi n-a aflat calul, s-a mâhnit mult. A început să-l caute peste tot; s-a ostenit mult până să-l găsească. În cele din urmă, după ce l-a aflat, a spus supărată: "Pe ceea ce a făcut aceasta s-o ducă cu aceeaşi funie". Într-o zi, fratele femeii bogate făcea glume cu o puşcă, crezând că e goală – era din cele ce le lăsaseră italienii – şi a împuşcat-o pe soră-sa în gât. Trebuia s-o ducă la spital şi trebuia funie ca să o lege pe o scară de lemn. În ceasul acela s-a găsit o bucată de funie, aceea furată, dar n-a ajuns. Au adus şi cele două vecine ale ei cele două bucăţi furate şi au legat-o de scară şi astfel au dus-o la spital. Aşa s-a înfăptuit blestemul bătrânei: "Să o ducă cu aceeaşi funie". În cele din urmă a murit, sărmana; Dumnezeu s-o odihnească. Vedeţi, a prins blestemul la cea bogată, care nu avea nevoie materială. Celelalte având-şi sărăcia lor, avuseseră oarecare îndreptăţire.

Boli şi nenorociri din blestem

Multe boli cărora medicii nu le găsesc pricina pot fi din blestem. Cum să găsească medicii blestemul? Odată mi-au adus la Colibă un paralizat. Un bărbat zdravăn nu putea sta jos. Trupul îi era înţepenit ca un lemn. Unul îl ducea în spate, iar altul îl ţinea de picioare. I-am pus două lemne de care s-a sprijinit, sărmanul. Cei care îl însoţeau mi-au spus: "De la vârsta de 15

ani este în starea aceasta și au trecut 18 ani de atunci". "Dar cum să pățească aceasta fără nici o pricină?", am întrebat. "Nu se poate. Ceva se întâmplă aici". Am căutat pe ici – pe colo și am aflat că l-a blestemat cineva. Ce se întâmplase? Odată mergea cu autobuzul la școală și stătea întins pe o bancă. La o stație s-au urcat un preot în vârstă și un bătrân și stăteau în picioare lângă el. Atunci cineva i-a spus: "Scoală-te, să stea vârstnicii". Acela însă s-a întins și mai mult pe bancă, fără să dea importanță la cele zise. Atunci bătrânul care stătea în picioare îi spune: "Întins să rămâi și niciodată să nu poți ședea!". Și blestemul a prins. Vezi, tânărul a fost obraznic. Ca și cum ar fi spus: "De ce să mă scol, dacă am plătit locul?". Da, dar și celălalt a plătit, și este în vârstă, respectabil și stă și în picioare, iar tu ești un copil mic de 15 ani și stai jos. "Aceasta este pricina, i-am spus. Caută să te pocăiești, dacă vrei să te faci bine. Este nevoie de pocăință". Sărmanul, de îndată ce și-a dat seama și și-a recunoscut greșala, s-a și făcut bine.

Câte de acestea ce se întâmplă azi, nu sunt din blestem și din supărare peste măsură! Când se distrug familii întregi sau mor multe persoane într-o familie să știți că se întâmplă aceasta fie din nedreptate, fie din vrăji, fie din blestem. Un tată avea un copil ce nu mai stătea acasă. Odată tatăl său îi spune foarte supărat: "Să vii odată pentru totdeauna". În noaptea aceea, băiatul venind acasă, exact în fața casei sale l-a lovit o mașină și a murit. Prietenii lui l-au ridicat și l-au dus în casă. A venit după aceea și tatăl lui la Coliba mea și plângea. "Copilul a murit în fața ușii casei mele", spunea.

Cercetându-l, mi-a spus mai apoi: "I-am spus un cuvânt". "Ce i-ai spus?", l-am întrebat. "M-am înverșunat că umbla noaptea și i-am spus: "Să vii odată pentru totdeauna!". Nu cumva a fost din aceasta?". "Ei, din ce altceva? i-am spus. Caută să te pocăiești și să te spovedești". Vedeți, i-a spus numai aceste cuvinte: "De data aceasta să vii odată pentru totdeauna", și l-au adus pe copil mort. Și după aceea durere și plâns pe tatăl lui.

Blestemul părinților prinde mult

Să știți că blestemul părinților prinde mult; chiar și supărarea lor. Chiar dacă nu l-ar blestema părinții pe copil, doar de s-ar înverșuna împotriva lui, copilul nu va vedea zile senine, ci viața lui va fi numai un chin. Se va chinui mult în viața aceasta. Firește, se va ușura în cealaltă viață, pentru că achită aici ceva. Se împlinește cuvântul pe care-l spune Avva Isaac: "Mănâncă din iad"[34], adică împuținează din chinul iadului prin chinurile de aici, din această viață. Pentru că și chinul din viața aceasta mănâncă din iad. Adică atunci când lucrează legile duhovnicești, se micșorează puțin din iad, din chinuri.

Părinții care dau pe copiii lor "necuratului" îi făgăduiesc diavolului și apoi diavolul are drepturi asupra lor. "Mi l-ai făgăduit", îți spune. În Farasa[35] era o fami-

[34] Sf. Isaac Sirul, "Cuv. ascetice", Cuv. 55, p.277, ed. 1981, București.

[35] Comunitate grecească alcătuită din 6 sate din Kapadochia, patria Sf. Arsenie Capadocianul și a Cuv. Paisie.

lie. Aveau un copil care plângea, iar tatăl lui îl dădea "necuratului". Şi iată ce s-a întâmplat. Odată când tatăl său l-a trimis pe copil "necuratului", a îngăduit Dumnezeu ca să dispară copilul din leagăn. Atunci nenorocita mamă se duce la Hagi-efendi[36] spunându-i: "Hagi-efendi, să am binecuvântarea ta, mi-au luat diavolii copilul". S-a dus Hagi-efendi, a citit rugăciuni deasupra leagănului şi s-a întors copilul. Treaba aceasta se făcea mereu. Sărmana mamă spunea: "Hagi-efendi, să am binecuvântarea ta, cât o să mai meargă aceasta?". "Eu nu obosesc să vin, ţie îţi vine greu să vii să mă chemi? Va obosi diavolul şi îl va lăsa". De atunci nu mai dispărea copilul. După ce s-a făcut mare îi spuneau: "chipul diavolului". Tulbura tot satul; îi zăpăcea pe toţi. Ce a mai tras şi tatăl meu cu el![37] Mergea la unul şi-i spunea: "Cutare a spus aşa despre tine". Mergea şi la altul şi spunea la fel. După aceea se certau unul cu altul şi se băteau. Când acei oameni pricepeau aceasta, mergeau la el ca să-l prindă şi să-l pedepsească. Dar acesta îi sucea şi îi făcea ca aceia să-şi ceară iertare de la el. Atât de îndrăcit era. Chipul diavolului. A iconomisit Dumnezeu ca şi ceilalţi să vadă în continuare urmările, ca să le vină mintea la cap, să se înfrâneze pe ei înşişi şi să fie foarte atenţi. Acum, cum îl va judeca Dumnezeu pe acesta, este alt subiect. Fireşte că are şi multe circumstanţe atenuante.

[36] Aşa îl numeau pe Sf. Arsenie Capadocianul.
[37] Tatăl Părintelui Paisie a fost primarul comunei Farasa.

Cea mai mare avere pentru lume este binecuvântarea părinţilor. După cum în viaţa monahicească cea mai mare binecuvântare este să primeşti binecuvântarea stareţului tău. De aceea se spune: "Să iei binecuvântarea părinţilor". O mamă, îmi aduc aminte, avea patru copii şi se plângea, sărmana. "Voi muri de supărare, îmi spunea. Nu s-a căsătorit nici un copil. Fă rugăciune". Văzând că este o femeie văduvă cu copii orfani, mi-a fost milă de ei. Fac rugăciune, fac rugăciune, dar nimic. Îmi spun: "Se întâmplă ceva aici". "Ni s-au făcut vrăji", spuneau copiii. "Nu sunt vrăji aici; se vede când este din vrăji. Nu cumva v-a blestemat mama voastră?", îi întreb. "Da, Părinte, îmi spun. Când eram mici, fiindcă eram foarte zburdalnici, mama ne spunea mereu de dimineaţa până seara: «Ca lemnele să rămâneţi; ca lemnele să rămâneţi»". "Mergeţi şi scutaţi-o pe mama voastră, le-am spus, şi să-i spuneţi să se pocăiască şi să se spovedească şi de acum înainte să vă dea mereu binecuvântări". Într-un an şi jumătate s-au căsătorit toţi patru. Aceea, sărmana, era femeie văduvă şi se pare că şi fără răbdare, iar copiii, zburdalnici fiind, o scoteau din răbdări şi de aceea îi blestema.

– Dacă părinţii îşi blesteamă copiii şi după aceea mor, cum se vor slobozi copiii de blestem?

– Dacă copiii caută în ei înşişi vor afla că, pentru a fi blestemaţi de părinţii lor, se pare că au fost nerozi şi i-au chinuit pe aceia. Dar dacă vor recunoaşte greşeala lor, se vor pocăi cu sinceritate şi se vor spovedi, atunci se vor îndrepta. Iar dacă mai şi sporesc duhovniceşte, atunci vor fi ajutaţi şi părinţii lor.

– Părinte, când am plecat la mânăstire şi pe mine m-au blestemat părinţii mei.

– Acestea sunt singurele blesteme care se transformă în binecuvîntări.

Blestemul "politicos"

– Părinte, este corect să spună cineva despre cel ce l-a nedreptăţit: "Dumnezeu să-i răsplătească"?

– Cel ce spune aşa este batjocorit de cel viclean şi nu înţelege că în felul acesta blesteamă într-un mod politicos. Sunt unii care spun că sunt sensibili şi au dragoste şi fineţe şi suportă nedreptăţile ce li se fac de oameni, dar spun: "Dumnezeu să le răsplătească". În viaţa aceasta toţi oamenii dăm examene pentru ca în cealaltă viaţă, cea veşnică, să ne învrednicim de Rai. Gândul îmi spune că acest blestem politicos este sub nivelul de plutire duhovnicească şi nu îi este îngăduit creştinului să-l rostească, pentru că Hristos nu ne-a învăţat o astfel de dragoste, ci: "Părinte, iartă-le lor, că nu ştiu ce fac". Tot astfel binecuvântarea cea mai mare dintre toate este atunci când suntem blestemaţi pe nedrept, iar noi primim aceasta în tăcere şi cu bunătate.

Când suntem clevetiţi sau nedreptăţiţi fie de oamenii superficiali, fie de cei vicleni, care au răutate şi strâmbă şi adevărul, dacă putem este bine să nu dorim să ne îndreptăţim atunci când nedreptatea priveşte numai persoana noastră. Nici să spunem: "Să le răsplătească Dumnezeu", pentru că şi aceasta este tot blestem. E bine să-i iertăm cu toată inima noastră

şi să rugăm pe Dumnezeu să ne întărească, astfel încât să putem ridica greutatea clevetirii şi să continuăm viaţa duhovnicească pe cât putem în ascuns. Oamenii care au ca tipic să judece şi să osândească pot continua să ne nedreptăţească, deoarece în felul acesta ne pregătesc mereu cununi de aur pentru viaţa cea adevărată. Fireşte, cei ce sunt aproape de Dumnezeu niciodată nu pot fi blestemaţi, pentru că nu au răutate, ci numai bunătate şi orice rău ar arunca cineva asupra acestor oameni sfinţiţi, se sfinţeşte, iar ei simt o bucurie mare şi tainică.

Deochiul

Invidia, atunci când are şi răutate, poate pricinui rele. Acesta este deochiul. E o lucrare diavolească.

– Părinte, Biserica recunoaşte că deochiul este o lucrare diavolească?

– Da, există şi o rugăciune specială[38]. Când cineva spune ceva cu invidie, atunci este "deochiat".

– Părinte, mulţi cer "talismane" pentru prunci, ca să nu fie deochiaţi. Este bine să poarte aşa ceva?

– Nu, nu este bine. Să spuneţi mamelor lor să le pună cruciuliţe.

– Părinte, dacă cineva laudă un lucru frumos şi cei care l-au făcut primesc lauda cu un gând de mândrie şi se pricinuieşte un rău, acesta este deochi?

[38] Stareţul accentua că numai preotul poate citi rugăciunea pentru deochi.

– Nu este deochi lucrul acesta. În cazul acesta lucrează legile duhovnicești. Dumnezeu retrage harul Său de la om și atunci se pricinuiește pagubă. Deochiul există în cazuri rare. Mai ales oamenii care au invidie și răutate – puțini sunt de aceștia – sunt cei care deochiază. De pidă, o femeie vede un copilaș drăgălaș cu mama lui și spune cu răutate: "De ce n-am avut eu acest copil? De ce l-a dat Dumnezeu acesteia?". Atunci copilașul acela poate păți ceva rău; fie nu va putea dormi, fie va plânge mereu, fie se va chinui în altfel. Iar toate acestea se întâmplă pentru că aceea a spus-o cu răutate. Și dacă copilul s-ar îmbolnăvi și ar muri, acea femeie ar simți bucurie în sinea ei. Altul vede un vițeluș, îl poftește și îndată acela piere.

De multe ori însă se poate ca să se chinuiască copilul, dar să fie de vină mama lui. Adică se poate ca mama să fi văzut cândva un copil slab și să fi spus: "Ce copil este acesta? Ce schelet de copil!". Să se fi lăudat cu al ei și să fi judecat pe cel străin. Și ceea ce a spus cu răutate despre copilul străin prinde la al ei. Apoi din pricina mamei copilul se chinuiește fără să fie vinovat. Se topește sărmanul, ca să se pedepsească mama și să-și înțeleagă greșeala. Firește, copilul va fi mucenic. Judecățile lui Dumnezeu sunt abis.

Binecuvântarea ce iese din inimă este binecuvântare dumnezeiască

Să vă dau și eu acum un "blestem!". Dumnezeu să vă umple inima de bunătatea și de multa Sa dragoste până ce o să "înnebuniți", astfel ca să vă plece mintea de pe

pământ și să vă aflați de pe acum lângă El, în cer. Să înnebuniți cu nebunia cea dumnezeiască a dragostei lui Dumnezeu! Să vă aprindă Dumnezeu inimile voastre cu dragostea Sa! Să nu mă mai siliți altă dată să vă mai dau și un al doilea, pentru că "blestemul" meu (cel bun) prinde, fiindcă iese din inima mea. Și atunci când eram în Sanatoriu[39] mi-a fost milă de voi. Unele așteptau de opt ani, spunând: "Vom face mânăstire", dar mânăstirea nu se făcea. Proiectul se veștejea. Atunci am spus: "De îndată ce voi ieși din spital, mânăstirea va răsări ca o ciupercă. Într-un an veți fi în mânăstire!". Și într-adevăr, într-un an s-a făcut mânăstirea. Am spus aceasta cu toată inima mea. Ați avut dispoziție bună, de aceea nu v-a lăsat Dumnezeu. Altfel nu se explică.

Când te doare sufletul pentru un om care are smerenie și cu toată inima sa îți cere să te rogi, de pildă, pentru o patimă ce îl chinuie și-i spui: "Nu te teme, te vei face mai bun", îi dai o astfel de binecuvântare, care este o binecuvântare dumnezeiască. Ea are multă dragoste și durere, de aceea prinde. Lucrul acesta este plăcut lui Dumnezeu și de aceea El împlinește binecuvântarea. Adică și numai durerea ce o simte cineva pentru altul este ca o binecuvântare.

Odată, pe când eram militar, m-a trimis comandantul să împlinesc o făgăduință la o bisericuță a Sfântului Ioan Înaintemergătorul, pentru că atunci, în război, ne ajutase Sfântul. Eram trimis să duc două sfeșnice pentru bisericuță și în același timp să însoțesc pe cineva care trebuia să treacă pe la Tribunalul mili-

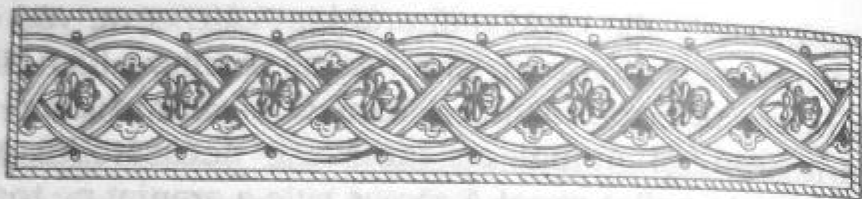
[39] În 1966.

tar din Navpacto. Ceilalţi militari i-au spus comandantului: "Ai şi găsit om care să-l predea". Era din Epir, sărmanul, cântăreţ ambulant, sărac, căsătorit, cu copii, şi fusese acuzat că s-a rănit singur ca să scape de război. Se gândea: "Mai bine să am doar un picior decât să mor". Am coborât la Agrinio, unde avea nişte cunoscuţi. "Să mergem să-i văd", îmi spune. "Să mergem", îi spun. "Să mergem aici, să mergem acolo". Ce să fac, am mers şi eu cu el. Mare osteneală. Şi nu voia să meargă să-l predau. Îmi era milă şi mie de el, sărmanul. M-a durut foarte mult de el şi i-am spus: "Vei vedea că tu o vei duce mai bine decât toţi. Şi comandantul va trimite scrisoare ca să te bage în vreo slujbă şi vei putea să îţi rânduieşti şi copiii şi vei avea şi viaţa în siguranţă". În cele din urmă, când am ajuns la Navpacto, am aflat că şi comandantul trimisese o scrisoare şi l-a scăpat; altfel ar fi fost executat. În timp de război lucrurile sunt severe. Comandantului i-a fost milă de el, fiindcă era cu familie, şi l-a pus bucătar la Centrul de Mobilizare. Şi-a adus şi familia aproape de el şi a petrecut o viaţă mai bună decât toţi. Şi fiindcă militarii nu mergeau întotdeauna să mănânce acolo, mâncarea prisosea şi astfel îşi hrănea şi copiii. După asta toţi îi spuneau: "Tu ai dus-o mai bine decât toţi!". Pentru că noi toţi ceilalţi eram pe munţi, în zăpezi. Ceea ce îi dorisem a fost plăcut lui Dumnezeu, pentru că am spus-o cu durere, din adâncul inimii mele şi de aceea Dumnezeu a împlinit-o.

Îmi aduc aminte de un alt caz, la Koniţa, când eram la Sf. Mănăstire Stomiu. După praznicul Maicii Domnului de la 8 septembrie, închinătorii au lăsat toate în

neorânduială. Pe când mai aranjam câte ceva, văd că a rămas sora mea cu o altă fată să aranjeze lucrurile. Sărmana aceea mai avea încă două surori care se măritaseră, şi numai ea rămăsese necăsătorită. Ce mărime de suflet avea! A rămas şi le-a aranjat pe toate şi la urmă mi-a spus: "Părinte, dacă este nevoie, putem rămâne să facem şi alte treburi". "Atâta mărime de suflet!", îmi spun. Merg în bisericuţă şi spun cu toată inima mea: "Maica Domnului, rânduieşte tu cele pentru ea. Eu nu am ce să-i dau". Şi dacă aş fi avut nu ar fi primit. Ei bine, cum a mers acasă o aştepta unul cu care făcusem armata împreună, un băiat foarte bun, un bulgăre de aur, şi dintr-o familie bună. S-au căsătorit îndată. Cum a răsplătit-o Maica Domnului!





CAPITOLUL 6

Păcatul aduce nenorociri

Ai stropit (zarzavaturile) pentru omizi?

– Am stropit, Părinte.

– Atâtea călugărițe și nici o omidă nu puteți omorî! În timpul ocupației (germane), când invadaseră multe lăcuste, aici în Halchidichi[40] au scos Brâul Maicii Domnului de la Mânăstirea Vatopedu, iar lăcustele cădeau ca norii în mare. În Epir, îmi aduc aminte, erau ca zăpada. Am făcut cu toții ce am putut fiecare; le adunam cu cearceafurile și apoi le aruncam. Era și foamete... nu mă întreba! Grâul legase din nou, dar se uscase.

Lăcustele, războaiele, seceta, bolile sunt ca un bici. Nu că Dumnezeu vrea să educe numai în felul acesta pe om, dar acestea sunt consecințele îndepărtării omului de Dumnezeu. Toate acestea se întâmplă pentru că omul se îndepărtează de Dumnezeu. Vine urgia lui Dumnezeu ca omul să-și aducă aminte de El și să-I ceară ajutorul. Nu Dumnezeu rânduiește astfel și dă poruncă să vină o oarecare nenorocire

[40] Județ în care este inclus și Sfântul Munte.

peste om, ci El, văzând până unde va ajunge răutatea oamenilor și că nu se vor schimba, pentru aceasta îngăduie să se întâmple o nenorocire ca ei să se cuminţească. Nu pentru că așa a voit Dumnezeu să le orânduiască.

Dumnezeu i-a spus lui Isus al lui Navi[41] să nu distrugă un neam, pe filisteni, pentru că el va fi bici pentru evrei când aceștia vor uita pe Dumnezeu. Așadar, atunci când evreii se îndepărtau de Dumnezeu, diavolul câștiga drept asupra lor și îi punea pe "verii lor", pe filisteni, să se năpustească asupra lor. Luau copiii evreilor și îi loveau de piatră ca să-i omoare. Odată, când vrăjmașii au venit fără să fie vinovați israeliții, Dumnezeu a luptat pentru ei. A plouat grindină ca pietrele[42] și i-a nimicit, pentru că atunci israeliții erau vrednici de ajutorul dumnezeiesc!

Câte făgăduințe n-a făcut Dumnezeu pentru Templul lui Solomon, și, cu toate acestea, de câte ori n-a ars și nu s-a dărâmat? Când poporul lui Israil s-a depărtat de Dumnezeu, proorocii strigau, dar israeliții, nimic. Își odihneau gândul lor spunând: "Fiindcă atunci când Solomon a zidit templul, Dumnezeu a dat atâtea binecuvântări și a spus că de aici se vor binecuvânta și se vor sfinți toți oamenii[43], așadar vor rămâne toate acestea, și zidurile și Templul nostru. Doar Dumnezeu a dat această făgăduință!". Da, Dumnezeu a dat o astfel de făgăduință, dar numai dacă israeliții ar fi trăit cum trebuie. A dat har Templului lui Solomon, dar

[41] Is. Navi 13, 1-2, și Jud. 3, 1-4.
[42] Is. Navi 10, 11.
[43] 3 Împ. 9, 1-9.

atunci când israeliții nu respectau poruncile, îngăduia și ardea sau se distrugea Templul, iar când se pocăiau, îl zideau din nou. Când, de pildă, evreii s-au depărtat de Dumnezeu în timpul regelui Sedechia, a venit Nabucodonosor, a dat foc Templului lui Solomon, a dărâmat zidurile, i-a legat și i-a dus robi în Babilon[44]. Firește, au mers și aceia care nu erau vinovați, dar aceștia au avut mare răsplată. Ceilalți care erau mult vinovați și-au plătit păcatele. Cei ce erau vinovați mai puțin și s-au chinuit au avut și ei puțină răsplată. Când cineva se face pricină să vină urgia lui Dumnezeu și să fie chinuiți și alții care nu au fost vinovați, deși ar părea vrednici de răsplată unii ca aceștia, totuși acesta este un lucru criminal din partea lui, pentru că aceia ar fi moștenit Împărăția cerească și fără să fie chinuiți, iar acum se chinuiesc.

Trebuie să știm că acei credincioși care respectă poruncile lui Dumnezeu primesc harul Lui și Dumnezeu – cum să spun? – este obligat să-i ajute în acești ani grei. Am auzit că în America a apărut o boală[45]. Mulți din cei ce trăiesc o viață nefirească, păcătoasă, se molipsesc de ea și mor. Acum am aflat că a apărut și aici această boală. Vedeți, nu distruge Dumnezeu pe oameni, ci ei înșiși își distrug neamul și se distrug pe ei înșiși. Adică, nu îi pedepsește Dumnezeu, ci pedeapsa și-o creează ei înșiși prin viața lor păcătoasă. Și vedem că dispar acei oameni a căror viață nu are sens.

[44] 4 Împ. 24 ș.u.
[45] Bătrânul se referă la SIDA. Această convorbire este din noiembrie 1984.

– Părinte, de ce nu se află medicamentul împotriva cancerului? Nu îngăduie Dumnezeu sau oamenii nu cer îndeajuns ajutorul dumnezeiesc?

– Răul este că, deși s-ar afla medicamentul pentru cancer, va ieși altă boală. Mai demult era tuberculoza. Au aflat medicamentul pentru tuberculoză, iar acum a apărut aceasta. Dacă vom găsi medicamentul și pentru aceasta, va apărea altă boală. Oamenii înșiși se vor face pricină să apară o altă boală după aceasta, și tot așa nu se va sfârși.

Tot ceea ce îngăduie Dumnezeu este din iubire de oameni

– Părinte, de ce îngăduie Dumnezeu să se întâmple nenorociri?

– Există multe cazuri. Uneori Dumnezeu îngăduie ceva ca să iasă altceva mai bun, iar alteori îngăduie ca pedagogie. Unii sunt răsplătiți, alții plătesc. Nimic nu este fără rost. Să știți că tot ceea ce îngăduie Dumnezeu, chiar să dispară și oameni, de pildă, este din iubire de oameni, pentru că Dumnezeu este milostiv. Proorocul Ilie[46] câți a junghiat? 300 de popi ai lui Baal. Când le-a spus: *"Rugați-vă și mă voi ruga și eu și al cărui foc se va aprinde singur, Dumnezeul aceluia este adevărat"*, au început popii lui Baal să strige: *"Auzi-ne, dumnezeul nostru, Baal, auzi-ne!"* dar nici glas, nici auzire. Atunci proorocul Ilie le spune: *"Dumnezeul*

[46] 3 Împ. 18, 17-40.

vostru are vreo îndeletnicire și nu vă aude. Strigați mai tare!'. Aceia continuau să strige și să-și taie, cum obișnuiau, trupurile lor cu cuțitele, ca să-i doară și să strige mai tare, și astfel să-i audă Baal. În cele din urmă, după ce n-au izbutit nimic, proorocul Ilie a spus: *'Udați lemnele mele. Faceți-o de trei ori'*. Atunci au aruncat apă o dată, de două ori, de trei ori. Din multa apă lemnele s-au udat bine și apa curgea împrejur. Atunci rugându-se proorocul Ilie îndată a căzut foc din cer și a ars tot ce era pus pe jertfelnic spre jertfă, încă și jertfelnicul împreună cu acelea. După aceea a spus: *'Prindeți pe slujitorii lui Baal, pentru că atrag poporul la idolatrie'*, și i-a înjunghiat pe toți.

Mulți spun: 'Bine, dar cum a junghiat proorocul Ilie atâția?'. Dumnezeu nu este barbar, și nici proorocul Ilie nu a fost barbar. Popii idolilor înșelaseră toată lumea, încât a ajuns proorocul Ilie să spună: *'Am rămas singur!'*. Până acolo a ajuns. Iar proorocul Ilie a pus capăt martiriului lor, pentru că popii sufereau mai mult din pricina propriilor lor junghieri, decât de cuțitul proorocului. Durerea pricinuită de tăierile lor era mai mare. Și aceasta pentru că tot ceea ce îngăduie Dumnezeu este din iubire de oameni.

– De ce, Părinte, în Vechiul Testament pedeapsa lui Dumnezeu era atât de imediată?

– În Vechiul Testament numai acea limbă și acea lege o înțelegeau oamenii. Același Dumnezeu era și atunci, dar legea aceea era pentru oamenii aceia care nu înțelegeau altfel. Să nu vi se pară legea aceea aspră și Evanghelia diferită. Era legea care a folosit acelei epoci. Legea aceea nu era barbară, ci neamul acela

era barbar. Oamenii contemporani se poate să facă mai mari barbarii, dar cel puțin pot înțelege. Acum se mișcă o candelă și cât de mulți oameni sunt mișcați. Dar atunci, vezi, câte a făcut Dumnezeu! A dat zece biciuiri lui Faraon, ca să scoată pe israeliteni din Egipt. Face uscat Marea Roșie, ca să treacă prin ea. Le dă nor ziua, ca să nu-i ardă soarele, și stâlp luminos noaptea, ca să-i conducă. Și după atâtea fapte minunate au ajuns până acolo încât să ceară drept dumnezeu un vițel de aur[47]. Astăzi oamenii nu ar spune niciodată că un vițel i-ar duce în Pământul Făgăduinței.

Astăzi Îl marginalizează pe Dumnezeu

Bunul Dumnezeu ne dă binecuvântările Sale cele bogate. Să nu fim nemulțumitori și să-L întărâtăm, pentru că *'vine mânia lui Dumnezeu peste fiii neascultării'*[48]. Să nu fie! În epoca noastră oamenii nu știu nici de război, nici de foamete și mai spun că nu mai au nevoie nici de Dumnezeu. Le au pe toate și de aceea nu prețuiesc nimic. Dar dacă va veni o vreme grea, foamete etc., și nu vor avea ce mânca, atunci vor prețui și pâinea și marmelada și pe toate cele de care vor duce lipsă. Dacă nu slăvim pe Dumnezeu, atunci El îngăduie să vină o încercare, ca să prețuim lucrurile. Iar dacă le prețuim, atunci Dumnezeu nu îngăduie să se întâmple vreun rău.

[47] Ieș. 32, 1-6.
[48] Efes. 5, 6.

Mai demult, când nu existau aceste mari înlesniri și știința nu progresase atât de mult, oamenii erau nevoiți ca în toate greutățile să scape la Dumnezeu și El îi ajuta. Acum, fiindcă știința a progresat, pe Dumnezeu Îl dau la margine. Astăzi merg fără Dumnezeu spunând: "Vom face aceasta, vom face aceea". Se gândesc la stingerea incendiilor cu mijloace moderne, la forări pentru a afla apă etc... Dar fără Dumnezeu ce vor face oamenii? Vor atrage urgia Lui. Vezi, când nu plouă, nu spun: "Vom face rugăciune", ci "vom face forare pentru a afla apă". Dar răul este că prin aceste mijloace ce există, încet-încet nu numai necredincioșii gândesc așa, dar chiar și credincioșii încep să uite puterea lui Dumnezeu. Este bine că ne mai rabdă Dumnezeu. Dar oamenii nici măcar nu mai pricep purtarea de grijă a lui Dumnezeu.

Un grup zicea: "Nu avem nevoie de Dumnezeu, căci avem apă din forări". Dar acum ar trebui să rugăm mai mult pe Dumnezeu ca să facă o îndoită minune, pentru că oamenii au schimbat natura prin cele ce fac. De multe ori priveam norii; mergeau înainte și înapoi. Se adunau dintr-o parte, mergeau în altă parte; în sus, în jos. Suflă vântul și-i împrăștie și oamenii în loc să spună: "Acum Dumnezeu trebuie să facă o minune îndoită, ca să țină norii", spun: "nu avem nevoie de Dumnezeu". Din fericire Dumnezeu nu ia în seamă ceea ce spunem, altfel ne-ar fi făcut...

Sapă în adâncime 100-150 m și nu află apă. În Nauplio au săpat până la 180 m și au scos apă de mare. Alții au spus ca să ducă râul Eleno în Atena. Zece ani le trebuie să-l ducă la Atena și cu ce cheltuieli. Și tot

se va termina apa. Oamenii nu spun nici măcar o dată: "am greșit". Într-un cătun acum[49], cu seceta, a mers un politician și le-a spus că printr-un anumit sistem vor curăța apa din haznale ca să aibă apă de băut. Și au considerat-o o idee deosebită! Dar lucrul acesta nici ca gând nu poate fi luat în considerare. Vedeți până unde ajung oamenii, să-și bea – mă iertați – urina lor. Să facă lucrul acesta într-un oraș unde oamenii au luat-o razna se justifică oarecum, pentru că au fost atrași de duhul lumesc. Dar într-un cătun, unul să le găsească drept soluție curățirea urinei lor și s-o bea și să considere aceasta o idee importantă, în loc să-și întoarcă puțin privirea spre Dumnezeu ca să spună un "am greșit", iar El să dea ploaie. Lucrul acesta este înfricoșător!

Și în Sfântul Munte au mers la o mânăstire să planteze pini, ca să-i exploateze și după aceea să facă hârtie. S-au uscat toți. A venit pedeapsa lui Dumnezeu. Bine, măi copile, Sfântul Munte să producă șervețele și hârtie igienică? Ați înțeles? S-au ostenit să planteze și câți au plantat – urgia lui Dumnezeu! – toți s-au uscat.

– Părinte, au înțeles că nu a fost bine?

– Ah, cum să înțeleagă? După aceea au adus mașini din Germania să facă forări adânci, ca să scoată apă. S-a pierdut și apa ce exista. Vezi, dacă dispare sensibilitatea duhovnicească, unde duce modul comercial de a înfrunta lucrurile? De aceea încet-încet se pierde din monahism această evlavie. Nu înțeleg că, dacă nu plouă, vor dispărea și apele ce există. Folosesc numai logica, iar pe Dumnezeu Îl dau la margine.

[49] Acestea s-au spus în noiembrie 1990.

În Vechiul Testament se spune[50] că la un asediu al Samariei de către sirieni li s-a terminat evreilor și apa. Mureau animalele, iar mamele au ajuns să-și mănânce copiii lor. Atunci proorocul Elisei merge la economul împăratului Ioram și îi spune: *"Animalele au pierit, oamenii mor de foame, dar Dumnezeu va ajuta"*. Economul, care pe toate le aranja cu logica, îi spune: "Cum va ajuta? Din cer va trimite Dumnezeu?". Atunci Proorocul a spus: *"Mâine Dumnezeu va trimite ajutor, dar tu nu te vei bucura de el"*. Și într-adevăr în ziua următoare Dumnezeu a adus o astfel de panică în tabăra vrăjmașă – auzeau vrăjmașii tropote de cai, zgomot de ostași; le sunau urechile și credeau că au venit egiptenii să-i ajute (pe evrei n.t.) – încât au luat-o la fugă, lăsând corturile, alimentele, armele și orice aveau. Iar când au ajuns în țara lor, li s-a stârnit atâta zăpăceală, încât s-au omorât între ei 180.000 de oameni. Între timp patru israeliți leproși, ce erau afară de cetate, au spus: "Să mergem în tabăra vrăjmașă, poate găsim ceva de mâncare. Și așa vom muri de foame". S-au apropiat de un cort, era gol. S-au apropiat de altul, la fel. Vrăjmașii nicăieri. Au luat alimente și lucruri în traistele lor. Au înștiințat de retragerea vrăjmașilor, dar israeliții credeau că e un plan de-al lor. "Vrăjmașii s-au ascuns, spuneau, ca să deschidem porțile și să intre înăuntru". Atunci un ofițer a spus: "Ne-au mai rămas doar cinci animale. Nu trimitem ostași să vedem ce se întâmplă?". Fiecare ostaș a mers într-o direcție diferită, iar când s-au întors, au spus:

[50] Vezi 4 Împ. 7.

"Vrăjmașii au plecat înfricoșați, și au lăsat tot ce aveau". Atunci toți israeliții au alergat, ieșind din cetate, ca să ia alimente. Și așa cum ieșeau au călcat în picioare pe econom, care încerca să facă rânduială. Astfel, așa cum a spus proorocul Elisei, economul a văzut ajutorul lui Dumnezeu dar nu s-a bucurat de el. Vedeți cum Dumnezeu le rânduiește pe toate?

Să I se facă milă lui Dumnezeu de lume și să slobozească ploaie

Cum le-a rânduit Dumnezeu pe toate! Se topesc zăpezile și se umplu izvoarele. Acum[51], nici zăpadă, nici ploi. Ce se va întâmpla? Ce va bea lumea? Să i se facă milă lui Dumnezeu de lume și să slobozească ploaie, pentru că de va continua seceta, încet-încet se vor usca și frunzele copacilor și nu vom vedea nu numai măslină verde, dar nici măcar frunză verde. Orice ar semăna omul, dacă Dumnezeu nu aruncă de sus aghiazmă, adică ploaie, nimic nu se face. Ploaia este aghiazmă.

Sărmana lume, așa cum s-a învățat, să folosească multă apă, ce va face atunci când nu va mai fi? Pe lângă faptul că Dumnezeu nu dă ploaie din pricina păcatului, cum va ajunge apa care este așa cum o folosesc oamenii? Mă gândesc ce se va întâmpla în orașe. Numai pentru căzănelul (de la toaletă) trebuie o tinichea (cam 10 litri) de apă. Se vor umple toate de

[51] Acestea s-au spus în noiembrie 1990, când a fost secetă mare.

microbi, apoi holera. Vor muri oameni și îi vor lăsa neîngropați, aruncând peste ei praf pentru dezinfectare. Din fericire Bunul Dumnezeu încă mai iconomisește puțin lumea.

Trăim în anii Apocalipsei. Seceta de atâția ani, oare ce este? S-a mai arătat vreodată o astfel de secetă? Iată și aici în Halkidiki a secat un râu, au murit peștii, s-a umplut locul de miros greu. În Tesalonic au probleme. Apa lacului Maraton a scăzut mult și se văd insulițe. Nivelul râului Pinios a scăzut și el. Râul Evros a avut puțină apă, iar bulgarii l-au barat și acum s-a uscat. Dacă se va întâmpla ceva, tancurile vor trece ușor. Și în Cipru, dacă nu va ploua anul acesta, vor avea mari probleme din pricina apei. Și, oare, numai acestea se întâmplă? Atâtea altele!... Copacii, unii ard, alții se usucă. Oamenii se îmbolnăvesc și mor. Când lumea nu se pocăiește, ce ploaie să dea Dumnezeu? Dacă cineva are încredere în Dumnezeu, știți ce se poate face? Oare este un lucru mic să aibă cineva împreună luptător pe Dumnezeu? Pentru Dumnezeu nu există nici problemă grea, nici rezolvare grea. Pentru Dumnezeu toate sunt simple. Nu folosește putere mai mare pentru cele mai presus de fire și mai mică pentru cele firești, ci aceeași putere pentru toate. Lucrul cel mai important este ca omul să ceară ajutorul lui Dumnezeu.

Voi faceți rugăciune ca să plouă sau nu vă preocupă subiectul acesta? Acum este vremea ca lumea să are, pentru a putea semăna. Ogoarele trebuia să fi fost deja semănate, iar ei nici măcar nu pot ara. Această secetă este o încercare de la Dumnezeu. Lucrarea

monahului aceasta este: să facă rugăciune în astfel de cazuri. Dar față de voi am o nemulțumire. Cealaltă dată, în timp ce lumea secera grâul și îl făcea furaje, deoarece nu plouase, voi n-ați făcut din aceasta un subiect de rugăciune. De ce? Pentru că voi ați udat cu furtunul? Așadar, aceasta va fi pentru ultima dată. Altă dată va trebui să vă doară pentru lume. Învățați-vă să faceți rugăciune. Să-mi scrieți și mie. Veți da examene. Dacă veți trece, adică dacă va ploua, vă voi face asociați la rugăciune și orice vom lua de la Pronia dumnezeiască, vom împărți...

Când fac rugăciune pentru ploaie și văd chiar și un nor pe cer (deși nu slobozește ploaie), slăvesc pe Dumnezeu că a arătat măcar și un nor, dar totuși conștiința mă mustră că înlăuntrul meu există mulți nori, care alungă norii lui Dumnezeu. Dacă cerem cu smerenie mila lui Dumnezeu, El va ajuta. Rugăciunea celui smerit adună nori atunci când este secetă. Și întotdeauna să ne rugăm ca ploaia ce-o va slobozi Dumnezeu să aibă și putere duhovnicească, astfel ca să stingă focul patimilor pe care diavolul cel rău l-a aprins în lume, ca să ardă sufletele.

M-am bucurat de unii pe care i-am auzit spunând: "Nu suntem vrednici, dar lui Dumnezeu iarăși i-a fost milă de noi. A dat puțină ploaie și puțină zăpadă". Dacă vom avea astfel de gânduri smerite, Dumnezeu va trimite mai mult. Și recunoașterea este pocăință. Bine că este puțin aluat. Să rugați pe Dumnezeu ca să strângă puțin cu șurubelnița mintea oamenilor. Văd o dispoziție bună la unii din cei mari. Înțeleg încotro mergem.

O, de am înțelege îndelunga răbdare a lui Dumnezeu! O sută de ani a trebuit să treacă până să se facă corabia lui Noe[52]. Oare nu putea Dumnezeu să facă repede o corabie? Însă a lăsat pe Noe să se ostenească o sută de ani, ca să înțeleagă și ceilalți și să se pocăiască. Acela spunea: "Vedeți că va fi potop! Pocăiți-vă!" Aceia însă îl luau în râs. "Face o clocitoare", spuneau, și își vedeau de ale lor. Și acum în două minute Dumnezeu poate mișca toată lumea și s-o facă să se schimbe, să devină toți credincioși, supercredincioși. Cum? Dacă ar roti butonul la cutremur încet-încet de la 5 la 6 grade Richter... la 7... La 8 blocurile ar începe să se miște ca oamenii beți; la 9 ar începe unul să se bată cu celălalt. La 10 toți ar spune: "Am greșit! Te rugăm, mântuiește-ne!". Poate că toți vor spune: "Călugări ne vom face!". Dar cum se va sfârși cutremurul, încă mișcându-se puțin blocurile, dar necăzând, iarăși se vor întoarce la distracții. Pentru că această întoarcere a lor nu va avea pocăință adevărată, ci doar vor spune așa, ca să scape de rău.

– Părinte, dacă s-ar întâmpla, de pildă, o pedeapsă de la Dumnezeu și s-ar ruga cei drepți, nu vor fi auziți?

– Atunci când sunt auziți drepții nu înseamnă că lumea are pocăință. Altceva este atunci când Îl întărâtăm pe Dumnezeu și recunoaștem aceasta. Atunci I se face milă lui Dumnezeu și ne ajută. Dar când cineva nu recunoaște că supără pe Dumnezeu și își continuă tipicul, atunci cum să audă Dumnezeu rugăciunea drepților? Greșește omul? Trebuie să înțeleagă că greșește, ca să-l ierte Dumnezeu. Apoi, vedeți, când oamenii duhovnicești fac vreo greșeală nu au scuze. "Pentru păcatele noastre și pentru cele din neștiință ale poporului", spune o rugăciune[53]. Pentru sărmana lume greșelile sunt "din neștiință", în timp ce pentru oamenii duhovnicești acestea sunt păcate. Anul acesta[54] în Postul Sfintei Mării, când a luat foc în Sfântul Munte, a fost ceva înfricoșător. Au venit toți cei specializați, dar n-au putut face nimic. Toți se uitau la foc. Avioanele parcă întăreau și înlesneau întinderea focului. La o mănăstire au făcut centuri de siguranță ca s-o apere de foc, dar focul a sărit sus în arhondaric, acolo unde nu se așteptau. Cincisprezece zile a ars Sfântul Munte. În a cincisprezecea zi s-a stins singur. Unii spuneau: "De ce Maica Domnului nu îl stinge?". Ajungem în punctul să hulim numele lui Dumnezeu. După șase zile s-a aprins iarăși foc în alt punct, dar a căzut o ploaie și s-a stins îndată. Ei nu înțeleg de ce acest foc s-a stins și celălalt nu.

Unii, fără să cunoască legile duhovnicești care acționează, se roagă cu durere, dar nu sunt auziți, pentru că ceea ce se face este urgia lui Dumnezeu. Alții iarăși nu se roagă, nu fac nici un șirag de "Doamne Iisuse...", pentru că sunt de acord cu urgia cea dreaptă a lui Dumnezeu, care are ca scop să cumințească pe oameni. Dumnezeu să ne lumineze mai mult pe noi,

[52] Fac. 5, 32 ș.u.

[53] Sfânta Liturghie a Sfântului Ioan Gură de Aur, rugăciunea Proscomidiei.

[54] S-a vorbit în noiembrie 1990.

monahii, pentru că cei mai mulți suntem fecioare nebune și opaițele noastre au apă cu puțin untdelemn în fitil. Mirenii așteaptă de la noi să le luminăm calea, ca să nu se poticnească.

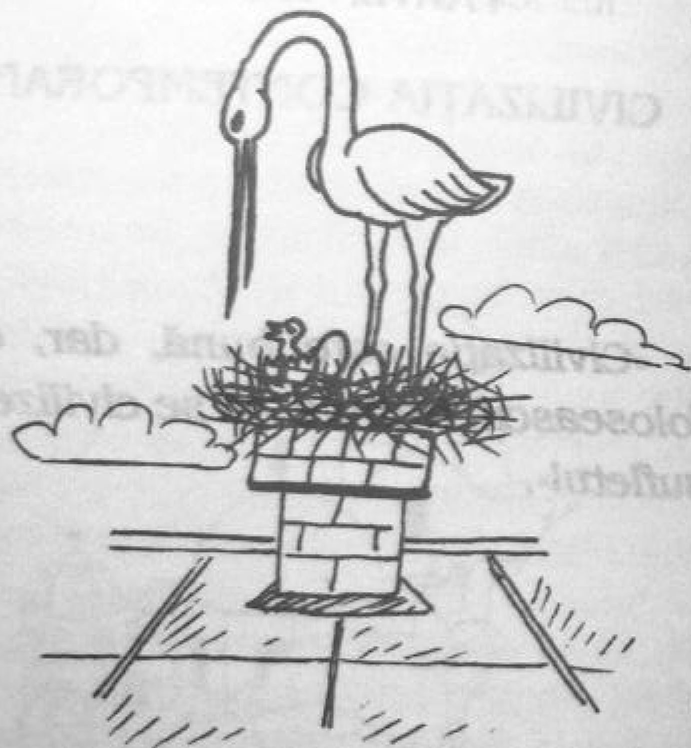
Să ne rugăm lui Dumnezeu să dea pocăință lumii, ca să scăpăm de urgia cea dreaptă a Lui. Urgia viitoare a lui Dumnezeu nu se poate înfrunta altfel decât numai prin pocăință și prin păzirea poruncilor Lui.



PARTEA A DOUA

CIVILIZAȚIA CONTEMPORANĂ

«Civilizația este bună, dar, ca să folosească, trebuie 'să se civilizeze' și sufletul».





CAPITOLUL 1

Înțelepciunea lui Dumnezeu și mediul

"Toate întru înțelepciune le-ai făcut..."[1]

Părinte, oare să stricăm cuiburile rândunelelor? Rândunelele murdăresc și adună ploșnițe.

– Tu poți face un cuib de rândunică? Ce a făcut Dumnezeu cu un singur cuvânt al Său! Ce armonie, ce diversitate! Ori în ce parte s-ar întoarce cineva vede înțelepciunea și măreția lui Dumnezeu. Uită-te la luminile cerești, la stele, cu câtă simplitate le-a împrăștiat mâna lui Dumnezeu fără să folosească firul și colțarul. Cât de mult odihnesc ele pe oameni! În timp ce luminile lumești înșiruite sunt foarte obositoare. Cu câtă armonie le-a făcut Dumnezeu pe toate! Vezi și copacii unei păduri pe care i-au plantat oamenii sunt ca o armată, ca o companie. În timp ce pădurile naturale ce mult odihnesc! Unii copaci sunt mici, alții mari, fiecare cu culoarea lui. O floare mică a lui Dumnezeu are mai mult har decât o grămadă de flori false de hârtie; se deosebesc între ele precum imaterialul de material.

[1] Ps. 103, 24.

Toate cele pe care le-a făcut Dumnezeu sunt minunate. Organismul omului este o întreagă fabrică. Inima, ficatul, plămânii, pe toate le-a rânduit Dumnezeu cu înțelepciune. Dar și plantele, cu câtă înțelepciune le-a făcut! Atunci, în timpul ocupației germane am pus cinci pogoane de pepeni. Odată am rupt frunzele mari ce erau lângă rădăcină. Am făcut-o cu scop bun, ca să îi curăț. Dar acele frunze mari de jos sunt ca un filtru – sunt "rinichii" care trag toată amăreala. Și pepenii au devenit... De mâncai un pepene ți se făcea gura pungă.

– Părinte, Sfinția Voastră pe toate le observați.

– Da, în toate Îl aflu pe Dumnezeu! Și în plante, și în animale, în toate. Cum să nu te minunezi! Vezi, o păsărică atât de mică cum călătorește, cum merge în Africa și se întoarce fără busolă și își regăsește cuibul ei. Iar oamenii se rătăcesc cu hărți și cu indicatoare. Păsările nu merg pe uscat și nu își pun semne, ci zboară în văzduh, pe deasupra mării. Unde să-și pună semne? Unele păsărele mici se așază și pe pescăruși, pe "avioane". Acelea merg... "par avion". Când păsările zboară deasupra mării, se așază în vreo insulă să se odihnească. Odată când eram la Coliba Cinstitei Cruci, am văzut venind din părțile răsăritului niște păsări ca vrăbiile, dar mai mari și mai frumoase. Era un stol mare. Dar 4-5 se vede că obosiseră și nu mai puteau zbura. Atunci s-au mai desprins încă vreo 15 din stol – celelalte au continuat zborul – și au stat puțin pe un copac, să se odihnească, după care s-au ridicat și au plecat împreună. S-au urcat foarte sus ca să se orienteze și să-și afle iarăși stolul lor. M-a impresionat cum pe cele 4-5 ce obosiseră nu le-au lăsat singure, ci s-au desprins încă 15 din același stol, ca să le însoțească.

Cât de frumoase le-a făcut Dumnezeu pe toate! Vezi unele pisici colorate. Ce pardesie frumoase au! Noi oamenii invidiem hainele animalelor! Nici împărăteasa n-a purtat un astfel de pardesiu!... Oriunde te-ai întoarce, vezi înțelepciunea lui Dumnezeu. Mai demult, când toate erau naturale, ce frumos era! Iată, cocoșul, atunci când cântă, nu o face pentru că vrea să arate timpul, ci stă într-un picior, iar acesta când îi amorțește strigă: "Cucurigu!". Ca și cum ți-ar spune: atâtea ore au trecut de când stau într-un picior. Apoi își schimbă piciorul, dar când îi amorțește și acesta, strigă iarăși: "Cucurigu!". Și uită-te cum cântă la ora 12, la ora 3, la ora 6. Este exact. La fiecare trei ore. Și nu are nici ceas, nici baterie, și nici nu are nevoie de a fi întors!...

Tot ce vedeți, tot ce auziți, pe toate să le folosiți pentru călătoria înspre cele de sus. Toate să vă înalțe către cele de sus. În felul acesta se poate urca de la creaturi la Creator. Americanii au mers pe lună și cel puțin au pus o tăbliță pe care scria: "*Cerurile spun slava lui Dumnezeu*"[2]. Au mers și rușii în spațiu, dar Gagarin a spus că nu L-a aflat pe Dumnezeu. Ei, dar cum să-L afle dacă a mers cu picioarele în sus și nu cu mâinile? Și astfel ajung după aceea să spună: "Natura a făcut universul". Ei, chiar întreg universul... Un motor vechi se strică și se adună o grămadă de meșteri, tehnicieni etc., ca să-l repare. Se gândesc, încearcă... Și este doar un motor vechi. În timp ce un întreg glob pământesc Dumnezeu îl învârte fără curent și nici bateria nu se termină, nici motorul nu se oprește. Cu

[2] Ps. 18, 2.

ce viteză se învârte și omul nici nu își dă seama! Uimitor! Dacă pământul s-ar mișca cu o viteză mai mică, omul ar face tumbe. Marea cu atâta apă nu se varsă, deși pământul se rotește cu atâta viteză! Și stelele, care au atâta volum, se rotesc amețitor de tare, dar nu se ating una de alta, ci se țin departe una de alta. Iar omul face un avion și se minunează și se mândrește pentru aceasta. Și dacă i se sucește puțin mintea, spune prostii; nu mai pricepe ce face.

Ce au izbutit oamenii astăzi...

Civilizația este bună, dar ca să ajute trebuie să se "civilizeze" și sufletul, altfel ea devine o catastrofă. Sfântul Cosma a spus: "De la cărturari va veni răul"[3]. Cu toate că știința a înaintat atât de mult și a făcut un progres atât de mare, chipurile ca să ajute lumea, fără să-și dea seama ea distruge lumea. Dumnezeu a lăsat pe om să-și facă de cap, pentru că nu Îl ascultă și astfel el se lovește singur în cap. Omul se distruge singur prin cele ce face.

Ce au izbutit să facă oamenii secolului XX cu civilizația lor? Au zăpăcit lumea, au poluat atmosfera, toate. Atunci când roata iese de pe ax, se rotește mereu fără scop. Tot astfel și oamenii, dacă ies din armonia lui Dumnezeu, se chinuie. Odinioară oamenii sufereau din pricina războiului, astăzi suferă din pricina civilizației. Atunci plecau din orașe la sate din pricina războiului și trăiau cu o bucată de pământ. Acum vor pleca din orașe din pricina civilizației, pentru că nu vor mai putea trăi în ele. Atunci războiul aducea moarte. Acum civilizația aduce boală.

– Părinte, de ce s-a înmulțit atât de mult cancerul?

– Cernobâl etc. Vezi ce au făcut? De acolo este. Unele ca acestea fac oamenii... Ce lume chinuită există. În care epocă au mai fost atât de mulți bolnavi? În vechime oamenii nu erau așa. Acum în fiecare scrisoare pe care o deschid citesc fie despre cancer, fie despre boală psihică, fie despre comoție cerebrală, fie despre familii destrămate. Mai demult rar exista cancer. Vezi, atunci era o viață firească. Altceva este ceea ce îngăduia Dumnezeu. Mâncau oamenii alimente naturale și erau sănătoși. Fructe, ceapă, roșii, toate erau curate. Acum chiar și aceste alimente naturale îl secătuiesc pe om. Cei ce mănâncă numai astfel de alimente se îmbolnăvesc repede, pentru că toate sunt contaminate. Dacă mai demult ar fi fost așa, eu aș fi murit de tânăr, pentru că, fiind călugăr, mâncam numai ce avea grădina: praz, marole, ceapă, varză și altele de acestea și eram foarte bine. Acum au îngrășăminte chimice și sunt stropite. Ce mănâncă astăzi oamenii! Stresul și alimentele falsificate aduc boli. Lumea se netrebnicește atunci când știința se folosește fără socoteală.

– Părinte, cum oare odinioară oamenii rezistau mai mult la asceză și erau mai sănătoși? Ajutau și alimentele?

– Da, pentru că atunci alimentele erau curate. Mai încape discuție? Și pe toate le mâncau coapte. Acum

[3] Prezicerea aceasta a Sfântului Cosma Etolul se referă la cei învățați ce nu vor avea frică de Dumnezeu.

însă pe toate le iau necoapte, ca să nu se strice, şi le păstrează în frigidere. Le adună verzi de tot şi le lasă apoi să se coacă. În timp ce atunci se cocea fructul, cădea singur din copac, sau dacă îl apucai îţi rămânea în mână. Dar pe lângă faptul că oamenii mâncau alimente bune şi sănătoase – pâinea, untul sau laptele erau pentru copil un aliment sănătos – le mergea şi mintea, şi atunci când păţeau ceva, îşi dădeau seama dacă aceasta era din pricina alimentelor. Acum însă şi alimentele sunt false şi nici mintea nu le lucrează.

Şi câte din cele ce le face omul astăzi sunt nefolositoare! Încet-încet desfiinţează lâna. E greu să afli astăzi o flanea de lână care să ţină transpiraţia. Îmbrac o flanea de lână şi îndată îmi dau seama dacă are sintetic în ea, pentru că nu mai pot respira; n-o mai pot suporta şi mă sufoc. Şi o consideră mai rezistentă, mai bună. Iar aceasta ei o numesc progres. Dar oare acestea sunt sănătoase? Nu, ci aşa cum le fac sunt nesănătoase. Şi mai scriu: "Lână pură"!! Şi vor găsi şi alte cuvinte mai pompoase ca să facă reclamă. De acum vom avea oile numai pentru carne, de vreme ce fac lână din petrol. Iar viermii de mătase spun: "Dacă vreţi mătase mai bună, faceţi-o voi"!

Oamenii şi-au pierdut răbdarea

– Părinte, de ce astăzi nu mai avem răbdare?

– Situaţia de astăzi nu ajută lumea. Altădată viaţa era liniştită şi oamenii erau liniştiţi şi aveau putere să facă răbdare. Astăzi toată această grabă care a intrat în lume i-a făcut pe oameni nerăbdători. Mai demult ştia

oricine că va mânca roşii la sfârşitul lui iunie; nu-l preocupa aceasta. Aştepta luna lui august să mănânce pepeni. Ştia că la vremea cutare va mânca smochine, la cealaltă va mânca pepene. Dar astăzi ce se întâmplă? Merge în Egipt şi aduce roşii mai devreme; nu vrea portocale, care au aceleaşi vitamine. "Măi, copile, fă răbdare şi mănâncă altceva acum". Nu, el merge în Egipt şi aduce roşii. Văzând aceasta, au început şi în Creta să facă sere ca să scoată roşii mai devreme. Şi în cele din urmă au făcut peste tot sere, ca să mănânce şi iarna roşii. Se omoară să facă sere cu tot felul de legume şi zarzavaturi, ca să aibă de toate în toate anotimpurile şi să nu mai aştepte.

Până aici totul este în regulă. Dar ei merg mai departe. Roşiile sunt verzi seara, iar dimineaţa le prezintă roşii şi umflate. Am strigat la un ministru: "Să zicem că suntem de acord cu serele, îi spun. Dar să bage hormoni, ca fructele şi roşiile să se coacă într-o noapte, iar cei ce au o sensibilitate hormonală, sărmanii, să se îmbolnăvească?". Au distrus şi animalele. Ce pui de găină, ce viţei! Cei ce sunt de 40 de zile îi fac să arate de şase luni cu hormoni. Iar omul le mănâncă şi ce câştigă din aceasta? Mereu hormoni, ca vacile să scoată mai mult lapte, iar după aceea producătorii nu-l mai pot vinde. Urmează greve, varsă laptele pe drumuri, pentru că scade preţul şi lumea bea lapte cu hormoni. Dacă le-ar fi lăsat aşa cum le-a făcut Dumnezeu, toate s-ar fi desfăşurat normal, iar oamenii ar fi băut lapte curat. Încă şi cu vaccinările, pe toate le fac fără gust. Lucruri fără gust, oameni fără gust, toate fără gust! Chiar şi viaţa lor nu mai are gust

acum. Întrebi copii tineri: "Ce îţi place?". "Nimic", îţi răspund. Ditamai voinicul. "Ce îţi place să faci?". "Nimic". Unde ajunge omul! Crede că va corecta pe Dumnezeu cu cele ce face el. Noaptea o fac zi, ca găinile să facă mai multe ouă. Şi vezi ce ouă fac? Dacă Dumnezeu ar fi făcut luna să lumineze ca soarele, oamenii ar înnebuni. Dumnezeu a făcut noaptea ca oamenii să se odihnească. Dar acum, unde au ajuns?

S-a pierdut liniştea de la oameni. Serele, vaccinurile la legume etc., şi acestea au dus lumea la lipsa de răbdare. Odinioară ştiau că au de mers atâtea ore pe jos până la cutare loc. Dacă unul avea picioare mai tari, ar fi ajuns puţin mai devreme. Apoi au aflat căruţele. După aceea maşinile, avioanele etc. Străduinţă continuă să afle alte mijloace mai rapide. Au făcut avioane* cu care poţi merge din Franţa în America în trei ore. Dar dacă merge cineva cu o astfel de viteză de la o climă la alta, chiar numai schimbarea bruscă îi va produce probleme. Grabă, grabă... Încet-încet omul va intra în proiectil, va trage piedica, proiectilul va fi aruncat, va exploda şi va ieşi un nebun. Încotro credeţi că vor merge lucrurile? Înspre aceasta se îndreaptă lumea. Casă de nebuni.

Au poluat atmosfera şi îi deranjează oasele

– Părinte, unii se gândesc să înceapă să-i ardă pe cei morţi din motive igienice şi de economie de teren.

* Bătrânul se referă la avioanele de călători supersonice Concorde.

– Pe motive igienice? Auzi vorbă! Nu le este ruşine când spun aceasta? Au poluat atmosfera şi acum dau vina pe oase. Oasele, la urma urmei, sunt spălate. Pentru economie de teren, zic ei. Dar în toată Grecia, care are atâtea păduri, nu găsesc loc? Am certat pe un profesor universitar în privinţa aceasta. Cum găsesc atâta loc pentru gunoaie, iar pentru oseminte care sunt sfinţite nu află? Nu mai există loc? Şi câte oseminte de sfinţi pot fi printre acestea! La aceasta nu se gândesc?

În Europa ard morţii nu pentru că n-ar exista loc să-i îngroape, ci pentru că socotesc aceasta un progres. Nu defrişează vreo pădure să facă loc, ci ard morţii, îi fac cenuşă, ca să deschidă loc... Pun apoi cenuşa într-o cutiuţă pentru mai multă comoditate şi aceasta ei o consideră progres. Îi ard pe morţi pentru că nihiliştii vor să le nimicească pe toate, chiar şi pe om. Să nu rămână nimic care să amintească oamenilor de părinţi, de moşi, de viaţa înaintaşilor lor. Vor să taie pe oameni de la tradiţia lor. Să-i facă să uite cealaltă viaţă şi să-i lege de aceasta.

– Părinte, se spune că s-a prezentat subiectul acesta municipalităţii Atenei despre locul unde vor îngropa pe cei morţi.

– Există atâta loc! O grămadă de teren există în jurul Atenei, care este al Primăriei. Eu cunosc oameni mari care au o mulţime de teren acolo. Nu pot face acolo vreun cimitir? Apoi cei mai mulţi sunt din provincie. De ce nu-i duc la locul lor? Să meargă şi să-l îngroape pe fiecare la locul lui. Acolo nu vor avea nici cheltuieli mari; ci numai pentru transport. Să dea vreo lege ca cei ce sunt din provincie şi au venit în ultima

vreme în Atena, când vor muri, să fie înmormântați în provincie. Așa este și mai bine. Iar pentru cei ce sunt de trei generații în Atena, să afle o soluție acolo. Apoi, după dezgropare să facă gropi mai adânci și acolo să pună oasele. Este greu să faci aceasta? Coboară atât de adânc în pământ să scoată cărbune. Să facă și pentru oase un bazin mare și să le pună pe toate la un loc.

A pierit cu desăvârșire respectul. Și uită-te ce se întâmplă acum! Îi aruncă chiar și pe părinții lor în azile. Mai demult chiar și boii bătrâni erau îngrijiți și nu-i tăiau, pentru că spuneau: "Am mâncat destulă pâine de la ei".

Și ce respect aveau pentru morți! Îmi aduc aminte cu ce primejdie mergeam să-i îngropăm în timpul războiului. Preotul era obligat să meargă, dar și cei care îi cărau pe cei morți prin zăpadă, prin îngheț, iar pe deasupra se mai și trăgeau mereu rafale. În 1945, în timpul războiului civil, înainte de a merge în armată, îi căram pe cei morți împreună cu paraclisierul. Înainte mergea preotul cu cădelnița. Cum șuiera vreun proiectil ne aruncam jos. Apoi ne ridicam. Cum auzeam altul, iarăși la pământ. Mai târziu în armată, în război, eram desculți în zăpadă și ne spuneau să mergem, dacă vrem, să luăm cizme de la morți. Dar nimeni nu se mișca. Ah, s-au dus anii aceia buni!

Răul este că unii care au poziții bune nu strigă, ci sunt de acord. Biserica, din clipa în care a apărut această problemă, trebuia să ia poziție ca să se rezolve. Pentru că altfel lasă mirenilor loc să manipuleze subiectele duhovnicești și să spună orice vor. Lucrul acesta înseamnă neevlavie. Cum să aibă lumea

astăzi binecuvântarea lui Dumnezeu? Ah, ce lucruri se petrec! Încet-încet îl înjosesc pe om. Ah, dar pentru aceasta vor afla mult teren acum!... Se va afla foarte mult loc...

Poluarea și distrugerea mediului

Soarele arde chiar și iarna, parcă ai fi în Sinai, pentru că s-au deschis niște găuri în atmosferă. Dacă nu suflă puțin vântul, nu poți rezista.

– Părinte, ce se va întâmpla cu ozonul?

– Puțină răbdare să facem, până ce vor merge oamenii de știință cu 5 kg de mortar ca să astupe gaura!!!... Da, să meargă să astupe găurile de sus... Vor vedea că Dumnezeu pe toate le-a făcut bune, cu atâta armonie, și poate vor spune: "Iartă-ne, că noi n-am făcut bine". Să faceți rugăciune să se astupe gaura ce s-a deschis în atmosferă. S-a deschis o "cupă"[5] și acolo; se usucă copacii, plantele. Însă Dumnezeu o poate astupa.

Și uitați-vă unde a ajuns viclenia unora, ca să adune banii superbogaților. Spun: "S-a deschis o gaură în atmosferă; lumea se va pierde. Cum se va izbăvi lumea? Știința se preocupă de planul de a săpa în adânc, să coboare în adâncul pământului, ca să evite soarele". Deoarece lucrul acesta s-a vădit că nu e posibil, acum spun altceva: "Se vor face locuințe pe lună, restaurante, hotele, case și lumea va merge acolo. Cine vrea să se asigure să plătească pentru acolo". Numai minciuni. Ce locuințe să facă acolo? Acolo nu

[5] Apoc. 15, 7.

poate locui omul. Într-o "clocitoare" s-au dus vreo doi, dar s-au întors înapoi. Iar unii cred și dau bani pentru aceasta...

– Părinte, mulți se neliniștesc pentru poluare.

– Pentru subiectul acesta trebuie constrânși câțiva industriași să pună niște instalații care să adune fumul, ca să se ușureze puțin oamenii de gazele arse. În loc ca fiecare industriaș să dea unui senator o sumă de bani ca să se căpătuiască, să mai pună ceva pe deasupra și să cumpere astfel o instalație. Mai demult nu erau acești microbi, acest nor. Acum pe toate le-au poluat și aceasta o consideră progres. Progres, dar unde merg? Distrug omul. Ieși afară și aerul miroase a gaze arse. Cum deschizi fereastra, fumul intră înlăuntru. Când îți speli mâinile negreala aceasta nu iese; nu este firească. Când tușești, negreala de la sobă iese din plămâni, pentru că nu are ulei, în timp ce aceasta se lipește de plămâni.

În blocuri oamenii sunt înghesuiți unul peste altul. Scutură unul în balconul celuilalt. Cel de jos, sărmanul, câte nu trage! Tot praful și gunoaiele celorlalți merg la el. Are rufele întinse sau fereastra deshisă, și unul scutură de sus. Nu se gândește la aceasta. În anii de mai înainte locuințele acestea ar fi fost bune de pușcării, Ghiendi-Koule[6]. Da, cumplit lucru! Atunci casele aveau curtea lor, animalele, grădina, copăceii în care se adunau o mulțime de păsărele.

– Acum, Părinte, oamenii nu văd nici rândunele.

[6] Pușcării de la periferia Tesalonicului.

– Ce să caute rândunelele acolo? Au înnebunit? Încet-încet oamenii nu vor mai ști ce înseamnă rândunică.' În America, la o Universitate, în sectorul unde se ocupă istoricește de Sfânta Scriptură, de Noul și Vechiul Testament, au un ogor semănat cu grâu, ca să priceapă ce înseamnă "grâu". Ca să-și dea seama ce înseamnă "păstor" și "oaie" au o turmă cu câteva oi și un cioban cu o bâtă. Și este Universitate.

Au poluat toată atmosfera. Vezi, este vreme de iarnă, și cum miros gunoaiele! Gândește-te ce va fi la vară. Și nu trimit un avion să arunce ceva prafuri. Din fericire Dumnezeu a făcut florile cele bine mirositoare. Atâta felurime de flori, mici și mari, neutralizează mirosul murdăriei ce există. Dacă n-ar binemirosi astfel atmosfera, ce s-ar fi întâmplat? Vezi, există o mortăciune într-un loc și miroase peste tot. Cum se îngrijește Dumnezeu de noi! Dacă nu s-ar fi îngrijit, în ce hal am fi ajuns! Gândește-te, dacă nu ar exista flori, plante... Așa se acoperă mirosul nostru urât. Se împrăștie cu arome.

M-a întrebat un mirean la Colibă: "Bine, dar Sfinția Ta ce faci aici? Ce faci ziua și noaptea?". În jur susura[7] era înflorită; toată coasta era plină de flori. Tot locul mirosea plăcut. "Cât mă ostenesc, îi spun, ca toată ziua să ud și să îngrijesc toate acestea ce le vezi! Și pe cer, noaptea, vezi câte candele aprind? Nu reușesc să le aprind pe toate!". Se uită la mine mirat. "Noaptea, îi spun, nu vezi sus candelele? Eu le aprind!!! Reușesc?

[7] Plantă ale cărei flori sunt foarte mirositoare.

Nu este simplu să pui plute și untdelemn la atâtea candele!!". Se zăpăcise, sărmanul.

Și stropitul este otravă. Cu aceste stropiri și sărmanele păsări mor. Aruncă medicamente pe copaci ca să poată preîntâmpina bolile, dar apoi se îmbolnăvesc oamenii. Le otrăvesc pe toate. Nu este mai bine să arunce mai puține prafuri și să îngroape cele putrede în pământ, nu cele bune? Prafurile de la stropit se fac ca un nor, și oare nu vor afecta pe om? Mai ales pentru copiii mici aceasta este moarte. De aceea se nasc bolnavi. Am spus cuiva: "Ce ați făcut? Ați omorât gângăniile și acum mor oamenii". Stropesc florile ca să omoare gângăniile și se îmbolnăvesc oamenii. După aceea vor afla medicamente mai tari și în cele din urmă unde vom ajunge?

S-a dovedit că unele insecte ce au fost omorâte cu prafuri omorau alte insecte. Acum vom mări doza de medicamente să le omorâm și pe celelalte. Cum le-a rânduit Dumnezeu pe toate! Unde există greieri, nu există țânțari. A venit la Coliba mea unul ce avea un aparat mic ce făcea un zgomot ca de greier, dar mai puternic, ca să alunge țânțarii. Au omorât greierii, ce scoteau un sunet dulce, și se străduiesc acum ca cele pe care le-a făcut Dumnezeu să le imite cu baterie. Le-au omorât pe toate: turturele, greieri... Rar mai vezi și câte o cioară astăzi. Peste puțin vom pune și cioara în colivie...

Voi, atunci când stropiți copacii, lăsați puțin și pe Dumnezeu să ajute. Nu se întâmplă nimic dacă praful nu va cădea peste tot. Nici unul din mijloacele contemporane nu-l ajută pe om în credință. Aud că unii

întreabă: "A ieșit medicament pentru cutare? Unde este? În străinătate?". Telefonează imediat și îl iau. Încet-încet îl dau pe Dumnezeu la margine și mirenii și călugării. Oamenii n-au dat întâietate sporirii duhovnicești, ca astfel să se sfințească toate. Răul este că nici noi, călugării, nu le-o luăm înainte mirenilor cu sporirea duhovnicească.

– Părinte, dar pe măslini îi atacă dacul[8].

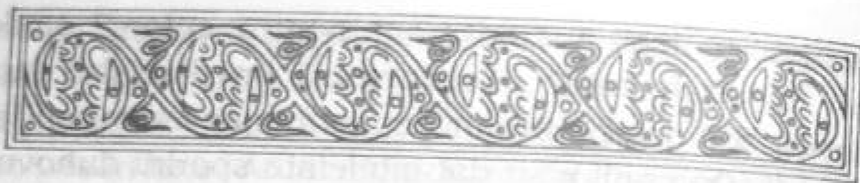
– Să spuneți și "Doamne Iisuse..." ca să fugă dacul, nu numai să stropiți. Puneți și puțin Hristos. Intră și la noi, monahii, strădania de a le face pe toate bine, ca în lume, și nu ne gândim că noi trebuie să avem altă "lume". Să nu căutăm să facem ceea ce fac mirenii sau chiar și mai mult decât ei. Unde este Hristos? Nu spun să nu stropiți deloc, doar și alții fac experimente. Dar atunci când este nevoie să stropiți, să purtați măști. Mai bine să aveți puțin rod vătămat de boală decât de stropire. Să nu stropiți de multe ori, ci mai rar. Să faceți rugăciune cu evlavie; să citiți psalmul întâi[9] și să stropiți toți copacii cu puțină aghiazmă. Dacă trăiți corect, veți avea și ploaie[10], și lăcustele[11] vor muri. Va purta grijă Dumnezeu de voi. Este trebuință de evlavie și încredere în Dumnezeu.

[8] Insectă care atacă măslinul.

[9] Sfântul Arsenie Capadocianul citea psalmul întâi când oamenii plantau copaci etc., pentru ca să rodească.

[10] S-a vorbit în noiembrie 1990, atunci când a fost mare secetă.

[11] În 7 iunie 1990 au fost multe lăcuste.



CAPITOLUL 2

Epoca multor înlesniri este de fapt cea a multor greutăţi[12]

Şi inimile s-au făcut de fier...

Deoarece înlesnirile omeneşti au depăşit limitele, ele au devenit greutăţi. S-au înmulţit maşinile, s-a mărit şi împrăştierea minţii, l-au făcut şi pe om maşină, şi acum maşinile şi fierul fac comandă omului. De aceea şi inimile oamenilor s-au făcut de fier. Dar deşi există toate aceste mijloace, totuşi nu se cultivă conştiinţa oamenilor. Mai demult oamenii lucrau cu animalele şi erau milostivi. Dacă-ţi încărcai animalul puţin mai mult şi nenorocitul îngenunchia, ţi se făcea milă de el. Dacă era flămând şi te privea cu

[12] În capitolul acesta se vede duhul iubitor de osteneală ce l-a avut Stareţul ca nevoitor şi neliniştea sa ca nu cumva să se prefacă duhul ascetic al monahismului. Stareţul nu e împotriva civilizaţiei. Vrea să accentueze că nu trebuie să ne stăpânească civilizaţia, ci noi s-o stăpânim pe ea. În special monahul, spunea, ar trebui să stăpânească mijloacele contemporane şi să le folosească cu dreaptă socoteală, ca să-şi poată canaliza puterile sale spre nevoinţa duhovnicească.

dojană, ţi se înmuia inima. Mi-aduc aminte că atunci când ni se îmbolnăvea vaca suferearn şi noi, pentru că o consideram mădular al familiei noastre. Astăzi oamenii au maşini de fier şi li s-au făcut şi inimile de fier. S-a rupt un fier? Sudură autogenă. S-a stricat maşina? Se duce la reparat. Dacă nu se poate face, o aruncă; nu-i doare inima. Spun: "E fier!". Nu lucrează deloc inima. Dar în felul acesta se cultivă iubirea de sine, egoismul.

Astăzi omul nu se gândeşte la semenul său. Mai demult, dacă rămânea mâncarea pentru cealaltă zi se strica, şi astfel se gândeau oamenii şi la vreun sărac. "Dacă este vorba să se strice, spuneau, mai bine s-o dau la un sărac". Iar unul ce ar fi avut o stare duhovnicească, spunea: "Să mănânce săracul mai întâi şi după aceea eu". Acum însă o pun la frigider şi nu se gândesc la altul care are nevoie. Îmi aduc aminte că atunci când aveam recoltă bună de zarzavaturi etc., dădeam şi la vecinii noştri; le împărţeam. Ce să facem cu atâtea? Pe lângă aceasta s-ar fi şi stricat. Acum au frigidere. "De ce să dăm la alţii?", spun ei. Să le punem în frigider să le avem noi". Nu mai vorbim că tone întregi aruncă sau îngroapă în pământ şi mor de foame atâtea milioane de oameni.

Au înnebunit oamenii cu maşinile

Mijloacele contemporane de comunicaţie nu mai au sfârşit. Aleargă mai iute ca mintea omului, pentru că ajută şi diavolul. Odinioară oamenii care nu aveau aceste mijloace, telefoane, fax, o grămadă de aparate, aveau liniştea şi simplitatea lor.

– Se bucurau, Părinte, de viaţa lor!

– Da, acum au înnebunit oamenii cu maşinile! Se chinuiesc din pricina multor înlesniri; îi îneacă stresul. Îmi aduc aminte de vremea când eram în Sinai[13], cât de veseli erau beduinii. Aveau un cort şi trăiau în mod simplu. Nu puteau trăi în Alexandria sau în Cairo, ci le plăcea în pustie, în corturi. Dacă aveau puţin ceai, erau plini de bucurie şi slăveau pe Dumnezeu. Dar acum, cu civilizaţia au început şi aceştia să uite pe Dumnezeu. Au intrat şi aceştia în duhul european. La început evreii le-au făcut colibe. Apoi le-au vândut toate automobilele cele vechi ale lui Israil![14] Ei, evreii! Fiecare beduin are acum o colibă şi o maşină stricată alături, şi mai are încă şi stres. Se strică maşina, se chinuie s-o facă... Şi dacă cercetează cineva, ce câştigă din aceasta? Numai durere de cap.

Mai înainte, cel puţin, făceau lucruri solide şi ţineau. Acum dai banii de pe lume să iei ceva care îndată se strică. Aşadar uzinele scot lucruri noi şi adună banii lumii. Se spetesc oamenii lucrând, ca să-şi poată duce existenţa. Maşinile sunt creaţia europenilor care se ocupă cu şurubelniţele. La început au făcut un capac, să spunem; apoi îl fac cu filet, după aceea cu buton, mai desăvârşit, şi mai desăvârşit... Scot continuu maşini noi, mai desăvârşite, şi săraca lume vrea să aibă pe cele mai bune. Nu apucă să termine de plătit una, că o iau pe a doua şi mereu sunt datori şi obosiţi. Merge şi săracul să ia o maşină din

[13] 1962-1964.

[14] Sinaiul, care acum aparţine de Egipt, atunci aparţinea de Israel.

cele mai ieftine. Vinde ceea ce are, boii, caii, – peste puţin, aşa cum merg lucrurile, vor pune şi măgăruşii în vitrină şi vor plăti ca să vadă cum sunt măgăruşii! – şi cumpără maşină. După aceea se strică. 'Nu există piese de schimb', îi spune. Este nevoit, sărmanul, să ia alta. Să o ia pe cea mai bună nu poate. Va lua una mai bună decât cea dintâi, dar şi pe aceea o va pune pe butuci. Şi aşa mai departe. Este trebuinţă de luare aminte! Să nu intrăm şi noi pe făgaşul acesta, al unei alte mode, mai perfecţionate.

Multă vătămare a suferit lumea din pricina televizorului

– Părinte, astăzi există o astfel de informare, prin televiziune, încât în acelaşi minut poţi vedea fapte ce se petrec la celălalt capăt al lumii.

– Da, oamenii văd toată lumea, numai pe ei înşişi nu se văd. Astăzi lumea se distruge din pricina minţii ei. Nu o distruge Dumnezeu.

– Părinte, televizorul face un mare rău.

– Face rău, spui? A venit cineva la mine şi mi-a spus: 'Părinte, televizorul este bun!'. 'Şi ouăle sunt bune, îi spun, dar dacă le amesteci cu găinaţ de găină, nu mai sunt de folos'. Aşa se face şi cu televizorul şi cu radioul. Astăzi, dacă deschizi radioul ca să asculţi o ştire, trebuie să suporţi, să asculţi şi o melodie, pentru că deîndată ce se termină o melodie încep să pună o ştire. Mai demult nu era aşa. Ştiai la ce oră spun ştirile la radio, tac, deschideai şi ascultai. Astăzi eşti obligat

să asculți și muzica, pentru că dacă îl închizi pierzi știrile.

Lumea s-a vătămat mult din pricina televizorului; în mod special se distrug copiii. A venit la Coliba mea un copil de șapte ani cu tatăl său. Vedeam că prin gura copilului vorbea diavolul televizorului, așa cum vorbește diavolul prin gura celor demonizați. Era ca un copil ce se născuse cu dinți. Astăzi arareori vezi copii normali; sunt monștri. Privește-i că nu au dorire spre cele de sus, ci ceea ce au auzit sau ceea ce au văzut, aceea repetă. Așa vor unii ca să tâmpească lumea cu televizorul. Adică cele pe care le aud oamenii, trebuie să le creadă și să le și facă.

– Părinte, ne întreabă mamele cum să oprească pe copiii lor de la televizor.

– Să facă pe copii să înțeleagă că se tâmpesc cu televizorul; după aceea nu vor mai putea gândi. Să lăsăm faptul că le strică și ochii. Televizorul este opera omului, dar există și un alt televizor, duhovnicesc. Adică atunci când prin omorârea omului vechi se curăță și ochii sufletului, omul vede mai departe fără aparate. Au spus copiilor lor despre acest televizor? Să înțeleagă că există și un televizor duhovnicesc pentru că prin aceste cutii se prostesc. Cei întâi zidiți aveau harisma străvederii. Aceasta s-a pierdut după cădere. Când copiii vor păstra harul Sfântului Botez, vor avea și harul străvederii, televizorul duhovnicesc. E nevoie de luare aminte, de lucrare duhovnicească. Astăzi mamele se pierd în lucruri de nimic și după aceea întreabă: "Ce să fac, Părinte? Îmi pierd copilul!".

– Părinte, cum trebuie să folosească monahul mijloacele moderne?

– Să caute să aibă întotdeauna mai puțin față de cele pe care le folosește lumea. Pe mine mă odihnește să folosesc lemne pentru încălzit, pentru bucătărit, pentru lucrul de mână. Dar când vor dispărea lemnele și vor fi greu de găsit din pricina comercializării pădurilor, atunci voi folosi mijlocul cel mai de jos pe care îl folosește lumea: soba cu motorină sau altceva foarte ieftin și smerit pentru încălzire, lampa cu gaz pentru lucru de mână etc.

– Cum poate cineva distinge până la ce punct este un lucru absolut necesar într-o viață de obște?

– Dacă cineva gândește călugărește, poate afla aceasta. Dacă nu gândește călugărește, toate sunt absolut necesare și apoi se face mirean și chiar mai jos decât un mirean. Ca monahi trebuie să trăim cu puțin mai prejos decât se trăiește în lume sau cel puțin de felul cum am trăit mai înainte în lume. Nu să am lucruri mai bune decât cele pe care le aveam acasă. Mănăstirea, în mod normal, trebuie să fie mai săracă decât casa mea. Aceasta ajută lăuntric pe monah și ajută și lumea. Dumnezeu le-a orânduit așa, ca oamenii să nu afle odihnă în aceste lucruri. Dacă pe mireni îi chinuiește acest progres lumesc, cu cât mai mult pe monah. Dacă m-aș afla într-o casă bogată și stăpânul casei mi-ar spune: "Unde vrei să te găzduiesc, ca să te simți bine: în salon, unde am mobilă aleasă, sau în grajd unde am niște capre", în mod sincer vă

spun că în grajdul cu capre aș simți mai multă odihnă. Pentru că atunci când am plecat să mă fac călugăr, n-am plecat din lume să aflu o casă mai bună sau un palat. Am plecat pentru ceva mai smerit decât cele pe care le aveam. Altfel nu fac nimic pentru Hristos. Dar logica de astăzi este aceasta: "Bine, îmi vor spune, dacă vei locui într-un palat, cu ce iți vei vătăma sufletul? În grajd va mirosi urât, în timp ce în palat va fi o mireasmă plăcută și vei putea face și ceva metanii". Trebuie să existe simțământul duhovnicesc. Vezi, la busolă amândouă acele au magnet și se rotesc. Hristos are magnet, dar trebuie ca și noi să luăm puțin magnet, ca să ne putem întoarce spre Hristos.

Mai demult, ce greutăți existau în viețile de obște! Îmi aduc aminte, la bucătărie aveau un cazan mare pe care-l ridicau cu vârtejul. Aprindeau focul cu lemne și bucătăreau. Mâncarea se prindea de oale din pricina focului, când tare, când slab. Când se prindea peștele de tigaie, îl desprindeau cu o furculiță mare de oțel. Apoi chinuială să aduni cenușa, s-o pui într-un poloboc cu o gaură dedesubt, să torni apă ca să se scurgă leșia, pentru spălatul vaselor. Mâinile ți se făceau netrebnice. Iar la arhondaric până și apa o urcam cu frânghia. Unele lucruri ce se fac astăzi în mânăstiri nu se justifică. Am văzut la o mânăstire cum taie pâinea cu un cuțit electric. Nu se potrivește. Dacă este cineva bolnav sau neputincios și nu poate tăia pâinea cu cuțitul, și este nevoie s-o taie, nefiind altcineva s-o facă, atunci să zicem că este îndreptățit. Dar să vezi un voinic că taie pâinea cu discul! Unul ca acesta ar putea lucra cu compresorul, iar

el ia discul să taie pâinea, considerând aceasta mare ispravă.

Căutați să înaintați în cele duhovnicești. Nu vă bucurați de lucrurile acestea: mașini, înlesniri etc. Dacă din mânăstire pleacă duhul de nevoință, după aceea viața monahală nu mai are sens. Dacă punem comoditatea deasupra călugăriei, nu vom face nici o propcopseală. Monahul evită comoditățile, pentru că ele nu-l ajută în cele duhovnicești. În viața lumească oamenii sunt împiedicați de multele înlesniri. La monah aceasta nu se potrivește, chiar de ar afla odihnă în ele. Să nu căutăm comodități. În vremea când a trăit Marele Arsenie nu existau nici lux-uri[15] nici altceva de acest fel, ci numai niște lămpi speciale cu ulei foarte fin, care luminau în palate. Oare nu putea aduce o astfel de lampă în pustie? Dar n-a făcut-o. Ci avea un fitil de bumbac și untdelemn din semințe sau din ce-l făceau atunci, și pe acestea le folosea[16].

La ascultare de multe ori ne îndreptățim pe noi înșine să folosim mașini sau diferite alte înlesniri, ca treaba să se facă repede și să valorificăm, chipurile, timpul nostru la cele duhovnicești, dar de fapt astfel trăim o viață cu multe griji, cu stres, ca mirenii și nu ca monahii. Când au mers la o mânăstire câțiva monahi tineri, primul lucru pe care l-au făcut a fost să cumpere

15 Lămpi de petrol sub presiune.

16 Sf. Arsenie cel Mare (354) era originar din Roma. Era mare în înțelepciune și virtute. Se numea "Tatăl împăraților", pentru că Împăratul Teodosie i-a încredințat educația celor doi copii ai săi. În 394, după o vestire dumnezeiască, pleacă în pustia Egiptului. Deși a trăit și la palat, s-a distins ca monah pentru marea lui asprime și aspră petrecere.

oale minune, ca să aibă timp să-și facă cele duhovnicești, dar după ce-și făceau ascultările stăteau și discutau cu orele. Cu înlesnirile ce le folosesc, nu își pun în valoare la cele duhovnicești timpul câștigat. Astăzi cu înlesnirile ce sunt se câștigă timp, dar timp pentru rugăciune nu au.

– Părinte, am auzit spunându-se că Sfântul Athanasie Atonitul a fost un progresist.

– Da, a fost un progresit! Cultiva un progres ca cel de azi... Să citească viața Sfântului Athanasie. Numărul monahilor ajunsese la 800, la 1000 și câtă lume nu mergea să le dea ajutor! Câți săraci și flămânzi nu mergeau să mănânce pâine, să fie găzduiți la Lavra. Ca să facă față, Sfântul Athanasie a cumpărat doi boi pentru moară. Să cumpere și cei de azi boi! A fost nevoit să facă un cuptor, modern pentru epoca lui, ca să dea pâine la oameni. Împărații bizantini au înzestrat mânăstirile cu moșii, pentru că erau ca niște fundații filantropice. Ei au făcut mânăstirile pentru ca să fie ajutată lumea duhovnicește și materialicește. De aceea împărații dădeau atâtea daruri.

Trebuie să înțelegem că toate se vor prăpădi și ne vom înfățișa înaintea lui Dumnezeu datori. Noi, monahii, în mod normal ar fi trebuit să avem nu cele pe care le aruncă oamenii de azi, ci cele nefolositoare, pe care le aruncau bogații vremii de demult. Două lucruri să țineți minte: mai întâi că vom muri, și apoi că poate nu vom muri cu o moarte firească. Așadar trebuie să fiți gata să muriți cu o moarte nefirească. Dacă vom ține minte acestea două, toate vor decurge bine și în

latura duhovnicească, și în oricare altă latură. După care, toate își vor afla drumul lor.

Lipsa ajută mult

– Părinte, de ce astăzi lumea este atât de mult chinuită?

– Pentru că fuge de osteneală. Comoditatea, aceasta o îmbolnăvește și-o chinuiește. În epoca noastră, înlesnirile au tâmpit lumea. Această moleșeală de acum a adus toate bolile. Mai demult ce trăgeau oamenii ca să treiere! Ce osteneală, dar și ce dulce era pâinea! Unde ai fi văzut pâine aruncată?! Dacă aflai vreo bucățică, o luai și o sărutai. Cei care au trăit în timpul ocupației germane, când le prisosește o bucățică de pâine, o pun deoparte, în timp ce ceilalți o aruncă, fiindcă nu-și dau seama de valoarea ei. Aruncă bucăți de pâine la gunoi; nu prețuiesc pâinea. Cei mai mulți nu spun nici măcar un: "Slavă Ție, Doamne!" pentru binecuvântările ce le dă Dumnezeu. Astăzi toate se fac cu comoditate.

Lipsa ajută mult. Când oamenii duc lipsă de ceva, atunci pot să-și dea seama cât prețuiește acel lucru. Toți cei ce se lipsesc întru cunoștință, cu dreaptă socoteală, cu smerenie, pentru dragostea lui Hristos, simt bucurie duhovnicească. Dacă, de pildă, cineva ar spune: „Astăzi nu voi bea apă, pentru cutare care-i bolnav. Dumnezeule, nu pot face nimic mai mult!", și face aceasta, Dumnezeu îl va adăpa nu cu apă, ci cu limonadă duhovnicească, cu mângâiere dumnezeiască. Cei

chinuiţi simt multă recunoştinţă când cineva le oferă şi cel mai mic ajutor. Pe un copil de bani gata, răsfăţat nimic nu-l mulţumeşte, deşi părinţii i-ar face toate chefurile. Poate să le aibă pe toate, şi totuşi este chinuit. Le face pe toate cu susul în jos – în timp ce unii copilaşi, sărmanii, pentru cel mai mic ajutor simt o mare recunoştinţă. Dacă se află vreun prieten să le plătească drumul până în Sfântul Munte, câtă recunoştinţă nu-i arată acestuia şi lui Hristos! Auzi pe mulţi copii de oameni bogaţi spunând: "Le avem pe toate. De ce să le avem pe toate?". Murmură pentru că petrec bine, în loc să mulţumească lui Dumnezeu şi să ajute vreun sărac. Aceasta este cea mai mare nerecunoştinţă. Simt un gol, pentru că nu le lipseşte nimic din cele materiale. Se ceartă şi cu părinţii, pentru că le au pe toate, şi pleacă de acasă umblând cu o raniţă în spate. Părinţii să le dea bani, să le cumpere telefon ca să nu se neliniştească, iar acelora nici să nu le pese. În cele din urmă, părinţii sfârşesc prin a-i căuta. Un tânăr le avea pe toate, dar nu era mulţumit de nimic. A plecat într-ascuns de acasă şi dormea prin trenuri, ca să se chinuiască. Şi mai era şi dintr-o familie bună. Dar dacă ar fi avut un servici şi ar fi trăit din sudoarea sa, osteneala sa ar fi avut sens şi ar fi fost mulţumit, slăvind pe Dumnezeu.

Astăzi, celor mai mulţi nu le lipseşte nimic, de aceea nici nu au mărime de suflet. Dacă cineva nu se osteneşte, nici nu poate preţui osteneala celorlalţi. Ce sens are, de pildă, să ceri o meserie uşoară, să câştigi bani, şi după aceea să doreşti să te chinuieşti? Suedezii, care pentru toate primesc ajutoare de la stat

şi nu se ostenesc, umblă pe drumuri. Se ostenesc în zadar, simt stres, pentru că au deraiat duhovniceşte ca şi roţile care, ieşind de pe ax, aleargă pe drum fără sens şi sfârşesc în prăpastie.

Înlesnirile cele multe netrebnicesc pe om

Astăzi, lumea caută la frumuseţe – şi astfel este înşelată de ea. Pe europeni[17] îi ajută asta, neîncetat fac cu şurubelniţele lucruri frumoase şi noi, chipurile mai practice, ca oamenii să nu-şi mai mişte mâinile lor. Mai demult, oamenii se întăreau trupeşte cu mijloacele pe care le foloseau în lucrul lor. Astăzi, cu mijloacele pe care le folosesc, oamenii trebuie să facă apoi fizioterapie, masaj. Acum medicii se exersează în masaj. Vezi astăzi tâmplari cu nişte burţi! Unde ai fi găsit mai demult tâmplar cu burtă? Oare cu rindeaua ce-o mânuiau le mai rămâneau burţi?

Multele înlesniri, atunci când întrec limitele, îl netrebnicesc şi îl fac trândav pe om. Deşi ar putea muta ceva cu mâna, îşi spune: "Nu, mai bine să apăs pe buton şi să se mute singur!". Când se obişnuişte cineva cu comoditatea, după aceea vrea să le facă pe toate uşoare. Astăzi, oamenii vor să lucreze puţin şi să ia bani mulţi. Dacă s-ar putea să nu lucreze deloc, ar fi şi mai bine. Duhul acesta a pătruns şi în viaţa duhovnicească. Vrem să ne sfinţim fără osteneală.

[17] Stareţul, când se referă la europeni sau la Occident, nu subapreciază aceste popoare, ci vrea să lovească în duhul raţionalist şi ateu.

Cei mai mulţi dintre cei ce au sănătatea sensibilă sunt aşa din pricina traiului bun. Dacă ar veni un război, cum ar rezista oamenii, fiind învăţaţi cu traiul bun? Odinioară, cel puţin, lumea era obişnuită cu viaţa aspră, chiar şi copiii, şi rezistau. Astăzi vor vitamine B, C, D şi... Mercedes, ca să trăiască. Vezi, şi unui copil atrofiat i s-ar întări braţele dacă ar lucra. Mulţi părinţi vin şi-mi spun: "Fiul nostru e paralitic", în timp ce în realitate are o sensibilitate la picioare. Aceia îl hrănesc şi el stă; îl hrănesc, şi el stă. Cu cât stă mai mult, cu atât picioarele i se atrofiază, şi apoi va sfârşi în cărucior. "Fă rugăciune", îmi spun, "copilul meu este paralitic". Dar cine e mai paralitic: părinţii sau copilul? Le spun să le dea copiilor alimente care nu îngraşă, să-i pună să meargă puţin. Încetul cu încetul, greutatea scade şi copiii se mişcă din ce în ce mai normal, până ce ajung să joace şi fotbal. Dumnezeu va ajuta numai pe copiii într-adevăr paralitici, care nu pot fi ajutaţi omeneşte. În Koniţa, un copil foarte anapoda fusese lovit de o bombă. Piciorul i se strânsese şi nu-l putea întinde. Fiindcă nu putea sta liniştit din pricina vioiciunii sale, îl tot mişca mereu şi astfel i s-au întins nervii şi s-a făcut bine. A mers şi în răscoala lui Zerva.

Şi eu, atunci când mi-a amorţit piciorul din pricina sciaticii, ziceam: "Doamne Iisuse..." mergând, şi apoi s-a întărit. Mişcarea de cele mai multe ori ajută. Dacă mă îmbolnăvesc două-trei zile şi nu mă pot mişca, spun: "Dumnezeul meu, ajută-mă puţin, numai să mă scol, să mă mişc, şi după aceea mă descurc. Voi merge să tai lemne". Pentru că de voi sta întins, este mai rău. De aceea, de îndată ce prind puţin curaj, chiar şi

răcit să fiu, mă silesc pe sine-mi şi mă duc să tai lemne. Mă îmbrac bine, transpir, şi răceala se duce. Ştiu că stând întins e mai odihnitor, dar mă silesc şi mă scol, şi astfel dispar toate. Iată, văd că atunci când am lume şi stau pe buturugă, amorţesc. Aş putea pune vreun tapet dedesubt, dar unde să afli după aceea pentru toţi? De aceea, după ce pleacă toţi, fac o oră "Doamne Iisuse..." noaptea, mergând şi, fiindcă am probleme din pricina circulaţiei sângelui, astfel îmi pun şi picioarele puţin în mişcare. Dacă m-aş lăsa pe mine aşa, ar trebui să mă slujească cineva. Acum însă eu slujesc lumea. Aţi înţeles? De aceea omul să nu se bucure de odihnă, pentru că ea nu ajută.

– Părinte, comoditatea totdeauna vatămă?

– Ascultă, în unele situaţii este nevoie de ea. Să spunem, de pildă, că te doare ceva. Atunci să nu stai pe scândura goală, ci pune ceva moale pe ea. Dar caută să nu fie din velur, ci dintr-o stofă simplă. Însă, de ai mărime de suflet, n-o pune.

– Părinte, se spune despre cei bătrâni că sunt: "Tari ca piatra".

– Da. Acolo, lângă coliba mea, locuieşte un monah cipriot, Iosif din Karpasia. Are 106 ani[18] şi încă se slujeşte singur. Unde mai afli în lume aşa ceva? Unii pensionari nici nu pot merge. Le slăbesc picioarele, se îngraşă din pricina statului pe scaun şi astfel se netrebnicesc. În timp ce dacă ar face ceva, s-ar ajuta mult pe ei înşişi. Pe bătrânul Iosif l-au luat la mănăstirea Vatoped. L-au spălat, l-au primenit, l-au îngrijit, dar

[18] În noiembrie 1990.

acela le-a spus: "Cum am venit aici, m-am și îmbolnăvit. Voi m-ați îmbolnăvit. Să mă duceți la coliba mea să mor acolo". Au fost nevoiți să-l ducă înapoi. Într-o zi am mers să-l văd. "Ce faci?", îl întreb. "Am aflat că ai fost la mănăstire". "Da, am mers", mi-a răspuns. "M-au luat cu mașina, m-au dus la mănăstire, m-au spălat, m-au curățat, m-au îngrijit, dar m-am îmbolnăvit. «Să mă duceți înapoi», le-am spus. Cum am ajuns aici, m-am făcut bine". Nu vede, însă împletește metanii. O dată, când i-am trimis niște fidea, a spus: "Ce, oare m-a crezut bolnav de tuberculoză Bătrânul Paisie de mi-a trimis fidea?". Mănâncă fasole, năut, bob. Este foarte sănătos. Ca un voinic. Merge în două bastoane și se duce de adună verdețuri. Seamănă arpagic, aduce apă să-și spele hainele, capul. Apoi își citește pravila, Psaltirea, își face canonul, "Doamne Iisuse...". Să vedeți, și-a adus doi meșteri să-i facă acoperișul și voia să urce cu bastoanele pe scară să vadă ce fac. "Coboară!", îi spun aceia. "Nu, mă sui să văd cum lucrați!". Se chinuiește mult, dar știți ce bucurie simte!? I se întraripează inima. Părinții îi iau hainele pe ascuns și i le spală. Odată l-am întrebat: "Ei, ce faci cu hainele?". "De multe ori mi le iau; mi le iau pe ascuns. Le spăl și eu. Pun pe ele "clineală"[19], le las câteva zile în vană și se curăță singure". Vezi ce încredere în Dumnezeu avea?! Iar alții, deși le au pe toate, sunt cuprinși de neliniște etc. Acesta s-a îmbolnăvit atunci când l-au îngrijit, însă s-a făcut bine când l-au lăsat în pace.

[19] De la detergentul „KLIN".

Traiul bun nu ajută. Comoditatea nu este pentru monah. În pustie ea este nepotrivită. Chiar de ești răsfățat, trebuie să te obișnuiești cu greul dacă ești sănătos, altminteri nu ești monah.





CAPITOLUL 3

Simplificaţi-vă viaţa, ca să se îndepărteze stresul

Din fericirea lumească iese stresul lumesc

Cu cât oamenii se îndepărtează mai mult de viaţa cea simplă, firească şi înaintează spre lux, cu atât creşte şi neliniştea din ei. Şi cu cât se îndepărtează mai mult de Dumnezeu, este firesc să nu afle nicăieri odihnă. De aceea umblă neliniştiţi chiar şi împrejurul lunii – precum cureaua maşinii împrejurul roţii nebune[20] – pentru că în toată planeta noastră nu încape multa lor nelinişte.

Din traiul cel bun lumesc, din fericirea lumească iese stresul lumesc. Educaţia exterioară cu stres duce în fiecare zi sute de oameni (chiar şi copii mici) la psihanalize şi la psihiatri şi construieşte mereu spitale de boli psihice şi instruieşte psihiatri, dintre care mulţi nici în Dumnezeu nu cred, nici existenţa sufletului nu

[20] În vechile uzine, „roata nebună" era roata care nu producea nimic, ci o foloseau numai pentru a trece cureaua unei roţi atunci când voiau s-o scoată din funcţiune.

o primesc. Prin urmare, cum este cu putinţă ca aceşti oameni să ajute suflete, când ei înşişi sunt plini de nelinişte? Cum este cu putinţă ca omul să mângâie cu adevărat, dacă nu crede în Dumnezeu şi în viaţa cea adevărată, cea de după moarte, cea veşnică? Când omul prinde sensul cel mai adânc al vieţii celei adevărate, i se îndepărtează toată neliniştea şi-l vine mângâierea dumnezeiască, şi astfel se vindecă. Dacă ar fi mers cineva la spitalul sau cabinetul de boli psihice şi le-ar fi citit bolnavilor pe Avva Isaac, s-ar fi făcut bine toţi cei ce ar fi crezut în Dumnezeu, pentru că ar fi cunoscut sensul cel mai adânc al vieţii.

Oamenii încearcă să se liniştească cu calmante sau cu teorii yoga, şi nu vor adevărata linişte, care vine atunci când se smereşte omul şi care aduce mângâierea dumnezeiască înlăuntrul lor. Şi turiştii care vin din ţări străine şi umblă pe drumuri, prin soare, căldură, praf, prin atâta zăpuşeală, gândeşte-te cât suferă! Ce silă, ce apăsare sufletească au, de ajung să socoată destindere această chinuială exterioară! Cât sunt de izgoniţi de ei înşişi, de ajung să socoată această chinuială drept odihnă!

Când vedem un om cu o nelinişte mare, cu mâhnire şi supărare, deşi le are pe toate – nu-l lipseşte nimic – atunci să ştim că îi lipseşte Dumnezeu. În cele din urmă, oamenii sunt chinuiţi şi de bogăţie, pentru că bunurile lumeşti nu-i împlinesc sufleteşte; suferă de un chin îndoit. Cunosc oameni bogaţi care au de toate şi nu au nici copii, şi tot se chinuiesc. Se plictisesc de somn, se plictisesc de plimbări, sunt chinuiţi de toate. "În regulă", îi zic unuia, "dacă ai timp liber, fă-ţi cele

duhovnicești. Citește un Ceas[21], citește puțin din Evanghelie". "Nu pot", îmi spune. "Fă un bine, du-te la un spital și mângâie vreun bolnav". "Cum să merg până acolo?", răspunde. "Și de ce să fac aceasta?". "Du-te și ajută pe vreun sărac din vecini". "Nu, nu mă mulțumește nici aceasta", spune. Să aibă timp liber, să aibă o grămadă de case, să aibă toate bunătățile și să se chinuiască! Știți câți astfel de oameni există? Și se chinuiesc până ce li se strâmbă mintea. Înfricoșător! Și dacă nici nu lucrează, ci își trag veniturile numai din averile lor, atunci sunt cei mai chinuiți oameni. Dacă ar avea cel puțin un serviciu, ar fi mai bine.

Viața de astăzi, cu necontenita ei alergătură, este un iad

Oamenii se grăbesc și aleargă mereu. La ora cutare trebuie să se afle aici, la cealaltă acolo, și așa mai departe. Și ca să nu uite ce au de făcut, și le notează pe toate. Cu atâta alergătură, tot este bine că își mai aduc aminte cum îi cheamă... Nici pe ei înșiși nu se cunosc. Dar cum să se cunoască? Se poate să te oglindești în apă tulbure? Dumnezeu să mă ierte, dar lumea a ajuns un adevărat spital de nebuni. Oamenii nu se gândesc la cealaltă viață, ci cer numai aici cât mai multe bunuri materiale. De aceea nu află liniște și aleargă mereu.

[21] Starețul se referă la rânduiala Ceasurilor din Ceaslov.

Bine că există viața de dincolo. Dacă oamenii ar fi trăit veșnic în viața aceasta, nu ar fi existat un iad mai mare, dat fiind felul în care și-au făcut ei viața. Cu neliniștea asta de acum, dacă ar fi trăit 800-900 de ani, ca în vremea lui Noe, ar fi trăit un mare iad. Atunci trăiau simplu și au trăit mulți ani, ca să se păstreze Tradiția. Acum se petrece ceea ce spune psalmul: "*Zilele anilor noștri șaptezeci de ani, iar de vor fi în putere, optzeci de ani; și ce este mai mult decât aceștia, osteneală și durere*"[22]. Șaptezeci de ani sunt de ajuns ca oamenii să-și căpătuiască copiii.

Într-o zi a trecut pe la coliba mea un medic care trăiește în America și mi-a spus despre viața de acolo. Oamenii au ajuns acolo ca mașinile. Lucrează toată ziua. Fiecare membru al familiei trebuie să aibă mașina sa. Apoi acasă, pentru ca fiecare să se miște liber, trebuie să aibă patru televizoare. Lucrează și se ostenesc ca să scoată bani mulți, ca să spună că sunt aranjați și fericiți. Dar ce legătură au toate acestea cu fericirea? O astfel de viață plină de neliniște și într-o neîncetată alergătură (după bani) nu înseamnă fericirea, ci este un iad. Ce să faci cu viața într-un astfel de stres? Dacă ar fi trebuit ca întreaga lume să trăiască o astfel de viață, eu nu aș fi voit-o. Dacă Dumnezeu le-ar fi zis acestor oameni: "Nu vă pedepsesc pentru viața ce o trăiți, însă vă voi lăsa să trăiți veșnic în acest fel", asta pentru mine ar fi fost un mare iad.

De aceea, mulți oameni nu pot răbda să trăiască în astfel de condiții și ies afară în aer liber, fără direcție

[22] Ps. 89, 10-11.

și scop. Se adună în grupuri și merg în afara orașelor, în mijlocul naturii, unii ca să facă gimnastică, iar alții pentru altceva. Mi s-a spus despre unii că ies în aer liber și aleargă, ori se suie pe munți până la înălțimea de 6.000 de metri. Își țin răsuflarea, apoi o lasă, și iarăși inspiră adânc... Lucruri de nimic. Aceasta arată că inima lor este strivită de neliniște și caută o ieșire. Am spus unuia dintre aceștia: "Voi săpați o groapă, o măriți, vă minunați de groapa ce ați făcut-o și... săriți în ea, prăvălindu-vă în jos, în timp ce noi săpăm groapă, dar aflăm metale prețioase. Nevoința noastră are rost, fiindcă se face pentru ceva mai înalt".

Neliniștea este a diavolului

– Părinte, unii mireni care trăiesc duhovnicește se îngreuiază seara, când se întorc obosiți de la lucru, să mai facă Pavecernița[23] și se mâhnesc pentru aceasta.

– Când se întorc seara târziu de la muncă și sunt obosiți, niciodată să nu se silească pe ei înșiși cu neliniște, ci întotdeauna să-și spună cu mărime de suflet: "Dacă nu poți citi toată Pavecernița, citește o jumătate sau o treime din ea", și să încerce altădată să nu se mai obosească atât de mult în timpul zilei. Să se nevoiască, pe cât pot, cu mărime de suflet și să se încredințeze lui Dumnezeu în toate, iar Dumnezeu va lucra. Mintea să se afle întotdeauna la Dumnezeu. Aceasta este cea mai bună lucrare.

[23] În Biserica Ortodoxă Greacă, rânduiala Pavecerniței se citește drept rugăciune de seară.

– O nevoință peste măsură cum este înaintea ochilor lui Dumnezeu, Părinte?

– Dacă se face din mărime de suflet, se bucură și omul, se bucură și Dumnezeu de fiul Lui cel iubitor de osteneală. Dacă este mânat de dragoste, El picură miere în inima sa, iar dacă e presat de egoism, se chinuiește. Cineva care se nevoia în mod egoist și era presat de neliniște, a spus: "O, Hristoase al meu, foarte strâmtă ai făcut ușa! Nu încap!". Dacă s-ar fi nevoit cu smerenie, ar fi încăput. Cei ce se nevoiesc cu mândrie în posturi, privegheri etc. se chinuiesc fără vreun folos duhovnicesc, pentru că lovesc aerul și nu pe draci. În loc să alunge ispitele, primesc mai multe, și este firesc să întâmpine multă greutate în nevoința lor și să simtă că se sufocă din pricina neliniștii. În timp ce inima celor care se nevoiesc mult, cu multă smerenie și multă nădejde în Dumnezeu, se bucură, iar sufletul li se întraripează.

În viața duhovnicească se cere luare-aminte. Când oamenii duhovnicești sunt mișcați de slava deșartă, rămân cu un gol în sufletul lor. Nu există plinătatea, întraripareа inimii; și cu cât li se mărește slava lor deșartă, cu atât crește și golul din ei suferind astfel tot mai mult. Unde este neliniște și deznădejde, acolo este o viață duhovnicească povățuită de aghiuță. Pentru nimic în lume să nu aveți neliniște. Neliniștea este a diavolului. Când vedeți neliniște, să știți că acolo și-a băgat coada aghiuță. Diavolul nu merge contra. Dacă există o pornire, împinge și el ca să-l chinuiască și să-l înșele pe om. Pe cel sensibil, de pildă, îl face suprasensibil. Când ai dispoziție să faci metanii, te

împinge şi diavolul să faci peste puterea ta, iar dacă puterile tale sunt limitate, îţi creează o stare nervoasă, pentru că nu-ţi poţi face ale tale. Şi în continuare îţi creează nelinişte cu o deznădejde uşoară la început, după care urmează... Îmi aduc aminte că atunci când eram monah începător, pentru o vreme, de îndată ce mă întindeam să dorm, ispititorul îmi spunea: "Dormi? Scoală-te! Atâţia oameni suferă, atâţia au nevoie...". Mă sculam şi făceam metanii cât puteam. Cum mă întindeam iarăşi să mă culc, începea din nou: "Ceilalţi suferă şi tu dormi? Scoală-te!". Şi mă sculam iarăşi, până când am ajuns să spun: "Ah, ce bine ar fi dacă mi s-ar tăia picioarele! Atunci aş fi îndreptăţit să stau, fiindcă n-aş mai putea să fac metanii". Un Post Mare l-am terminat cu mare nevoie, fiindcă am vrut să mă silesc pe mine însumi peste puterea mea.

Când simţim nelinişte nevoindu-ne, să ştim că nu ne mişcăm în spaţiul lui Dumnezeu. Dumnezeu nu este tiran ca să ne sufoce. Fiecare să se nevoiască potrivit cu puterile lui, cu mărime de suflet, şi să o cultive ca să i se mărească dragostea de Dumnezeu. Atunci va fi mânat de mărime de suflet, iar nevoinţa lui (adică multele metanii, multele postiri etc.) nu vor fi nimic altceva, fără numai exploziile dragostei sale, înaintând astfel cu nobleţe duhovnicească.

Adică nu trebuie să se nevoiască cineva cu acrivie bolnăvicioasă şi să se sufoce de nelinişte luptându-se cu gândurile, ci să-şi simplifice nevoinţa sa şi să nădăjduiască în Hristos, iar nu în el însuşi. Hristos este dragoste, bunătate şi mângâiere, şi niciodată nu sufocă, ci are din belşug oxigen duhovnicesc, mângâiere dumnezeiască. Una este lucrarea duhovnicească subţire şi altceva este acrivia bolnăvicioasă, care înăbuşă cu neliniştea lăuntrică din pricina silirii exterioare fără discernământ, care sparge şi capul cu durerile de cap.

– Părinte, unul care din fire gândeşte mult şi îşi forţează capul, cum trebuie să facă faţă lucrurilor ca să nu se obosească?

– Dacă se mişcă cineva simplu, nu oboseşte. Dar când intră iubirea de sine, chiar şi puţină, se strânge ca să nu facă vreo greşeală, şi astfel se oboseşte. Nu-i nimic dacă mai şi greşeşte şi mai capătă şi puţină mustrare. Ceea ce spui tu se poate justifica, de pildă, la un judecător care mereu are de înfruntat cazuri grele şi se teme ca nu cumva să judece strâmb şi să se facă pricină de a fi pedepsite suflete nevinovate. În viaţa duhovnicească apare durerea de cap atunci când cineva are răspundere şi se află într-o situaţie fără ieşire, care va defavoriza pe unii dacă va lua o hotărâre sau îi va nedreptăţi pe alţii dacă nu o va lua. Adică atunci când conştiinţa este mereu presată. Tu, soro, să iei aminte să nu faci lucrul duhovnicesc cu mintea, ci cu inima. Şi să nu faci vreun lucru fără să te încredinţezi cu smerenie lui Dumnezeu, fiindcă altfel te vei osteni, îţi vei obosi şi mintea ta şi te vei simţi rău duhovniceşte. De obicei, înlăuntrul neliniştii este ascunsă necredinţa. Dar se poate ca cineva să se nelinişteascâ şi din mândrie.

Cumpătarea ajută mult în viaţa călugărească

– Ai văzut ce frumos s-a făcut salonaşul vostru cu păturile cele gri? A venit la socoteală.

– Părinte, cum va înțelege un monah dacă ceva se potrivește sau nu în mănăstire?

– Să înceapă prin a se gândi: "Ce sunt eu și ce datorii am în viața pe care o trăiesc?". Armata cinstește kakiul. Mănăstirea cinstește negrul. Dacă s-ar folosi în armată negrul și în mănăstire kakiul, nu s-ar potrivi. Ce ar fi să vă îmbrăcați acum în albul de la spital, ca surorile de acolo – nu vă numiți și voi surori? – iar acelea în negru, ca să-i aducă la deznădejde pe bolnavi și aceia să-și spună: "Vom muri, se vede, și nu ne-o spun deschis!...". Nu se potrivește! Se poate să fie ceva frumos, dar nu se potrivește în monahism. Și catifeaua este frumoasă, dar dacă aș purta o rasă de catifea nu m-ar cinsti, ci m-ar ocări. Nu folosiți roșul, coloratul! Nu se potrivește!

– Adică, Părinte, să fie fără culoare, fără gust...

– Atunci va veni gustul. Însă trebuie să înțelegeți aceasta. Oamenii n-au înțeles încă această bucurie a simplității. Iată, eu la colibă ud mătura și curăț păianjenii înnegriți de fum – iar aceasta o fac o dată pe an – și așa udă cum este, mătura face niște schițe frumoase pe tavan, niște nuanțe alb-negre. Dacă le-ar vedea cineva, ar crede că l-am vopsit. Dar știți cât mă bucur de el?

Cunosc monahi care nu s-au bucurat de duhul duhovnicesc, ci de cel lumesc. Nu au simțit această tresăltare, bucuria simplității. În viața duhovnicească ajută foarte mult cumpătarea. Monahul trebuie să aibă cele care îi trebuiesc și care i se potrivesc. Să-și îngăduie unele lucruri care îl ajută puțin, dar să nu meargă spre lumesc. De pildă, o pătură militară îi poate împlini nevoia. Nu este nevoie să fie o pătură dantelată sau colorată. Așa vine simplitatea, noblețea duhovnicească.

Dă lucruri monahului și l-ai distrus. În timp ce, atunci când se golește cineva de lucruri, se odihnește. Dacă monahul adună lucruri, se distruge singur pe sine. Eu, când mi se trimit lucruri, simt o greutate și vreau să mă ușurez. Sau dacă am ceva în plus în chilia mea, simt ca și cum aș purta o flanelă strâmtă. Dacă nu aflu unde să le dau, mai bine le arunc. Iar de îndată ce le dau, simt o ușurare, o eliberare. Odată a venit un cunoscut și mi-a spus: "Părinte, cutare mi-a dat aceste lucruri ca să vi le aduc și a cerut să vă rugați să-i fugă stresul". "Adică să plece de la el și să vină la mine? Ia-le și du-le de aici", i-am spus. "De-acum am îmbătrânit și nu mai pot merge să împart lucruri"[24].

Toate înlesnirile pe care le au oamenii îl robesc pe monah în loc să îl ajute. Monahul trebuie să se străduiască să-și împuțineze trebuințele sale și să-și simplifice viața; altminteri nu se eliberează. Altceva este curățenia, și altceva este găteala. Ca să-și poată împuțina pretențiile, mult îl ajută să facă felurite treburi folosindu-se de un singur lucru. La Sinai aveam o cutie de conserve și în ea făceam și ceaiul și cirul. Cât îi trebuie omului ca să trăiască? Mai demult, în pustie, monahii mâncau numai curmale. Nici foc nu aprindeau, nici lemne nu le trebuiau. Eu folosesc o cutie de tablă în care a fost lapte, pe care am tăiat-o și i-am pus ceva care seamănă cu un mâner. Cu aceasta este mai

[24] Starețul împărțea lucrurile ce i se aduceau la alți monahi care aveau nevoie.

uşor să faci cafea sau ceai. Imediat se încălzeşte la caminet[25]. Cum să foloseşti ibricele? Au nevoie de o mulţime de spirt ca să se încălzească. La aceasta pui puţină vată cu spirt şi gata, se face cafeaua. Cât despre lumină, nici lampă nu am. Doar cu lumânări petrec nopţile.

În general, lucrurile simple ajută foarte mult. Să aveţi lucruri simple şi trainice. Lucrul simplu şi smerit chiar şi mirenii îl preţuiesc, iar pe monahi îi ajută. Aşa îşi aduce aminte omul de sărăcie, de durere, de rostul călugăriei. Când regele Gheorghe a mers la Marea Lavră, părinţii au găsit o tavă de argint şi i-au oferit trataţia. De îndată ce acela a văzut-o, le-a zis: "Eu aşteptam altceva de la Sfinţiile-Voastre; mă aşteptam la o tavă de lemn. M-am plictisit de astfel de tăvi".

N-aţi priceput dulceaţa simplităţii. Simplitatea odihneşte. Uitaţi-vă ce cuier frumos se face cu un cui! Foarte practic! Voi vă chinuiţi. Văd că aveţi aici un cui mic pentru atârnatul rasei. Dacă se ia varul, va trebui ca de fiecare dată când îţi pui rasa s-o freci şi s-o cureţi. De ce nu puneţi câteva cuie mari în perete, ca să vă vină mai uşor? Atâta perete şi nici un cui! Sau vreţi să puneţi un cuier de lemn? Dar el trebuie şters de praf, lustruit, etc. Şi în loc să simplificaţi lucrurile ca să câştigaţi timp, intraţi în... "pierdere de timp". Vreţi ca lucrurile pe care le faceţi să fie desăvârşite, şi astfel vă chinuiţi. Însă desăvârşirea să o căutaţi în cele duhovniceşti. Să nu vă cheltuiţi tot dinamismul pentru frumuseţea artistică exterioară, ci pentru cea a sufletului. Dacă frumuseţea artistică o veţi pune în valoare pentru cultivarea sufletului, vă veţi bucura de palatul vostru duhovnicesc.

[25] Lampă de spirt.

– Părinte, spun unii că mănăstirile au avut lucrurile cele mai preţioase şi au ţinut civilizaţia în lume!...

– Poate se referă la obiectele de preţ. Ştiţi când s-au adunat cele mai multe obiecte de preţ? După căderea Constantinopolului. Toate acestea au fost la început în palate, însă după aceea, ca să fie păzite, le-au dus în mănăstiri. Împărăteasa Maro[26], de pildă, le-a luat unul după altul de la sultan. Sau erau lăsate de cineva mănăstirii prin testament, înainte de moarte, ca să nu se piardă. Nu că mănăstirile au urmărit să le ia, ci aceia care le aveau le-au dus acolo pentru mai multă siguranţă. La mănăstirile Sfântului Munte au fost lăsate averi ca lumea să mănânce pâine, fiindcă pe atunci nu erau nici azile de bătrâni, nici orfelinate, nici spitale psihiatrice şi nici fundaţii filantropice. Au dat şi moşii mari, ca mănăstirile să aibă de unde să le dea mirenilor aflaţi în nevoie. Atunci mănăstirile vedeau mai departe şi ajutau material lumea în acei ani grei, ca apoi să o ajute şi duhovniceşte. Când săracii mergeau la mănăstiri, li se dădea vreun ajutor şi astfel îşi însurau băiatul sau îşi măritau fata. Adică scopul lor era să ajute sărmana lume, de aceea au şi făcut clădiri mari. Ştii câtă lume au ajutat mănăstirile în timpul ocupaţiei ger-

[26] Împărăteasa Maro (1418 – 1487) a fost fiica cneazului Serbiei Gheorghe Brancovici (1375 – 1456), care este al doilea ctitor al Sfintei Mănăstiri a Sfântului Pavel din Sfântul Munte. Mara s-a căsătorit cu sultanul Murad, tatăl lui Mahomed Pustiitorul, şi a dăruit Mănăstirii Sf. Pavel Darurile Magilor, unele Sfinte Moaşte şi obiecte sfinte. În Sfânta Mănăstire a Sfântului Pavel se păstrează şi olograful testamentului ei, prin care lasă acestei mănăstiri toate obiectele de preţ mişcătoare pe care le-a avut.

mane? Foarte multă. Mulţi mireni aveau pe atunci porecla de "Karakalos", fiindcă atunci când o casă era primitoare de străini se spunea despre ea că e ca mănăstirea Karakalu[27]. De aceea se şi făceau praznicele în mănăstiri când se prăznuiau Sfinţii lor ocrotitori, ca săraca lume să afle puţin peşte să mănânce, să se bucure puţin şi în acelaşi timp să se folosească şi duhovniceşte. Acum pentru ce pricină să se mai facă praznicele? Pentru ce pricină să mănânce lumea peşte, dacă astăzi nu duce lipsă?

Luxul îi mirenizează pe monahi

– Părinte, până la ce punct se poate împodobi o biserică?

– În epoca noastră, cu cât este ceva mai simplu, chiar şi într-o biserică, cu atât mai mult ajută, pentru că acum nu trăim în Bizanţ.

– În catapeteasmă, de pildă, ce model este bine să facem?

– Un model... "călugăresc"! Pe cât vă stă în putinţă, toate să vă fie modeste, simple. Cuviosul Pahomie[28] a strâmbat coloanele bisericii ca oamenii să nu se minuneze de lucrarea lui. Vă aduceţi aminte de aceasta? În mănăstire a făcut cu multă sârguinţă o biserică ale

[27] Una din cele 20 de mănăstiri ale Sfântului Munte.

[28] Cuviosul Pahomie s-a născut în Tebaida de Sus din Egipt, în jurul anului 280. După terminarea serviciului militar, a pustnicit într-o capişte idolească părăsită. Cam în 320, după o vedenie dumnezeiască, a zidit prima mănăstire (a Tabenisioţilor) în Tebaida de Sus. Cu totul, a înălţat nouă mănăstiri de bărbaţi şi două de femei. A adormit în anul 346. Este întemeietorul vieţii chinoviale din Egipt.

cărei coloane erau împodobite cu plăci de piatră. Privea la ea şi se bucura de frumuseţea ei, însă după aceea s-a gândit că a te bucura de lucrarea frumoasă pe care ai făcut-o nu este după Dumnezeu. Drept aceea, a legat coloanele bisericii cu funii şi după ce s-a rugat, a spus fraţilor să tragă până ce se vor strâmba.

Acolo, la chilie, tai în fiecare an bucăţi de tablă şi le pun la acoperiş, la ferestre, fiindcă toate sunt stricate şi intră vântul. Pun şi scânduri, nylon, şi le închid. Poate că îmi vei spune: "De ce nu-ţi faci ferestre duble?". Ştiu şi eu aceasta, că sunt tâmplar. Dacă voiam, îmi puteam face ferestre şi cu trei rânduri, însă după aceea călugăria pleacă. Pereţii sunt cu desăvârşire stricaţi. Aş fi putut să cer şi de la alţii ajutor să aranjez chilia, dar mă simt bine şi aşa. Să fac atâta cheltuială pentru pereţi, când în altă parte este atâta nevoie? Aceasta nu mă ajută. Dacă am vreo cinci sute de drahme, prefer să iau cruciuliţe, iconiţe şi să le dau la vreun om îndurerat, ca să fie ajutat. Eu mă bucur să dau. Chiar nevoie să am, nu cheltuiesc banii pentru mine.

Când începe cineva să trăiască pentru cele duhovniceşti, nu se mai satură niciodată; aşijderea şi când începe să trăiască pentru lucrurile frumoase, nu se mai satură vreodată. Acum, ştii ce trebuie să faci? Să nu te îngrijeşti de clădiri bine făcute, ci să faci cele absolut trebuincioase şi să te întorci spre nefericirea lumii cu rugăciunea ta când nu ai ce să dai, iar cu milostenia atunci când ai. Să faceţi rugăciune şi treburile cele mai necesare. Toate acestea pe care le facem nu au viaţă lungă. Oare merită să ne cheltuim viaţa pentru ele, în

timp ce alţii se chinuiesc şi mor de foame? Clădirile simple şi obiectele smerite îi transpun mental pe monahi în peşterile şi sihăstriile simple ale Sfinţilor noştri Părinţi, şi astfel se folosesc duhovniceşte. În timp ce lucrurile lumeşti amintesc de lume şi îi fac pe monahi lumeşti cu sufletul. De curând[29] s-au făcut săpături în pustia Nitriei şi s-au aflat primele "chilii" ale monahilor. În continuare s-au aflat cele construite ceva mai târziu, care erau puţin cam lumeşti, iar în cele din urmă s-au descoperit ultimele, care semănau cu saloanele bogaţilor de pe atunci, cu zugrăveli pe pereţi etc. Acestea au adus urgia lui Dumnezeu; de aceea au fost prădate şi distruse de făcătorii de rele.

Hristos S-a născut în iesle. Dacă ne vom odihni în cele lumeşti, ne va scuipa Hristos, Care nu a scuipat pe nimeni, şi ne va spune: "Eu n-am avut nimic". "Toate acestea le-aţi aflat scrise în Evanghelie? Le-aţi văzut la Mine? Nu sunteţi nici mireni, nici călugări. Ce să vă fac? Unde să vă pun?".

Cele frumoase şi desăvârşite sunt lumeşti, dar pe oamenii duhovniceşti acestea nu-i odihnesc. Zidurile se vor dărâma toate cândva. Sufletul... Un suflet preţuieşte mai mult decât toată lumea. Dar noi ce facem pentru suflet? Să începem lucrarea duhovnicească. Să intre înlăuntru neliniştea cea bună. Hristos ne va întreba cu ce am ajutat duhovniceşte lumea şi ce lucrare duhovnicească am făcut, nu ce ziduri am înălţat. Despre acestea nici nu aduce vorba. Ni se va cere să dăm seama pentru sporirea noastră duhovnicească.

[29] În 1986.

Vreau să înţelegeţi duhul meu. Nu spun să nu se facă şi acestea, construcţii etc., sau să nu se facă bine, dar pe primul loc să fie cele duhovniceşti şi după aceea toate celelalte să le facem cu discernământ duhovnicesc.

Simplificaţi-vă viaţa!

Mirenii spun: "Fericiţi sunt cei care trăiesc în palate şi au toate înlesnirile". Dar însă fericiţi sunt cei care au izbutit să-şi simplifice viaţa şi s-au eliberat din laţul acestui progres lumesc al multor înlesniri, sau mai degrabă al multor greutăţi, şi au scăpat de acest stres înfricoşător al vremii noastre de azi. Dacă omul nu îşi simplifică viaţa, se chinuieşte, în timp ce simplificând-o nu va avea acest stres.

Odată, la Sinai un german i-a spus unui copil de beduin, care era foarte deştept: "Tu eşti deştept, poţi învăţa carte". "Şi după aceea?", îl întrebă copilul. "După aceea o să devii mecanic". "Şi după aceea?". "După aceea îţi vei deschide un atelier de reparat maşini". "Şi după aceea?". "După aceea o să-l măreşti". "Şi după aceea?". "După aceea vei lua şi pe alţii să lucreze şi vei avea mult personal". "Adică, îi spune, să am eu durere de cap, apoi să dau şi altuia durere de cap, şi după aceea altuia? Nu este mai bine acum, când nu am nici o durere de cap?". Cea mai mare durere de cap vine din gândurile acestea: "Să facem aceasta, să facem cealaltă". Dacă gândurile ar fi duhovniceşti, cel ce le are ar simţi mângâiere duhovnicească şi nu ar avea durere de cap.

Încă și la mireni insist mult asupra simplității, pentru că multe din cele ce se fac nu sunt de trebuință și îi mănâncă stresul. Le vorbesc de cumpătare și nevoință. Strig mereu: "Simplificați-vă viața, și stresul va fugi". Cele mai multe divorțuri de aici pornesc. Oamenii au de făcut multe treburi, multe lucruri și astfel se amețesc. Lucrează amândoi, tata și mama, și își lasă copiii de izbeliște. Osteneală, nervi – din probleme mici, scandaluri mari – apoi, divorț fără justificare. Acolo ajung. Dar dacă și-ar simplifica puțin viața, ar fi și odihniți, și veseli. Acest stres este o catastrofă.

Odată mă aflam într-o casă foarte luxoasă. Discutând cu stăpânii ei, aceștia mi-au spus: "Noi trăim în rai, în timp ce alți oameni duc lipsă". "Trăiți în iad", le spun. *"Nebune, în noaptea aceasta..."*[30], a spus Dumnezeu bogatului. Dacă Hristos m-ar întreba: "Unde vrei să trăiești, într-o pușcărie sau într-o casă ca aceasta?", eu aș răspunde: "Într-o pușcărie întunecată", pentru că pușcăria m-ar ajuta. Mi-ar aminti de Hristos, de sfinții mucenici, mi-ar aminti de pustnicii care au stat în crăpăturile pământului, mi-ar aminti de călugărie. Pușcăria ar semăna puțin și cu chilia mea, și m-aș bucura. Dar casa voastră de ce mi-ar aduce aminte și la ce m-ar ajuta? De aceea pușcăriile mă odihnesc mai mult decât un salon lumesc, dar și decât o chilie frumoasă a unui monah. De mii de ori aș prefera să stau în pușcărie, decât într-o astfel de casă.

Odată, fiind găzduit în casa unui prieten din Atena, gazda m-a rugat să primesc un creștin înainte de a se

[30] Lc. 12, 20.

lumina de ziuă, deoarece în altă vreme a zilei acela nu putea. Așadar, acel om a venit bucuros și slăvind neîncetat pe Dumnezeu. Avea multă smerenie și simplitate și-mi cerea să mă rog pentru familia lui. Fratele acesta era cam de 38 de ani și avea șapte copii. Împreună cu familia lui mai stăteau și cei doi părinți ai săi; în total unsprezece suflete, care locuiau cu toții într-o singură cameră. Îmi spunea cu toată simplitatea pe care o avea: "Camera ne încape numai atunci când stăm în picioare, dar când trebuie să ne culcăm nu ne mai încape, este puțin strâmtă. Dar, slavă lui Dumnezeu, acum am făcut un adăpost pentru bucătărie și am rezolvat-o. Părinte, noi cel puțin avem un acoperiș deasupra capului, în timp ce alții stau sub cerul liber". Lucra ca tocilar. Locuia în Atena și pleca înainte de a se lumina de ziuă ca să ajungă la timp în Pireu, unde lucra. Din pricina statului în picioare și a multelor drumuri avea varice, care îl deranjau, însă multa lui dragoste față de familie îl făcea să uite durerile și suferințele. Mai ales se prihănea pe sine mereu și spunea că nu are dragoste, pentru că nu face fapte bune cum se cuvine unui creștin și lăuda pe femeia sa că face fapte bune, fiindcă pe lângă copiii și socrii ei, de care avea grijă, mergea și lua lucrurile bătrânilor din vecinătate, pe care le spăla; le punea acestora casele în rânduială și le făcea și câte o supă. Pe fața acestui bun creștin se putea vedea zugrăvit harul dumnezeiesc. Avea înlăuntrul său pe Hristos și era plin de bucurie, iar camera sa era plină de bucurie paradisiacă. În timp ce aceia care nu au înlăuntrul lor pe Hristos sunt plini de neliniște. Chiar și numai doi oameni

dintre aceştia să fie, nu încap nici în unsprezece camere. Pe când acei unsprezece oameni, care aveau pe Hristos în ei, încăpeau într-o singură cameră.

Chiar şi pe unii oameni duhovniceşti îi vezi că nu încap, oricât loc ar avea, fiindcă înlăuntrul lor n-a intrat în întregime Hristos. Dacă femeile ce au trăit în Farasa ar fi văzut luxul care există azi, chiar şi în mănăstiri, ar fi zis: "Va arunca Dumnezeu foc să ne ardă! Ne va părăsi Dumnezeu". Acelea îşi făceau treburile taca-taca. Dis-de dimineaţă trebuiau să scoată caprele la păscut, apoi să deretice casa. După aceea, mergeau la bisericuţele din împrejurimi ori se adunau prin peşteri, unde vreuna, care ştia puţină carte, citea sinaxarul cu Sfântul zilei. Pe urmă dă-i la metanii; rosteau apoi şi rugăciunea: "Doamne Iisuse...". Şi lucrau, şi se osteneau. Femeia trebuia să ştie să coasă toate hainele casei. Şi pe atunci le cosea cu mâna. Maşini de cusut erau puţine, şi acelea numai în oraşe; în sate nu existau. În Farasa exista numai o singură maşină de cusut. Coseau încă şi hainele bărbaţilor lor, care erau mai comode decât cele de astăzi; iar ciorapii îi împleteau cu mâna. Aveau gust, tragere de inimă, şi le mai rămânea şi timp, fiindcă ele pe toate le făceau simple. Femeile din Farasa nu se uitau la amănunte. Trăiau bucuria călugăriei. Şi dacă, de pildă, pătura nu era bine întinsă şi atârna puţin într-o parte, şi i-ai fi spus: "Îndreaptă pătura!", ea ţi-ar fi răspuns: "Te împiedică la rugăciune?".

Oamenii de astăzi nu cunosc această bucurie a călugăriei. Ei cred că nu trebuie să trăieşti în lipsă, ca să nu te chinuieşti. Dacă oamenii ar gândi puţin mai

călugăreşte, dacă ar trăi mai simplu, ar fi liniştiţi. Acum se chinuiesc, pentru că au în sufletul lor nelinişte şi deznădejde. "Cutare a reuşit în viaţă fiindcă şi-a făcut două blocuri de locuinţe sau pentru că a învăţat cinci limbi etc. Iar eu nu am nici un apartament şi nu ştiu nici o limbă străină. Oh, sunt pierdut!". Unul are o maşină, şi începe: "Cutare are una mai bună. Să-mi iau şi eu". Ia una mai bună, însă tot nu se bucură de ea, pentru că altul are una încă şi mai bună. Şi ia pe cea încă şi mai bună, dar după aceasta află că unii au avioane personale şi iar se chinuieşte. Nu se mai opresc. În timp ce unul ce nu are maşină slăveşte pe Dumnezeu şi se bucură. "Slavă lui Dumnezeu, spune, nu-i nimic că n-am maşină. Am, în schimb, picioare sănătoase şi pot merge. Câţi oameni nu sunt cu picioarele tăiate şi nu se pot sluji pe sine, nu pot ieşi la plimbare, ci le trebuie un om să-i slujească, în timp ce eu am picioarele mele!". Şi un şchiop se bucură când spune: "Alţii sunt lipsiţi de amândouă picioarele!".

Nemulţumirea şi nesaţiul sunt un mare rău. Cel robit bunurilor materiale este stăpânit mereu de mâhnire şi de nelinişte, pentru că pe de o parte tremură ca să nu piardă cele materiale, iar pe de alta ca să nu i se ia sufletul. Într-o zi a venit un bogat din Atena şi mi-a spus: "Părinte, am pierdut legătura cu fiii mei; mi-am pierdut copiii!". "Câţi copii ai?", îl întreb. "Doi", îmi răspunde. "I-am crescut cu lapte de pasăre. Tot ce au vrut au avut! Chiar şi maşină le-am luat". Din discuţie a reieşit că şi el avea maşina lui, şi femeia sa pe a ei, şi copiii lui pe a lor. "Binecuvântatule, i-am spus, tu în loc să-ţi micşorezi problemele, le-ai mărit. Acum ai nevoie

de un garaj mare pentru mașini, de un mecanic pe care să-l plătești de patru ori mai mult ca să le repare, ca să nu mai vorbim de faptul că vă primejduiți toți patru în fiecare clipă să muriți. În timp ce dacă ți-ai fi simplificat viața, familia ți-ar fi fost unită, v-ați fi înțeles unul pe altul și nu ai fi avut aceste probleme. Nu sunt vinovați copiii tăi, tu ești vinovat că nu te-ai îngrijit să le dai o altă educație". O familie, patru mașini, un garaj, un mecanic etc.! Ce are dacă merge unul mai târziu? Toate aceste înlesniri nasc greutăți.

Altă dată a venit un alt familist la coliba mea – familia lui era alcătuită din cinci persoane – și mi-a zis: "Părinte, avem o mașină și mă gândesc să-mi iau alte două. Ne vor ajuta". "Dar te-ai gândit cât vă vor îngreuia? l-am întrebat. Pe aceea pe care o ai o pui acolo, într-o gaură, pe toate trei unde le vei pune? Îți va trebui un garaj și o magazie pentru carburanți. Veți trece prin trei primejdii. Mai bine să aveți una și să vă limitați ieșirile. Veți avea atunci timp să vă vedeți și de copii. Veți avea și liniște. Simplificarea este totul". "Nu m-am gândit la aceasta", îmi zice.

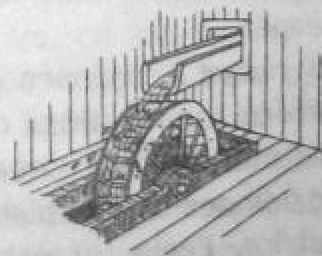
– Părinte, ne-a spus cineva că de două ori nu și-a putut opri alarma mașinii, o dată pentru că a intrat o muscă și a doua oară fiindcă el însuși a intrat incorect în mașină.

– Viața lor este mucenicească, fiindcă nu își simplifică lucrurile. Cele mai multe înlesniri pricinuiesc greutăți. Mirenii se îneacă în mulțimea lucrurilor. S-au umplut de înlesniri peste înlesniri și și-au făcut viața grea. Dacă omul nu își va simplifica lucrurile, atunci o înlesnire îi va naște un nou șir de greutăți.

Când eram mici făceam dintr-un mosor o jucărie minunată, și ne bucuram de ea. Copiii mici se bucură de o mașinuță mai mult decât oricare din părinții lor, atunci când își cumpără un Mercedes. Dacă întrebi o fetiță: "Ce vrei, o păpușă sau un bloc de locuințe?", vei vedea că îți răspunde: "O păpușă". Așadar, copiii mici cunosc deșertăciunea lumii.

– Părinte, ce ajută mai mult pentru ca cineva să cunoască această bucurie a cumpătării?

– Să prindă sensul cel mai adânc al vieții. *"Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu..."*[31]. De aici pornește simplitatea și orice înfruntare corectă a lucrurilor.



[31] Mt. 6, 33.



CAPITOLUL 4
Zgomotul exterior și liniștea interioară

Au schimbat natura cea liniștită

Cele mai multe mijloace pe care le folosesc astăzi oamenii spre folosul lor fac zgomot. Ah, au zăpăcit natura cea liniștită cu zgomotele! Au schimbat-o și au distrus-o cu toate mijloacele lor moderne. Ce liniște era mai demult! Cum schimbă și se schimbă omul fără să înțeleagă!

Astăzi, toți s-au învățat să trăiască în zgomot. Vezi, mulți copii vor muzică rock în timp ce citesc. Pe ei, adică, îi odihnește mai mult să citească cu muzică decât în liniște. Se odihnesc în neliniște, fiindcă există neliniște înlăuntrul lor. Peste tot este zgomot. Auzi mereu: "Vuuu... vuuu". "Vuuu... vuuu..." ca să taie lemne, "vuuu... vuuu..." ca să stropească cu pulverizatorul, "vuuu... vuuu..." ca să șlefuiască. Apoi vor inventa alte sisteme de pulverizare, din avion, care vor face mai mult zgomot, și vor spune: "Acestea sunt mai bune, fiindcă stropesc de sus și nu rămâne nici un boboc nestropit" și vor vrea să cumpere de acelea și se vor bucura de ele.

Cineva vrea să facă o gaură ca să bage un cui și face "vuuu...". Și ce mare ispravă a făcut? O gaură în apă! Și se bucură. Însă ciudat lucru este că se mai și mândrește pentru aceasta. Ca să-și facă puțină răcoare, își cumpără aparat cu baterie, și iarăși: "vuuu...". Mai demult, când cineva se încălzea își făcea puțin vânt cu mâna, dar astăzi asurzește ca să-și facă puțină răcoare. Și pe mare, în ziua de azi fac tot timpul zgomot. Altădată vedeai corăbiile cu pânze cum pluteau liniștite. Astăzi și un motor mic face "ducu-ducu". Peste puțin, cei mai mulți vor circula cu avioanele. Și știi ce se va întâmpla? Pământul mai absoarbe puțin din zgomot. În aer va fi... Dumnezeu să păzească!

Au distrus și locurile sfinte cele liniștite

Duhul lumesc cel neliniștit al epocii noastre a distrus, din nefericire, cu așa-zisa lui civilizație, chiar și locurile sfinte cele liniștite, care odihnesc și sfințesc sufletele. Omul neliniștit nu se liniștește niciodată. N-au lăsat nicăieri vreun loc liniștit. Chiar și sfintele locuri le-au făcut azi..., precum se spune în viața pustnicei Fotini[32], că în pustia unde s-a nevoit au făcut după aceea chioșcuri, cantine... În locurile pustnicești,

[32] Pustnica Fotini s-a născut la 7 ianuarie 1860 în Damascul Siriei, din părinți greci. Prin 1884 a plecat în pustie, dincolo de Iordan. În 1915, din pricina primului război mondial, a fost nevoită să meargă la Ierusalim, unde a stat până la sfârșitul războiului. După aceea, a plecat în pustia de apus a Mării Moarte, unde a pustnicit până la moartea sa (vezi Arhim. Ioachim Spețieris, „Pustnica Fotini" – Chilia Sfinților Fără de arginți, Nea Skiti, Sfântul Munte, 1994).

unde s-au nevoit atâția monahi, atâția sfinți, englezii vindeau răcoritoare. S-a dus cu pustia. Case, radiouri, magazine, hoteluri, aeroporturi. S-a împlinit spusa Sfântului Cosma: "Va veni vremea când acolo unde tinerii își atârnă acum puștile, țiganii își vor atârna instrumentele". Vreau să spun că așa am ajuns și noi. Acolo unde monahii pustniceau, unde își aveau metaniile lor, acum au radiouri, răcoritoare... Se vede că după câțiva ani nu vor mai trebui acestea. Așa cum se prezintă lucrurile în general, se vede că viața se apropie de sfârșit. Se sfârșește viața, se sfârșește și lumea aceasta.

– Părinte, în Sfântul Munte există acum loc liniștit?

– Unde să fie loc liniștit și acolo, dacă deschid mereu drumuri forestiere?! Mașini pe aici, mașini pe dincolo. Chiar și în locurile cele mai pustnicești și liniștite și-au luat mașini. Mă mir ce caută acești oameni în pustie. Sfântul Arsenie cel Mare auzea în pustie cum foșneau trestiile atunci când adia vântul, și spunea: "Ce zgomot este acesta? Este cutremur?". Unde sunt Sfinții Părinți să vadă cele ce se fac astăzi?

Odinioară, ascultătorii se osteneau mult în mănăstirile de obște, mai ales trapezarul și arhondarul. Trebuia să spele vasele, să curețe cratițele de aramă... Astăzi au înlesniri, au felurite mijloace moderne, dintre care cele mai numeroase fac mult zgomot. Îmi aduc aminte că noi în obște căram apă cu bidoanele de la un izvor, și cu scripetul o urcam încet-încet la etajul al treilea. Acum apa este adusă cu motorul, și auzi mereu "ducu-ducu". Zidurile se clatină, geamurile zăngăne. Măcar dacă ar pune un amortizor de zgomot. În armată, în timpul războiului civil, încărcam bateria telefonului fără fir cu un astfel de amortizor, și nu mă auzeau de alături.

Într-o zi au venit la coliba mea niște monahi de la o mănăstire și vorbeau tare. "Mai încet, îi zic unuia, ne aud de departe", dar acela, nimic. "Mai încet", îi zic din nou. "Iartă-mă, Părinte, îmi spune, dar ne-am obișnuit să strigăm în mănăstire, pentru că avem un generator de curent, și vorbim tare ca să ne auzim". Auzi? În loc să spună rugăciunea și să vorbească încet, strigă pentru că au generator. Și răul este că, precum unor copii le place "ducu-ducu"-l de la eșapamentul mașinilor, acest duh ajunge acum și în monahism. Într-acolo mergem acum; adică ajung oamenii să se bucure de asemenea lucruri.

Astăzi dimineață am văzut o soră. Era ca astronauții. Cobora de sus cu o pălărie de paie pe cap, cu masca pe nas, cu tăietorul de buruieni în mână, și se fălea. Astronauții nu se făliseră atâta coborând pe lună. Peste puțin, aud: "Vuuu... vuuu..."; tăia iarba cu unealta aceea. Nu cumva să rămână vreun loc unde să nu se audă: "Vuuu... vuuu...". După ce a terminat aceasta, vine apoi altul cu mai mult "vuuu", ca să are. Alerga de ici-colo. Apoi ia altă mașină, ca să niveleze pământul. Bre, cu ce am greșit?

– De ce, Părinte? Pentru că există aceste mijloace care înlesnesc...

– O, știți câte mijloace există? Pe cât puteți, să evitați vuietele și zgomotele. Zgomotul ne scoate din mănăstire. Atunci pentru ce să mai țineți la poartă tăblița pe care scrie: "Sihăstrie"? Scrieți mai bine: "Zgomotărie", sau: "Tulburărie". Ce să fac cu mănăstirea, dacă nu are liniște?

Priviți acolo, departe, cât puteți mai mult, iar pe acestea limitați-le. Încă n-ați priceput dulceața liniștii. De ați fi priceput-o, m-ați fi putut înțelege mai bine și ați fi putut înțelege și alte câteva lucruri. Dacă ați fi gustat din roadele duhovnicești ale liniștii, ar fi existat, cu siguranță, și neliniștea cea bună, și ați fi urmărit mai mult sfânta liniște a vieții duhovnicești.

Liniștea este rugăciune tainică

Prin toate aceste mijloace zgomotoase, monahului i se alungă dispoziția pentru rugăciune și pentru viața monahală. De aceea, pe cât este cu putință, să nu se folosească mijloace zgomotoase. Lucrurile pe care oamenii le consideră astăzi înlesniri de fapt nu îi folosesc să își atingă țelul. Într-o astfel de stare, monahul nu poate afla acelea pentru care a început.

Liniștea este o condiție esențială. Chiar dacă nu s-ar ruga cineva cu cuvinte, chiar și numai cu singură liniștea se roagă. Ea este rugăciune tainică și ajută mult pe cel care se roagă, așa cum îl ajută pe om respirația, care este nevăzută. Cel care face lucrare duhovnicească în liniște se adâncește după aceea în rugăciune. Știi ce înseamnă "se adâncește"? Atunci când stă în brațele maicii sale, copilașul nu vorbește. Sunt în unire, în comuniune. De aceea, mult ajută ca mănăstirea să fie departe de lume, de centre arheologice, de zgomote lumești și chiar de oameni mulți.

Liniștea exterioară, departe de lume, cu discernământ în nevoință și cu rugăciune neîncetată, foarte

repede aduce și liniștea lăuntrică – pacea sufletului – care este condiția absolut necesară pentru lucrarea subțire duhovnicească. Atunci omul nu mai este deranjat de neliniștea exterioară, pentru că în esență numai trupul se află pe pământ, în timp ce mintea se află în cer.

Numai dacă vrei poți auzi zgomotul

– Părinte, când există zgomot la ascultare sau dacă pentru lucrul de mână trebuie un motor care face zgomot, noi ce să facem?

– Atunci când lucrul de mână este vreodată zgomotos, ajută mult psalmodierea înceată. Dacă nu puteți spune rugăciunea, cântați. Este nevoie de răbdare. Atunci când vin cu vaporul este mult zgomot. Stau într-un colț, închid ochii ca și cum aș dormi, pentru a nu mă deranja lumea, și cânt. Și ce nu cânt! Cânt de mai multe ori "Cuvine-se cu adevărat...", "Sfinte Dumnezeule...". Vaporul face și un zgomot care se potrivește cu psalmodierea. Și se face ison la "Cuvine-se cu adevărat..." al lui Papa-Nicolau și la "Sfinte Dumnezeule..." al lui Nilos. La toate se potrivește acest zgomot. Cânt cu mintea, ia parte însă și inima.

Cu toate acestea, cred că nu atât zgomotul exterior deranjează, cât grija. Zgomotul nu-l aude omul decât atunci când vrea, însă grija este greu să o eviți. Mintea este baza. Ochii pot privi ceva și să nu vadă. Când mă rog, pot privi, dar fără să văd. Umblu și pot privi un peisaj etc., dar fără să îl văd. Când cineva nu

este obişnuit să spună rugăciunea în mijlocul zgomotului, pătimeşte aceasta din pricină că mintea nu este dăruită lui Dumnezeu. Trebuie ca omul să ajungă la distragerea dumnezeiască[33], astfel ca să trăiască liniştea lăuntrică şi să nu fie deranjat de zgomot în timpul rugăciunii. Ajunge la acel punct al dumnezeieştii "distrageri" în care nu mai aude zgomote, sau le aude când vrea, sau mai degrabă atunci când îi coboară mintea din cer. Şi va ajunge la acest punct dacă va lucra duhovniceşte, dacă se va nevoi. Atunci va auzi numai când el va voi.

Când eram în armată, am spus odată unui camarad evlavios: "Ne vom întâlni în cutare loc". "Dar acolo există megafon", mi-a zis. "Dacă vrei, îl auzi; dacă nu vrei, nu-l auzi", i-am răspuns. Când mintea este în altă parte, auzim? Acolo în pădure, în apropiere de colibă, au golit muntele cu drujbele. Când citeam sau mă rugam şi eram adâncit în acestea, nu auzeam nimic. Când mă opream, pe toate le auzeam.

Să respectăm liniştea celorlalţi

Când nu suntem noi pricina zgomotului care există, nu te necăji, Dumnezeu vede. Dar când noi suntem pricina, atunci este rău. De aceea, trebuie să luăm întotdeauna aminte ca să nu-i deranjăm pe ceilalţi. Dacă cineva nu vrea să se roage, cel puţin să nu bage paraziţi altora. Dacă aţi fi înţeles marea pagubă pe care o pricinuiţi celui ce se roagă, aţi fi foarte cu luare-

[33] Cu mintea răpită de la cele pământeşti.

aminte. Pentru că dacă cineva nu simte aceasta ca pe o necesitate personală şi ca un ajutor pentru alţii, astfel încât s-o facă cu toată inima sa, din dragoste şi nu de nevoie, sau ca pe o regulă de disciplină, aceasta nu va avea rezultate bune. Când o face silit, din disciplină, şi spune: "Acum trebuie să umblu aşa, ca să nu deranjez; acum nu trebuie să umblu liber...", atunci este un chin pentru acela. Scopul este s-o facă din toată inima sa, cu bucurie, pentru că celălalt se roagă, comunică cu Dumnezeu. Cât de mult diferă una de alta! Ceea ce face omul cu inima îi pricinuieşte bucurie şi îl ajută. Atunci când cineva este constrâns să respecte pe altul ce se roagă, simte după aceea o frică. Iar când cineva respectă pe celălalt, pe sine însuşi se respectă şi atunci nu se socoteşte pe sine, pentru că nu are iubire de sine, ci mărime de suflet. Să se pună unul în starea celuilalt. Să gândească: "Dacă eram eu în locul celuilalt, cum aş fi vrut să se comporte cu mine? Dacă aş fi fost obosit sau m-aş fi rugat, mi-ar fi plăcut oare să fie trântite astfel uşile?". Când te pui în situaţia celuilalt, atunci lucrurile se schimbă.

Ce frumos era la început în vieţile de obşte! Linişte! Aveau şi ceasul care bătea la fiecare sfert de oră, ca fiecare să-şi aducă aminte să rostească rugăciunea. Chiar să fi uitat cineva să se roage, auzind ceasul care bătea, începea din nou rugăciunea. Mult ajuta ceasul. Părinţii rosteau rugăciunea şi era multă pace şi linişte în mănăstire. În obştea în care am fost în Sfântul Munte erau 60 de părinţi şi era ca şi cum ar fi fost un singur isihast. Toţi aveau rugăciunea. În biserică puţini cântau, cei mai mulţi se rugau cu mintea. La ascultări,

la fel. Linişte peste tot. Nu vorbeau tare, nici nu strigau. Îşi făceau ascultările în linişte. Toţi se mişcau fără zgomot, ca oile. Mereu exista în mănăstire o mişcare nezgomotoasă. Nu era ca acum, când în vieţile de obşte au ora de începere a lucrului, ora de liniştire şi... ora de stingere, ci atunci fiecare se mişca potrivit cu ascultarea sa.

Trebuie să iubim pustia cea binecuvântată şi să o respectăm, dacă vrem să ne ajute şi ea cu sfânta ei pustietate şi cu liniştea ei cea dulce, să ne domesticim, să se pustiască patimile noastre şi să ne apropiem de Dumnezeu. Este nevoie de atenţie, ca nu cumva să adapteze cineva pustia la sinea lui pătimaşă. Aceasta este mare neevlavie (ca şi cum ai merge să te închini la Sfânta Golgota cu alăute).

Gândurile bune – antidotul zgomotului

Dat fiind că oamenii din ziua de astăzi folosesc, din nefericire, chiar şi pentru lucruri mici mijloace care fac zgomot, dacă cineva s-ar afla pentru o bucată de vreme undeva unde este zgomot, fireşte că va trebui să cultive gânduri bune. Nu poţi spune: "Nu folosi aceasta, nu folosi cealaltă fiindcă face zgomot", ci trebuie să aduci îndată gândul cel bun. De pildă, auzi pulverizatorul şi crezi că trece elicopterul. Să te gândeşti: "În vremea aceasta s-ar fi putut întâmpla să se îmbolnăvească o soră şi să vină elicopterul să o ia la spital. Ce supărare aş fi avut atunci?! Slavă Domnului că toate suntem bine". Aici este nevoie de minte şi de

inteligenţă, de arta de a aduce gândul cel bun. Auzi, de pildă, zgomotul betonierei, macaralei etc. Să spui: "Slavă Ţie, Dumnezeule, că nu se bombardează, nu se dărâmă case. Oamenii au pace şi zidesc case".

– Dar, Părinte, ce se întâmplă atunci când nervii sunt stricaţi?

– Nervi stricaţi? Ce înseamnă aceasta? Nu cumva gândul este stricat? Cel mai bun dintre toate este gândul cel bun. Un mirean oarecare îşi construise o casă într-un loc liniştit. Mai târziu, într-o parte a ei s-a făcut un garaj, în cealaltă, un drum, iar în alta, un centru lumesc. Cântece până la miezul nopţii. Sărmanul nu putea dormi; îşi punea dopuri în urechi; a început să ia şi hapuri. Ajunsese în pragul nebuniei. A venit şi m-a găsit. "Părinte, aceasta şi aceasta", îmi spune. "Nu ne putem linişti. Ce să fac? Mă gândesc să-mi fac altă casă". "Să-ţi pui gândul cel bun, i-am spus. Să cugeţi că dacă ar fi fost război şi în garaj s-ar fi făcut tancuri şi alături ar fi fost spitalul şi ambulanţele ar fi adus pe cei răniţi, iar ţie ţi-ar fi spus: "Stai aici. Îţi asigurăm viaţa, nu te vom deranja. Vei putea ieşi în voie din casă numai în raza acestor clădiri, ca să nu te ajungă glonţul", sau: "Să stai în casa ta şi nu te va deranja nimeni", oare puţin lucru ar fi fost acesta? Nu l-ai fi socotit o binecuvântare? Aşadar, acum să spui: «Slavă Ţie, Dumnezeule, că nu este război, că lumea este bine, îşi face treburile, iar în garaj, în loc de tancuri, oamenii îşi repară maşinile. Slavă Ţie, Dumnezeule, că nu există spital, răniţi etc., că nu trec tancuri, ci maşini, iar oamenii aleargă la treburile lor». Dacă vei aduce astfel gândul cel bun, va veni după aceea

slavoslovia". A înțeles sărmanul că totul este înfruntarea corectă a situațiilor și a plecat liniștit. Încet-încet a reușit să-și înfrunte problema cu gânduri bune, a aruncat și hapurile și dormea fără greutate. Vezi cum se aranjează cineva cu un gând bun?

Odată călătoream cu autobuzul și taxatorul a pus radioul tare. Câțiva tineri credincioși i-au spus că este și un monah înăuntru și îi făceau mereu semne să închidă radioul. O dată, de două ori, însă el nimic. Ci, dimpotrivă, l-a dat mai tare. "Lăsați-l, le-am zis, nu mă deranjează; îmi ține isonul la psalmodia mea". Îmi spuneam în gând: "Dacă, Doamne ferește, s-ar fi întâmplat un accident ceva mai încolo și ar fi fost nevoiți să pună în autobuzul nostru oameni răniți, unul cu piciorul rupt, altul cu capul spart, cum aș fi putut suporta scena? Slavă Ție, Dumnezeule, că oamenii sunt bine și chiar cântă". Și astfel am călătorit foarte bine, chiar psalmodiind.

Să vă mai spun și o altă întâmplare, ca să vedeți cum se poate aranja cineva cu un gând bun în orice situație. Eram la Ierusalim cu un oarecare cunoscut. Acolo aveau o sărbătoare. Prăznuiau și strigau mereu: "A..lala...ah!" Era prăpăd. "În chimvale răsunătoare... și în chimvale de strigare"! Nu înțelegeai ce spuneau. Au strigat toată noaptea. Cunoscutul meu s-a enervat, a ieșit la fereastră, nu a închis un ochi. Eu, cu un gând bun ce mi l-am pus în minte, am dormit ca un puișor. Mi-am adus aminte de Ieșirea evreilor din Egipt și aceasta m-a mișcat mult.

Așa și voi, pe toate să le înfruntați cu gânduri bune. De pildă, s-a trântit o ușă? Să spuneți: "Dacă, Doamne

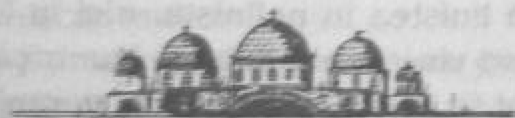
ferește, o soră ar fi pățit ceva, s-ar fi lovit și și-ar fi rupt piciorul, aș mai fi dormit? Dacă s-a trântit ușa, se vede că sora aceasta o fi având vreo treabă". Dar dacă începi să judeci și să spui: "A trântit ușa. E neatentă! Ce înseamnă aceasta?", cum te vei mai liniști după aceea? În clipa când îți va strecura astfel de gânduri, aghiuță te va răzvrăti. Sau se poate ca o soră să audă noaptea deșteptătoarele care sună. De pildă, a sunat unul o dată, iar nu după mult timp sună din nou. Dacă se gândește: "Sufletul acesta a fost rupt de oboseală, nu s-a putut scula. Mai bine să se odihnească o jumătate de oră mai mult, și după aceea să își facă datoriile ei duhovnicești", nu se va neliniști, nici nu se va supăra că a fost trezită. Dacă însă se gândește la sine că s-a trezit din pricina ceasurilor, poate să spună: "Ce se petrece aici? Nu te poți odihni nici un pic". Așadar, nu ajută nici o altă nevoință atâta cât ajută gândul bun.

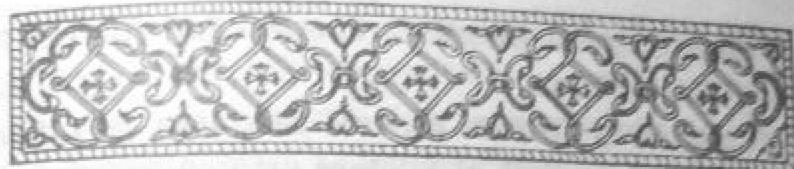
Să dobândim liniștea lăuntrică

Scopul este ca omul să le valorifice pe toate pentru nevoință. Să încerce să dobândească liniștea lăuntrică. Să valorifice zgomotul punându-și în minte gândul cel de-a dreapta. Totul este înfruntarea cea bună. Pe toate să le înfrunte cu gânduri bune. Dacă reușește să câștige liniștea lăuntrică în mijlocul zgomotului, a dobândit un lucru de mare preț. Dacă nu reușește să dobândească liniștea în neliniște, nici în liniște nu se va liniști. Când vine la om liniștea lăuntrică, toate cele dinlăuntrul lui se liniștesc și nu-l mai deranjează nimic.

Dacă vrea liniştea exterioară ca să se liniştească lăuntric, atunci ziua, când se va afla în linişte, va lua o trestie şi va alunga greierii, iar noaptea va alunga şacalii, ca să nu-l deranjeze. Adică va alunga cele pe care le va aduna diavolul. Ce credeţi? Care este treaba lui? Diavolul pe toate le întoarce anapoda, până ce ne întoarce şi pe noi pe dos.

La un schit, doi bătrânei au luat un măgăruş care avea un clopoţel. Un tânăr cu tendinţe isihaste se plângea de clopoţelul animalului şi a adunat toate canoanele pentru a dovedi că nu este îngăduit a se ţine măgar în schit. Ceilalţi părinţi spuneau că pe ei nu-i deranjează. Atunci eu i-am spus: "Nu ne este de ajuns că nu ne împovărează pe noi grija de bătrânei, ci se slujesc de măgar? Dacă n-ar avea clopoţel şi l-ar pierde, ar trebui să mergem noi să-l căutăm. Ne mai şi plângem încă?!". Aşadar, dacă nu avem gânduri bune şi dacă nu le vom valorifica duhovniceşte pe toate, nu vom spori nici dacă vom umbla printre sfinţi. Mă aflu în armată? Să valorific trompeta considerând-o clopot, şi arma să-mi aducă aminte de armele duhovniceşti împotriva diavolului. Dacă nu vom valorifica toate duhovniceşte, chiar şi clopotul ne va deranja. Sau le vom valorifica noi, sau le va exploata diavolul. Cel neliniştit şi în pustie va duce starea lui de nelinişte. Mai întâi de toate, sufletul va trebui să dobândească liniştea lăuntrică în neliniştea exterioară pentru a se putea linişti în liniştea pustiei.





CAPITOLUL 5

Grija cea multă depărtează de Dumnezeu

Să nu deschidem multe fronturi

În ziua de astăzi, oamenii sunt foarte răspândiţi fiindcă nu trăiesc simplu. Deschid multe fronturi şi se pierd în grija cea multă. Eu pun în bună rânduială un lucru-două şi abia apoi mă gândesc la altele. Niciodată nu fac mai multe lucruri deodată. Acum mă gândesc să fac lucrul cutare; îl termin şi abia după aceea mă gândesc să fac altceva. Pentru că dacă încep altul fără să îl fi terminat pe primul, nu am linişte. Când cineva are de făcut mai multe deodată, o ia razna. Şi numai ce se gândeşte la ele, că îl şi apucă schizofrenia.

A venit la Colibă un tânăr care avea probleme psihice. Mi-a spus că se chinuieşte pentru că are o sensibilitate moştenită de la părinţi etc. "Despre ce boală moştenită îmi vorbeşti?", l-am întrebat. "Mai întâi ai nevoie de odihnă. Apoi trebuie să îţi iei diploma de absolvire, după care vei merge în armată, şi apoi să îţi cauţi un loc de muncă". M-a ascultat, sărmanul, şi şi-a aflat calea. Aşa se află oamenii pe ei înşişi.

– Părinte, și eu obosesc repede când lucrez. Nu înțeleg care-i pricina.

– Ceea ce îți lipsește ție este răbdarea. Și pricina pentru care nu poți să ai răbdare este că te apuci de multe. Te împrăștii în multe părți și obosești. Iar aceasta îți pricinuiește și o nervozitate, fiindcă te neliniștești.

Când eram în mânăstire, aveam un slujitor la tâmplărie, pe bătrânul Isidor. Sărmanul de el, nu avea de loc răbdare. Începea să facă o fereastră, se descuraja; se apuca să facă uși, se supăra și le lăsa. După aceea, se apuca să facă acoperișuri. Însă pe toate le lăsa neterminate. Nimic nu scotea la capăt. O parte din lemn se pierdea, altă parte se tăia greșit. Așa se omoară câte unul fără să reușească nimic.

Sunt unii care, deși au puteri limitate, putând face numai un lucru-două, se apucă și se încurcă în multe, însă nu fac nimic cum se cuvine și îi mai trag după ei și pe alții. Pe cât se poate, omul să facă numai un lucru-două, să le termine cum se cuvine având mintea curată și odihnită, și după aceea să înceapă altceva. Căci dacă mintea se împrăștie, ce lucruri duhovnicești va mai face omul după aceea? Cum să-și mai aducă aminte de Hristos?

Nu vă dați inima lucrurilor materiale

– Părinte, la ce vă referiți când spuneți: "Mâinile și picioarele să le dați la muncă, dar inima nu"?

– Vreau să spun că nu trebuie să vă dați inima lucrurilor materiale. Sunt unii care se dăruiesc cu totul celor materiale. Toată ziua se preocupă cum să facă bine o treabă și nu se gândesc deloc la Dumnezeu. Să nu ajungem acolo. Să folosiți mâinile și picioarele la muncă, dar să nu lăsați mintea voastră să se depărteze de Dumnezeu. Să nu vă dați toată ființa, toată puterea dimpreună cu inima voastră celor materiale. În felul acesta, omul devine închinător la idoli. Pe cât puteți, nu vă dăruiți inima treburilor; să dați numai mâinile și mintea. Să nu vă dați inima lucrurilor stricăcioase, nefolositoare. Căci după aceea cum va sălta inima pentru Hristos? Când inima e la Hristos, atunci și treburile se sfințesc, există și o continuă odihnă sufletească lăuntrică, iar un astfel de om simte adevărata bucurie. Să vă puneți inima în valoare; să n-o risipiți.

Dacă inima se va risipi la multe lucruri fără însemnătate, nu va avea putere după aceea să se îndurereze pentru ceea ce se cuvine să o doară. Eu îmi voi da inima unui bolnav de inimă, unui îndurerat. Durerea mea este pentru copiii ce se primejduiesc. Îmi fac cruce și rog pe Dumnezeu să le dea luminare. Iar atunci când primesc lume, luarea mea aminte se îndreaptă spre durerea celuilalt, spre dragostea de semeni. Durerea mea n-o iau în seamă. În acest chip se uită toate, căci omul se îndreaptă spre altă direcție.

– Părinte, se poate ca omul să nu își dea mintea și inima la nici una din treburile sale?

– Când treaba este simplă, nu este nevoie ca mintea să fie absorbită. Însă atunci când munca este com-

plexă, se justifică puţină absorbire a minţii, nu însă şi a inimii.

– În ce fel poate fi absorbită inima?

– În ce fel? Diavolul o droghează cu 'morfină'!!! El fură inima prin iubirea de sine. Dar atunci când inima este dăruită lui Dumnezeu, cugetarea va fi şi ea la Dumnezeu, iar mintea la treabă.

– În ce fel trebuie să înţelegem expresia 'fără grijă'?

– Atunci când lucrezi, să nu-L uiţi pe Hristos. Să-ţi faci treaba cu bucurie, iar cugetarea şi inima să-ţi fie la Hristos. Atunci nici nu te vei obosi, şi vei putea lucra şi cele duhovniceşti.

Lucrarea care se face cu linişte şi rugăciune se sfinţeşte

– Părinte, oare nu este mai bine ca un lucru să fie făcut mai pe îndelete, ca să ne putem câştiga liniştea?

– Da, fiindcă atunci când lucrează cineva cu linişte îşi păstrează pacea şi îşi sfinţeşte întreaga zi. Din păcate, n-am înţeles că atunci când lucrăm ceva prea repede dobândim nervozitate, iar lucrarea care se face cu nervozitate nu este sfinţită. Scopul nostru nu trebuie să fie a face multe şi să fim într-o continuă nelinişte. Căci aceasta este o stare diavolească.

Lucrul de mână care se face cu linişte şi rugăciune se sfinţeşte şi sfinţeşte şi pe cei care îl folosesc şi astfel are sens obiceiul ca mirenii să ceară lucru de mână de la monahi ca binecuvântare. În timp ce lucrul făcut cu grabă şi nervozitate transmite această stare diavolească şi celorlalţi. Treaba grăbită, făcută cu nelinişte, este caracteristica oamenilor celor mai lumeşti. Sufletele tulburate care lucrează transmit tulburare şi prin lucrul lor de mână, iar nu binecuvântare. Dacă aţi şti cât de mult influenţează starea omului lucrul de mână pe care îl face, chiar şi lemnul unor obiecte făcute de el! Înfricoşător lucru! Rezultatul muncii omului este pe potriva stării în care se află atunci când o face. Dacă este nervos, se mânie şi înjură, ceea ce face nu va avea binecuvântare, iar de cântă, de rosteşte rugăciunea, se sfinţeşte lucrul său. Unul e lucru diavolesc, iar celălalt dumnezeiesc.

Dacă vă purtaţi cu evlavie şi lucraţi cu rugăciune, vă veţi sfinţi mereu şi toate se vor sfinţi. Atunci când cineva are mintea la Dumnezeu, i se sfinţeşte lucrul său, rucodelia sa. Dacă, de pildă, fac o cutie şi spun şi rugăciunea, mă rog şi în acelaşi timp lucrez spre slava lui Dumnezeu. Scopul meu nu este să fac cutii şi să le fac repede, ca să fac multe şi să fiu mereu neliniştit. Aceasta este o stare demonică. Nu pentru aceasta am venit în mănăstire; am venit ca să ne sfinţim şi să sfinţim ceea ce facem. Aceasta este pricina pentru care uneori te simţi ca o funcţionară zeloasă în îndatoririle tale, pentru că atunci când alergi să-ţi pui în rânduială treburile, uiţi să-L iei şi pe Hristos cu tine. În schimb, dacă porneşti cu rugăciunea, te vei simţi ca o slujitoare a lui Hristos. De aceea, bagă şi rugăciunea în lucrul tău, ca să vă sfinţiţi şi tu, şi lucrul tău. Ştii cum binecuvântează atunci Dumnezeu, şi câte bunătăţi şi binecuvântări trimite?

– Părinte, când lucrarea este intelectuală (de pildă o lucrare de traducere), cum este cu putință să spui rugăciunea în așa fel încât lucrarea pe care o faci să se sfințească?

– Atunci când lucrarea este intelectuală, dacă mintea ta este la Dumnezeu lucrarea se sfințește, fiindcă trăiești în atmosfera lui Dumnezeu, deși nu poți spune rugăciunea. Când cineva este într-o stare duhovnicească, se ajută mult pe sine. Nu încearcă să înțeleagă sensurile cu mintea, ci se luminează și le află prin iluminarea dumnezeiască.

– Dar când nu am această stare duhovnicească și trebuie să fac o astfel de lucrare?

– Atunci să o faci, dar să te rogi și să ceri luminare de la Dumnezeu. Să cauți să te ajuți, pe cât poți, cu sensurile dumnezeiești, și să lucrezi cu evlavie. La fiecare oră sau din două în două, să faci câteva minute întrerupere ca să spui rugăciunea.

– Mai ales în lucrarea de traducere ești foarte împrăștiat, Părinte. Trebuie să cauți cuvinte, să citești comentarii...

– Am spus și în alte dăți: ceea ce ajută cel mai mult la traduceri este nevoința cu gânduri curate, care îl fac pe om vas al harului. Atunci tâlcuirile dumnezeiești ies din iluminarea dumnezeiască, nu din minte, din dicționar și din călimara cu cerneală. Vreau să spun că trebuie să ne sprijinim pe ceea ce este mai însemnat, adică pe dumnezeiesc, nu pe ceea ce vine în rândul al doilea, adică pe omenesc.

– Părinte, grija depărtează totdeauna de Dumnezeu?

– Ascultă de la mine următorul lucru. Când un copil se joacă și este absorbit de jucării, nu-și mai dă seama dacă tatăl lui este alături și-l mângâie. Dar dacă-și va întrerupe puțin joaca, atunci își dă seama. Tot astfel și atunci când avem vreo grijă, nu putem pricepe dragostea lui Dumnezeu. Dumnezeu dă, iar noi nu simțim. Ia aminte să nu risipești puterile tale prețioase în griji de prisos și în lucruri deșarte, care într-o bună zi se vor face toate praf. Așa te obosești și trupește, și mintea ți-o împrăștii fără rost, iar după aceea Îi dai lui Dumnezeu oboseala și căscaturile în vremea rugăciunii, la fel cu jertfa pe care a făcut-o Cain. În mod firesc, și starea ta lăuntrică va fi la fel ca starea lui Cain, cu neliniște și oftaturi pe care ți le va pricinui aghiuță, ce va fi alături de tine.

Să nu risipim fără rost rodul, miezul puterilor noastre, lăsând după aceea cojile pentru Dumnezeu. Grija trage toată măduva inimii și nu lasă nimic pentru Hristos. Dacă vezi că mintea ta fuge mereu și se duce la treburi etc., trebuie să înțelegi că nu mergi bine și să te neliniștești, căci te-ai îndepărtat de Dumnezeu. Să înțelegi că ești mai aproape de lucruri decât de Dumnezeu, de zidire decât de Ziditor.

De multe ori, din păcate, o satisfacție lumească înșeală chiar și pe monah atunci când face o lucrare. Omul este zidit să facă binele în mod firesc, pentru că Ziditorul lui este bun. Dar monahul se nevoiește ca să se facă din om înger. De aceea, lucrarea lui în cele

materiale trebuie să se limiteze doar la cele absolut necesare, ca să lucreze în cele duhovnicești. Atunci și bucuria lui, ce va izvorî din roadele duhovnicești pe care le va produce, va fi duhovnicească, iar unul ca acesta se va hrăni și va hrăni cu îmbelșugare.

Cu muncă și grijă multă se uită de Dumnezeu. Părintele Tihon[34] spunea: "Faraon dădea muncă multă și mâncare multă israeliților, ca să uite de Dumnezeu". În vremea noastră, diavolul i-a absorbit pe oameni în materie, în răspândire. Muncă multă, mâncare multă, ca să uite de Dumnezeu[35] și astfel să nu poată – sau mai bine zis să nu vrea – să pună în valoare libertatea ce li se dă ca să-și sfințească sufletul. Însă din fericire de aici iese și ceva bun, fără ca diavolul să vrea: oamenii nu au prilejul să păcătuiască atâta cât ar voi.

Munca și grija multă îl fac lumesc pe monah

Este bine ca cel ce vrea să trăiască duhovnicește, și mai ales monahul, să fie departe de unele preocupări, lucrări etc. care îl îndepărtează de scopul său duhovnicesc. Să nu se apuce de treburi multe și nesfârșite, fiindcă acestea niciodată nu se mai termină. Și dacă nu învață să facă lucrări lăuntrice întru sine, mereu va devia în cele exterioare. Oamenii care încearcă să termine treburile cele nesfârșite sfârșesc această viață cu nedesăvârșiri duhovnicești și se pocăiesc la sfârșitul vieții lor, dar aceasta nu le mai ajută la nimic, fiindcă a ieșit deja pașaportul. De altfel, și o

[34] Vezi Cuviosul Paisie Aghioritul, „Părinți aghioriți".
[35] Ieșire 1, 13-14

pauză în treburi este neapărat necesară pentru un interval mic de timp.

Când multele lucrări se împuținează, vor veni, firește, și odihna trupească, și setea pentru lucrarea lăuntrică, ce nu obosește, ci odihnește. Atunci și sufletul va respira îmbelșugatul oxigen duhovnicesc. Oboseala lucrării duhovnicești nu obosește, ci odihnește, fiindcă îl înalță pe om și îl apropie de Părintele cel iubitor și atunci sufletul lui se veselește.

Oboseala trupească, atunci când nu are un sens duhovnicesc sau mai degrabă când nu pornește dintr-o nevoie duhovnicească, ca să fie justificată, îl sălbăticește pe om. Chiar și căluțul cel mai liniștit începe să dea cu copita atunci când este obosit peste măsură. Și cu toate că n-a avut obicei rău, îl dobândește în timp, deși pe măsură ce crește ar trebui să fie tot mai cuminte.

Se pot trece cu vederea unele lucruri ca să meargă înainte cele duhovnicești. Munca multă și grija multă îl fac lumesc pe monah, și simțământul lui devine lumesc. De acum trăiește ca un mirean, cu toată neliniștea și agitația lumească. Pe scurt, el trăiește încă din această viață o parte din iad cu neîncetatele griji, neliniști și nenorociri. Atunci când monahul nu se îngrijește de cele materiale, ci de mântuirea sa și de cea a altor oameni, Îl face pe Dumnezeu iconom al său iar pe oameni slujitori ai săi.

Vă aduceți aminte de întâmplarea cu Cuviosul Gherontie[36] și ucenicul său? Cuviosul Gherontie o rugase pe Maica Domnului să-i dea puțină apă de băut pentru

[36] Vezi Cuviosul Paisie Aghioritul, „Părinți aghioriți".

sine şi pentru ucenicul său. Maica Domnului, ca o Mamă bună, a deschis o crăpătură în peretele chiliei lui şi a scos apă, aghiasmă, ca să bea. Mai târziu, ucenicul său a început să zidească terase, să care pământ, să facă grădină, intrând în multă grijă şi neglijându-şi îndatoririle duhovniceşti. Dat fiind că apa nu îi ajungea, a luat o daltă ca să deschidă mai larg scobitura pentru a putea lua mai multă apă. Văzând aceasta, Maica Domnului a luat apa şipotului şi a scos-o mult mai jos de peştera lui, spunându-i: "Dacă vrei grădini şi împrăştiere, să cari apă de departe".

Acolo unde este multă împrăştiere sunt şi mulţi paraziţi duhovniceşti

– Părinte, nu v-aţi mâhnit atunci când după atâta osteneală câtă v-aţi dat ca să vă faceţi o chilie, aţi lăsat-o şi aţi plecat în altă parte?

– Ca să plec, a existat un oarecare motiv serios.

– Şi peste tot aţi făcut numai cele absolut necesare?

– Da, am făcut numai cele absolut necesare pentru aici, ca să pot face cele absolut necesare pentru lumea de sus, pentru cer. Dacă te pierzi în cele pământeşti, pierzi drumul către cer. Faci una, apoi vrei şi cealaltă, iar dacă intri în angrenajul acesta, te pierzi. Dacă te pierzi în cele pământeşti, pierzi şi cele cereşti. Precum cele cereşti nu au sfârşit, aşa şi cele pământeşti nu au sfârşit. Sau te vei pierde aici, sau te vei "pierde" dincolo. Ştii ce înseamnă se te "pierzi" acolo sus? O, rosteam rugăciunea şi mă "pierdeam", mă afundam! Te-ai afundat vreodată în rugăciune?

Munca multă, cu oboseala şi împrăştierea ei, nu ajută, mai ales atunci când e făcută în grabă. Ea îndepărtează trezvia şi sălbăticeşte sufletul. Un asemenea om nu numai că nu se poate ruga, dar nici să cugete nu poate. Nu poate acţiona cu chibzuinţă, şi ca urmare acţiunile lui nu sunt corecte.

Drept aceea, luaţi aminte: nu vă risipiţi timpul fără folos, fără să-l valorificaţi în cele duhovniceşti, pentru că veţi ajunge să vă sălbăticiţi mult şi nu veţi mai putea lucra cele duhovniceşti. Veţi dori să vă îndeletniciţi numai cu treburi sau să discutaţi sau veţi urmări să aflaţi subiecte de vorbă ca să vă aflaţi în treabă. Prin neglijarea rugăciunii şi a îndatoririlor duhovniceşti, vrăjmaşul ne ocupă înălţimile noastre duhovniceşti şi ne războieşte atât trupeşte, cât şi prin gânduri. Ne netrebniceşte toate puterile, atât cele sufleteşti, cât şi trupeşti, şi ne taie legătura cu Dumnezeu, urmând ca sufletul nostru să fie robit de patimi.

Părintele Tihon le spunea monahilor că trebuie să trăiască pustniceşte ca să se elibereze de griji, nu să lucreze ca argaţii şi să mănânce ca mirenii. Pentru că lucrarea monahului sunt metaniile, posturile, rugăciunile nu numai pentru sine, ci şi pentru întreaga lume, vii şi adormiţi, şi puţină muncă pentru cele absolut necesare, ca să nu fie povară altora.

– Părinte, împrăştierea este întotdeauna piedică în viaţa duhovnicească?

– Dacă te ocupi de cele absolut necesare ale ascultării[37], chiar împrăştiere de ai avea, nu vei suferi pagubă. Dacă interesul tău pentru ascultarea care ţi se

[37] Părintele se referă la ascultarea călugărească.

încredințează sau pentru a ajuta o soră nu depășește limitele, atunci sufletul tău va dori să rostească rugăciunea, iar ajutorul tău va fi eficient. Dacă însă tu singură depășești limitele, adaugi împrăștiere și te ocupi de lucruri nefolositoare, atunci mintea ți se împrăștie și se îndepărtează de Dumnezeu. Iar atunci când mintea nu este la Dumnezeu, cum va simți cineva bucuria lui Dumnezeu? Inima îngheață repede. Și eu, atunci când am toată ziua lume, chiar dacă lucrarea este duhovnicească, seara când merg să mă rog, inima mea nu este așa ca atunci când mă rog toată ziua. Mintea mea se umple cu o grămadă de lucruri și este greu să le alungi. Pe cât poți, să spui rugăciunea și în timpul zilei și să psalmodiezi încet.

Mult ajută și puțină citire duhovnicească, mai ales înainte de rugăciune. Ea încălzește sufletul și alungă grijile zilei și atunci, cu sufletul eliberat și transportat în duhovniceasca atmosferă dumnezeiască, mintea se mișcă nerăspândită. Cu un text din Evanghelie sau din Pateric, care are bucățele mici, dar tari, mintea se transpune în spațiul duhovnicesc și nu mai aleargă. Pentru că mintea este ca un copil zburdalnic care aleargă când pe aici, când pe dincolo. Dacă însă îl îndulcești cu o caramea, nu mai pleacă.

Neîmprăștierea și lipsa de grijă aduc liniștea lăuntrică și izbânda duhovnicească. Grijile îndepărtează de Dumnezeu. Atunci când există multă împrăștiere, există și mulți paraziți duhovnicești, iar transmisioniștii duhovnicești nu pot lucra în condiții bune. Monahul n-are nici o îndreptățire atunci când nu duce o viață duhovnicească. Sărmanii mireni au o grămadă de griji și tot încearcă să facă ceva. Monahul nu are grijile pe

care le au aceștia. Nu se gândește nici la chirie, nici la datorii, nici dacă are sau nu de lucru. Și pe duhovnic îl are alături, și biserica este în mijlocul mănăstirii; rugăciuni, Sfântul Maslu, paraclise, Liturghii. Nu are grijă pământească și caută cum să devină înger; nu are alt scop. În timp ce mireanul are atâtea griji; se gândește cum să-și educe copiii, se nevoiește în același timp și pentru mântuirea sufletului său. Spunea Părintele Trifon[38]: "Dacă monahul vrea priveghere, o poate face. Dacă vrea post, îl poate face, fiindcă nu are nici femeie, nici copii. Mireanul nu poate. Are copii... Unul vrea încălțăminte, altul haine, altul vrea altele".

Să dobândim grija cea bună

Mai întâi trebuie să căutăm Împărăția Cerurilor și aceasta să fie grija noastră, și toate celelalte ni se vor adăuga[39]. Dacă omul uită de aceasta în viața de acum, pierde timpul și se irosește. Dacă nu uită și se pregătește pentru cealaltă viață, viața aceasta are sens. Atunci când omul se gândește la cealaltă viață, toate se schimbă. Iar când se gândește numai cum să se aranjeze mai bine aici, atunci este chinuit, se obosește și se osândește.

Să nu vă prindă neliniștea și mania de a spune: "Acum trebuie să facem aceasta, după aceea cealaltă", fiindcă în starea aceasta vă va afla Harmaghedonul[40]. Neliniștea de a face multe este ea singură un lucru dia-

[38] Vezi Cuviosul Paisie Aghioritul, „Părinți aghioriți".
[39] Mt. 6, 33; Lc. 12, 13.
[40] Apoc. 16, 16.

volesc. Răsuciți butonul la Hristos, fiindcă altminteri veți trăi, chipurile, lângă Hristos, însă în lăuntrul vostru va exista doar cugetare lumească, și mă tem să nu pățiți ca fecioarele cele nebune.

Fecioarele cele înțelepte[41] nu aveau numai bunătate, ci aveau și grija cea bună; aveau trezvie, nu erau nepăsătoare. Însă fecioarele cele nebune erau nepăsătoare și nu aveau trezvie. De aceea a zis Domnul: *"Privegheați"*[42]. Erau fecioare, dar nebune. Iar dacă una este nebună din naștere, binecuvântarea lui Dumnezeu este cu ea. Va merge în cealaltă viață fără examene. Însă una care are minte și trăiește nebunește, va fi fără răspuns în Ziua Judecății.

Vedeți și în cazul Martei și Mariei din Evanghelie, cum grija a făcut-o pe Marta să se poarte într-un fel oarecum obraznic? Se vede că la început și Maria o ajutase, dar când a văzut că nu mai termină cu pregătirile, a lăsat-o și a plecat: "Ce, voi pierde eu pe Hristosul meu pentru salate și prăjituri?", s-a gândit ea. Ca și cum Hristos ar fi venit să mănânce salatele și mâncărurile Martei. Și atunci Marta s-a necăjit și a zis: *"Doamne, au nu socotești că sora mea m-a lăsat singură să slujesc?"*[43].

Să luăm aminte să nu pățim și noi ca Marta. Să ne rugăm să ne facem bune "Marii".

[41] Mt. 25, 1-13.
[42] Mt. 25, 13.
[43] Lc. 10, 40.

PARTEA A TREIA

DUHUL LUI DUMNEZEU ȘI DUHUL LUMII

«Curăția lăuntrică a omului adevărat înfrumusețează și exteriorul omului».





CAPITOLUL 1

Instruirea și cunoașterea lumească

Inteligent este omul care s-a curățit lăuntric

Atunci când omul nu își tocește mintea cu cele dumnezeiești, ci și-o tocește cu viclenia, se predă pe sine însuși diavolului. Mai bine ar fi fost pentru unul ca acesta să-și fi pierdut mintea, ca astfel să aibă ușurare în Ziua Judecății.

– Părinte, diferă simplitatea de viclenie?

– Da, precum vulpea de șacal. Șacalul, dacă vede ceva și îl vrea, merge dintr-odată și îl ia, în timp ce vulpea mai întâi va face viclenii, și abia după aceea va merge și îl va lua.

– Părinte, viclenia poate fi considerată de unii ca inteligență?

– Da, se poate, dar dacă se vor cerceta pe ei înșiși vor înțelege ce este viclenia și ce este inteligența. Au semnele lor de recunoaștere. Care sunt darurile Sfântului Duh? Dragostea, bucuria, pacea etc.[1]. Are omul

[1] Gal. 5, 22-23.

înrudire cu acestea? Dacă nu are înrudire cu acestea, atunci va avea ceva satanic, va avea cunoştinţe de ale lui aghiuţă.

Inteligent este omul curăţit, cel curăţit de patimi. Cel ce şi-a sfinţit şi mintea, unul ca acesta este într-adevăr inteligent. Dacă nu se sfinţeşte mintea, inteligenţa nu foloseşte la nimic. Iată, reporterii, politicienii, sunt inteligenţi, însă mulţi dintre ei, din pricină că nu au mintea sfinţită, printre lucruri inteligente spun neghiobii. Din prea multă inteligenţă spun mari neghiobii. Dacă omul nu îşi pune în valoare mintea, o exploatează diavolul. Iar dacă omul nu îşi pune în valoare inteligenţa spre bine, o foloseşte diavolul spre rău.

– Adică, dacă cineva nu şi-a pus în valoare inteligenţa, în felul acesta dă drepturi diavolului?

– Dacă nu şi-o pune în valoare, deja drepturile se dau de la sine. Când omul nu lucrează duhovniceşte, leapădă binele şi face el însuşi răul; nu că diavolul face aceasta. De pildă, unul este inteligent, dar nu-şi pune mintea să lucreze, ci trândăveşte. Dacă nu-şi pune mintea în valoare, la ce îi foloseşte inteligenţa?

– Un om inteligent, dar cu patimi, poate avea judecată dreaptă?

– Mai întâi, să ia aminte ca să nu dea crezare minţii lui, fiindcă de este om duhovnicesc se va înşela, iar de este lumesc va înnebuni. Să nu dea crezare gândurilor lui. Să întrebe, să se sfătuiască, să îşi sfinţească inteligenţa. Şi, în general, omul să îşi sfinţească toate câte are. Iar atunci când se va sfinţi inteligenţa, îl va ajuta pe om să dobândească şi discernământul. Omul inteligent, de nu se va sfinţi, nu va avea discernământul duhovnicesc. Iar un altul, simplu din fire, îl poate lua de sfânt pe un înşelat şi de evlavios pe un afemeiat. Iar dacă cel inteligent se va curăţi, va dobândi mult discernământ.

– Părinte, dar cum se curăţă inteligenţa?

– Pentru a se curăţa, omul nu trebuie să primească telegramele vicleanului, nici să gândească în chip viclean, ci să lucreze numai cu bunătate şi simplitate. În felul acesta vine limpezimea duhovnicească, luminarea dumnezeiască, şi atunci unul ca acesta vede inimile oamenilor şi nu trage concluzii omeneşti.

– Părinte, discernământul are legătură cu cunoaşterea?

– Discernământul vine din iluminarea dumnezeiască. Cineva poate citi pe Sfinţii Părinţi, poate cunoaşte în mod corect unele lucruri, poate face nevoinţă şi rugăciune. Însă discernământul vine odată cu iluminarea dumnezeiască, care este cu totul altceva.

– Părinte, mai demult lumea era mai bună?

– Nu, cum să fi fost mai bună? Numai că oamenii de atunci aveau simplitate şi gândul cel bun. Astăzi, oamenii toate le văd cu viclenie, pentru că le măsoară pe toate numai cu mintea. Duhul european a făcut un mare rău. El i-a secătuit pe oameni. Astăzi, oamenii ar fi fost într-o stare duhovnicească foarte bună, fiindcă cei mai mulţi sunt culţi într-o măsură mai mare sau mai mică, şi te-ai fi putut înţelege cu ei. Dar au fost învăţaţi ateismul, toate cele satanice, şi astfel s-au netrebnicit şi nu te poţi înţelege cu ei. Mai demult nu te puteai înţelege cu unul care nu avea evlavie şi nici

educație. Îmi aduc aminte cum un călugăr, odată, auzind la Liturghia darurilor mai înainte-sfințite că este pomenit Grigorie, Papa al Romei[2], a crezut că este pomenit Papa de la Roma, și s-a smintit. "La aceasta nu m-am așteptat, a spus. V-ați făcut papistași?", și a plecat din biserică. Iată, vezi ce face neștiința?! Neștiința este un lucru înfricoșător. Cel mai mare rău îl fac aceia care au evlavia unită cu vătămarea de minte. Fără să cerceteze cum stau lucrurile, creează probleme.

Cunoașterea neînsoțită de iluminarea dumnezeiască este o catastrofă

Dacă oamenii ar frâna puțin viteza minții lor și mintea le-ar fi odihnită, atunci și harul dumnezeiesc s-ar apropia mai ușor de ei. Cunoașterea fără iluminare de sus este o catastrofă. Când cineva face lucrare duhovnicească întru sine, când se nevoiește, atunci e iluminat de Dumnezeu. Are iluminare dumnezeiască, experiențe dumnezeiești, iar nu gânduri personale, de aceea și vede departe. Cineva care suferă de miopie vede bine lucrurile din apropiere, dar nu vede departe. Iar unul care nu are miopie va vedea puțin mai departe, dar nici aceasta nu înseamnă nimic. Ochii trupești sunt doi, pe când cei duhovnicești sunt mulți.

[2] Sfântul Grigorie cel Mare (Dialogul), Papă al Romei (540-604), a cărui pomenire se săvârșește pe 12 martie. Tradiția ortodoxă pune pe seama acestui mare sfânt alcătuirea rânduielii Liturghiei darurilor mai înainte-sfințite, care se săvârșește în Postul Mare.

Cei ce se depărtează de Hristos se lipsesc de iluminarea dumnezeiască, pentru că părăsind locul însorit, ca niște neghiobi, merg în cel lipsit de soare. Așadar, este firesc să fie răciți și bolnavi duhovnicește. Dacă omul nu se va curăți, dacă nu vine iluminarea dumnezeiască, oricât de corectă ar fi cunoașterea cealaltă, ea nu este decât un raționalism și nimic mai mult. Și dacă lipsește iluminarea dumnezeiască, cele pe care le vor spune și le vor scrie nu vor ajuta. Vedeți Psaltirea, care este scrisă cu iluminare dumnezeiască, ce noime adânci are?! Adună, dacă vrei, toți teologii, toți filologii, și vei vedea că nu pot face nici un psalm cu atâta adâncime. Deși David a fost fără de carte, totuși vezi limpede cum l-a povățuit Duhul lui Dumnezeu.

Astăzi și Biserica se chinuie, fiindcă lipsește dumnezeiasca iluminare și fiecare ia lucrurile așa cum vrea. Se strecoară și părerile omenești, și după aceea se nasc patimi, iar apoi diavolul treieră. Ca atare, oamenii stăpâniți de patimi n-ar trebui să ceară stăpânire peste alții.

– Adică, Părinte, oamenii trebuie să ceară cu stăruință iluminarea dumnezeiască?

– Da, fiindcă altminteri soluțiile pe care le dau sunt numai lucrare a minții, iar apoi se creează zăpăceală. Conferințe, paraconferințe... Și răul este că mai înainte nu s-au cunoscut pe ei înșiși. Și aceasta pentru că nu prețuiesc cunoștințele întregii lumi cât prețuiește o cunoaștere de sine. Când omul își recunoaște cu smerenie starea sa păcătoasă, atunci este recunoscut de oameni ca fiind un om al lui Dumnezeu. Dacă unii

s-ar fi cunoscut pe sine, atunci și-ar fi văzut halul în care sunt și ar fi tăcut din gură.

Odată, cineva mi-a spus: "Nu există nici un ortodox care să reprezinte Ortodoxia în străinătate, la conferințe etc.". Vorbea, vorbea, vorbea, fiind ferm convins de părerea sa. Atunci îi spun: "Proorocul Ilie[3], atunci când a fost întrebat Dumnezeu: «*Ce cauți, Ilie, în Horeb?*», l-a răspuns: «*Am rămas singur*». Atunci, Dumnezeu i-a spus: «*Am șapte mii de bărbați care nu și-au plecat genunchiul lui Baal*». Erau șapte mii de oameni credincioși, iar proorocul Ilie spunea: «*Am rămas singur*». Și tu spui cu atâta convingere că nu există nici un ortodox, când sunt atâția credincioși!... Ce crezi că este Atotțiitorul nostru? Este ca Atotțiitorul de pe turlă, ce are crăpături de la cutremur și ne gândim ce să facem ca să îl ținem să nu cadă și chemăm arheologii să-l proptească?". "În America nu există niciunul", îmi spune. "Dar eu cunosc atâția credincioși în America", îi spun. "Da, dar catolicii lucrează cu viclenie". "Însă catolicii s-au scârbit de papism și se întorc la Ortodoxie. Atunci când a mers Patriarhiul Dimitrie în America, înșiși catolicii au strigat: «Patriarhul este adevăratul creștin, iar Papa este un negustor». N-au spus aceasta catolicii revoltându-se? De ce zici că la voi, catolicii lucrează cu viclenie și vor să se strecoare în Ortodoxie ca s-o schimbe etc.? Dumnezeu unde este? Diavolul poate face vreo ispravă?".

Din păcate, raționalismul apusean i-a influențat și pe mulți demnitari ortodocși răsăriteni, care se află în

[3] Vezi 3 Împ. 19, 13-18.

Biserica Dreptmăritoare a lui Hristos numai trupește, în timp ce toată ființa lor se află în Apus, văzându-l că stăpânește lumește. Dacă ar fi văzut Apusul duhovnicește, în lumina Răsăritului, în lumina lui Hristos, ar fi văzut apusul cel duhovnicesc al Apusului, care pierde încet-încet lumina Soarelui Înțelegător, a lui Hristos, și se îndreaptă spre întunericul cel adânc. Se adună și fac conferințe[4] și deschid discuții nesfârșite despre lucruri ce nu mai suferă discuții, despre care nici Sfinții Părinți nu au mai discutat de atâția ani. Toate aceste inițiative sunt ale celui viclean, ca să-i amețească și să-i smintească pe credincioși și apoi să-i îmbrâncească pe unii în erezie, iar pe alții în schismă. Și în felul acesta, diavolul câștigă teren. Acești oameni chinuiesc și încurcă lumea.

Iar toate acestea de unde pornesc? Dacă cineva nu face lucrare duhovnicească, crede că este om duhovnicesc și apoi spune neghiobii. Un copil, cu curăția firească a minții lui și cu puținele cunoștințe pe care le are, îți va spune lucruri corecte. Dimpotrivă, unul cu multă cultură, cu mintea afumată de înrâurirea demonică pe care a primit-o, îți spune lucrurile cele mai hulitoare.

Cine își tocește mereu mintea cu cunoștințe și trăiește departe de Dumnezeu, în cele din urmă își face mintea sabie cu două tăișuri; cu o parte se înjunghie încet-încet pe sine însuși, iar cu cealaltă îi taie pe

[4] Prin formularea aceasta, Cuviosul nu se referă la toate conferințele, ci la acele conferințe care sunt convocate pentru subiecte care deja sunt statornicite de Biserică și care nu mai trebuiesc discutate.

oameni cu soluțiile sale care sunt exclusiv omenești și raționale. Atunci când cunoașterea omenească se va sfinți, ea va deveni dumnezeiască și va putea ajuta. Altfel, ea este o rezolvare omenească, mentală, este o logică lumească. Mintea goală este baston de fier fără magnet, care lovește metalele ca să se lipească, dar ele se strâmbă și nu se lipesc.

Aceasta e lumea de astăzi. Toate lucrurile sunt privite printr-o logică seacă. Iar această logică este o catastrofă. Nu se spune oare: "*Cunoștința îngâmfă*"[5]? Dacă omul nu are iluminarea dumnezeiască, atunci cunoașterea lui este nefolositoare, aduce catastrofe.

Știința să fie valorificată în viața duhovnicească

Tot răul începe de la minte, atunci când ea se învârte numai în jurul științei și este cu desăvârșire îndepărtată de Dumnezeu. De aceea, acești oameni nu-și găsesc pacea și echilibrul lăuntric. Iar atunci când mintea se învârte în jurul lui Dumnezeu, oamenii folosesc știința atât pentru cultivarea lor lăuntrică, cât și pentru binele lumii, pentru că într-un asemenea caz mintea este sfințită.

– Adică, Părinte, știința nu îl ajută pe om?

– Știința ajută mult, dar și tulbură mult. Am cunoscut suflete cu o mare limpezime a minții, cu toate că învățaseră puține lucruri. Cei ce și-au tulburat mintea

[5] 1 Cor. 8, 2.

cu știința, firește că vor avea mai multe unelte pentru lucru atunci când, cu harul lui Dumnezeu, se vor limpezi. În timp ce, dacă nu se vor sfinți uneltele – dacă nu se sfințește cunoașterea – vor putea fi folosite numai pentru lucrarea lumească, nu și pentru cea duhovnicească. Dacă intră la mijloc neliniștea cea bună, atunci ele se sfințesc repede. Cei care dau întâietate instruirii lor lăuntrice, instruirii sufletului, folosind și cultura exterioară pentru instruirea lor lăuntrică, repede se schimbă duhovnicește. Dacă se mai nevoiesc și duhovnicește, atunci ajută eficace multă lume, fiindcă scot lumea din stresul iadului și o conduc la veselia paradisiacă. De multe ori se poate ca acești oameni ai lui Dumnezeu să aibă mai puține diplome, dar să ajute mai mult, pentru că au mult har, nu multe hârtii. Lumea s-a umplut de păcat și este nevoie de multă rugăciune și nevoință duhovnicească. Cele scrise sunt bancnote de hârtie și valoarea lor va depinde de "garanția în aur"[6] pe care o avem. Prin urmare, este nevoie de lucru în "mina" sufletului.

Îmi aduc aminte că la Mănăstirea Esfigmenu era un bătrânel atât de simplu, încât chiar și Înălțarea Domnului o socotea a fi o sfântă. Rostea rugăciunea: "Sfântă a lui Dumnezeu, roagă-te pentru noi", cu șiragul de metanii. Acest bătrân slujea la bolniță și s-a întâmplat odată să nu aibă ce să-i dea unui frate bolnav să mănânce. Atunci coboară scările, deschide fereastra dinspre mare, își întinde mâinile și spune:

[6] Starețul se referă la nevoința duhovnicească personală prin care ne putem împărtăși de învățăturile dumnezeiești cuprinse în scrierile Sfinților Părinți.

"Sfânta mea Înălţare, dă-mi un peştişor pentru fratele". Şi îndată – o, minunile Tale, Doamne! – un peşte mare sare în mâinile lui. Ceilalţi care l-au văzut au rămas încremeniţi. Dar el îi privea şi zâmbea ca şi cum le-ar fi spus: "Ce lucru ciudat aţi văzut?". Noi avem cunoştinţe, ştim când se prăznuieşte sfântul cutare, cum a mărturisit cutare, când s-a petrecut Înălţarea, unde s-a petrecut şi cum, şi cu toate acestea nici măcar un peştişor mic nu putem dobândi într-acest chip. Acestea sunt faptele neobişnuite ale vieţii duhovniceşti, fapte pe care raţiunea intelectualilor, care sunt plini de sine şi nu de Duhul Sfânt, nu le poate cuprinde, pentru că au cunoştinţa lumească cea stearpă împreunată cu boala duhovnicească lumească.

Duhul Sfânt nu coboară cu aparate

Cuvântul spus din mintea proprie nu pricinuieşte schimbare în suflete pentru că este trup. Însă cuvântul lui Dumnezeu, care se naşte din Duhul Sfânt, are lucrare dumnezeiască şi schimbă sufletele. Duhul Sfânt nu coboară cu aparate; de aceea, teologia nu are nici o treabă cu duhul ştiinţific sec. Duhul Sfânt coboară singur în om, atunci când acesta împlineşte condiţiile duhovniceşti. Condiţia duhovnicească este ca omul să-şi curețe de rugină cablurile sale duhovniceşti, să devină conductor bun, ca să primească curentul duhovnicesc al iluminării dumnezeieşti, făcându-se în felul acesta savant duhovnicesc, teolog. Când spun "teolog" mă refer la teologii care au

"garanţie" teologică şi diploma lor are valoare, nu la aceia care au numai hârtie fără putere de cumpărare şi a căror diplomă este asemenea cu banii fără valoare din timpul ocupaţiei germane.

De multe ori, mintea se oboseşte ani întregi ca să înveţe una-două limbi străine – şi în vremea noastră aproape toţi oamenii cunosc limbi străine – dar fiindcă aceste limbi n-au nici o legătură cu limbile Sfintei Cincizecimi, trăim cea mai mare babilonie. Mare rău este atunci când teologhisim sec, iar mintea noastră o prezentăm drept Duhul Sfânt. Aceasta se numeşte "encefalologie", care naşte babilonia, în timp ce în teologie există multe limbi, multe harisme, dar toate aceste limbi conglăsuiesc, pentru că Unul este Stăpânul lor, Duhul Sfânt al Cincizecimii, iar limbile Lui sunt de foc.

– Părinte, troparul spune că Sfântul Duh "totdeauna dăruieşte"[7]...

– Da, dăruieşte, dar acolo unde încape. Dacă nu încape, cum va dărui? Mai mare valoare are un cuvânt al unui om smerit care se nevoieşte, cuvânt ce iese cu durere din adâncul inimii sale, decât o grămadă de cuvinte filologice ale omului neinteriorizat, care ies cu viteză de pe limba lui instruită, dar care nu spune nimic sufletelor, pentru că este trup, iar nu limbă de foc a Sfintei Cincizecimi.

[7] Stihiră la praznicul Cincizecimii.

Bună este cunoaşterea, bună este şi instruirea, dar dacă nu se vor sfinţi sunt lucruri de nimic, ce duc la catastrofă. Au venit odată la Colibă nişte studenţi încărcaţi cu cărţi şi mi-au spus: "Am venit, Părinte, să discutăm despre Vechiul Testament. Dumnezeu nu îngăduie cunoaşterea?". "Care cunoaştere?", îi întreb. "Aceea care se dobândeşte cu mintea?". "Da", îmi răspund ei. "Dar această cunoaştere te duce numai până la lună, nu te urcă la Dumnezeu". Sunt bune puterile creierului, care îl urcă pe om pe lună cheltuind miliarde de dolari pe carburant, dar mai bune sunt puterile duhovniceşti, care îl urcă pe om la Dumnezeu, unde este şi destinaţia lui, cu carburant puţin; cu un posmag. Odată, l-am întrebat pe un american care venise la Colibă: "Ca naţiune mare ce sunteţi, ce mare izbândă aţi făcut?". "Am mers pe lună", mi-a răspuns. "Cât de departe este?", îl întreb. "Să spunem, o jumătate de milion de kilometri", mi-a zis. "Câte milioane aţi cheltuit ca să mergeţi pe lună?". "Din 1950 până acum, am cheltuit râuri de dolari", mi-a spus. "La Dumnezeu aţi mers?, îl întreb. Cât de departe este Dumnezeu?". "Dumnezeu, îmi spune, este foarte departe". "Noi însă cu un singur posmag mergem la Dumnezeu", îi spun.

Cunoaşterea firească ne ajută să dobândim cunoaşterea duhovnicească. Însă atunci când omul rămâne la cunoaşterea firească, rămâne la cele zidite şi nu urcă la cer. Adică rămâne la Raiul pământesc, care era udat cândva de Tigru şi Eufrat, şi se bucură de natura cea frumoasă, cu animale, însă nu urcă la Raiul

cel ceresc, să se bucure cu îngerii şi sfinţii. Ca să urcăm în raiul ceresc este absolut necesară credinţa în Stăpânul Raiului, este absolut necesar să-L iubim, să ne recunoaştem păcătoşenia, să ne smerim, ca astfel să-L cunoaştem, să vorbim cu El prin rugăciune şi să-L slăvim şi atunci când ne ajută, şi atunci când ne încearcă.

– Părinte, un om care se odihneşte în metanii, post, nevoinţă etc. are nevoie să studieze şi dogmatica, teologia etc.?

– Atunci când cineva are o cultură elementară, aceasta este o unealtă ce îl ajută şi îi este suficientă. De aceea, nu caută să dobândească cunoştinţe pentru a-i ajuta pe alţii sau pentru a spune lucruri interesante, ci pentru a se ajuta pe sine. Dacă cineva se va strădui să sfinţească tot ceea ce i-a dat Dumnezeu, atunci va veni harul şi îl va lumina. Iar în aceasta află şi dogmatica şi teologia, fiindcă trăieşte tainele lui Dumnezeu. Unul poate fi simplu şi să nu vrea să înveţe mai mult, ci să se mulţumească cu cele pe care i le-a dăruit Dumnezeu.

– Când suntem în mănăstire şi încă mai dorim cunoaştere lumească, ce înseamnă aceasta?

– Înseamnă că nu avem cunoaşterea duhovnicească. *"Cunoaşteţi adevărul, şi adevărul vă va face liberi"*[8]. Când omul se va smeri şi se va lumina, atunci se sfinţeşte şi mintea lui dimpreună cu puterea raţiunii, în timp ce, înainte de a se sfinţi, lucrarea minţii este trupească. Dacă cineva, fără carte fiind, încearcă în mod

[8] In. 8, 32.

egoist să explice dogmele, să citească Apocalipsa, pe Sfinţii Părinţi etc., se întunecă şi în cele din urmă ajunge la necredinţă. Îl părăseşte harul lui Dumnezeu, pentru că a încercat să facă aceasta cu egoism. Vedeţi, smerenia ajută în toate! Ea dă puterea. Lucrul cel mai înţelept pe care îl voi gândi, soluţia cea mai înţeleaptă pe care o voi afla sunt cea mai mare neghiobie atunci când au în ele egoismul, în timp ce smerenia este adevărata înţelepciune. De aceea, nevoinţa trebuie făcută cu mărime de suflet şi cu multă smerenie. Altminteri, în loc să folosească, are urmări potrivnice. Mintea se întunecă şi după aceea un astfel de om ajunge să spună hule, fiindcă a început cu iubire de sine să facă un lucru care este mai presus de puterile sale. Dacă pe unul cu ştiinţă de carte, atunci când începe să explice dogmele, îl paşte primejdia de a se vătăma, cu cât mai mult pe unul fără carte, care vrea să pătrundă înlăuntrul duhului patristic fără să aibă o viaţă duhovnicească. Căci unul care are puţină aşezare duhovnicească nu ar face aceasta, ci ar spune: "Dacă îmi va trebui ceva, Dumnezeu mă va lumina. Să pun deocamdată în lucrare cele pe care le înţeleg. Sunt atât de multe!".

– Adică, Părinte, când cineva interpretează greşit Evanghelia, înseamnă că nu are smerenie şi evlavie?

– Da, pentru că atunci când lipseşte smerenia, erminiile ce le face sunt ale minţii, ale raţiunii şi sunt lipsite de iluminarea dumnezeiască.

– Iar când nu înţelege ceva, este mai bine să o lase pentru mai târziu?

– Da, şi să spună: "Spune ceva frumos, dar eu nu înţeleg". Şi eu am făcut aşa. Când eram mic şi citeam Evanghelia, dacă nu înţelegeam ceva, nu încercam s-o explic, ci cugetam: "Zice ceva interesant, dar eu nu înţeleg". După aceea vedeam că atunci când trebuia, ţac!, venea explicaţia. Dar şi atunci spuneam: "Să întreb şi pe altcineva cum se explică aceasta". Şi era exact aşa cum o înţelegeam eu. Pentru că este obrăznicie să încerce cineva să interpreteze Evanghelia după mintea lui, şi mai ales atunci când nu înţelege. De aceea, atunci când citiţi să nu le explicaţi cu mintea, ci să aveţi gânduri bune, până ce va veni iluminarea dumnezeiască a discernământului, şi atunci explicaţia va veni de la sine.

– Atunci când omul dobândeşte o aşezare duhovnicească mai bună, poate înţelege ceva mai profund?

– Nu înţelege mai profund, ci numai în parte, căci sensurile dumnezeieşti sunt nenumărate. Pe unele le poate înţelege acum, iar pe altele mai târziu. Unul se poate să citească întruna, să înveţe multe, dar să nu poată intra deloc în noima Evangheliei. Altul se poate să nu citească mult, dar să aibă smerenie, duh de nevoinţă, şi pentru aceasta îl luminează Dumnezeu, ajutându-l să prindă înţelesurile adânci. Cel ce vrea să citească mai mult, vrea aceasta poate din slavă deşartă sau pentru plăcere. Unul ca acesta se aseamănă celui care priveşte la o întrecere sportivă, dar nu ia aminte cum se luptă cei ce iau parte la ea, ca să se folosească şi să devină şi el luptător, ci priveşte mereu la ceas, ca să apuce să vadă şi alte întreceri după

aceea. De aceea, el nu se face luptător niciodată, ci rămâne mereu spectator.

– Părinte, adeseori se spune despre unul care este cu ştiinţă de carte: "Acesta este un om cultivat". Întotdeauna este aşa?

– Când spunem "acesta este un om cultivat", ne referim la omul cultivat duhovniceşte, la cel copt duhovniceşte. Am observat că există printre oamenii fără carte unii foarte mândri, iar alţii foarte smeriţi. Acelaşi lucru l-am observat şi la cei cultivaţi. Adică toată baza este cultivarea lăuntrică. De aceea spune şi Marele Vasile: "Cel mai important lucru este să ai funcţie înaltă şi cuget smerit". Unul care are funcţie şi are şi puţină mândrie, este îndreptăţit oarecum. Dar cel care nu are nici funcţie înaltă şi are şi mândrie, este cu desăvârşire neîndreptăţit. Toată baza este cultivarea noastră lăuntrică. Dacă cineva este cultivat, atunci este şi instruit şi are şi cugetare smerită. Iar acesta este lucrul cel mai bun. Însă pentru unul ce nu are multă ştiinţă de carte, dar are o părere foarte înaltă despre sine, aceasta este foarte grav.

"Cunoştinţa îngâmfă"

Instruirea exterioară de cele mai multe ori vatămă, pentru că dezvoltă în om o părere înaltă despre el însuşi. Apoi această părere se face zid ce împiedică harul lui Dumnezeu să se apropie de el. Dar dacă omul îşi va lepăda părerea ce o are despre el însuşi, cea falsă, atunci bunul şi bogatul nostru Părinte îl îmbogăţeşte cu luminoasele Lui tâlcuri dumnezeieşti. Când

însă ticălosul om are o părere înaltă despre el însuşi şi o păstrează în creier, atunci rămâne numai creier şi trup, necunoscând harul Duhului Sfânt. Adică multele cunoştinţe pot pricinui umflarea capului, făcându-l aerostat, pândindu-l primejdia ori să se spargă în aer (cu schizofrenia) ori să se prăbuşească (cu mândria) şi să se facă bucăţele. De aceea, cunoaşterea va trebui să fie urmată de frica de Dumnezeu şi să meargă împreună cu lucrarea practică, pentru ca să existe astfel un echilibru. Cunoaşterea seacă vatămă.

Când intră egoismul la mijloc şi vorbesc ca să fiu admirat pentru cugetările mele cele bune, atunci intră în acţiune legile duhovniceşti, ca să-mi revin. Când însă lucrul acesta se face mereu, deranjează. Dacă un fir de păr intră o dată în ochi, îl irită puţin. Dar dacă intră mereu pricinuieşte o iritaţie mare. Aşa şi aici se produce o iritaţie duhovnicească. Atunci când un om este inteligent şi face o lucrare cu uşurinţă, trebuie să se topească de recunoştinţă înaintea lui Dumnezeu şi să-I mulţumească zi şi noapte pentru că i-a dăruit inteligenţă şi a putut face acea lucrare fără să se ostenească. Iar dacă nu-I mulţumeşte, aceasta dovedeşte o mare nerecunoştinţă.

– Dar dacă, Părinte, are părerea că nu izbuteşte nimic?

– Atunci înseamnă că-l ispiteşte aghiuţă din partea potrivnică. A fost întrebată odată cămila: "Ce-ţi place mai mult, urcuşul sau coborâşul?". Şi aceea a răspuns: "Ce, drumul drept s-a pierdut?"[9].

[9] Prin pilda aceasta Stareţul recomandă ca în viaţa duhovnicească să se urmeze drumul drept (calea de mijloc).

Este mai bine pentru cei ce nu au minte. Nouă ni s-a dat minte ca să facem ceea ce este mai bine, însă noi ce facem? Ni se va cere să dăm seama pentru aceasta. Cum le iconomiseşte Dumnezeu! Cei cărora nu le merge mintea sunt bucuroşi – şi în cealaltă viaţă vor fi mai bine; iar cei ce au minte multă se chinuiesc.

– Părinte, în cealaltă viaţă bolnavii mintali vor fi într-o stare bună, nu vor fi ca şi acum?

– În cele din urmă se va face terci şi mintea cea multă şi mintea cea puţină. Căci acolo în cer va fi numai cugetare. În cer, teologii sfinţi nu vor fi într-o stare mai bună în ceea ce priveşte cunoaşterea lui Dumnezeu decât cei care au fost bolnavi mintali în această viaţă. Poate că celor de pe urmă Dumnezeu Cel drept le va da ceva mai mult, deoarece au trăit aici lipsiţi de cugetare.

Să întrebuinţăm corect mintea

– Părinte, de ce adesea spuneţi că instruirea este o posibilitate bună pentru monahism?

– Ascultă! Se poate ca unul cu ştiinţă de carte, înţelegând un text patristic pe care îl citeşte şi străduindu-se puţin, să sporească repede. Unul fără carte însă greu va spori dacă nu are evlavie. Cel fără carte trebuie să ajungă să aibă trăiri şi experienţe dumnezeieşti, ca prin ajutorul acestora să înţeleagă apoi cele citite. În timp ce acela care este cultivat, repede va spori dacă se va strădui puţin; ajunge numai să-şi pună mintea să lucreze, nu să fie prins numai de teorie

şi să fie furat de ea. Nu spun să dorească să cunoască tainele lui Dumnezeu cu mintea.

– Adică, Părinte, să-şi folosească mintea sa împotriva patimilor?

– Nu numai aceasta, ci să privească şi mai departe. Să vadă binefacerile lui Dumnezeu şi toată creaţia, pentru care să-L slavoslovească şi să-I mulţumească. Vezi, mai întâi Avraam L-a căutat pe Dumnezeu şi după aceea Dumnezeu pe Avraam.

– Cum adică?

– Tatăl lui Avraam a fost închinător la idoli; adora idolii. Avraam a văzut toată zidirea şi şi-a făcut probleme de conştiinţă pentru că adorau pe idolii cei neînsufleţiţi şi şi-a spus în sinea sa: *"Nu se poate ca aceşti idoli, aceste lemne să fie dumnezei şi să fi creat lumea aceasta. Cine a făcut cerul, stelele, soarele etc.? Trebuie să aflu pe adevăratul Dumnezeu, în El să cred şi Lui să mă închin"*. Atunci Dumnezeu i s-a descoperit, i-a spus: *"Ieşi din pământul tău şi din rudenia ta"*[10], şi l-a dus în Hebron, făcându-l pe Avraam cel mai iubit fiul al Său. Cel cu ştiinţă de carte, chiar şi evlavie să nu aibă, deoarece poate înţelege uşor, cu puţină smerenie şi puţină nevoinţă va spori. Iată, aici se petrece la fel ca la transmisiuni unde mă aflam. Atunci când m-au pus acolo, aparatele aveau câteva semne în engleză. Toţi cei care erau cu ştiinţă de carte şi ştiau şi engleza, imediat le înţelegeau. Însă nouă, celorlalţi, ne venea greu. Dar şi la teoria ce o învăţam, ceilalţi o înţelegeau repede, pentru că ştiau unele lucruri, în timp ce nouă ne venea greu şi aici.

[10] Fac. 12, 1.

Omul trebuie să cunoască binefacerile lui Dumnezeu. Să înţeleagă cele care i s-au dat. Dar oare pentru ce ne-a dat Dumnezeu mintea? Ca să cercetăm, să studiem şi să ne supraveghem pe noi înşine etc. Dumnezeu n-a dat oamenilor mintea numai ca să se ocupe mereu cum să afle mijlocul cel mai rapid de a merge dintr-o ţară în alta, ci ca să ne ocupăm cu lucrul cel mai important: cum să ajungem la destinaţia noastră, lângă Dumnezeu, în ţara cea adevărată, în Rai.

Câte binefaceri nu a făcut Dumnezeu poporului lui Israel! Câte semne! Câte fapte minunate! Însă atunci când Moise a întârziat să coboare de pe Sinai cu tablele legii, cu cele zece porunci ale lui Dumnezeu, poporul şi-a dat aurul său ca să facă un viţel de aur şi să i se închine[11]. În epoca noastră nu există nici un om cu... minte de viţel. De aceea pentru unul cu carte nu se justifică faptul să nu înţeleagă care este lucrul corect. Dumnezeu a dat mintea ca omul să-L afle pe Creatorul său. Europenii au ameţit mintea; s-au zăpăcit şi se duc în prăpastie, pentru că au scos pe Dumnezeu din viaţa lor.

Sunt unii care, deşi au toate condiţiile, minte, inteligenţă etc., ca să sporească, nu iau aminte la ce le spui. De îndată ce faci aluzie la ceva, spun "am înţeles" şi se grăbesc să le completeze. În Sfântul Munte vin copii foarte inteligenţi. Arată că prind îndată ceea ce le spui, dar de fapt prind aerul, pentru că nu iau aminte. În timp ce alţi copii cu mai puţină inteligenţă, iau aminte, aşteaptă cu cuminţenie să asculte cele ce urmează şi le rămân în minte cele pe care le aud. Unii înţeleg

[11] Ieş. 32, 1-6.

multe, adună de aici şi de acolo, se umplu de cunoştinţe şi nu fac nimic. Îşi netrebnicesc mintea pe care le-a dat-o Dumnezeu, o fac terci. Au o mândrie mare şi nu lasă harul lui Dumnezeu să-i adumbrească. În timp ce alţii, care nu au multă minte, se smeresc mult. Îţi spun: "Nu mă duce mintea" şi întreabă din nou: "Cum ai spus?", încercând apoi să pună în lucrare. În felul acesta adună har şi sporesc. De obicei omul smerit este erudit, în timp ce iubitorul de sine nu are cunoştinţe, deoarece nu se smereşte să întrebe. Marele Arsenie[12] era cel mai cultivat om din întregul Imperiu Bizantin. Împăratul Teodosie l-a avut dascăl la copiii lui, Arcadie şi Onorie. Dar când a mers în pustie şi a devenit monah, a stat lângă Avva Macarie cel necărturar şi spunea: "Nici măcar abecedarul acestuia nu-l ştiu".

– Părinte, cum ar putea cineva ca nu numai cu mintea să examineze lucrurile?

– Trebuie să folosească mintea corect. S-o folosească spre slava lui Dumnezeu, ca să afle pe Dumnezeu, nu ca să-şi facă mintea sa dumnezeu. Toţi cei care au minte trebuie să fie sporiţi duhovniceşte. Să înţeleagă dintr-o singură privire. Atunci când cineva lucrează corect cu mintea sa, îl poate ajuta pe semenul său, altfel îl poate chinui. Îmi aduc aminte de o întâmplare. Am cunoscut un copil care a rămas orfan de tată, împreună cu trei fraţiori mai mici. Deşi mama lor s-a recăsătorit, orfanii n-au simţit dragoste nici de la mama lor, nici de la tatăl lor vitreg. Sărmanul, când a

[12] "Pateric", Avva Arsenie.

crescut a început să lucreze. Odată a auzit că a murit cineva şi a lăsat trei orfani. L-a durut de orfani şi a spus femeii văduve: "Vrei să ne căsătorim şi să trăim ca fraţii, ca să ajutăm pe copii?". Aceea a primit. Acum trăiesc duhovniceşte, citesc Vieţile Sfinţilor, Filocalia, merg la mânăstiri, au duhovnic. A gândit şi a procedat corect şi pentru aceasta a primit dumnezeiescul har. Dacă n-ar fi gândit aşa, i-ar fi spus aghiuţă: "Acum să chinui pe aceşti copii, aşa cum te-ai chinuit şi tu". Acesta nu a mers să se răzbune cu răutatea, ci s-a răzbunat cu bunătatea. Unii îşi folosesc mintea la bine şi descoperă lucruri bune, iar alţii o folosesc spre distrugere, la care îi împinge şi aghiuţă.

Să ne uităm şi în cazul lui Abel şi al lui Cain[15]. Oare Dumnezeu a făcut altfel pe Abel şi altfel pe Cain? Nu, ci Abel a lucrat corect cu mintea pe care i-a dat-o Dumnezeu. S-a gândit: "Dumnezeu mi-a dăruit o turmă întreagă. Să nu-I dau nici măcar un singur miel?". Şi junghie mielul cel mai bun. Cain a luat grâu cu pleavă şi l-a adus jertfă lui Dumnezeu. Unul a adus mielul cel bun, celălalt pleavă netrebnică. Ei bine, nu vrei să dăruieşti un miel, dăruieşte cel puţin nişte grâu curat. Din păcate ia grâu cu pleavă şi îi dă foc. Ce a dăruit unul şi ce anume celălalt? Dumnezeu s-a bucurat de jertfa lui Abel. După aceea însă Cain a început să-l invidieze pe Abel şi l-a omorât. Astfel Dumnezeu a luat pe Abel în Rai, iar celălalt umbla ca o fiară sălbatică prin păduri. Fireşte, Dumnezeu a dat libertate omului, dar Abel a ştiut să o valorifice.

[15] Fac. 4, 2-15.



CAPITOLUL 2

Raţionalismul în epoca noastră

Logica în viaţa duhovnicească

Părinte, ce loc are logica în viaţa duhovnicească?

– Care logică? Cea lumească? Această logică[14] nu are nici un loc în viaţa duhovnicească. Intră prin fereastră îngerii, sfinţii, îi vezi, vorbeşti cu ei, pleacă... Dacă încerci să le explici pe acestea cu logica, nu reuşeşti nimic. În epoca noastră în care s-au înmulţit cunoştinţele, încrederea numai în raţiune a zguduit, din nefericire, credinţa din temelii şi a umplut sufletele de semne de întrebare şi de îndoieli. De aceea suntem lipsiţi de minuni, pentru că minunea se trăieşte şi nu se explică prin logică. Dimpotrivă, credinţa în Dumnezeu atrage puterea dumnezeiască şi toate concluziile omeneşti le întoarce anapoda. Face minuni, învie morţi şi lasă ştiinţa cu gura căscată. Toate lucrurile vieţii

[14] Când Bătrânul se referă la logică şi o dojeneşte, nu se referă la harisma cu care Dumnezeu l-a cinstit pe om, ci la raţionalism sau, precum spune însuşi, la "cuvântul stricat", golit de credinţa în Dumnezeu, care neagă Pronia dumnezeiască şi refuză minunea.

duhovnicești se văd anapoda la exterior. Dacă omul nu va întoarce invers cugetarea lui lumească, astfel încât să devină om duhovnicesc, este cu neputință să cunoască tainele lui Dumnezeu, care ni se par ciudate. Cel care crede că va putea cunoaște tainele lui Dumnezeu cu teoria exterioară, științifică, seamănă cu neghiobul care vrea să vadă Raiul cu telescopul.

Logica face mult rău atunci când omul vrea să cerceteze cu ea cele dumnezeiești, tainele și minunile. Catolicii – cu rațiunea lor – au ajuns să examineze chimic Sfânta Împărtășanie, ca să vadă dacă într-adevăr este Trupul și Sângele lui Hristos. Sfinții însă, cu credința ce-o aveau, adesea vedeau Carne și Sânge în linguriță. Peste puțin vor ajunge să treacă și pe Sfinți prin raze ca să le depisteze sfințenia lor. Au aruncat pe Duhul Sfânt, și-au pus logica lor și acum se ocupă cu magia albă. Unui catolic care avea intenție bună – plângea sărmanul – i-am spus: "Una din principalele diferențe pe care le avem este și aceasta: voi puneți creierul, noi credința. Voi ați dezvoltat raționalismul și, în general, elementul uman. Cu logica voastră limitați puterea dumnezeiască, pentru că aruncați la margine harul dumnezeiesc. Voi aruncați conservant în aghiazmă ca să nu se strice. Noi aruncăm aghiazmă peste cele stricate și se fac bune. Noi credem în harul care sfințește, iar aghiazma ține și două sute și cinci sute de ani și nu se strică niciodată".

– Adică, Părinte, intră în lucrare logica, cuvântul rațional, înainte de a lucra Dumnezeu?

– Nu cumva intră mândria și nu logica? În esență, această logică este cuvânt stricat, iar nu rațional. Mândria este logică stricată. Logica care are egoism are și pe diavolul cuibărit în ea. Atunci când această logică intră în lucrările noastre, dăm drepturi diavolului.

– Părinte, dar atunci când un om duhovnicesc are de înfruntat o ispită, nici atunci nu trebuie să folosească deloc logica?

– Atunci să facă tot ce poate omenește, iar ce nu poate, să lase la Dumnezeu. Sunt unii care încearcă să le prindă pe toate numai cu mintea. Ca aceia care vor să facă rugăciunea minții cu creierul. Își strâng capul ca să se concentreze, și apoi îi doare capul. Dacă eu aș încerca să rezolv în felul acesta toate subiectele ce le am de rezolvat în fiecare zi, crezi că aș putea face ceva? Dar fac omenește tot ceea ce pot, iar celelalte le las la Dumnezeu. "Dumnezeu va arăta, le spun, va lumina ceea ce trebuie să se facă". Mulți spun: "Și cum se va rezolva treaba aceasta, ce se va întâmpla cu lucrul acela sau cu celălalt?" și îi doare capul din nimic. Când cineva încearcă să-și rezolve lucrurile numai cu logica, atunci amețește. Trebuie să pună pe Dumnezeu înainte de orice acțiune a sa. Să nu facă ceva fără să se încreadă în Dumnezeu, pentru că după aceea se va chinui, își va obosi mintea și se va simți rău sufletește".

– Părinte, ați spus că nu ajungeți niciodată la încordare nervoasă. Cum se face asta?

– Da, nu ajung, pentru că lucrurile nu le înfrunt cu mintea. Pe mine, dacă mă doare capul, mă doare sau din pricina răcelii sau a tensiunii scăzute. Și am atâtea de rezolvat. În fiecare zi am pe cei ce vin cu problemele lor, cu durerea lor. Mă gândesc apoi și la cei ce au de trecut pe la mine cu diferite greutăți, la bol-

navi etc. Şi dacă cineva se face bine, nu-mi spune că s-a făcut bine, ca să mă bucur şi eu puţin, şi astfel continui să mă rog pentru el.

– Părinte, cum poate un monah să-şi pună în rânduială gândul său, ca să nu se ostenească doar cu logica?

– Să îl pună în rânduială cu raţiunea cea duhovnicească, nu cu logica lumească. Să rotească butonul la frecvenţa duhovnicească. Să gândească duhovniceşte şi aranjarea sa va fi duhovnicească. Chiar şi la un mirean care este om duhovnicesc, logica lumească nu are ce căuta. Logica lumească este bună pentru un om bun care nu crede.

– Părinte, cum înţelegeţi aranjarea duhovnicească?

– Aranjarea duhovnicească este să te bucuri de cele potrivnice celor de care se bucură mirenii. Să te bucuri, de pildă, atunci când nu te bagă nimeni în seamă. Numai cu cele potrivnice celor urmărite de mireni ne vom putea mişca în spaţii duhovniceşti. Vrei bani? Dă şi portofelul. Vrei tron? Stai pe scăunel.

– Noi, Părinte, cât la sută logică avem?

– Voi aveţi nevoie de puţină "nebunie". Şi mă rog ca aceasta să fie pentru dragostea lui Hristos, care este o nebunie dumnezeiască, pentru că altfel mai bine este pentru cei ce merg la Lembeti[15] decât pentru creştinii stăpâniţi de raţionalism, adică de logica cea plină de mândrie.

[15] Spital psihiatric din Tesalonic.

– Părinte, îmi simt inima ca piatra. Ce se va întâmpla cu împietrirea inimii?

– Tu nu ai inimă împietrită, ci... inimă raţionalistă. Adică toată inima ta ţi s-a adunat în minte şi îţi lucrează acum numai mintea. Dar mai sunt încă speranţe, inima mai poate merge la locul ei.

– Cum?

– În fiecare zi să citeşti un canon din Bogorodicină[16]. Acesta este medicamentul cel mai bun ca să lucreze inima. Ai inimă, dar o acoperă logica. Ai copiat tipicul european, mentalitatea europeană. Încerci în mod tipiconal să fii în regulă cu toate. Dacă ai fi fost funcţionar european, ai fi fost tip şi model. Punctual şi în regulă la servici. Toţi te-ar fi avut de exemplu. Dacă ţi-ai dărui corectitudinea celor duhovniceşti, ai face salturi mari duhovniceşti, ai ajunge repede în Rai. Dar vezi, duhul european raţionalist trage spre lună şi nu spre Dumnezeu. Acum te mişti ca la servici. Însă în cele duhovniceşti, lucrurile stau altfel. Este nevoie de simplitate. Să te mişti simplu şi să ai încredere în Dumnezeu.

– Părinte, cum să dobândesc această simplitate?

– Trebuie să-ţi deschid capul şi să-ţi bag în el mintea... vremii de demult. Să intri în simplitatea Patericului, ca să înveţi ştiinţă duhovnicească care înalţă şi

[16] Adunare de 62 de canoane de laudă către Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu. A fost editată de Sfântul Nicodim Aghioritul (1796), care a adunat cu multă grijă aceste canoane din manuscrisele aflate în Sfântul Munte.

odihneşte sufletul, şi atunci nu te va mai durea capul. Logica îl chinuie pe om. Spun de pildă: "Aceasta trebuie să se facă aşa", şi o fac, pentru că aşa trebuie să se facă. Dar nu o fac cu inima, ci pentru că aşa îmi dictează logica. Logica şi politeţea spun: "Trebuie să cedez locul meu". Însă nu o spune şi inima. Altceva este să tresară inima şi să cedez din dragoste locul meu. Atunci voi simţi bucurie.

În acţiunile noastre să nu existăm noi înşine. Să nu cerem odihna noastră. Aceasta împiedică venirea lui Hristos. Fiecare să caute să odihnească pe semenul său. Adevărata odihnă se naşte din odihnirea celuilalt. Atunci se odihneşte şi Dumnezeu în om, iar omul se îndumnezeieşte încetând să mai fie om raţional. Altfel lucrează numai mintea, şi atunci toate sunt trupeşti, omeneşti.

Logica lumească oboseşte mintea şi slăbeşte puterile trupeşti; limitează inima, în timp ce raţiunea duhovnicească îi dă lărgime. Mintea, atunci când se foloseşte corect, poate îmboldi inima şi o poate ajuta. Atunci când mintea intră în inimă şi lucrează împreună cu ea, orice lucrare pe care o facem încetează să fie o lucrare pur raţională. Raţiunea este un dar. Dar această raţiune trebuie să o şi sfinţim.

– Eu, Părinte, nu am inimă.

– Ai inimă, dar de îndată ce vrea să lucreze, mintea ta îi pune căluş. Să te străduieşti să dobândeşti raţiunea inimii, credinţa, dragostea.

– Dar cum voi reuşi aceasta?

– Primul pas: vei face un marş de protest prin Tesalonic, desculţă, pentru ca să spună oamenii că ai

înnebunit, ca să-ţi plece logica!!! Tu, binecuvântato, le calculezi pe toate cu o exactitate matematică. Eşti astronom? Să încetezi a mai gândi raţional, ca să poţi face lucrare duhovnicească în tine însuţi.

– Părinte, ce să studiez ca să mă ajute să mă eliberez de logica lumească?

– Mai întâi să citeşti Patericul, Istoria iubitoare de Dumnezeu, Everghetinosul, adică nu cărţi de teorie, ci de practică, astfel ca să-ţi plece logica lumească prin acest duh simplu patristic al sfinţeniei. După aceea să începi pe Avva Isaac, dar să nu-l priveşti pe Avva Isaac ca pe un filozof, ci ca pe un luminat de Dumnezeu.

Logica lumească preface simţământul duhovnicesc

Sfinţii Părinţi le-au văzut pe toate cu ochi duhovnicesc. Cărţile patristice sunt scrise cu Duhul lui Dumnezeu şi tot cu Duhul lui Dumnezeu Sfinţii Părinţi au făcut erminiile. La oamenii de astăzi arareori întâlneşti acest duh al lui Dumnezeu, care să-i ajute să înţeleagă Cărţile Sfinţilor Părinţi. Ci pe toate le văd cu ochi lumesc. Nu văd mai departe. Nu au lărgimea vederii duhovniceşti ce o dau credinţa şi dragostea. Marele Arsenie[17] lăsa nuielele în apă şi nu schimba apa, care mirosea urât. Noi de unde să înţelegem ce

[17] L-au întrebat unii bătrâni pe Avva Arsenie: 'De ce nu schimbi apa, căci miroase?'. Şi acela a răspuns: 'În loc de aromatele ce le-am mirosit în lume, trebuie să sufăr acest miros urât' – 'Pateric', Avva Arsenie, 18.

izvora din acea apă murdară! "Nu înțeleg aceasta", îți spune cutare. Nu stă să vadă dacă nu cumva există și altceva, ci o neagă pentru că n-o înțelege.

Atunci când intră la mijloc logica, unul ca acesta nu poate înțelege nici Evanghelia, nici pe Sfinții Părinți. Simțirea duhovnicească i se denaturează, iar omul – cu logica sa – consideră nefolositoare atât Evanghelia, cât și scrierile Sfinților Părinți, ajungând chiar să spună: "Atâția ani se chinuiesc oamenii fără folos, cu nevoința, cu postul, etc!". Dar aceasta este hulă. Odată a venit un monah chiliot la Coliba mea cu mașina. "Fiule, îi spun, ce-ți trebuie mașină? Nu se potrivește!". "De ce, Părinte?", îmi spune. "Nu scrie în Evanghelie *«însutit va lua și viață veșnică va moșteni»*[18]? Spune "însutit va lua", referindu-se la cele pe care trebuie să le aibă cineva. Dar pentru monah se potrivește ceea ce spune Sfântul Apostol Pavel: *"Ca unii care n-au nimic, dar toate le stăpânesc"*[19]. Adică monahul nu are nimic, dar poate face comandă la casieriile celorlalți, pentru că se încred în el pentru virtutea lui. Iar nu ca să avem noi, monahii. Vedeți ce explicații greșite poate da cineva cu logica sa? Să știți întotdeauna că dacă nu se va curăți omul, dacă nu va veni iluminarea dumnezeiască, interpretările pe care le va face vor fi mereu tulburi.

M-au întrebat odată: "De ce Maica Domnului n-a făcut o minune în Tinos, și italienii au aruncat în aer corabia Ellis în ziua pomenirii ei?". Dar Maica Domnului în felul acesta a făcut o minune mai mare. Arun-

[18] Mt. 19, 29.
[19] II Cor. 6, 19.

carea în aer a vasului Ellis a pricinuit înverșunarea grecilor. Atunci grecii au înțeles că italienii nu respectă nimic și s-au înverșunat, alungându-i după aceea cu strigăte de luptă. Altfel ar fi spus: "Și aceștia cred; sunt prietenii noștri". N-ar fi înțeles neevlavia italienilor. Și vin acum aceștia cu logica lor și întreabă: "De ce Maica Domnului n-a făcut minune?". Ce să mai spui?

Alții întreabă: "Bine, dar au măsurat focul în Babilon atunci când au băgat în el pe cei Trei Tineri, de spune că a fost de patruzeci și nouă de coți?". Dacă prima dată flacăra era de șapte metri înălțime și după aceea au pus materie arzătoare ca să se facă de șapte ori mai mare, cât face? Șapte ori șapte nu fac patruzeci și nouă? Pe unii ca aceștia îi poți băga în foc ca pe cei Trei Tineri? Vezi ce raționament, ce logică neghioabă, complet afară de realitate! Unii dintre teologii contemporani cu astfel de lucruri se ocupă. De pildă întreabă: "Diavolii care au căzut în mare trăiesc ori s-au înecat?"[20]. Important este că au plecat din om. Ce te interesează pe tine ce s-a întâmplat cu ei? Ia aminte la tine însuți să nu te îndrăcești, și să nu te mai preocupe unde se află acum acei diavoli.

– Părinte, unii încearcă să împace Evanghelia cu logica omenească. Cercetează Evanghelia cu această logică lumească și nu o scot la capăt.

– Evanghelia și logica lumească nu se împacă. În Evanghelie este dragostea. În logică este interesul. În Evanghelie se spune: *"Dacă te silește cineva să mergi cu el o milă, mergi două"*[21]. Spune-mi unde există aici

[20] Vezi Mt. 8, 32.
[21] Mt. 5, 41.

logică? Aici există mai degrabă nebunie. De aceea cei care vor să împace Evanghelia cu logica lumească se încurcă urât de tot. Există diferite grupuri care organizează acțiuni filantropice. Aflu, de pildă, că cineva a pățit un necaz mare, a sărăcit și are nevoie de bani. "Să-l ajutăm, spun ei, dar mai înainte să ne încredințăm dacă într-adevăr are nevoie". Și merg doi-trei să-l viziteze, ca să vadă dacă are nevoie cu adevărat. Și văd, să presupunem, că are un salon luxos și spun: "Ia te uită ce fotolii, ce salon are! Acesta cu astfel de mobilă nu are nevoie". Și nu-l ajută. Nu înțeleg că acela nu are ce mânca. Pentru că, atunci când cineva devine sărac, nu înseamnă că-și schimbă într-o clipă hainele sale. Și de unde știi că acest salon nu îl are de demult și n-a apucat, sărmanul, să-l vândă? Sau poate să i-l fi dăruit cineva, care a aflat de nevoia familiei lui. Judecă cu logica și se încurcă, iar Evanghelia rămâne afară de viața lor. Oamenii văd la exterior, de aceea le și explică pe toate anapoda.

Judecata după "înfățișare"[22]

– Părinte, simt judecata, logica și dreptatea omenească pe care le am ca pe niște piedici în sporirea duhovnicească.

– Desigur că sunt piedici în sporirea duhovnicească, pentru că acestea alungă harul lui Dumnezeu. După aceea omul rămâne fără ajutorul dumnezeiesc și cade spărgându-și capul. Judecata și dreptatea omenească sunt de obicei nedrepte. Pe când dreptatea lui Dumnezeu este dragoste, îndelungă răbdare, îngăduință. Microbul bolii tale duhovnicești este că examinezi lucrurile cu logica omenească. Iar medicamentul cel mai eficace este gândul cel bun. Atunci când omul gândește de-a dreapta, adică are gânduri bune, i se mărește capacitatea inimii. Dar fiindcă tu folosești mult logica, trebuie să iei aminte bine la gândurile tale, pentru că și concluziile pe care le tragi cu logica sunt omenești, iar nu duhovnicești și sfințite.

[22] In. 7, 24.

– Părinte, de ce cad atât de adesea în judecată?

– La tine este de vină Dreptul ce l-ai studiat, și de aceea judeci așa. De multe ori unele studii sau o meserie cultivă, într-un anumit fel, o logică seacă. Logica este boala intelectualilor. Ea le-a intrat până în măduva oaselor lor. Deși ai inimă, totuși logica stăpânește inima ta.

Sunt unii care au multă logică și judecată egoistă; nu admit pe nimeni. Cer absolutul de la ceilalți și nu de la ei înșiși; se odihnesc în slăbiciunile lor și îi judecă pe ceilalți. Lucruri foarte ciudate! La exterior sunt aranjați, adică și-au făcut un om exterior plin de prefăcătorie și nu au nici urmă de simplitate. Aceasta este și diferența dintre europeni și greci. Iar când spun "greci" mă refer la duhul ortodox. Pe european nu-l poți înțelege și de aceea nu știi când să te apropii de el sau nu. Totdeauna spune: "Bine ați venit" cu un zâmbet fals. Dar pe grec îl înțelegi. Are bucurie? O arată! Are vreo supărare? O arată, și atunci știi ce ai de făcut.

– Părinte, care este pricina pentru care cineva judecă oameni, lucruri și situații, și cu rapiditate încă?

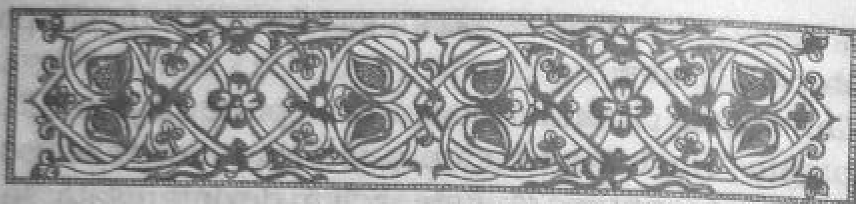
– Unul ca acesta se mişcă numai cu logica, îi lucrează numai creierul şi de aceea procedează astfel. Ar fi bine ca acetora, care au ceva minte, Dumnezeu să le-o răsucească puţin cu şurubelniţa. Cu cât se goleşte mintea, cu atâta omul se umple de har. Când spun minte, mă refer la judecata omenească, la iubirea de sine, la autoconvingere. Însă din clipa când cineva va pricepe că judecata lui nu este corectă şi va spune: "am judecată lumească; judecata mea nu are lumina dumnezeiască şi voi face greşeli, şi de aceea nu trebuie s-o folosesc", atunci Dumnezeu îl va lumina, va dobândi discernământ şi va distinge ceea ce este bun.

Diavolul îi netrebniceşte pe oamenii inteligenţi prin judecata "după înfăţişare". Atunci când omul are numai logică omenească înlăuntrul său, judecă omeneşte şi face crime. Trebuie să se îndepărteze logica omenească pentru ca judecata să devină dumnezeiască. Judecata lumească este judecată greşită. Câte nedreptăţi nu se fac! De câte ori nu păcătuieşte omul! De aceea totdeauna să aduceţi în minte gândul cel bun, ca să vă puneţi în siguranţă sufletul vostru. Omul este o taină; nu poţi şti ce face. Odată la Paşti, după Sfânta Liturghie a Învierii, am stat puţin la o Colibă să mâncăm brânză şi ouă. Alături de mine stătea un monah care se ocupa cu căratul lemnelor. Îl văd că dă deoparte ceea ce i s-a oferit. "Mănâncă", îi spun. "Bine, bine, voi mânca", îmi spune. După puţin văd că nu mâncase nimic. "Mănâncă, îi spun din nou, astăzi e Paştile". "Iartă-mă Părinte, îmi spune, eu când mă împărtăşesc nu mănânc; voi mânca la ora două după amiază". Nemâncat din ziua de dinainte, nu voia să mănânce înainte de două după amiază. Vezi ce a făcut

din evlavie? Şi ceilalţi se poate să-l fi socotit un simplu cărător de lemne.

Omul este o taină! Şi dacă te-ar pune să judeci, tu să cugeţi: "Judecata pe care o fac este dumnezeiască sau plină de patimă?". Este adică dezinteresată sau plină de interes? Să nu aveţi încredere nici în voi înşivă, nici în judecata voastră. Atunci când cineva judecă are înlăuntru mult egoism. Adeseori sunt pus în situaţia să judec un subiect şi sunt nevoit s-o fac, deşi nu vreau. Şi cu toate că judec dezinteresat şi cu nepărtinire, când mă duc să fac rugăciune, nu simt acea dulceaţă pe care o simt alte dăţi. Şi aceasta nu pentru că mă mustră conştiinţa pentru ceva, ci fiindcă am judecat ca un om. Cu cât mai mult se întâmplă aceasta atunci când judecata este greşită sau are în ea îndreptăţire sau criterii omeneşti. Judecata este un lucru mare. Judecata este a lui Dumnezeu. Este înfricoşător ca cineva să ia judecata lui Dumnezeu! Nu are importanţă dacă cel ce se află în poziţia să judece are dispoziţie bună. Important este ce urmări are judecata lui.

Este nevoie de mult discernământ. Fireşte, toţi oamenii avem puţin discernământ, dar din păcate cei mai mulţi dintre noi nu îl folosim pentru noi înşine, ci pentru semenii noştri (ca să nu se... deosebească de noi, adică să nu sporească). Astfel ne întinăm puţinul discernământ cu judecata, cu osândirea şi cu pretenţia de a-i îndrepta pe alţii, în timp ce ar trebui mai degrabă să avem pretenţie numai de la noi înşine, care nu ne hotărâm să ne luăm nevoinţa duhovnicească în serios şi să ne tăiem patimile, ca astfel să ni se elibereze sufletul şi să zboare spre cer.



CAPITOLUL 3
Tânăra generaţie

Lipseşte duhul de jertfă

Astăzi cei mai mulţi oameni nu au gustat bucuria jertfirii şi nu iubesc osteneala. Au intrat în ei trândăvia, interesul personal şi multul confort. Lipseşte mărimea de suflet, jertfirea de sine. Consideră izbândă atunci când reuşesc ceva fără osteneală, când se aranjează materialiceşte, şi nu se bucură atunci când nu pot face aceasta. În timp ce, de ar fi înfruntat lucrurile duhovniceşte, ar fi trebuit atunci să se bucure, pentru că li se dă prilej de nevoinţă.

Acum toţi, mici şi mari, caută lucrul uşor. Oamenii duhovniceşti caută să se sfinţească cu mai puţină osteneală. Mirenii cum să scoată cât mai mulţi bani fără să lucreze. Iar tinerii cum să treacă examenele fără să înveţe; cum să-şi ia diploma fără să plece de la cafenea. Şi dacă este cu putinţă, să telefoneze de la cafenea ca să afle rezultatele. Da, până acolo au ajuns. Mulţi tineri vin la Colibă şi îmi spun: "Fă rugăciune să trec examenele". Nu învaţă şi spun: "Dumnezeu mă

poate ajuta". "Învaţă, îi spun, şi fă şi rugăciune". "De ce să învăţ, îmi spune, Dumnezeu nu mă poate ajuta şi aşa?". Adică Dumnezeu să-i binecuvânteze lenea? Nu se poate aceasta. Dacă copilul învaţă, dar nu prinde, atunci îl va ajuta Dumnezeu. Există copii care nu ţin minte sau nu înţeleg, dar se străduiesc. Pe aceştia îi va ajuta Dumnezeu să devină foarte inteligenţi.

Bine că există şi excepţii. Un copil din Halchidichi a dat examene la trei facultăţi şi a reuşit la toate trei: la una primul, la alta al doilea, dar el îşi dorea mai mult să lucreze ca să-şi uşureze tatăl care muncea la o mină. Aşadar n-a mers să studieze, ci a început de îndată să lucreze. Sufletul acesta este medicament pentru mine. Pentru astfel de copii aş muri. Însă cei mai mulţi tineri au fost influenţaţi de duhul lumesc şi s-au vătămat. Au învăţat să se intereseze numai de ei înşişi; nu se gândesc deloc la semenul lor, ci numai la ei înşişi. Şi cu cât îi ajuţi mai mult, cu atât cad în mai multă lenevie.

Există astăzi nişte copii parcă fierţi în apă. Judecă una, se plictisesc de alta, deşi inima nu se oboseşte, nici nu îmbătrâneşte vreodată. Să se facă monahi, li se pare greu. Să se căsătorească, se tem. Cogeamite flăcăi vin şi iarăşi vin în Sfântul Munte... "Ah, şi călugăr să te faci e greu, spun ei. În fiecare zi să te scoli la miezul nopţii! Nu e numai o zi sau două!...". Şi se întorc în lume. "Ce să fac în societatea aceasta? Dacă mă voi însura, cu ce fel de suflet mă voi încurca? Este greu", spun iarăşi, şi vin din nou în Sfântul Munte. Stau puţin aici şi spun iarăşi "e greu"...

Tinerii de astăzi seamănă cu maşinile noi ale căror uleiuri sunt îngheţate. Trebuie să li se încălzească

uleiurile ca să poată porni maşinile, altfel nu se poate. Vin la mine la Colibă copii plictisiţi şi mă întreabă: "Ce să fac, Părinte? Cum să-mi petrec timpul? Mă cuprinde plictiseala". "Să găseşti ceva de lucru, măi copile". "Am bani, ce să fac cu serviciul?", îmi răspunde. "Dar Sfântul Apostol Pavel spune: «*Cine nu vrea să lucreze, nici să nu mănânce*»[23]. Trebuie să lucrezi ca să mănânci, deşi ai bani. Munca îl ajută pe om ca să i se dezgheţe uleiurile maşinii lui. Ea creează. Dă bucurie şi ia neliniştea şi plictiseala. Aşa, măi voinice, caută să găseşti ceva de lucru care să-ţi placă măcar cât de puţin. Încearcă şi vei vedea!".

Şi vezi, unii copii se ostenesc şi se odihnesc prin osteneală. Vin unii tineri la Colibă şi stau, dar se obosesc stând, şi atunci mânaţi de multa lor mărime de suflet mă întreabă mereu: "Ce să-ţi facem? Ce să-ţi aducem?". Nu le cer nimic niciodată. Seara, cu lanterna, îmi fac treburile: car lemne, aprind focul în cele două sobe iarna, fac ordine. Mulţi dintre vizitatori lasă multă dezordine; noroi, ciorapi uzi. Le dau ciorapii care îmi sunt trimişi şi ei îi aruncă pe ai lor. Le dau şerveţele ca să îi împacheteze, dar ei nu îi iau. De trei ori în viaţa mea am cerut să mi se facă ceva. Am spus odată unui tânăr: "Vreau două cutii de chibrituri de la Careia", deşi aveam patru brichete, dar am făcut-o ca să-l bucur. A alergat bucuros, cu sufletul la gură ca să le aducă, dar oboseala l-a odihnit, pentru că a gustat bucuria jertfei. Iar un altul stătea şi s-a obosit stând. Ei cer să simtă bucurie, dar omul trebuie să se jertfească

[23] 2 Tes. 3, 10.

pentru ca să vină bucuria. Bucuria se naşte din jertfă. Bucuria adevărată iese din mărimea de suflet. Pentru cel care îşi va cultiva astfel mărimea de suflet, este mereu sărbătoare. Chinul omului este egoismul, iubirea de sine. Şi aici se împiedică omul.

Au venit doi ofiţeri tineri în Sfântul Munte şi mi-au spus: "Vrem să ne facem monahi". "De ce vreţi să vă faceţi monahi? îi întreb. De când vă preocupă aceasta?". "Vizitând acum Sfântul Munte, ne-am gândit să rămânem, ca nu cumva să înceapă vreun război", mi-au răspuns. "Bre, nu vă e ruşine, le spun. «Nu cumva să înceapă vreun război!». Şi cum veţi pleca din armată?". "Vom găsi un motiv", mi-au spus. Ce vor afla? Sau o vor face pe nebunii, sau... ceva tot vor afla. "Dacă porniţi să deveniţi monahi cu gândul acesta, sunteţi rataţi de la început", le spun. Alţii, deşi sunt gata de mult timp să se însoare, să-şi întemeieze familie, vin şi îmi spun: "Ce să mă însor? Cine mai face familie şi copii în aceste vremuri grele?". "Bine, dar atunci când au fost prigoane, viaţa s-a oprit? Nu mai lucrau, nu se mai căsătoreau? Nu cumva ţie îţi vine greu?". "Vreau să mă fac călugăr", spune. "Nu ştii ce vrei. Ce fel de călugăr o să mai fii şi tu?". Aţi înţeles? Dacă una hotărăşte să se facă călugăriţă, deoarece gândeşte: "De ce să rămân în lume? Să-mi întemeiez familie, să am copii, ameţeli, dureri de cap? Voi merge la mânăstire, voi face acolo o ascultare, nu voi avea răspundere şi dacă îmi vor spune vreun cuvânt, voi pleca capul. De ce să-mi fac casă? Acolo voi avea chilia mea, mâncare etc.", dar una ca aceasta să ştie că de la început a eşuat. Vi se pare aceasta ciudat? Exis-

tă şi astfel de oameni. Să ştiţi că unul pricopsit va face oriunde pricopseală. Un familist destoinic, chiar şi în viaţa călugărească de ar fi fost, ar fi sporit duhovniceşte. La fel şi un monah sporit, ar fi făcut pricopseală dacă ar fi fost în viaţa de familie.

Cineva a intrat frate începător la o mănăstire şi nu voia să se facă călugăr. "De ce, fiule, stai aşa?", îl întreb. "Pentru că fesul călugăresc îmi aduce aminte de cască", îmi spune. Auzi vorbă? Nu voia să devină călugăr ca să nu poarte fesul călugăresc. Îi aducea aminte de cască. Dar când a purtat el cască? Dacă a purtat-o de câteva ori, numai în vreo aplicaţie. Ce ar fi făcut unul ca acesta în război? Îi aduce aminte de cască. Auzi? Dar ce caută acesta aici în viaţa călugărească? Atunci când începe cineva astfel, ce fel de călugăr va deveni? Poţi să-mi spui? În cele din urmă nenorocitul s-a făcut monah undeva, însă nu purta fes gros.

Odată au venit doi tineri la Colibă cu nişte plete până jos. Am luat foarfecele să-i tund, dar s-au împotrivit. Mă grăbeam şi eu şi de aceea numai i-am servit. Aveam şi un motan acolo. "Să-l iau?", mă întreabă unul. "Ia-l", îi spun. De la Colibă au mers la Iviron, o oră de mers, unul cu motanul în braţe – şi mai şi ploua. A cerut acolo să rămână cu motanul la arhondaric. "Nu se poate", i-au spus, şi a rămas afară în ploaie toată noaptea. Dacă i-ai fi spus să facă de gardă o oră, ţi-ar fi spus: "Nu, nu pot", dar să stea o noapte afară cu motanul, poate.

Un altul a mers în armată şi a fugit. A venit după aceea la Colibă şi mi-a spus: "Vreau să mă fac monah".

"Să mergi să-ţi faci serviciul militar!", îi spun. "Dar în armată nu e ca acasă", îmi spune. "Bine că mi-ai spus aceasta, voinicule; n-am ştiut-o, am s-o spun şi la alţii!". Între timp ai lui îl căutau de zor. După câteva zile a trecut din nou pe la mine foarte de dimineaţă. Era Duminica Tomei. "Vreau să-ţi vorbesc", îmi spune. "Ce vrei? îl întreb. Ai fost la biserică?". "Nu", îmi zice. "Astăzi, la Duminica Tomei, mănăstirile fac priveghere şi tu nu ai fost? Şi mai vrei să te faci şi monah? Unde ai fost?". "Am stat la hotel. Acolo a fost linişte. La mănăstiri este zgomot". "Şi acum ce vei face?". "Mă gândesc să merg la Sinai, pentru că vreau o viaţă aspră". "Ai puţină răbdare", îi spun. Merg înăuntru, iau un cozonac ce mi-l aduseseră şi i-l dau. "Ia acest cozonac moale, îi spun, ca să duci viaţă aspră şi du-te!". Aceştia sunt tinerii de astăzi. Nu ştiu ce vor. Nu pot suporta puţină strâmtorare. Cum se vor mai jertfi după aceea?

Îmi aduc aminte că în armată de câte ori apărea vreo nevoie, auzeai: "Domnule căpitan, să merg eu în locul aceluia; acela este căsătorit, are copii; să nu-i rămână copiii pe drum". Îl rugau pe căpitan să meargă ei în locul aceluia, în prima linie! Preferau să moară ei, iar nu acela şi astfel să-i rămână copiii pe drum. Cine să facă astăzi o astfel de jertfă? Lucru rar! Odată am rămas fără apă într-un loc. Căpitanul a văzut pe hartă că în cutare punct exista apă. Acolo însă erau răzvrătiţii[24]. Atunci el ne spuse: "Aici aproape este apă, dar este foarte periculos. Cine merge să umple câteva

[24] S-a întâmplat în timpul războiului civil de după cel de-al doilea război mondial.

bidoane? Dar să nu aprindă nici o lumină". Sare unul şi spune: "Voi merge eu, domnule căpitan". Altul spune: "eu"; altul "eu". Adică toţi cereau să meargă! Şi noaptea, fără lumină, frica este mare. "Nu puteţi merge toţi", le spuse căpitanul. Vreau să spun că nimeni nu s-a gândit la sine. Nimeni n-a spus: "Domnule căpitan, mă doare piciorul", sau: "mă doare capul", sau: "sunt obosit". Toţi voiam să mergem, deşi ne primejduiam viaţa.

Astăzi există un duh căldicel; deloc bărbăţie, deloc jertfă. Toate le-au prefăcut cu logica stricată de astăzi. Şi uită-te, în timp ce mai demult mergeau voluntari în armată, acum îşi iau certificate de nebuni ca să nu facă armată. Se gândesc cum să facă, să nu meargă militari. Unde era aceasta mai înainte? Aveam un locotenent în vârstă de douăzeci şi trei de ani, foarte curajos. Odată, tatăl lui, care era ofiţer în rezervă, i-a telefonat şi i-a spus că se gândeşte să-l ajute ca să plece din prima linie, în spatele frontului. Atunci locotenentul a început să strige: "Ruşine, tată, să spui tu astfel de lucruri! Trântorii stau". Avea sinceritate, cinste, multă bărbăţie, care îi uimea pe toţi; întotdeauna era primul. Mantaua îi era găurită de gloanţe, dar n-a murit. Când s-a eliberat a luat mantaua cu el, ca s-o aibă de amintire.

Dragostea fără discernământ îl netrebniceşte pe copil

Am băgat de seamă că în ziua de azi copiii, mai ales cei ce studiază, sunt vătămaţi de cei de acasă. Deşi sunt copii buni, se netrebnicesc. Nu gândesc

corect; au o nesimţire jignitoare. Îi netrebnicesc şi îi strică părinţii lor. Deoarece părinţii au trecut prin ani grei, vor ca fiii lor să nu ducă lipsă de nimic. Nu cultivă mărimea de suflet la copiii lor, ca să se bucure atunci când sunt în lipsă. Fireşte, o fac cu gând bun. Ca să fie lipsiţi copiii de ceva fără ca ei să înţeleagă, acesta este un lucru barbar. Dar ca să-i ajute să dobândească conştiinţă monahală şi ei înşişi să se bucure atunci când le lipseşte ceva, acesta e un lucru foarte bun. Astăzi, cu bunătatea lor fără discernământ îi prostesc. Îi obişnuiesc să le vină toate de-a gata, chiar şi apa, ca să înveţe şi să nu piardă timpul, şi astfel îi fac netrebnici şi pe băieţi şi pe fete. După aceea copiii le vor vrea pe toate în palmă, chiar şi atunci când nu vor mai învăţa. Iar răul începe de la mame. "Tu, copilul meu, să înveţi. Eu o să-ţi aduc şi ciorapii şi o să-ţi spăl şi picioarele. Ia dulceaţa! Ia cafeaua!". Şi copiii nu înţeleg cât de obosită este mama făcând acestea, pentru că ei nu se ostenesc. După aceea încep: farfurii de o singură folosinţă, haine de o singură folosinţă, mănâncă numai pizza, pe care nu ştiu nici măcar să o învelească în hârtie... În felul acesta ei devin nişte oameni complet netrebnici. După aceea le este greu să mai trăiască. Dacă li se desface şiretul spun: "Mamă, leagă-mi şiretul!". Şi dacă nu vine mama să îl lege, merg aşa împiedicându-se în el. Astfel de copii ce pricopseală să facă? Nu sunt buni nici pentru căsătorie, nici pentru călugărie. De aceea le spun mamelor: "Nu lăsaţi copiii să înveţe toată ziua. Citesc, citesc, până ameţesc. Să facă un sfert, o jumătate de oră pauză, ca să facă şi vreo trebuşoară în casă, să se dezmeticească puţin".

Această obişnuinţă rea a tinerilor de astăzi se transmite şi în monahism. Şi uitaţi-vă că acum în mănăstire sunt şapte secretari – toţi culţi şi tineri – şi bătrânul cu ei. Mai demult era un singur secretar şi acesta nu avea nici măcar două clase de liceu şi făcea toată treaba. Acum însă sunt şapte şi se îneacă în lucru, neputându-şi face nici cele duhovniceşti ale lor. Ba încă îi mai ajută şi cel bătrân.

Aranjamente ale puterilor întunericului

Sărmanii copii se distrug astăzi cu diferite teorii. De aceea sunt răscoliţi şi ameţiţi. Una vor să facă ei, altceva le iese. Vor să meargă într-o parte, dar curentul epocii îi duce în altă parte. Mare propagandă se face de puterile întunericului, care dirijează pe copiii a căror minte nu merge prea bine. În şcoli unii profesori spun: "Ca să aveţi iniţiativă, nu respectaţi părinţii şi nu vă supuneţi lor", şi astfel îi netrebnicesc. După aceea copiii nu mai ascultă nici de părinţi, nici de profesori. Şi sunt îndreptăţiţi, pentru că ei cred că aşa trebuie să facă. Îi susţine şi statul, le ţine isonul, apoi îi exploatează ceilalţi, pe care nu-i interesează nici de patrie, nici de familie, nici de nimic, ca să-şi realizeze planurile lor. Ei, aceasta a făcut mult rău tineretului de astăzi, un rău foarte mare, încât copiii ajung să aibă ca începător al lor pe diavolul cu coarne. Satanolatria s-a întins mult. În unele centre auzi toată noaptea cântând: "Satano, te ador. Nu vrem pe Hristos. Tu ne dai de toate". Înfricoşător! Ce vă dă şi ce vă ia, copii nenorociţi!

Copii mici, sălbatici, cu cafele şi ţigări... Unde să vezi o privire luminată ori harul lui Dumnezeu pe feţele lor! Avea dreptate un arhitect când a spus unui grup de copii pe care i-a adus în Sfântul Munte: "Ochii voştri sunt ca ochii peştelui stricat". A venit în Sfântul Munte cu vreo zece copii, de la 18 până la 25 ani. Deoarece acesta făcuse o cotitură duhovnicească bună, îi părea rău de copiii ce trăiau o viaţă stricată. A reuşit ca pe unii să-i convingă şi luându-le bilete i-a adus în Sfântul Munte. Plecasem de la Colibă şi ne-am întâlnit pe drum. "Acum plec, le-am spus, dar să stăm puţin aici", şi ne-am aşezat într-un loc. În clipa aceea veneau şi câţiva băieţi de la Atoniadă. "Staţi şi voi puţin aici", le spun. Şi s-au aşezat şi aceia. După aceea arhitectul spune grupului lui: "Aţi observat ceva?". Aceia au rămas miraţi. "Ia aruncaţi câte o privire unul altuia în faţă şi după aceea priviţi-i şi pe ceilalţi copii. Ia vedeţi ochii lor cum strălucesc, iar ochii voştri cum sunt ca ochii peştelui stricat". Într-adevăr, atunci am observat şi eu că aşa era; ochii peştilor stricaţi. Tulburi, schimbaţi... În timp ce ochii celorlalţi copii străluceau, deoarece la Atoniadă ei fac metanii, fac pravilă. Omul se oglindeşte în ochi. De aceea şi Hristos a spus: *"Luminătorul trupului este ochiul"*[25]. Câţi copii mici nu vin în Sfântul Munte sau merg în alte mănăstiri şi se fac monahi, deşi – cum să spun? – nu au bomboane în mănăstiri, au însă o bucurie care iradiază din faţa lor. În timp ce în lume au tot ce vor, dar trăiesc o viaţă de iad, sunt chinuiţi.

[25] Lc. 11, 34.

De peste tot ne-au venit diferite curente. Din părțile răsăritene hinduismul și alte religii misterioase, din nord comunismul, de la Apus o grămadă de teorii, din sud, de la africani, vrăjitorii și atâtea lucruri "canceroase". Un copil lovit de astfel de curente a venit într-o zi la Colibă. Am înțeles că rugăciunile mamei lui l-au adus. După ce am vorbit destul, îi spun: "Caută, fiule, să afli un duhovnic să te spovedească și să te insemneze cu Sfântul Mir, ca să fii ajutat acum, la început. Trebuie să fii miruit, pentru că te-ai lepădat de Hristos". Plângea sărmanul. "Părinte, fă rugăciune, îmi spune, pentru că nu pot alunga cele ce mă chinuie. Mi-au spălat creierul. Îmi dau seama că rugăciunile maicii mele m-au adus aici". Cât de mult ajută rugăciunile mamei! Când îi înfășoară aceste curente, îi netrebnicesc și după aceea îi cuprind frica, neliniștea și cad pradă drogurilor etc. Dintr-o prăpastie în alta. Dumnezeu să ajute!

– Părinte, este bine să li se spună că aceste lucruri sunt satanice?

– Cum să nu fie bine? Dar lucrul acesta trebuie făcut cu discernământ.

– Cum vor putea acești tineri să cunoască pe Hristos?

– Cum să-L cunoască pe Hristos dacă, înainte de a cunoaște Ortodoxia, merg în India la guruși, stau doi-trei ani, se amețesc cu vrăjitoriile, învață acolo că în Ortodoxie există misticism, apoi vin aici și cer să vadă lumini, să trăiască stări înalte etc. Și dacă-i întrebi: "De câtă vreme nu te-ai împărtășit?", îți răspund: "Nu-mi aduc aminte dacă mama m-a împărtășit când eram mic". "Te-ai mărturisit vreodată?". "Nu mă preocupă acest subiect". Ei, ce fel de pricopseală vor face acești copii? Nu știu nimic despre Ortodoxie.

– Părinte, dar cum vor putea fi ajutați?

– De vreme ce numesc Biserica "despotică", cum să fie ajutați unii ca aceștia? Ți-ai dat seama cât de bine ne putem înțelege! Însă tinerii care au intenție bună pot fi ajutați să se apropie de Biserică.

"Nu vă atingeți de copii!"

– Părinte, cu copiii cei mici, care cresc acum fără rânduială, ce se va întâmpla?

– Au puține circumstanțe atenuante. Părinții care n-au înțeles rostul disciplinei își lasă acum copiii lor liberi și-i fac cu desăvârșire haimanale. Le spui un cuvânt, îți spun cinci, și încă cu obrăznicie! Unii ca aceștia pot deveni și criminali. Astăzi li se dă frâu liber copiilor în toate. Libertate! "Nu vă atingeți de copii!". Iar copiii spun: "Unde în altă parte vom găsi un astfel de statut?". Urmăresc să-i facă anarhiști, să nu-i vrea pe părinți, să nu vrea dascăli, să nu vrea nimic, să nu asculte de nimeni. Iar aceasta îi ajută în scopul lor. Dacă nu-i vor face anarhiști, cum vor putea copiii să le facă pe toate bucăți? Și privește, sărmanii sunt aproape demonizați.

Dacă libertatea nu s-a pus în valoare în viața duhovnicească, se va pune în cea lumească? Ce să faci cu o astfel de libertate? Este catastrofală. De aceea și statul merge cum merge. Oamenii de astăzi pot pune în valoare libertatea ce li se dă? Libertatea este catastro-

fală atunci când oamenii nu sunt în stare s-o pună în valoare spre sporire. Progresul lumesc împreună cu această libertate păcătoasă a adus sclavia duhovnicească. Libertatea duhovnicească este supunere duhovnicească față de voia lui Dumnezeu. Și, vezi, în timp ce ascultarea este libertate, diavolul din răutate o prezintă ca pe o sclavie și copiii s-au otrăvit cu duhul răzvrătirii. Firește, sunt obosiți și de diferitele sisteme ale secolului XX care, din păcate, mereu desfigurează frumoasa natură a lui Dumnezeu și făpturile Lui, pe care le umplu de stres, depărtându-le de bucurie, de Dumnezeu.

Știți cât am tras când ne-am eliberat din armată? Dacă ar fi fost atunci copiii de astăzi, pe toate le-ar fi făcut praf. Era în 1950 când s-a terminat războiul civil. Ne-am eliberat multe contingente deodată. Unul avea patru ani și jumătate de război, altul patru, altul trei și jumătate. Și gândiți-vă, după atâta chin, ajungem în Larisa, mergem la centrele de mobilizare și le aflăm pline. Și atunci am mers la hoteluri. Dar nici acolo nu ne-au primit. Îi auzeai: "Armata! Unde să-i punem? Ne vor murdări paturile!" – deși am vrut să plătim. Era luna martie și era frig. Din fericire un ofițer ne-a ajutat. Să-i dea Dumnezeu bine. S-a dus și a aflat când pleacă trenurile și când fac manevre. S-a înțeles cu cei de acolo și ne-a băgat în trenuri. "Noaptea vor face manevre, ne spune, nu vă temeți. Dimineața, la ora cutare, vor pleca". Și toată noaptea s-au mișcat. În cele din urmă am ajuns la Tesalonic. Unii care erau de aici au mers la casele lor. Alții au mers la centrele de mobi-

lizare, dar erau pline. Mergem la hoteluri, dar nici aici nu ne primeau. La un hotel îi rog: "Dați-mi un scaun ca să stau înăuntru și o să vă plătesc dublu, ca pentru un pat!". "Nu, nu se poate!" îmi răspund. Se temeau ca nu cumva să-i vadă cineva că țin militari pe scaune și să-i denunțe. Și am stat afară, în picioare, sprijinit de perete ca să treacă noaptea. Și vedeai pe sărmanii militari pe trotuare, lângă hoteluri, sprijiniți de perete. Era armată pe toate trotuarele, ca și cum ar fi defilat. Ai înțeles? Dacă ar fi fost tinerii de astăzi, ar fi ars Larisa și toată Tesalia și Macedonia. Astăzi, fără să întâmpine vreo greutate, ce nu fac? Răpiri, catastrofe... Și acei sărmani tineri nici măcar nu aveau vreun gând rău. Desigur, simțeau o amărăciune, dar fără să aibă gândul să facă vreun rău, deși s-au chinuit mult stând afară în zăpadă. Erau epuizați și de război – ce jertfă, sărmanii, și în cele din urmă ultimul "mulțumesc" a fost să doarmă afară. Și fac o comparație: cum erau tinerii atunci, și unde se află astăzi... N-au trecut nici cincizeci de ani și cât de mult s-a schimbat lumea!

Tineretul de astăzi seamănă cu vițelul care este legat în livadă și dă cu copita. Trage mereu funia, scoate țărușul și începe să alerge, dar se agață în ceva și se încurcă rău, iar în cele din urmă îl sfâșie fiarele sălbatice. Frâna ajută atunci când copilul este mic. Îl vezi, se urcă sus pe un zid fiind în primejdie să cadă. "Nu, nu", strigi și-i dai și o palmă. După aceea nu se mai gândește că va cădea, ci se gândește să nu mai ia vreo palmă și ia aminte. Astăzi nu există pedepse nici în școli, nici în armată. De aceea, cei tineri educă pe

părinţi şi naţiunea. În armată, mai demult, cu cât erau mai severi comandanţii, cu atâta militarii arătau mai multă bărbăţie în luptă.

Tânărul are nevoie de un povăţuitor duhovnicesc, care să-l sfătuiască şi de care să asculte, ca să călătorească cu siguranţă duhovnicească, fără primejdii, fără frică şi fără să se împotmolească. Fiecare om, cu cât creşte, cu cât înaintează în vârstă, cu atât dobândeşte experienţă şi de la sine, şi de la alţii. Un tânăr nu are această experienţă. Unul în vârstă foloseşte experienţa dobândită de la sine şi de la alţii pentru a-l ajuta pe tânărul neexperimentat să nu facă gafe. Atunci când tânărul nu ascultă, face experienţe cu sine însuşi. În timp ce dacă ascultă, va avea câştig. Au venit la Colibă nişte tineri de la o organizaţie creştină şi strigau cu convingere: "Nu avem nevoie de nimeni. Vom găsi singuri drumul!". Cine ştie? Or fi fost constrânşi şi de aceea s-au răzvrătit. Când au fost să plece, m-au întrebat pe unde să coboare să ajungă în drumul ce duce spre mânăstirea Iviru. "Pe unde să mergem?", m-au întrebat. "Bine, măi băieţi, dar voi aţi spus că singuri veţi găsi drumul; nu aveţi nevoie de nimeni. N-aţi spus aşa mai înainte? Dacă veţi pierde acest drum, vă veţi chinui puţin, dar veţi afla pe cineva mai jos, care vă va spune: «Pe aici trebuie să mergeţi». Dar drumul celălalt, către cele de sus, către cer, oare cum îl veţi afla voi singuri, fără povăţuitor?". Atunci unul dintre ei a spus: "S-ar putea să aibă dreptate Bătrânul".

Astăzi au venit vreo două-trei studente şi mi-au spus: "Părinte, faceţi rugăciune să trecem la examene". Iar eu le-am spus: "Mă voi ruga să treceţi la examenele curăţiei". Acesta este lucrul cel mai important. Toate celelalte se vor aranja după aceea". Nu le-am spus bine? Da, astăzi este mare lucru să vezi pe feţele tinerilor modestia, curăţia! Lucru foarte mare!

Vin unele tinere, sărmanele, cu inimile rănite. Trăiesc în neorînduială cu diferiţi tineri şi nu înţeleg că scopul acelora nu este curat şi se consumă: "Ce să fac, Părinte?", mă întreabă. "Cârciumarul este prieten cu beţivul, dar nu-l ia de ginere pentru fata lui". "Să rupeţi legăturile. Dacă vă iubesc cu adevărat, vor preţui aceasta. Dar dacă vă vor lăsa, înseamnă că nu vă iubesc, iar voi veţi câştiga timp".

Vicleanul exploatează vârsta tânără, care are pe deasupra şi aprinderea trupească, încercând să-i distrugă pe tineri în această perioadă dificilă prin care trec. Mintea nu este coaptă încă, există o mare lipsă de experienţă, iar depuneri duhovniceşti deloc. De aceea, la această vârstă critică, tânărul trebuie să simtă mereu nevoia sfaturilor celor mai mari, ca să nu alunece pe panta dulce a povârnişului lumesc, care după aceea îi va umple sufletul de nelinişte şi-l va depărta veşnic de Dumnezeu.

Înţeleg că pentru un copil normal nu este uşor să se afle încă din tânăra sa vârstă într-o astfel de stare duhovnicească, încât să nu facă distincţia: *"nu mai*

este parte bărbătească şi femeiască[26]. De aceea Părinţii duhovniceşti recomandă să nu petreacă băieţii cu fetele, oricât de duhovniceşti ar fi, pentru că vârsta este aceea care nu ajută şi diavolul exploatează tinereţea. De aceea mai de folos este ca tânărul să fie considerat chiar şi prost de fete (sau fata de băieţi) pentru înţelepciunea şi curăţia lui duhovnicească, şi să ducă această cruce grea. Aşadar, în această Cruce se ascunde toată puterea şi înţelepciunea lui Dumnezeu, şi atunci tânărul va fi mai puternic decât Samson[27] şi mai înţelept decât Solomon[28]. Iar atunci când merge pe stradă, este mai bine să se roage şi să nu privească la dreapta sau la stânga, chiar dacă ar fi luat în nume de rău de rudenii – că le dispreţuieşte, chipurile – şi nu le vorbeşte, decât să privească cu curiozitate şi să se vatăme, fiind luat astfel în nume de rău chiar şi de oamenii lumeşti, care gândesc numai cu vicleşug. De o mie de ori este mai bine să fugă ca o fiară sălbatică de oameni după terminarea slujbei Bisericii, ca să-şi păstreze curăţia sa duhovnicească şi tot ce a dobândit de la Biserică, decât să stea şi să caşte gura la haine de blană (sau tânărul la cravate) şi astfel să se sălbăticească duhovniceşte din pricina zgârieturilor ce i le va face cel viclean în inimă.

Este adevărat că lumea, din păcate, s-a stricat, căci ori pe unde ar trece un suflet care vrea să se păstreze curat se va murdări. Cu diferenţa că Dumnezeu nu va

[26] Gal. 3, 28.
[27] Judec. 15, 14 ş.u.
[28] 3 Împ. 3, 9-12.

cere aceleaşi lucruri pe care le cerea în vremurile mai de demult de la un creştin care voia să se păstreze curat. Este nevoie de bărbăţie ca tânărul să se nevoiască spre a evita pricinile păcatului, iar de aici înainte Hristos va ajuta. Dacă se va sălăşui în sufletul lui, dragostea dumnezeiască este atât de fierbinte, încât are putere să ardă orice altă dorinţă şi imagine necurată. Când se va aprinde acest foc, atunci va simţi şi acele desfătări dumnezeieşti care nu se pot compara cu nici o altă plăcere. Când va gusta acea mană cerească, nu-l vor mai atrage roşcovele sălbatice. De aceea trebuie să ţină cu tărie cârma, să-şi facă semnul crucii şi să nu se teamă. Iar pentru mica lui nevoinţă va lua desfătarea cerească. În vremea ispitei este nevoie de bărbăţie, şi atunci Dumnezeu va ajuta în chip minunat.

Mi-a povestit bătrânul Augustin[29] că a mers ca începător la o mânăstire din Rusia, care era patria sa. Acolo aproape toţi călugării erau bătrâni şi de aceea i-au dat ascultare să ajute pe un slujitor al mânăstirii la pescuit, pentru că mânăstirea se întreţinea din pescuit. Într-o zi a venit fata slujitorului şi a spus tatălui ei să meargă repede acasă pentru o treabă urgentă, rămânând aceea să ajute. Dar ispititorul a aprins-o pe nenorocită şi, fără să se gândească, s-a repezit asupra fratelui cu intenţii păcătoase. În clipa aceea Antonie – acesta era numele lui de mirean – s-a pierdut, căci a fost luat prin surprindere. Şi-a făcut cruce şi a zis: "Hris-

[29] Vezi Părinţi aghioriţi – "Flori din Grădina Maicii Domnului".

toase al meu, mai bine să mă înec decât să păcătuiesc", și a sărit de pe mal în adâncul râului. Dar Bunul Dumnezeu, văzând marele eroism al tânărului curat, care a procedat ca un nou Martinian[30], ca să se păstreze curat, l-a ținut deasupra apei și nici măcar nu s-a udat. "Deși am sărit cu capul în jos, mi-a spus, nu mi-am dat seama cum m-am aflat în picioare pe apă fără să mi se ude nici măcar hainele". În clipa aceea a simțit și o pace lăuntrică și o dulceață nespusă, care au făcut să dispară cu totul orice gând păcătos și orice iritare trupească pe care i le pricinuise fata mai înainte prin gesturile ei necuviincioase. Când fata a văzut după aceea pe Antonie în picioare deasupra apei, a fost mișcată de această mare minune și a început să plângă, pocăindu-se pentru greșeala ei.

Hristos nu cere lucruri mari de la noi ca să ne ajute în nevoința noastră. El așteaptă lucruri mici de la noi. Un tânăr mi-a spus că a mers la Patmos să se închine și diavolul i-a întins acolo o cursă. Așa cum mergea, o turistă s-a repezit la el și l-a îmbrățișat. Acela a îmbrâncit-o și a spus: "Hristoase al meu, eu am venit să mă închin; n-am venit să fac dragoste!", și a fugit. Seara, la hotel, în vremea rugăciunii sale, l-a văzut pe Hristos în lumina necreată. Ați văzut de ce s-a învred-

[30] În viața Cuviosului Martinian – 13 februarie, se spune că atunci când se nevoia pe o stâncă în largul mării, s-a apropiat de el o fată tânără pe o plută, care a naufragiat și a rugat pe Sfântul s-o mântuiască din mare. Cuviosul a fost nevoit să o tragă afară din apă și, după ce s-a rugat, a sărit în mare. Dar din purtarea de grijă a lui Dumnezeu au venit niște delfini, l-au luat pe spatele lor și l-au scos la uscat.

nicit pentru o îmbrâncitură? Altul se nevoiește ani întregi și face mare nevoință și nu știu dacă se va învrednici de așa ceva. Iar acesta a văzut pe Hristos numai pentru că s-a împotrivit ispitei. Firește, lucrul acesta l-a întărit foarte mult duhovnicește. După aceea a văzut pe Sfânta Marcela, pe Sfântul Rafail, pe Sfântul Gheorghe de două-trei ori. Într-o zi a venit și mi-a spus: "Părinte, fă rugăciune să-l văd din nou pe Sfântul Gheorghe. Vreau puțină mângâiere. Nu am mângâiere de la lumea aceasta".

Vezi alți tineri în ce stare ajung! Odată a venit aici la Colibă un tânăr cu unchiul său, care era mai în vârstă, și mi-a spus: "Fă rugăciune pentru o fată. Și-a rupt coloana vertebrală într-un accident. Conducea tatăl ei și l-a furat somnul. Acela a murit, iar fata s-a lovit. Să-ți dau și o fotografie a ei". "Nu e nevoie", îi spun. Acesta însă insista. Așadar iau fotografia și, ce să văd! Fata era întinsă jos și o țineau doi. "Ce legătură are acesta cu ea?", îl întreb pe tânăr. "Este un prieten", îmi răspunde. "Dar o va lua de soție?". "Nu, sunt numai prieteni", îmi spune. "Nu lua în nume de rău copiii, îmi spune unchiul tânărului, așa sunt tinerii astăzi". "Voi face rugăciune, mi-am spus în sinea mea, să se îndrepte nu coloana ei vertebrală, ci mintea ei și a ta, omule nenorocit". Unde este cuviința de altă dată? Pentru fapta aceasta unchiul lui trebuia să-l ocărască. Copii duhovnicești..., să aibă duhovnic și să ajungă într-o astfel de stare. Chiar de ar fi luat-o, nu avea nici un motiv să stea întinsă așa între amândoi. Iar acela insista să-mi arate fotografia și nu se gândea că lucrul

acesta nu este cuviincios. Pe mine nu mă deranjează, dar nu este corect. Ce familie vor întemeia acești copii? Dumnezeu să lumineze tineretul ca să-și revină.

Odinioară, cu ce jertfă își păstrau fetele curăția lor! Îmi aduc aminte, în timpul războiului, niște țărani împreună cu animalele lor fuseseră blocați de zăpadă pe o înălțime în timp ce lucrau. Bărbații au făcut niște adăposturi din crengi sub brazii încărcați de zăpadă, ca să se apere de frig. Iar femeile au fost adăpostite într-un loc mai călduros de consăteni. O tânără și o bătrână ce erau dintr-un sat îndepărtat au fost nevoite să intre și ele într-unul din aceste adăposturi de brad. Dar, din păcate, sunt unii necredincioși și răi, care nu sunt mișcați sufletește nici în timp de război. Nu-i doare pentru cei de alături, care sunt răniți sau mor, ci dacă află prilej, doresc chiar să și păcătuiască, deoarece se tem ca nu cumva să fie uciși și să nu mai apuce să se desfăteze, în timp ce ar trebui să se pocăiască, cel puțin în ceasul primejdiei. Unul ca aceștia, care în timp de război, așa cum am spus, nu se gândesc să se pocăiască, ci să păcătuiască, o necăjea atât de mult pe acea fată, încât ea a fost nevoită să plece. A preferat să înghețe de frig, chiar să și moară afară în frig, decât să-și piardă cinstea. Sărmana bătrână, văzând că fata a plecat, a mers și ea pe urmele ei și a aflat-o – cale de jumătate de oră mai jos – sub o streașină mică a unei bisericuțe a Sfântului Ioan Botezătorul. Cinstitul Înaintemergător s-a milostivit de tânăra cea curată și a povățuit-o la bisericuța lui, pe care fata nu o știa. Dar ce a făcut Cinstitul Înaintemergător în continuare? S-a

arătat unui militar[31] în somn, și i-a spus să meargă la bisericuța sa cât mai repede. Așadar militarul se scoală și pornește noaptea prin zăpadă spre bisericuță, căci știa cam pe unde se află. Dar ce să vadă? O bătrână și o tânără cu picioarele în zăpadă până la genunchi, învinețite și înlemnite de frig. Militarul a deschis îndată bisericuța, au intrat înăuntru și și-au revenit oarecum. Militarul n-a avut nimic să le dăruiască în afară de un fular și câte o mănușă la fiecare, și le-a spus să-și încălzească mâinile cu ele. Apoi i-au povestit de ispita ce au înfruntat-o. "Bine, dar cum ai hotărât să pleci noaptea prin zăpadă și încă înspre un loc necunoscut?", a întrebat-o militarul. "Eu numai aceasta puteam să fac, dar am crezut că Hristos o să mă ajute", a răspuns aceea. Atunci militarul le-a spus așa dintr-o dată, nu ca să le mângâie, ci durându-l pentru ele: "Vi s-au terminat durerile voastre. Mâine veți fi la casele voastre". S-au bucurat mult de cuvintele acestea, care le-au mai încălzit oarecum. Și într-adevăr, Compania de Transporturi Montane a deschis drumul și a doua zi dimineața mașinile de transport militare au fost acolo și astfel sărmanele au mers la casele lor. Astfel de tinere îmbrăcate cu harul dumnezeiesc – și nu cele dezbrăcate de harul dumnezeiesc – trebuie admirate și lăudate. După aceea, dobitocul acela – Dumnezeu să mă ierte – a mers și a raportat comandantului că militarul cutare a spart ușa bisericuței și a băgat înlăuntru

[31] Militarul era însuși Starețul. Întâmplarea s-a petrecut în timpul războiului civil, pe când el își făcea serviciul militar.

animalele de transport, adică catâri. Dar comandantul îi spuse: "Nu cred ca acela să facă aşa ceva!". Şi în cele din urmă ticălosul a ajuns la închisoare.

Dragostea adevărată îi încredinţează lăuntric pe tineri

– Părinte, în tot cazul, cei care au vrut să distrugă societatea au atacat temeliile, rădăcinile, copiii; le-au distrus pe toate.

– Toate acestea nu vor sta în picioare. Răul se distruge singur pe sine. În Rusia au distrus totul şi cu toate acestea, după trei generaţii, vezi acum ce se întâmplă! Nu lasă Dumnezeu. Nici păcatele copiilor vremii de astăzi nu le va judeca la fel ca pe păcatele copiilor vremii noastre.

– Părinte, cum se întâmplă că unii copii care trăiesc o viaţă lumească dau totuşi răspunsuri corecte atunci când se pun subiecte de credinţă?

– Copiii aceştia au avut intenţie bună, dar nu s-au putut frâna pe ei înşişi şi au alunecat. De aceea dau răspunsul corect. Vreau să spun, de pildă, că unul vrea să meargă pe un drum; vrea, dar nu-l poate urma. Însă îl preţuieşte pe cel care-l urmează. Pe unii ca aceştia nu-i va lăsa Dumnezeu, pentru că n-au răutate. Va veni ceasul când vor avea puterea să meargă mai departe.

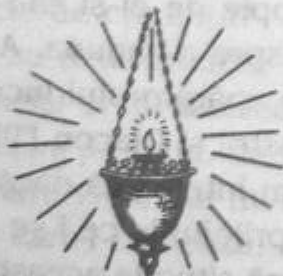
– Părinte, cum poate cineva să se apropie de tinerii care au apucat-o pe un drum greşit?

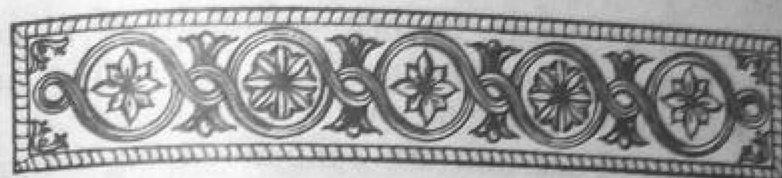
– Cu dragoste. Dacă există dragoste adevărată, nobilă, îndată tinerii sunt încredinţaţi lăuntric şi sunt

dezarmaţi. Vin la Colibă tot felul de tineri cu diferite probleme. Îi întâmpin, îi cinstesc, le vorbesc şi peste puţin devenim prieteni. Îşi deschid inimile şi primesc dragostea mea. Unii, sărmanii de ei, sunt atât de lipsiţi! Însetează de dragoste. Se vede îndată că n-au simţit dragoste nici de la mama, nici de la tatăl lor; nu se mai satură. Dacă îi compătimeşti, dacă-i iubeşti, uită şi problemele lor, chiar şi de droguri, se depărtează bolile, îşi lasă neorânduielile şi vin după aceea ca închinători evlavioşi în Sfântul Munte. Pentru că într-un anumit fel simt dragostea lui Dumnezeu. Şi văd că au o nobleţe ce îţi mişcă inima. Să nu primească nici un ajutor bănesc, deşi au nevoie, ci să se apuce de lucru ca să se descurce şi să meargă seara la şcoală! Aceşti tineri merită să fie ajutaţi. La Gara Nouă din Tesalonic există nişte case unde locuiesc mulţi copii împreună, băieţi şi fete. Într-un loc pentru trei stăteau cincisprezece. Sunt copii din familii dezmembrate; unii fură, alţii au mărime de suflet şi nu pot fura. De mulţi ani am spus multora să se apropie de ei şi să-i ajute. Am spus să facă şi o biserică, spre a-i aduna. Acum au făcut o bisericuţă în numele apărătorului lucrătorilor de la căile ferate, Sfântul Apostol şi Diacon Filip.

În orice caz, am înţeles că dacă cineva nu-şi pune în valoare de mic prilejurile ce i se oferă, de multe ori diavolul exploatează situaţia aceasta. Pentru că spune o vorbă din bătrâni: "Fierul, când este înroşit, se lipeşte". Fierarii, atunci când voiau să lipească două bucăţi de fier – nu vă uitaţi că acum au sudură cu oxigen etc. – băgau fierul în foc, aruncau apă fierbinte şi borax şi de îndată ce îl scoteau înroşit, scoţând scântei, imedi-

at se lipea. Iar dacă din întâmplare se răcea, nu se lipea. La fel vreau să spun și despre tânăr, dacă i se dădeau ocazii dar nu le băga în seamă, după aceea începea să se ocupe de alții, să judece, să osândească, îndepărtându-se astfel harul lui Dumnezeu de la el. În timp ce, atunci când are căldura dumnezeiască, dacă ia aminte sporește. De aceea părinții, pe cât pot, să ajute copiii atunci când sunt mici. Copiii sunt casete goale. Dacă se umplu cu Hristos, vor fi alături de El pentru totdeauna. Dacă nu, este foarte ușor să rătăcească atunci când vor fi mari. Dacă sunt ajutați de mici, chiar dacă mai târziu se vor depărta puțin, pe urmă iarăși vor reveni. Dacă lemnul îl ungi cu untdelemn, nu putrezește. Dacă sunt adăpați puțin cu evlavia, cu frica de Dumnezeu, după aceea copiii vor fi în siguranță.





CAPITOLUL 4

Obrăznicia și lipsa de respect

Îndrăzneala alungă evlavia

Părinte, de unde vine îndrăzneala?[32]

– De la Paris... Îndrăzneala este obrăznicie și alungă departe frica de Dumnezeu, ca fumul ce îl îndreptăm spre albine, ca să se depărteze de stup.

– Părinte, cum să scap de îndrăzneală?

– Să te simți pe tine mai prejos decât toți. Este nevoie de multă smerenie. Ca mai mică, precum ești, să ai respect și evlavie față de toate surorile. Să-ți spui gândul tău cu smerenie și să nu arăți că le știi pe toate. Atunci Dumnezeu te va îmbrăca cu harul Lui și vei avea sporire. Îndrăzneala la ascultător este cel mai mare dușman al său, pentru că alungă evlavia. De obicei, după îndrăzneală urmează răzvrătirea, după ea nesimțirea și nepăsarea pentru micile păcate, cu care omul încet-încet se obișnuiește și le vede după aceea ca fiind firești, dar nu există odihnă în adâncul sufle-

[32] Joc de cuvinte foarte subtil al Cuviosului; în elenă la îndrăzneală se spune 'i parrisia' (n. ed.).

tului, ci numai nelinişte. Unul ca acesta nici nu poate înţelege ce are, pentru că inima lui este împietrită şi nu pricepe lucrurile strâmbe pe care le face.

– Părinte, ce legătură are simplitatea cu îndrăzneala?

– Altceva este simplitatea, altceva îndrăzneala. Simplitatea are şi evlavie înlăuntrul ei şi ceva copilăresc. Îndrăzneala are obrăznicie.

De multe ori şi în sinceritate poate exista obrăznicie. În sinceritate şi în simplitate de multe ori se ascunde multă obrăznicie, atunci când omul nu ia aminte. Unul ca acesta spune "Eu sunt un caracter deschis" sau "Eu sunt simplu", şi vorbeşte cu obrăznicie, fără să înţeleagă aceasta. Dar cu toate acestea altceva este simplitatea şi altceva obrăznicia.

– Părinte, ce este sfiala duhovnicească?

– Sfiala duhovnicească este frica de Dumnezeu în înţelesul cel bun. Această frică, această strângere aduce veselie, picurând miere în inimă, miere duhovnicească! Vezi, un copilaş micuţ care este timid îl respectă pe tatăl său, se sfieşte şi din multa sfială nici nu priveşte la el. Vrea să întrebe ceva şi se roşeşte. Unul ca acesta este bun să-l pui la iconostas. Un alt copil spune: "E tatăl meu" şi se întinde înaintea lui fără respect, cu îndrăzneală. Şi când vrea ceva, cere cu pretenţia să i se dea, bate cu piciorul în podea, ameninţă.

Într-o familie bună copiii se mişcă liber. Există respect, fără ca să fie constrânşi copiii; nu există disciplină militară. Ei se bucură de tatăl şi de mama lor, iar aceia se bucură de ei. "Dragostea nu cunoaşte

ruşine"[33], spune Avva Isaac. Are îndrăzneală în sensul ei cel bun. Dragostea are în ea evlavie şi respect, adică biruieşte frica. Unul se strânge, se sfieşte, dar se şi teme, pentru că nu are adevărata sfială. Altul are sfială, dar nu se teme, deoarece o are pe cea adevărată, sfiala duhovnicească. Atunci când sfiala este duhovnicească, cel ce o are simte bucurie. Copilaşul, de pildă, îşi iubeşte tatăl şi mama cu îndrăzneală, într-un anumit fel; nu se teme că îl vor bate. Îi ia cascheta tatălui său, şi ofiţer de ar fi, o aruncă şi se bucură. Are simplitatea cea bună, nu are obrăznicie. Să deosebim simplitatea de obrăznicie. Dacă lipseşte respectul, sfiala, atunci ajungem la îndrăzneală, la obrăznicie. Şi auzi după aceea pe copilă că spune stând întinsă: "Mamă, adu-mi un pahar de apă! Să fie rece!... A, dar nu e rece. Rece ţi-am spus să-mi aduci!". Aşa încep şi ajung după aceea să spună: "Şi de ce femeia să se teamă de bărbat?"[34]. Înlăuntrul fricii însă există respectul, iar înlăuntrul respectului există dragoste. Ceea ce respect, îl şi iubesc, şi ceea ce iubesc, îl şi respect. Femeia să respecte pe bărbat. Bărbatul să-şi iubească femeia. Dar acum toate se nivelează şi se distrug familii, pentru că iau Evanghelia invers. Bărbatul spune: "Femeia trebuie să se supună". Dar dacă nu ai dragoste, nu poţi face nici o pisică să se supună. Dacă nu ai dragoste, celălalt nu este încredinţat şi nu poţi nici măcar un pahar de apă să-i ceri să-ţi aducă. Când cineva îl respectă pe celălalt, pe

[33] Sf. Isaac Sirul, Cuv. ascetice, Filoc. rom. vol. 10, cap. 58.
[34] Efes. 5, 33.

sine insuși se respectă. Pe sine nu se ia în seamă. Respectul față de aproapele are mărime de suflet, căci unul ca acesta nu se socotește pe sine. Iar cel ce se îngrijește de sine nu are mărime de suflet.

Respect față de cel mai mari

– Părinte, uneori vorbesc urât celor mai mari. Îmi dau seama că greșesc și mă mărturisesc.

– Dacă îți dai seama și te mărturisești, încet-încet te vei scârbi de tine, te vei smeri și atunci va veni harul lui Dumnezeu și va pleca acest obicei rău.

– Părinte, spun câte o glumă și împung pe surori din dragoste, dar mă tem de îndrăzneală.

– Tu ești mică; nu ți se potrivește. Într-o familie de obicei cei mari glumesc cu cei mici și nu cei mici cu cei mari. În felul acesta se bucură și cei mici, se bucură și cei mari. Nu se potrivește pentru unul mic să glumească cu bunicul sau cu bunica. Închipuiește-ți, cum ar arăta ca un copil să meargă pe neașteptate și să-l gâdile pe tatăl său după gât? Altceva este atunci când cel mare răsfață pe cel mic și cel mic se bucură, pricinuind o bună dispoziție. Astfel cel mare se face mic și se bucură amândoi.

– Părinte, atunci când îi spun cuiva mai mare părerea mea în legătură cu un lucru, despre care gândul îmi spune că nu este bine, iar acela se împotrivește, trebuie să fiu de acord cu el?

– Nu, să nu fii de acord la rău. Să spui ceea ce este corect, dar cu smerenie. 'Nu cumva este mai bine să

facem astfel? Așa îmi spune gândul'. Sau să spui: 'Am gândul acesta'. Atunci te faci magnet și atragi harul lui Dumnezeu. Sunt unii care vorbesc cu îndrăzneală din obișnuință, și nu din dorința de a-și spune părerea lor. În orice caz, oricum ar fi, este nevoie de respect față de cel mai mare. Dar într-un anumit fel, și cel mare vrea să fie respectat. Și deși are neputințe, are totuși și lucrurile lui bune, are o experiență etc. Tu, atunci când ești întrebată, spune-ți gândul cu smerenie și respect, fără să crezi în sinea ta că este așa cum spui tu, pentru că celălalt poate să știe ceva pe care tu nu-l știi sau la care nu te-ai gândit. Când cineva este mic, și, de pildă, ascultă o discuție despre un subiect și se gândește la soluția despre care crede că ar fi mai bună, în cazul în care trebuie să-și spună părerea unuia de o vârstă cu el, să zică: 'Mi-a venit acest gând'. Dacă este mai mare de vârstă, trebuie să spună: 'Mi-a trecut un gând netrebnic'. Chiar și atunci când cineva spune adevărul, este o obrăznicie dacă nu are competența să o facă.

– Atunci când spuneți mai mare, înțelegeți în ani sau în viața duhovnicească?

– Mai ales în ani. Pentru că, vezi, chiar și unul care este într-o stare duhovnicească înaintată, respectă pe unul mai în vârstă decât el.

– Părinte, oare este firesc ca cineva să respecte pe unul mai mic, dar mai sporit duhovnicește, decât pe altul mai mare și mai puțin sporit?

– Nu, această clasare nu este corectă. Oricum ar fi cel mai mare, trebuie să-l respecți pentru vârstă. Pe cel mai mare îl vei respecta pentru vârstă, iar pe cel mai

mic pentru evlavie. Atunci când există respect, cel mic respectă pe cel mare și cel mare, pe cel mic. Înlăuntrul respectului există dragoste. Sfântul Apostol Pavel spune: *"Celui cu darea, dare, celui cu cinstea, cinste"*[35].

– Dacă cei mici fac observații celor mari, lucrul acesta este rău?

– Acesta este tipicul generației noi. Însă Scriptura spune: *"Mustră pe fratele tău"*[36] și nu spune: "mustră pe tatăl tău". Tinerii de astăzi au în cuvânt duhul răzvrătirii, fără ca ei să-și dea seama. Acest comportament îl consideră firesc. Vorbesc cu obrăznicie și îți spun: "Am spus-o simplu". Au fost influențați de acest duh obraznic al lumii, care nu respectă nimic. Nu există respect în comportamentul celui mic față de cel mare și nu își dau seama ce mare rău este lucrul acesta. Atunci când cel mic spune celui mare că respectul este ceva depășit care nu se mai potrivește astăzi și care îi îngrădește, chipurile, personalitatea, ce să mai aștepți? Este nevoie de multă luare aminte. Duhul lumesc contemporan spune: "Nu ascultați de părinți, de dascăli etc.". De aceea și copiii cei mai mici devin mai răi acum. Mai mare vătămare suferă în special acei copii ai căror părinți nu înțeleg ce rău le fac prin a-i admira și a-i considera deștepți atunci când vorbesc cu obrăznicie.

La Colibă au venit doi frățiori de opt-nouă ani cu tatăl lor. Acolo era și un cunoscut de al meu, un băiat foarte bun și un bun pictor; într-un minut, tac-tac, te zugrăvea. "Dionisie, îi spun, pictează copiii așa cum

[35] Rm. 13, 7.
[36] Mt. 18, 15.

stăm împreună". "Ia să văd dacă o să reușesc, pentru că se mișcă". A scos o foaie și a început să zugrăvească. Atunci sare unul dintre copii și spune: "Ia să vedem, bă prostule, ce vei face!" – și era și lume de față. Pictorul nu s-a tulburat deloc. "Aceștia sunt copiii de astăzi, Părinte", mi-a spus și a continuat să zugrăvească. Mie mi s-a urcat sângele în cap. Tatăl lui a rămas nepăsător, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Să spună așa la un om de treizeci de ani și omul să stea și să-i picteze! Obrăznicie, lipsă de evlavie și câte altele!... Înfricoșător! Ia gândește-te dacă unul din acești copii va vrea să se facă monah, de câtă muncă este nevoie ca el să devină un călugăr corect. Când mamele nu au grijă de ei, îi distrug. Totul este mama. În Rusia, dacă s-a schimbat ceva, este pentru că mamele au ținut în ascuns credința, evlavia și i-au ajutat pe copii. Bine că există și puțin aluat din familii creștine, altfel am fi fost pierduți.

– Părinte, dacă acești copilași care cresc așa ar vrea să se schimbe mai târziu sau să se facă monahi, vor putea?

– Dacă vor crede că ceea ce au făcut nu este bine, îi va ajuta Hristos. Adică, dacă intră în om neliniștea cea bună, s-a rezolvat. Dar atunci când cred că au dreptate și spun despre egumen sau egumenă: "Ce, aici avem un dictator? Unde s-a mai auzit așa ceva în ziua de azi?", atunci cum să se îndrepte. Și sunt unii călugări care ajung să-mi spună astfel de neghiobii.

Încet-încet respectul se pierde cu desăvârșire. Vin la Colibă copii, și cei mai mulți stau picior peste picior, iar cei bătrâni nu au unde să stea. Unii, deși văd că

buturugile sunt mai încolo, se îngreuiază să meargă doi paşi să le aducă, ca să stea pe ele. Trebuie să le aduc eu. Şi deşi mă văd că le car, nu vin să le ia. Vor să bea apă, dar nu merg singuri să bea. Trebuie ca eu să le aduc şi al doilea pahar. Cu adevărat, aceasta mi-a făcut o impresie neplăcută. Cogeamite voinici, vin în grup de câte treizeci, mă văd cum aduc o cutie de rahat şi un bidon de apă, cum duc şi paharele ca să-i mulţumesc, încă şi şchiopătând, şi nu se mişcă nici unul, ci se scoală să mă ajute un ofiţer pensionar care în toată viaţa lui a fost afumat de praf de puşcă. Ei cred că aşa cum îi serveşte chelnerul atunci când merg la vreun restaurant sau hotel, tot astfel şi aici la Colibă va veni chelnerul să-i servească. De cinci-şase ori am făcut lucrul următor: m-am ostenit să aduc apă şi apoi am vărsat-o înaintea lor. "Eu să vă aduc apă, voinicilor, iar voi să staţi? le spun. Aceasta nu vă ajută".

În mijloacele de transport în comun vezi copiii mici stând pe scaune, iar bătrânii stând în picioare. Vezi tineri că stau picior peste picior şi nu cedează locul vreunui bătrân, ci se scoală cei mai mari şi le dau locul lor. "Am plătit locul", îţi spun, şi stau jos fără să ţină seamă de cineva. Mai demult ce duh exista! Femeile stăteau la drum, de-a dreapta şi de-a stânga lui, iar când trecea preotul sau un bătrân, se ridicau în picioare şi îi îndemnau şi pe copiii lor să facă aceasta.

De câte ori nu mă înfurii! Vorbesc adeseori unor oameni cu funcţii, şi vezi nişte copii cum întrerup discuţia cu obrăznicie, spun nişte neghiobii şi socotesc aceasta mare ispravă. Le fac semn să se oprească, dar nimic. Trebuie să-i faci de ruşine ca să tacă din gură,

altfel nu se poate. În nici o carte patristică nu scrie să vorbească tinerii astfel. Patericul spune: "a spus Bătrânul", nu spune: "a spus tânărul". Mai demult cei mici nu vorbeau în faţa celor mari şi se bucurau că nu vorbeau. Nici nu stăteau acolo unde stăteau cei mari. Aveau o sfială, o evlavie, se roşeau atunci când vorbeau unuia mai mare. Şi dacă vreun copil vorbea urât părinţilor lui, n-ar fi ieşit în piaţă de ruşine. Şi în Sfântul Munte, dacă nu avea cineva barbă albă, nu mergea la strană să cânte. Acum vezi şi pe fraţi cum se adună... În sfârşit, însă cel puţin să înveţe să se mişte cu respect şi evlavie.

Şi vezi elev de Atoniadă spunând Directorului, care este şi episcop: "Domnule Director, vom vorbi de la egal la egal". Până acolo ajung. Şi răul este că îţi răspunde: "De ce? Ce-am spus? Nu înţeleg!". Nu spune: "Mă iertaţi, am binecuvântare să-mi spun un gând? Poate fi şi o neghiobie", ci, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic: "Părerea ta şi părerea mea". Ai înţeles? Din păcate, duhul acesta a pătruns şi în viaţa duhovnicească şi în monahism. Auzi fraţi începători spunând: "Deşi i-am spus Stareţului în repetate rânduri, tot nu mă înţelege!". "Bine, dar cum să spui «în repetate rânduri»?". Este ca şi cum ai spune: "Nu s-a îndreptat Stareţul!". "Dar ce, nu-mi pot rosti şi eu părerea mea?", spune. Să sari în aer, auzind unele ca acestea. Şi la sfârşit îţi spune: "Te-ai mâhnit? Iartă-mă!". Auzi, îmi cere să-l iert nu pentru cele ce le-a spus, ci pentru că m-a făcut să mi se urce sângele în cap!

– Părinte, numai în noua generație există această tendință să judece pe toți și pe toate sau așa a fost întotdeauna?

– Nu, mai demult nu era așa; acesta este duhul epocii noastre. Și nu le ajunge că judecă pe mireni, pe toți politicienii și pe oamenii bisericii, ci îi judecă și pe sfinți și ajung să judece chiar și pe Dumnezeu. Și spun: "Dumnezeu în problema aceasta așa trebuia să lucreze; n-a lucrat corect. Aceasta nu trebuia s-o facă Dumnezeu". Auzi cuvinte! "Bre copile, tu vorbești?". "De ce nu? Îmi spun părerea", îți răspunde și nu înțelege câtă obrăznicie este în cuvintele lui. Duhul lumesc a distrus multe lucruri bune. Răul înaintează spre o stare urâtă, spre blasfemie. Judecă pe Dumnezeu și nici nu-i mustră gândul că aceasta ar fi hulă. Sunt unii cu statură înaltă și dacă au și puțină logică, încep: "Acesta este de-o palmă, acela merge strâmb, celălalt face așa", și nu țin cont de nimeni.

Odată a venit la Colibă unul și mi-a spus: "Dumnezeu nu trebuia să facă aceasta așa". "Tu, îi spun, poți ține o pietricică în aer? Aceste stele pe care le vezi nu sunt bile ce strălucesc, ci sunt întregi volume de materie ce se mișcă cu o viteză amețitoare și se mențin fără să se abată de la traiectorie". "Aceasta, după părerea mea, nu trebuia să se facă așa", spune din nou. Auzi vorbă! Dar noi vom judeca pe Dumnezeu? A intrat logica și a plecat încrederea în Dumnezeu. Și dacă-i spui ceva, îți răspunde: "Iartă-mă, dar mi-am spus părerea. Nu pot să-mi

spun părerea?". Ce aude Dumnezeu de la noi! Bine că nu ne ia la bani mărunți.

În Vechiul Testament se arată că Dumnezeu a spus israeliților: "*Alungați pe hananei cu desăvârșire din țară*"[37]. Fiindcă a spus-o Dumnezeu, știa El de ce. Dar ei au spus: "Aceasta nu este o faptă iubitoare de oameni. Să-i lăsăm, să nu-i nimicim". Dar după aceea au fost atrași la imoralitate, la idolatrie și își jertfeau copiii idolilor, precum spune în psalm[38]. Dumnezeu știe de ce face un anumit lucru. Dar unii spun cu obrăznicie: "De ce să facă Dumnezeu iadul?". Începe judecata și de aici încolo acel om nu mai are stare duhovnicească, nici măcar puțin har dumnezeiesc ca să înțeleagă puțin mai profund, adică să înțeleagă pentru ce pricină Dumnezeu a făcut un anumit lucru. "De ce?" înseamnă judecată, mândrie, egoism.

– Părinte, unii copii întreabă: "De ce a trebuit să Se răstignească Hristos?". "Dumnezeu nu putea să mântuiască lumea în alt mod?".

– A mântuit-o în modul acesta și oamenii nu sunt mișcați. Ce ar fi fost dacă ar fi mântuit-o în alt mod? Sunt unii care spun: "Dumnezeu n-a pățit nimic. Fiul S-a răstignit". După mine, un tată ar fi preferat să se jertfească el însuși, în loc să-și jertfească fiul. Mai dureros este pentru un tată să i se jertfească fiul, decât el însuși. De vreme ce nu înțeleg ce înseamnă dragoste, ce să le mai spui?

[37] Deut. 7, 2 ș.u.
[38] Ps. 105, 37.

Un altul mi-a spus: "Adam a avut doi copii, pe Abel și pe Cain. Dar de unde s-a aflat femeie pentru Cain?". Să citească în Vechiul Testament și va vedea că Adam *"a născut fii și fiice"*[39] după Sit. Cain[40] fugise în munți după uciderea fratelui său și nu știa că femeia pe care a luat-o era sora lui. Dumnezeu a iconomisit așa ca să existe oameni de o rasă, să nu existe răutate și ucidere. Să spună: "Suntem din aceiași părinți, din Adam și Eva", ca să se înfrâneze răutatea omenească. Cu toate acestea, vezi ce răutate există astăzi!

Ce pățesc cu unii ca aceștia ce vin la Colibă! Le spun: "Mă doare capul și nu am aspirină". După aceea mai pleacă și supărați. Nu înțeleg de ce le spun că mă doare capul, și spun: "Am făcut atâta osteneală și ne spune că îl doare capul!". Alții mă întreabă: "Să-ți aducem o aspirină!?".

Obrăznicia alungă harul dumnezeiesc

Este nevoie de multă luare aminte. Comportamentul dezordonat și neatent alungă harul dumnezeiesc. Lipsa respectului este piedica cea mai mare pentru apropierea harului lui Dumnezeu. Cu cât mai mult respect au copiii față de părinți, de dascăli, de cei mai mari, în general, cu atât primesc mai mult har dumnezeiesc. Și cu cât sunt mai neîmblânziți, cu atât sunt mai părăsiți de harul lui Dumnezeu. Libertatea lumească a alungat

[39] Fac. 5, 4.
[40] Fac. 4, 14-15.

nu numai evlavia, dar și politețea lumească. Vin acolo la Colibă unii copii și strigă tatălui lor: "Ei, tată, ai țigări? Ale mele mi s-au terminat". Unde era mai demult așa ceva? Și deși fuma vreunul, dar fuma în ascuns. Acum, ca și cum nu s-ar întâmpla nimic. Cum să nu se dezgolească după aceea cu desăvârșire de harul dumnezeiesc? Astăzi fete ocărăsc pe frații lor pentru credința în Dumnezeu cu niște cuvinte atât de murdare înaintea tatălui și mamei lor, și tatăl nu spune nimic! Mi s-a ridicat părul în vârful capului când am auzit. După ce au plecat închinătorii, vorbeam de unul singur.

Mediul lumesc și părinții lumești distrug copiii. Mediul influențează mult. Sunt puțini copiii care au sfială și mărime de suflet. Cei mai mulți copii sunt sălbatici, deoarece se comportă cu obrăznicie. Mulți părinți îmi aduc pe fiii lor și-mi spun: "Părinte, copilul meu are diavol". Dar văd că nicidecum copiii nu au diavol. Doamne ferește! Puțini sunt copiii care au diavol. Toți ceilalți au o înrâurire demonică exterioară. Adică diavolul le face comandă dinafară; nu este înlăuntrul lor, dar treaba lui și de afară și-o face. Dar de unde se pricinuiește aceasta? De la obrăznicie. Atunci când copiii vorbesc cu obrăznicie celor mai mari, alungă harul lui Dumnezeu. Iar atunci când pleacă harul lui Dumnezeu, vin drăcușorii și copiii se sălbăticesc, fac neorînduieli. În timp ce copiii care au evlavie, respect, ascultă de părinți, de dascăli, de cei mai mari, primesc mereu harul lui Dumnezeu și au binecuvântarea Lui. Îi acoperă harul lui Dumnezeu. Multa evlavie față de Dumnezeu, multul respect față de cei mai mari aduce din belșug harul dumnezeiesc în

suflete, în așa măsură încât sunt trădați de strălucirea dumnezeiască a harului. Harul lui Dumnezeu nu merge la copiii răzvrătiți, ci la cei cuminți, evlavioși și cu mărime de suflet. Iar acești copii au o privire care strălucește. Și cu cât mai mult respect au față de părinți, față de cei mai mari, cu atât primesc mai mult har. Iar cu cât sunt mai neîmblânziți, cu atât sunt mai părăsiți de harul lui Dumnezeu.

Copilul care începe să spună: "Nu, vreau aceea, vreau cealaltă" cu o pretenție nestăpânită, va deveni răzvrătit, va deveni diavol. Pentru că și Luceafărul a voit să-și pună tronul său mai sus de tronul lui Dumnezeu. Să vedeți, toți copiii cărora li se fac voile vor deveni răzvrătiți. Dacă acești copii nu se vor pocăi pentru a se izbăvi de valul rău ce îi lovește, ci vor continua să se poarte cu obrăznicie, atunci – Doamne ferește! – se va pricinui o îndoită părăsire și vor ajunge să vorbească urât chiar și despre Dumnezeu, și atunci vor fi stăpâniți de duhurile cele rele.

"Cinstește pe tatăl tău și mama ta"[41]

Unde au ajuns astăzi copiii! Nu rabdă nici măcar un singur cuvânt. Cum ar putea răbda bătaie? Nu au respect; au mult egoism și mulți nervi. Fac abuz de libertate. Copilul spune părinților lui: "O să vă duc la Poliție!". Recent, un copil de cincisprezece ani, care a făcut o foarte mare neorînduială și tatăl lui i-a dat o palmă, s-a dus și l-a reclamat, iar tatăl lui a fost con-

[41] Ieș. 20, 12.

damnat. Tatăl a spus în timpul procesului: "Mă nedreptățiți, pentru că dacă nu i-aș fi dat atunci acea palmă, copilul meu ar fi fost băgat la închisoare. Și nu v-ar fi durut pe dumneavoastră, ci pe mine". Ia atunci pe copil, îi dă două palme și spune: "Pentru aceste palme să mă judecați, nu pentru aceea. Băgați-mă acum în închisoare, pentru că l-am lovit fără motiv".

Vreau să spun că acolo au ajuns copiii. Această mentalitate există astăzi. Mai demult părinții ne certau, ne dădeau și câte o palmă, dar nu ne trecea prin cap vreun gând rău. Luam și bătaie ca mângâiere, fără să ne împotrivim, fără să cercetăm dacă suntem vinovați mult sau puțin. Credeam că bătaia era pentru binele nostru. Știam că părinții ne iubeau și atunci când ne răsfățau, când ne sărutau, și când ne dădeau câte o palmă. Pentru că și palma și mângâierea și sărutarea părinților, toate sunt din dragoste. Când părinții își bat copiii, inima lor suferă. Când copiii încasează câte o palmă, îi doare obrazul. Prin urmare, mai mare este durerea inimii decât durerea obrazului. Mama, orice ar face copiilor ei, fie că îi ceartă, fie că îi bate, fie că îi răsfață, pe toate din dragoste le face și toate din aceeași inimă de mamă ies. Dar când copiii nu înțeleg aceasta, se împotrivesc cu obrăznicie, se încăpățânează, și atunci alungă harul dumnezeiesc dinlăuntrul lor și este firesc să primească după aceea înrâurirea demonică.

– Părinte, nu există și părinți neisprăviți?

– Da, dar pe copiii care au astfel de părinți îi ajută Dumnezeu. Dumnezeu nu este nedrept. Perii sălbatici sunt plini de pere sălbatice. Pe cărarea spre Coliba

mea este un corcoduş sălbatic. Are atâtea corcoduşe, de nu i se văd frunzele. Se rup crengile de atâta rod. Însă corcoduşii cei buni, oricât i-ai stropi, nu dau rod deloc.

Prăpastia generaţiilor

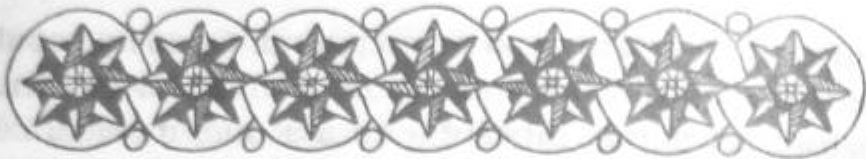
Lumea a devenit ca o casă de nebuni. Copiii cei mici adorm la miezul nopţii, deşi ar trebui să adoarmă odată cu apusul soarelui. Sunt închişi în blocuri, în betoane şi intră în programul celor mari. Ce să facă copiii, ce să facă şi părinţii? Vin copiii şi-mi spun: "Nu ne înţeleg părinţii". Vin şi părinţii şi îmi spun: "Copiii noştri nu ne înţeleg". S-a creat o prăpastie între părinţi şi copii. Ca să se şteargă trebuie ca părinţii să se coboare în starea copiilor, iar copiii să treacă în cea a părinţilor. Şi dacă acum copiii nu-i chinuiesc pe părinţii lor, nici copiii lor, mai târziu, nu-i vor chinui pe ei. Dacă acum copiii nu ascultă şi îşi chinuiesc părinţii, şi copiii lor îi vor chinui mai târziu, pentru că vor funcţiona legile duhovniceşti.

– Părinte, unii copii spun că s-au vătămat din pricina dragostei părinţilor lor.

– Nu au dreptate. Când copilul este cu mărime de suflet, nu se vatămă de dragostea părinţilor lui. Dacă însă exploatează dragostea lor, se va distruge. Dacă un copil se vatămă de dragostea părinţilor, înseamnă că acel copil are o vătămare. Deşi ar trebui să-i fie recunoscător lui Dumnezeu pentru astfel de părinţi, pentru dragostea lor, el se mâhneşte că se poartă cu bunătate

cu el, în timp ce alţi copii nu au părinţi. Ce să mai spui! Când un copil nu recunoaşte pe părinţii lui ca binefăcătorii săi şi nu-i iubeşte – cu atât mai mult cu cât părinţii au frică de Dumnezeu – cum este cu putinţă să respecte şi să iubească pe Dumnezeu, marele lui binefăcător şi Părinte al tuturor oamenilor, lucru care este foarte greu să-l înţeleagă în vârsta copilărească?





CAPITOLUL 5

Neorînduială lăuntrică și înfățișare exterioară

Sărmanii mireni se îmbracă așa cum este lăuntrul lor

Părinte, dați-mi o binecuvântare.

– Te binecuvântez să te faci carnaval duhovnicesc ca Sfânta Isidora[42] cea nebună; să dobândești prefăcătoria cea bună. Vezi, sărmanii mireni sărbătoresc în fiecare zi prefăcătoria lor lumească și se îmbracă așa cum este lăuntrul lor. Demult, oamenii se îmbrăcau pentru carnaval o dată pe an, numai la Lăsatul de sec[43]. Acum cei mai mulți sunt mereu în carnaval. Adică mai demult carnavalul ținea o săptămână, numai la Lăsatul de sec de carne pentru Postul Mare. Acum vezi în fiecare zi... Fiecare se îmbracă așa cum îi spune gândul. Au devenit cu desăvârșire ciudați. Au înnebunit! Puțini sunt oameni adunați, modești, fie bărbați, femei sau copii. Mai ales femeile sunt intr-un hal de nespus. Astăzi când am coborât în oraș am văzut una cu o cordelă atât de lată, ca un pansament, cu niște cizme până sus și o fustă scurtă. Mi-am spus: "Așa este moda!". Altele merg cu niște tocuri foarte subțiri. Puțin să calce strâmb și la medicul ortoped se opresc... De păr nu mă întreba! Alta – Dumnezeu să mă ierte – numai a om nu semăna! O față sălbatică, cu țigara în gură, fu, fu, și cu ochii roșii!... Acum spun că au ca regulă să nu fumeze în casă atunci când au copii mici. Dar copiii deja se nasc... heringi afumați. Și din pricina cafelelor unii o pățesc, fac niște grimase... A plecat harul lui Dumnezeu. Părăsire desăvârșită!

Îmi aduc aminte, când eram în Sinai, ce era și acolo... nu mă întreba! Cât mă durea când vedeam turistele ce veneau la Mânăstire. În ce hal erau! Ca și cum aș vedea icoane bizantine frumoase, aruncate la gunoaie; numai că acestea s-au aruncat singure. Odată am văzut una care purta ceva ca un felon și am spus: "Slavă lui Dumnezeu, iată și una care poartă ceva mai cuviincios; în sfârșit, felon-nefelon, cel puțin nu este ca celelalte". După aceea când s-a întors cu fața, ce să văd? Era deschisă cu totul!

Unde a ajuns lumea!... Mi-au trimis o fotografie a unei mirese, ca să fac rugăciune să-i meargă bine în căsătoria ei. Rochia ei de mireasă era intr-un hal... O

[42] Sfânta Isidora a trăit în mânăstirea Tabenisioților, zidită de Cuviosul Pahomie la începutul secolului IV. Ea a simulat nebunia "pentru Hristos", s-a smerit și s-a defăimat pe sine. Purta o cârpă pe cap, în timp ce celelalte monahii purtau camilafce. N-a purtat niciodată încălțăminte. Deși de multe ori a fost rănită și bătută, niciodată n-a cârtit, nici nu a ocărât pe cineva. Sfințenia vieții sale s-a descoperit în vedenie marelui pustnic Pitirun, care a vizitat mânăstirea și a arătat înaintea întregii obști că Isidora, pe care o considerau nebună, era Amma, adică maică duhovnicească.

[43] Obicei păgân potrivit căruia mai toți se îmbrăcau de carnaval, schimbându-și înfățișarea.

astfel de îmbrăcăminte este o neevlavie faţă de o Taină săvârşită în locul sfinţit al Bisericii. Oameni duhovniceşti, şi nu se gândesc! Ce să facă ceilalţi? De aceea spun, nici mânăstirile nu mai ţin, nu există frână nicăieri; astăzi oamenii sunt fără frână.

Mai demult, când existau şi nebuni pentru Hristos, erau mai puţini nebuni în lume. Nu cumva ar trebui să rugăm pe nebunii pentru Hristos să-i facă bine pe cei ce sunt într-adevăr nebuni şi să apară alţi nebuni pentru Hristos? În orice caz, astăzi auzi şi vezi lucrurile cele mai ciudate. Unul mi-a spus – mi-am făcut cruce când am auzit – că astăzi este la modă ca trântorii să-şi roadă hainele în anumite locuri, să le taie şi apoi să le coase petice cu acul de cusut saci. Bine, un muncitor e firesc să fie aşa, dar un trântor!... După ce mi-a spus aceasta, a completat: "Părinte, să-ţi spun ceva încă şi mai ciudat. Femeia mea a văzut odată în piaţa Omoniei pe copilul unei familii prietene că avea pantalonii tăiaţi în partea dinapoi. "Copilaşul meu, îi spune, pune-ţi mânuţa în partea dinapoi...!". "Lasă-mă în pace, spune acela, aşa este moda". Sărmanii copii!

– Părinte, este bine că unii pun pe bluze stampe cu Sfinţi?

– Dacă este pe bluze sau pe tricouri, este bine. În loc să pună pe diavolul, mai bine pe sfinţi. Dar dacă este pe pantaloni, nu se potriveşte; este lipsă de evlavie. Sunt unii evlavioşi care poartă diferite lucruri de felul acesta. Când a mers patriarhul Dimitrios în America, au făcut nişte bluze cu patriarhul şi Sfânta Sofia pe ele.

– Au făcut aceasta din evlavie?

– Ei, n-au făcut-o evreii, ci creştinii. Există şi unii care fac lucruri bune, precum există medici buni, există şi şarlatani.

– Părinte, toată această neorînduială vine şi din influenţa străinilor?

– Ei, dar de unde să vină? De aceea spuneau în vremea noastră: "Oamenii din Smirna sunt...". Era un loc lângă mare şi mergeau mulţi străini. Sfântul Arsenie era foarte aspru în această privinţă. În Farasa era o tânără căsătorită şi purta o broboadă colorată din Smirna. Sfântul i-a făcut observaţii în repetate rânduri, a sfătuit-o s-o arunce şi să se îmbrace modest, ca toate femeile din Farasa. Dar aceea nu asculta. Într-o zi, văzând-o Sfântul Arsenie că poartă iarăşi acea broboadă tărcată, i-a spus cu asprime: "Boli europene nu vreau în Farasa. Dacă nu te vei îndrepta, să ştii că toţi copiii ce îi vei naşte vor pleca îngeraşi după ce îi vei boteza, iar tu nu te vei bucura de nici unul". Şi deoarece nici atunci nu s-a îndreptat, i-au murit doi îngeraşi. Numai atunci şi-a venit în fire, a aruncat broboada cea tărcată şi a mers la Sfântul Arsenie şi şi-a cerut iertare.

– Părinte, hainele de culoare închisă ajută în viaţa duhovnicească, pentru unul care vrea să se facă monah?

– Da, hainele de culoare închisă ajută foarte mult. În felul acesta cel ce le poartă se desprinde de lume, în timp ce cu cele colorate rămâne încurcat în lume. Iar cel ce spune: "Voi merge în mânăstire şi acolo voi purta haine negre. Voi merge la mânăstire şi acolo voi face canonul", lucruri negre va face şi acolo, când va merge. Atunci când este în lume şi face cu bucurie

ceea ce fac monahii și dorește aceasta cu tot sufletul, unul ca acesta și în lume se bucură duhovnicește, iar după aceea, în călugărie, va urca și câte două și câte trei trepte deodată.

– Părinte, uneori copiii care cred și se îmbracă cuviincios au mare război de la cei mari.

– Dacă ei cred și fac aceasta cu toată inima, îi pun și pe cei mari la locul lor. Am cunoscut o fată ce purta haine negre și mâneci până jos. Era foarte evlavioasă. Odată o bătrână modernă îi spune: "Nu ți-e rușine, tu, fată tânără, să porți haine negre și mâneci lungi?". "Fiindcă nu vedem exemple de la dumneavoastră, i-a răspuns aceea, cel puțin noi să purtăm haine negre", și astfel a pus-o la punct.

Dar vezi câte una care, de îndată ce rămâne văduvă, se și îmbracă cu haine tărcate. Dar ce să mai spui? Sora mea a rămas văduvă la 23 de ani și nu și-a mai scos hainele cele negre până ce a murit. Pentru mine sunt mai fericite văduvele care poartă negru în această viață, chiar și fără voie, și trăiesc o viață duhovnicească albă slavoslovind pe Dumnezeu fără să murmure, decât nefericitele ce poartă haine tărcate și trăiesc o viață tărcată.

Astăzi nu distingi bărbatul de femeie

Odată, ca să-l încurce pe înțeleptul Solomon, i-au adus înainte un grup de băieți și un alt grup de fete, la fel îmbrăcați întru toate, ca să-i deosebească. Acela i-a trimis la o cișmea și i-a pus să se spele. După felul cum

se spălau i-a deosebit; fetele aruncau cu grijă și cu sfială apa pe față, în timp ce băieții o aruncau cu vioiciune și făceau zgomot din lovirea feței lor cu palmele.

Astăzi băieții au imitat atât de mult femeile, încât de multe ori nu se deosebesc de ele. Mai demult puteai distinge bărbatul de femeie de la cinci sute de metri. Acum de multe ori nici de aproape nu îți poți da seama ce este. Nu-ți dai seama ce este, femeie sau bărbat. De aceea proorocia spune că va veni vremea când oamenii nu se vor putea distinge; bărbatul nu se va deosebi de femeie. Bătrânul Arsenie Peștereanul (pustnic în peșterile din ținutul Sfintei Ana din Sfântul Munte) a spus unui tânăr care avea un păr până jos: "Bine, dar tu ce ești? Băiat sau fată?". Nu se putea distinge. Mai demult erau tunși cei ce veneau în Sfântul Munte. Acum vin așa cum sunt... Eu însă îi tund cu foarfecele cu care tai lâna, atunci când împletesc metanii. Câți nu am tuns! În spatele Altarului îi tund. Când vin unii ca aceștia le spun: "Am făgăduit unora cu chelie să le dau păr... Faceți dragoste și dați-l! Ce să facem acum? Am făgăduit!".

– Dar sunt de acord, Părinte?

– Trebuie să știi cum să le spui. Nu încep să spun: "În felul acesta veniți? Nu vă e rușine? Nu cinstiți acest loc sfânt!". Ci le spun: "Bre, voinicilor, voi cu acest păr vă necinstiți bărbăția voastră. Dacă ați vedea un ofițer în Omonia că umblă cu o geantă femeiască cum vi s-ar părea? Se potrivește, măi copile? Trebuie să-l tăiem!". Și-i tund. Știți cât păr adun? Câteodată, dacă vreunul se împotrivește și începe să întrebe: "De ce etc.", îi spun: "Ce, de ce? Nu sunt călugăr? Fac călu-

gării. Asta e treaba mea". Totul este modul cum le spui. Încep să râdă şi după aceea îi tund. Nu schimb numele. Numai pe unul l-am numit "Axion Estin", pentru că în ceasul acela treceau pe acolo cu icoana "Axion Estin". Dacă aţi şti cât se bucură părinţii atunci când îi tund pe copii! Ştiţi câte binecuvântări primesc de la părinţi, de la mame? Numai pentru aceasta mă va ierta Dumnezeu!...

A ieşit altă modă: să-şi tundă părul, dar să-şi lase înapoi nişte coame. "Bre, tinere, ce noimă are coada aceasta?", întreb câteodată."O lăsăm, îmi spun, ca să ia aminte ceilalţi la noi". "Copile, şi să-i plătiţi pe ceilalţi, nu cred că iau aminte la voi din pricina atâtor probleme ce le au". Vezi pe alţii, cogeamite flăcăi, că îşi pun cercei. Câţi cercei am scos!

– Părinte, unii poartă numai câte un cercel.

– Anarhiştii sunt cei care poartă un cercel. Un cercel în ureche este simbolul anarhiei. Nu-l pun aşa din pricina afemeierii; îşi găuresc urechea şi-l pun ca semn de împotrivire. A venit un tânăr cu tatăl lui la Colibă. Era de 22 de ani cu păr lung, barbă şi un cercel în ureche. "Nu se potriveşte, îi spun. Mulţi vă iau în nume de rău. Eu însă nu. Oamenii nu ştiu că sunteţi anarhişti şi vă iau în nume de rău". L-a scos după aceea şi mi l-a dat. Era de aur. "Dă-l unui aurar, ca să-ţi facă o cruciuliţă", îi spun.

– Părinte, alţii îşi pun cercel şi în nas.

– Aceasta înseamnă că diavolul le-a pus inel în nas, numai căpăstrul nu se vede... Sunt unii care poartă la gât lanţuri lungi de aur. L-am săpunit bine pe unul! I le-am scos şi apoi i-am spus: "Să le dai la un orfan sau

să le dai mamei tale ca să le dea la vreun sărac". După ce îl aduc la socoteală, îmi spune: "Ce să fac?". "Să începi, îi spun, prin a purta o cruciuliţă cu un singur lănţişor". Bărbaţi şi poartă aurării! Şi au nişte lanţuri lungi de aur, câte două – trei rânduri, lucru pe care nici prinţesele nu-l fac. Îşi pun lanţuri la gât ca să-i vadă ceilalţi şi apoi vin să-şi spună problema. Dar problema acolo este! Unii ca aceştia merită canon! Unora li le iau, altora le spun să le dea milostenie ei singuri. Au pierdut măsura. Au devenit oameni de nimic. Alţii îşi poartă zodia la gât. Îl întreb pe unul: "Ce-i aceasta? Pentru prima dată o văd". "Este zodia mea", îmi spune. Iar eu credeam că este o iconiţă cu Maica Domnului. "Bine, dar sunteţi animale de purtaţi zodii?", îl întreb. Toane! Neorînduiala lăuntrică răbufneşte în afară. Să facem multă rugăciune ca Dumnezeu să lumineze tineretul, ca să se păstreze puţin aluat.

Oamenii însetează după simplitate

Lucru bun este că oamenii însetează după simplitate şi au ajuns până acolo încât să facă din ea o modă, deşi lăuntric nu simt acest lucru. Vin unii în Sfântul Munte purtând haine decolorate. Mă întreb: "Aceştia nu lucrează pe ogoare, dar oare de ce sunt aşa?". Unul vorbeşte ţărăneşte din fire şi te bucuri de el. Altul caută să vorbească ţărăneşte şi-ţi vine să vomiţi. Sunt şi alţii care vin cu cravate. Dintr-o extremă în alta. Unul avea vreo şase-şapte cravate cu el. Într-o dimineaţă, pe când se pregăteau de plecare, şi-a pus

cravata, costumul etc. "Ce faci acolo?", îl întreabă unul. "Mă duc la Părintele Paisie", spune. "Dar ce sunt acestea pe care le porţi?". "Le-am luat ca să-l cinstesc". Bre, ce-am păţit!

Nu au deloc simplitate; de aceea există această stare. Atunci când oamenii duhovniceşti nu trăiesc simplu, ci sunt bine aranjaţi, nu ajută tineretul. Şi astfel tinerii, neavînd vreun model, trăiesc ca nişte vagabonzi. Pentru că atunci când văd creştini bine îmbrăcaţi, oameni strânşi cu cravate, bine îngrijiţi, nu află în ei nici o deosebire faţă de oamenii lumeşti, şi de aceea se împotrivesc. Dacă ar fi văzut simplitate la oamenii duhovniceşti, n-ar fi ajuns în starea aceasta. Însă acum şi tinerii au duh lumesc, şi aceia au rânduială lumească. Iar aceşti creştini bine îmbrăcaţi le spun tinerilor: "Aşa trebuie să poarte creştinii, aşa trebuie să fie aceasta, aşa cealaltă...". Dar nu o spun din lăuntru, din evlavie, ci pentru că "aşa trebuie". Atunci şi tinerii spun: "Ce înseamnă asta? Să meargă la Biserică cu gâtul strâns! Haide, lasă-mă în pace!" şi îşi aruncă hainele, umblând goi. Se aruncă în cealaltă extremă. Ai înţeles? Iar toate acestea le fac din împotrivire. Deşi au idealuri, ei nu au modele şi de aceea sunt vrednici de milă. Pentru aceasta este nevoie ca cineva să le stimuleze mărimea de suflet şi să-i mişte sufleteşte prin viaţa lui cea simplă. Se revoltă atunci când aceşti oameni duhovniceşti şi preoţii încearcă să-i ţină în frâu cu mijloace lumeşti. Dar când află modestia, simplitatea, sinceritatea, atunci li se creează probleme de conştiinţă. Căci cel care are sinceritate şi nu se socoteşte pe el însuşi, are şi simplitate şi smerenie. Toate acestea odihnesc şi pe cel ce le are, dar sunt simţite şi de celălalt, care înţelege dacă te doare pentru el sau te prefaci. Un vagabond este mai bun decât un creştin prefăcut. De aceea nu de un zâmbet de dragoste prefăcută este nevoie, ci de un comportament firesc; nu de răutate şi prefăcătorie, ci de dragoste şi sinceritate. Mai mult mă mişcă sufleteşte unul care este bine aranjat lăuntric. Adică să aibă respect şi dragoste adevărată, să se mişte simplu, nu în şabloane, pentru că unul ca acesta rămâne numai în cele din afară şi se face om formalist, carnaval de lăsat de sec.

Curăţia lăuntrică a sufletului frumos al omului adevărat înfrumuseţează şi exteriorul omului, şi dulceaţa cea dumnezeiască a dragostei lui Dumnezeu îndulceşte chiar şi înfăţişarea lui. Frumuseţea lăuntrică a sufletului, pe lângă faptul că înfrumuseţează duhovniceşte şi îl sfinţeşte pe om, chiar şi la exterior, înfrumuseţează şi sfinţeşte şi hainele urâte pe care le poartă omul lui Dumnezeu cel harismatic, trădând prin aceasta harul dumnezeiesc. Părintele Tihon îşi cosea singur fesuri din bucăţi de rasă cu acul de cusut saci. Le făcea ca pungile şi le purta, dar răspândeau mult har. Orice lucru vechi şi nepotrivit ar fi purtat, nu arăta urât, pentru că se înfrumuseţa şi el de la frumuseţea lăuntrică a sufletului său. Odată un vizitator l-a fotografiat aşa cum era, cu punga în loc de fes şi cu o pijama pe care acela i-o pusese în spate, deoarece văzuse că bătrânului îi era frig. Iar acum toţi cei ce văd fotografia părintelui Tihon cred că purta mantie arhierească, deşi era o pijama veche şi tărcată. Oamenii priveau cu evlavie şi la zdrenţele lui şi le luau de binecuvântare. Mai mare valoare are un astfel de

om binecuvântat, care s-a schimbat lăuntric și s-a sfințit și pe dinafară, decât toți oamenii care-și schimbă mereu numai cele dinafară și-și păstrează înlăuntrul lor pe omul cel vechi cu păcate arheologice.

"Femeia să nu poarte veșminte bărbătești, nici bărbatul să nu îmbrace haine femeiești"[44]

– Părinte, cum să procedăm cu femeile care vin la mânăstire în pantaloni? Adesea spun că este mai practic, dar și mai cuviincios decât a purta scurt.

– Astăzi poartă ori scurt, ori pantaloni, deși se spune clar în Vechiul Testament și cu ce amănunte încă: "Nu se îngăduie bărbatului să poarte veșmânt femeiesc, iar femeii bărbătesc". Iar cei ce nu fac astfel încalcă legea, dar totodată săvârșesc și un lucru lipsit de cuviință. Bărbați care poartă fuste sunt puțini, foarte puțini.

– Cele însă care lucrează pe ogoare spun că nu se pot mișca liber la lucru dacă nu poartă pantaloni.

– Acestea sunt îndreptățiri.

– Părinte, pentru fetițe mamele lor spun că poartă pantaloni ca să nu răcească.

– Altă soluție nu există? Nu există ciorapi până sus? Să poarte ciorapi până sus ca să nu răcească. Dacă vrea cineva, pentru toate află soluție.

– Dar atunci, Părinte, când vin persoane oficiale și au cu ele și una care poartă pantaloni?

[44] Deut. 22, 5.

– Să le dați o explicație: "Vreți să facem un pogorământ și să stricăm rânduiala mânăstirii?".

– Părinte, odată au venit treizeci de profesoare în pantaloni și le-am lăsat să intre.

– Foarte rău ați făcut! Nu se potrivește. Trebuia să le fi spus: "Iertați-ne, este o rânduială a mânăstirii să nu îngăduim să intre în ea femeia ce poartă pantaloni". Acestea vor merge și la alte mânăstiri și vor spune: "La cutare mânăstire ne-a lăsat să intrăm cu pantaloni". Ați făcut pogorământ ca să nu le jigniți, dar acelea vă vor disprețui apoi pe voi. Puneți la poartă o tăbliță cu textul respectiv din Vechiul Testament. Faceți și cincizeci de fuste și să le dați într-un mod cuviincios celor ce vin cu pantaloni pentru prima dată și nu știu sau celor ce poartă scurt.

– Părinte, dar când vine un liceu și toate fetele poartă pantaloni?

– Să le dați tratația înafara porții. Lucrul acesta o să le pricinuiască probleme de conștiință. Sau, dacă vă înștiințează că vor să se închine, spuneți-le la telefon: "Vă rugăm ca profesoarele și elevele să nu poarte pantaloni". Așa vor înțelege că trebuie să cinstească locul. Aici nu e parohie. La parohie preotul este dator să învețe pe femei, să înțeleagă de ce nu trebuie să poarte pantaloni, ca să se îndrepte. Dacă vreodată merg la biserica lui femei din altă parohie și poartă pantaloni, să se îngrijească să aranjeze lucrurile. Biserica este mamă adevărată, nu este vitregă.

– Părinte, dar mulți spun: "Așa cum faceți, alungați lumea de la Biserică".

– Dacă în Vechiul Testament există poruncă de la Dumnezeu care interzice femeilor să poarte haine bărbătești etc., ce altceva mai vor? Dar ele îți spun: "De ce să nu poarte și femeile pantaloni? De ce să nu intre în Consiliile Bisericilor și atei, dacă Biserica este poporul?". Dar făcând astfel soarta Bisericii va depinde de hotărârea ateilor. Vor face din Biserici biblioteci, magazii etc., după ce mai înainte vor fi stricat toate rânduielile, spunând: "Ce ne mai trebuie aceasta? Nu mai este nevoie de cealaltă!". Ce să mai spui?

În mânăstire nu va trebui să se îngăduie turiști goi, pentru a aduna bani, chipurile, să îmbrac pe cei săraci, pentru că aceasta este o măiestrie a celui viclean, ca să-l înstrăineze pe monah de binecuvântarea lui Dumnezeu și să-l mirenizeze. În timp ce adevărata înstrăinare pentru Hristos a monahului îl face bogat în virtuți.

– Părinte, la Stomiu erați nevoit să puneți tăblițe pentru turiști?

– Da, aveam tăblițe. La mânăstire aveam una pe care scria: "Bine ați venit". Mai jos, la douăzeci de minute de la mânăstire, aveam alta pe care scria: "Cei îmbrăcați necuviincios, către Aoos"[45] și am pus o săgeată spre râu; și încă una pe care scria: "Cei îmbrăcați cuviincios, spre Mânăstire" și o săgeată arăta mânăstirea. N-am scris bine?

– Noi, Părinte, ce să facem vara când multe femei vin cu spatele gol?

[45] Mai jos de Sfânta Mânăstire Stomiu din Konița trece râul Aoos.

– Ei, faceți ceva ca să pună pe spate. Astfel vor înțelege că este nevoie de respect în locul acesta.

Găteala: mâzgăleli pe chipul lui Dumnezeu

Ce lume pierdută există astăzi! Femeile își pun în păr niște cleiuri, și cum mai miroase! Te apucă alergia. Când văd o femeie modernă, cu frumuseți lumești și parfumuri, mă scârbesc lăuntric. Mi-au spus: "Cutare a mers în Germania să învețe estetica". "Dar ce este estetica?", am întrebat. "Estetica face pe cele bătrâne tinere", mi-a spus. Atunci mi-am adus aminte că văzusem cândva o bătrână ce avea o linie orizontală pe frunte. Întreb după aceea pe un cunoscut al ei: "Ce are, sărmana?". "A, nimic, îmi spune, a făcut operație ca să i se întindă pielea și să-i dispară ridurile". Și eu am crezut că s-a lovit și s-a operat... Unde ajunge lumea astăzi!

– Astăzi, Părinte, găteala n-o consideră un păcat.

– Da, aceasta am înțeles și eu. Am văzut o fată care, deși înainte era ca un înger, nu am mai cunoscut-o după aceea, așa cum era vopsită. "Dumnezeu le-a făcut pe toate foarte bine, i-am spus, dar la tine a făcut o greșeală foarte mare!". "De ce, Părinte?" mă întreabă. "Iată, sub ochii tăi n-a pus cerneală. Greșeala aceasta a făcut-o! În timp ce pe ceilalți oameni i-a făcut frumoși, la tine a făcut o greșală! Bre, nenorocito, nu înțelegi? În felul acesta te urâțești! Ca și cum ai avea o icoană bizantină și tragi cu penelul într-o parte și în alta și o murdărești, o strici. Punem vopsele la chipul lui Dumnezeu? Sau ca și cum un pictor ar fi făcut o icoană

bună şi merge unul ce nu cunoaşte pictura, ia penelul şi face nişte mâzgăleli, stricând icoana pictorului. La fel faci şi tu. Este ca şi cum ai spune lui Dumnezeu: «Doamne, nu le-ai făcut bine; eu o să le îndrept!»".

O alta a venit într-o zi cu nişte unghii până colo, ca uliul, vopsite în roşu, şi-mi spune: "Copilul meu este grav bolnav. Fă rugăciune, Părinte! Fac şi eu rugăciune, dar...". "Ce rugăciune faci?", o întreb. "Tu zgârii pe Hristos cu aceste unghii! Taie-ţi mai întâi unghiile, şi se va face bine copilul tău. Pentru sănătatea copilului tău cel puţin să-ţi tai unghiile şi să-ţi ştergi vopselele". "Să le vopsesc în alb, Părinte?". "Eu îţi spun să nu le mai vopseşti şi să le tai. Să faci o jertfă pentru sănătatea copilului tău. Ce înseamnă aceasta? Dacă aşa ar fi fost bine, Dumnezeu te-ar fi făcut cu unghii roşii". "Să le vopsesc în alb, Părinte?". Înţelege-te dacă poţi!... "Aşa cum faci, aşa vei merge şi tu şi copilul tău", mi-am spus în sinea mea. Pe copii îi răceşte mai mult mama când nu este îmbrăcată cu modestia şi încearcă chiar să-şi "jumulească" copiii.

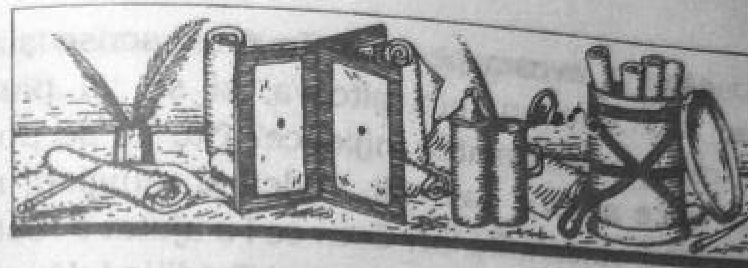
Se poate ca cineva să fie puţin urât sau să aibă o infirmitate. Şi aceasta deoarece ştie Dumnezeu că astfel va fi ajutat duhovniceşte. Căci pe El îl interesează mai mult sufletul decât trupul. Toţi avem cele bune ale noastre, dar şi puţine cusururi – cruciuliţe, nu cruci – care ne ajută la mântuirea sufletului nostru.

PARTEA A PATRA

BISERICA ÎN EPOCA NOASTRĂ

«Biserica este Biserica lui Hristos şi El o cârmuieşte. Nu este Biserica ce se zideşte cu pietre, nisip şi var de către credincioşi şi se distruge de focul barbarilor, ci este Însuşi Hristos».





CAPITOLUL 1

Învăţământul

Limba greacă

Părinte, de ce au lepădat accentele din gramatică?

– Astăzi, precum oamenii nu suportă nimic, ci pe toate le aruncă, tot astfel şi literele nu suportă nimic, nici spirite, nici accente! Şi aşa cum aleargă cu toţii, nu pun nici punct.

Văd cum scriu unii! Am citit o traducere a Noului Testament: "Din Egipt am chemat pe fiul meu"[1]. Nu se potriveşte, bre! Nu deosebeşte ce este sfânt, de ce nu este. Scriu aşa, chipurile, ca să fie toate la fel, să existe uniformitate în limbă.

– Părinte, se spune că se va înlocui alfabetul grecesc cu cel latin.

– Nu se poate aceasta. Nu se poate. Din fericire Dumnezeu face bun şi din strâmb şi din rău, altfel am fi fost pierduţi. Nu s-a pierdut Tradiţia, nici limba

[1] Mt. 2, 15.

atunci când le aveam pe toate în manuscrise și nu existau nici xeroxuri, nici altceva, și se va pierde acum, când au ieșit atâtea mijloace? Nu, nu se poate pierde, orice ar face oamenii. Vedeți și refugiații ruși cum au ținut obiceiurile lor! Ceea ce i-a ajutat a fost că știau limba pontică. Astfel au păstrat Tradiția înlăuntrul lor. Dar, cu toate că li s-a dat puțină libertate, au plecat din Rusia ca să afle libertatea, pentru că erau ca o pasăre scoasă din colivie și lăsată liberă în cameră. Nu s-ar fi mâhnit și acolo? Închipuiți-vă cum erau mai înainte, sărmanii!

Sunt unii care vor să facă o limbă nouă. Dar limba greacă are "limbă" din limbile de foc ale Cincizecimii. Dogma credinței noastre n-o poate reda nici o limbă. De aceea a iconomisit Dumnezeu și Vechiul Testament s-a tradus de cei Șaptezeci în limba greacă, precum și Evanghelia s-a scris în aceeași limbă! Dacă cineva nu știe greaca veche și se ocupă cu dogma, se poate înșela. Și noi am lepădat greaca veche din școli! După puțin vor veni germanii să predea greaca veche în universitățile noastre. Atunci ai noștri vor înțelege valoarea ce-o are greaca veche, după ce mai întâi se vor face de râs, și vor spune: "Uită-te cum Biserica a ținut greaca veche!".

Încearcă să distrugă o națiune ortodoxă. Știți ce înseamnă aceasta? Astăzi o națiune ortodoxă este un lucru mare. În vechime aveam filozofia. Sfânta Ecaterina cu filozofia ce o știa a astupat gurile filozofilor. Filozofii au pregătit drumul spre creștinism. Evanghelia s-a scris în greacă și s-a dat întregii lumi. După aceea grecii au luminat pe slavi. Unora nu le convine să

existe Grecia. "Ne face rău", spun ei. "Trebuie să dispară".

Problemele învățământului

– Părinte, spuneți adeseori că vor să le distrugă pe toate. Vă referiți și la învățământ?

– Da, nu vedeți ce se petrece? Acestea sunt școli? Aceasta este limbă, care se predă azi copiilor? Care este istoria noastră? Dar și în Teologie, ce nu se face? Un ateu are diplomă în Teologie și îl lasă să predea religia. Nu-l cercetează. Ateismul învață religie? "Nu-l putem scoate", spun ei. Dacă un filozof ar vrea să predea matematica, îl vor lăsa?

Unul este teolog și nu lasă pe oameni să se împărtășească, ca să nu se molipsească de SIDA! Este din aceia pe care computerul i-a trimis la Teologie. Însă nu aceasta este cunoașterea lui Dumnezeu. Mai demult spuneau: "Copilul a învățat slovele sfinte", pentru că slovele erau sfinte. Vezi profesor de Teologie care nu crede, și mai vorbește de rău și pe prooroci înaintea studenților, și nu-l scoate din învățământ. Dar ce cauți, omule, la Teologie? Ce teologi vei scoate?

Cât de mult au influențat protestanții și catolicii! Cât de mult a pătruns duhul ateist în catolicism! Catolicii încet-încet ciuntesc pe sfinți. "Sfânta Ecaterina n-a fost o sfântă mare", spun ei. "Ci tatăl ei a fost un mic regișor. Sfântul Nicolae a fost un sfânt mic. Sfântul Gheorghe un basm. Arhanghelul Mihail n-a existat, ci a fost o prezență a lui Dumnezeu. La fel și arhan-

ghelul Gavriil". După aceea vor spune: "Hristos nu este Dumnezeu, ci a fost numai un dascăl mare". După aceea vor merge mai departe: "Dumnezeu este o putere". Şi după aceea vor spune: "Dumnezeu este natura". Şi în timp ce există fapte palpabile, prooroci, proorocii, minuni atât de vii, ajung şi unii de ai noştri să creadă astfel de prostii.

A venit şi la mine unul să ia binecuvântare ca să meargă în Italia să studieze liturgica şi să facă doctoratul. "Eşti în toate minţile?", i-am spus. Vrei să mergi la iezuiţi să-ţi faci doctoratul şi ai venit să-ţi dau şi binecuvântare? Aceia nu ştiu ce-i cu ei! Acolo predau uniţi, iezuiţi şi mai ştiu eu ce". Este nevoie de luare aminte în toate părţile. Pentru că aşa fac. Merg şi studiază în Anglia, Franţa etc., se molipsesc de microbii europeni şi fac după aceea doctorat. Studiază de pildă pe Sfinţii Părinţi din traducerile ce le-au făcut străinii în limba lor. Aceia, fie că n-au putut reda noimele corect, fie din viclenie, au adăugat şi greşelile lor. Ortodocşii noştri care au învăţat limbi străine iau de acolo microbii străini şi-i aduc aici, şi mai şi învaţă pe alţii. Fireşte, dacă eşti atent, uşor poţi deosebi aurul de chihlimbar.

– Părinte, unii tineri care sunt aproape de Biserică, atunci când pleacă în străinătate pentru studii deoarece nu intră aici la Universitate, îşi pierd credinţa şi se rătăcesc.

– Voi spune unuia din cei pe care îi cunosc să mai construiască vreo două Universităţi în Grecia, ca să nu plece copiii în străinătate. Să studieze aici, deoarece

copiii se pierd, părinţii cheltuiesc şi atâta venit iese afară.

Mereu le spun tinerilor care merg în străinătate la studii: "Să mergeţi, dacă vreţi, dar să luaţi aminte să nu vă pierdeţi credinţa; să luaţi numai cunoştinţele lor. Şi mai ales nu uitaţi să vă întoarceţi înapoi în Patrie. Grecia vă aşteaptă. Sunteţi datori s-o ajutaţi. Să fiţi aproape de greci, ca să nu fie nevoiţi, sărmanii, să alerge în străinătate spre a afla un medic sau un specialist în vreo ştiinţă. Să luaţi aminte mult să nu vi se răcească inima. Europenii sunt reci. America este numai ca să te îmbogăţeşti materialiceşte şi să dai faliment duhovniceşte!".

– Şi grevele, Părinte, ce rău fac! O lună întreagă copiii n-au făcut şcoală, ci au umblat pe drumuri.

– Eu le spun profesorilor să nu facă niciodată grevă, numai dacă vor voi să desfiinţeze, de pildă, religia, rugăciunea sau să scoată crucea de pe drapel etc. Atunci trebuie să protestăm. Altfel, cu ce sunt vinovaţi copiii să piardă lecţiile?

– Aşadar, Părinte, în felul cum s-a format învăţământul, va face mult rău.

– Acum se vor secătui mulţi copii, dar şi Bunul Dumnezeu va judeca corespunzător. Va examina în ce stare ar fi fost dacă nu ar fi fost influenţaţi şi nu li s-ar fi făcut rău. Dar şi noi trebuie să facem multă rugăciune pentru sărmanii copii, ca să intervină Dumnezeu să îi ajute să nu se secătuiască, ci să fie sănătoşi duhovniceşte şi să dobândească virtuţi.

Ce neghiobii se spun astăzi în şcoli cu teoria lui Darwin etc.! Deşi ei înşişi nu cred aceste prostii, totuşi le spun ca să-i murdărească pe copii, să-i depărteze de Biserică. Cineva mi-a spus: "Dacă presupunem că pământul are diferite componente, diferite organisme, şi Dumnezeu a luat din acestea şi a făcut pe om...". "Adică, îi spun, dacă nu existau acestea, Dumnezeu n-ar fi putut face pe om? Mare lucru!". "Dar dacă presupunem, îmi spune iarăşi, că Dumnezeu a luat un pui de maimuţă şi l-a desăvârşit, făcându-l om?". "Bine, îi spun, oare Dumnezeu nu putea face creaţia desăvârşită, adică pe om, mai ales că a rânduit pentru aceasta o zi întreagă? Trebuia să caute piese de schimb? Cercetează să vezi ce spune proorocia lui Iov[2], care se citeşte în Joia Mare. Acestea despre maimuţă nici ştiinţa nu le mai primeşte. Câţi ani au trecut de când oamenii au urcat pe lună? Maimuţele de atâţia ani nu au progresat deloc; nu numai că n-au făcut nici o bicicletă, dar nici măcar o trotinetă. Ai văzut vreo maimuţă cu trotinetă? Altceva este dacă iei o maimuţă şi o înveţi să meargă pe trotinetă...". "Dar să presupunem aceasta... Să presupunem cealaltă...". "Ca să fii mai sigur, nu mai spune nimic", îi spun.

Această teorie o susţinea şi un profesor universitar. Odată i-am spus: "Ia-o mai uşor. Cu îngrijirea, fasolea va deveni o fasole mai bună, iar vânăta o vânătă mai bună. Maimuţa, dacă o hrăneşti, dacă o îngrijeşti, va deveni o maimuţă mai bună; nu poate deveni om. Dacă un negru se află într-o climă rece şi nu iese la soare, pielea lui se va îndrepta puţin, dar acela nu va înceta să fie tot negru". Şi după aceea dacă te gândeşti că Hristos S-a născut din om, din Maica Domnului! Adică strămoşul lui Hristos a fost maimuţă? Ce blasfemie! Şi nu îşi dau seama că hulesc. Aruncă o piatră şi nu se uită câte capete sparge. Ci îţi spune: "Eu am aruncat-o mai departe decât celălalt". Aceasta fac astăzi, se minunează de cel ce aruncă piatra mai departe. Dar nu se gândesc câte capete ale celor ce trec pe acolo sparg.

– Părinte, unii cred că prin aceste teorii fac pe marxişti să se apropie de Biserică.

– La început se pot apropia marxiştii, dar după aceea se vor constitui ca partid în Biserică. Şi vor spune: "Astăzi să mergeţi la Biserică, dar mâine nu. Acum să faceţi aceasta, mâine cealaltă". Adică ei le vor rândui toate. Şi la sfârşit vor spune: "Cine v-a spus că există Dumnezeu? Nu există Dumnezeu. Vă înşeală preoţii". Şi în felul acesta, fără să-şi dea seama, marxiştii îi folosesc pe ceilalţi ca să-şi realizeze scopul lor. Marxiştii care au intenţie bună vin, se pocăiesc şi se mărturisesc. Cei care nu au intenţie bună, nu aşteptaţi să se schimbe.

Îndepărtează pe copii de Biserică

Îmi aduc aminte atunci când eram copil mic, cât de mult mă ajuta mersul la Biserică! Aveam un dascăl bun

[2] Iov 38,14: "Sau tu ai luat din pământ lut şi ai făcut vieţuitor şi l-ai pus pe el ca să poată cuvânta pe pământ?"

la şcoala primară şi ne-a ajutat şi acela. Ne învăţa cântece naţionale şi imne bisericeşti. La Biserică, în duminici, cântam Doxologii, antifoanele, Sfinte Dumnezeule, heruvicul.

– Cântau şi fetele?

– Da, toţi copiii împreună. Mai demult, Biserica era alături de şcoală şi ne jucam în curtea din jurul ei. La sărbători învăţătorii ne duceau la Biserică, chiar dacă pierdeam vreo lecţie. Învăţătorul prefera să piardă o oră, pentru ca să meargă copiii la Sfânta Liturghie. Şi astfel copiii învăţau, se sfinţeau şi deveneau mieluşei. Aveam şi un învăţător evreu, dar el nu ne învăţa religie. Ci venea o învăţătoare şi ne preda religia. Cu toate că era evreu, ne ducea totuşi până la Biserică. Iar în Biserică, toţi copiii stăteau cuminţi în picioare.

Astăzi văd cum îi îndepărtează pe copii de Biserică, făcându-i astfel să se sălbăticească. Dar în Biserică copilul se va linişti, va deveni un copil bun, pentru că primeşte binecuvântarea lui Dumnezeu, se sfinţeşte. Nu îi lasă să meargă la Biserică spre a nu fi influenţaţi de cele duhovniceşti. De celelalte prostii nu numai că nu îi îndepărtează, ci îi şi învaţă chiar. Dar nu înţeleg că dacă cei mici vor fi influenţaţi de Biserică, de religie, în cel mai rău caz nu vor mai face neorânduieli, ci vor fi cuminţi, vor avea sârguinţă pentru lecţii şi nu vor fi ameţiţi ca acum. Încă de mici vor fi bine orientaţi şi în problemele naţionale şi nu se vor încurca nici în anturaje rele, cu droguri, făcându-se astfel netrebnici. Oare toate acestea nu vor constitui o temelie trainică pentru a deveni oameni buni? Nu recunosc nici măcar aceasta? Nu o respectă?

Dar scopul lor este acum să depărteze pe copii de Biserică. Îi otrăvesc, îi molipsesc cu diferite teorii, le zdruncină credinţa. Îi împiedică de la bine, ca să-i netrebnicească. Îi distrug de mici. Şi fireşte, copiii din mieluşei se fac căpriţe. Încep după aceea să împungă urât şi pe părinţi şi pe dascăli şi pe cei care îi conduc. Pe toate le răstoarnă cu josul în sus: mitinguri, agresiuni, lipsă de la ore. Şi în cele din urmă, când vor ajunge să-i spintece pe cei care îi conduc, le va veni şi acestora mintea la cap.

Încarcă pe copii cu multe...

Văd copii care au terminat nu numai liceul, ci şi facultatea, că au un scris şi fac nişte greşeli... Noi eram la şcoala primară şi nu făceam astfel de greşeli. Dacă sunt studenţi la filologie sau la drept, mai este ce mai este. Dacă însă sunt de la altă facultate, nu ştiu nici să scrie. În timp ce mai demult la gimnazii era...

– Ca la Universitate, Părinte!

– Vezi, câte lucruri frumoase învăţau atunci copiii şi la şcoala primară, şi cu cât mai mult la gimnaziu! Astăzi îi împovărează cu o grămadă de lucruri nefolositoare şi îi zăpăcesc. Îi ghiftuiesc cu de toate, fără compensaţie duhovnicească. În şcoli copiii trebuie să înveţe mai întâi frica de Dumnezeu. Însă acum copiii mici merg să înveţe engleza, franceza, germana – şi nu greaca veche – muzica, una şi alta... Ce să înveţe mai întâi? Numai litere şi numere, iar acelea pe care tre-

buie să le învețe, despre Patria lor etc., nu le învațăl Nici cântece patriotice. Nimic.

Ia un copil din cei de astăzi și întreabă-l: "În ce județ este satul tău? Câți locuitori are?" și vei vedea că nu va ști să-ți răspundă. Ci îți va spune: "Mă duc la autogară, iau autobuzul și mă duc în sat. Și deoarece taxatorul știe, îi voi spune că vreau să merg în cutare sat, îi voi plăti și mă va duce". Când eram în școala primară noi știam toată geografia lumii pe dinafară. Pentru că trebuia să știi pe de rost orașele statelor cu mai mult de cinci sute de mii de locuitori. După aceea trebuia să știi râurile cele mai mari în lățime și lungime și cele imediat mai mici; munții cei mai înalți etc. – cu cât mai mult ai Greciei. Am văzut și la elevi mai mari, nu numai la copiii mici, chiar și la studenți că nu știu câți locuitori are orașul în care studiază. Am întrebat pe unul care este cel mai înalt munte al Greciei și n-a știut. Care este râul cel mai mare și nimic. Cel mai mic, nici atât. Student și să nu știe nimic despre Patria lui. Vor veni după aceea... "prietenii" noștri, vecinii și-i vor spune: "Aceasta nu este Patria ta; ci este Patria noastră" și le vor răspunde: "Bine ziceți, așa estel". Ați înțeles? Într-acolo mergem. Dacă însă vei întreba pe copiii de astăzi despre fotbal sau despre televizor, le știu pe toate și pe toți pe dinafară.

Și vezi, au venit copiii din Albania și știau carte. "Unde ați învățat carte?", îi întreb pe epirții din nord[3]. "În închisori", au răspuns ei. Aceia au făcut închisorile

[3] Provincia grecească Epir a fost împărțită în două. Partea nordică este inclusă în Albania, iar cea sudică în Grecia.

școli. Iar copiii noștri au făcut școlile închisori; s-au închis ei singuri înăuntru când le-au ocupat... Copiii astăzi, mai ales adolescenții, sunt amețiți; mai mult în gimnaziu și liceu. La universitate sunt mai copți. Acolo de altfel merg când vor.

Și în loc să ia unele măsuri pentru învățământ, mai rău fac. Și văd cum pe toate cele duhovnicești le schimbă. Auzi rugăciune scrisă în cartea de citire a Școlii primare: "Maica Domnului, pruncul tău este cel mai frumos din lume". Bre, ce am pățit! Ce învățau mai demult copiii la școală și ce învață acum! "Căprioară înțeleaptă, cu coarnele întoarse, adună-ți drăcușorii tăi... să facă lapte și să mănânce nepoțeii tăi, drăcușorii cei nebuni ai tăi"[4]. Haide acum să învețe copiii cei mici astfel de lucruri! Dar o fac aceasta ca să pună înainte pe diavolul, ajutând pe sataniști să-și facă treaba lor. Dumnezeu să ajute, pentru că acum copiii nu sunt ajutați să se schimbe în sensul cel bun, ci să se demonizeze.

Și prin cunoștințele pe care le primesc, nu învață deloc să lucreze cu mintea, și de aceea mintea nu le merge. Iar mintea care nu merge are înlăuntrul ei învălmășeală. Cei care făceau invențiile își puneau mintea să lucreze. Atunci când se aflau într-o nevoie, se gândeau cum s-o depășească. Astăzi cei mai mulți caută să vadă ce scriu cărțile, ce scriu prospectele. Și rămân la acestea; nimic mai mult. Numai numere și cifre au toate. Șurubul acesta la numărul 1, celălalt la numărul 2 și dacă se întâmplă să pățească ceva vreun

[4] "Limba mea" pentru Clasa a II-a generală, partea a 3-a, p.11.

şurub şi nu lucrează aparatul, imediat spun: "Să chemăm mecanicul!". Nu-i taie mintea să ia o pilă, să deschidă puţin gaura ca să încapă şurubul sau să ia puţin plastic să înfăşoare şurubul, ca să strângă, ci îndată spun: "Să chemăm mecanicul!". Ce să mai spun? Astăzi televizorul şi celelalte mijloace l-au prostit pe om. Iar oamenii inteligenţi devin în cele din urmă casete... Vreau să subliniez că omul trebuie să-şi pună mintea să lucreze. Totul este aici. Căci dacă nu îşi pune mintea să lucreze, învaţă acum, să presupunem, lucrul acesta, dar se va încurca apoi în celălalt. De aceea scopul este să-i nască mintea, să afle soluţii. Dacă nu naşte, atunci este subdezvoltat.

Lucrarea învăţătorului este sfântă

– Părinte, uneori greutăţile pe care le întâmpină cei ce instruiesc în şcoli provin mai mult de la colegii lor.

– În epoca noastră este nevoie de mult discernământ şi iluminare pentru ca fiecare să se poată mişca corect printre colegii lui. Pentru fiecare caz este trebuinţă de multă prudenţă şi iluminare dumnezeiască. Uneori este nevoie chiar să nu arate că el crede în Dumnezeu. Să se mişte fără zgomot şi să le vorbească mai mult prin viaţa lui ortodoxă. În felul acesta va ajuta fără a irita. Mai ales în învăţământ, unele lucruri sunt ca o umflătură care uneori este periculoasă, alteori nu. Dacă luăm poziţie cu o logică nepotrivită, vom face mai mult rău decât bine. Dacă se face intervenţie

şi umflătura este malignă, va face metastază. Este trebuinţă de puţină cauterizare, dar cu atenţie.

– În tot cazul, Părinte, şi învăţătorii care vor să facă treabă bună întâmpină greutăţi, pentru că sunt obligaţi să facă anumite lucruri.

– Dacă cineva vrea cu adevărat, poate afla un mod de a face ceva bun. Au putut şi au aflat modalităţi în statele ateiste şi aici nu pot afla? A mers cineva de aici în Bulgaria şi a împărţit cruciuliţe la copiii unei şcoli. Însă unul al partidului care stătea acolo aproape l-a văzut. Învăţătoarea, de îndată ce a observat, s-a dus, a luat cruciuliţele din mâinile copiilor şi i-a certat pentru că le-au primit. Dar după ce a plecat acel ateu, învăţătoarea le-a împărţit ea singură copiilor. Ai văzut cum învăţătoarea era în regulă şi cu legea şi cu Dumnezeu? Vezi şi în Asia Mică, în timpul acelor ani grei, cât de mult au ajutat învăţătorii! Pentru că lucrau cu inima. Îi durea inima, aveau evlavie, se jertfeau. Iată şi Sfântul Arsenie Capadocianul[5], cu câtă înţelepciune se purta în Farasa. Pregătise o sală pentru şcoală şi în loc de bănci pusese piei de capre sau de oaie cu lână. Copiii, stând în genunchi pe ele, urmăreau lecţiile. În felul acesta înţelept, nu irita pe turci chiar dacă se întâmpla să-i vadă, căci credeau că se roagă. Când însuşi Sfântul Arsenie a vrut să-i scoată pe copii în excursie, i-a dus la un ogor al său, care era ca o grădină, chipurile să facă treabă, şi le spunea: "Dacă veţi vedea cumva vreun turc, să vă faceţi că lucraţi. Tăiaţi vreo creangă, ca să creadă că voi curăţaţi

[5] Vezi Cuviosul Paisie Aghioritul, "Sf. Arsenie Capadocianul", Schitul Lacu, Sf. Munte Athos, 1999, p.41-42.

grădina*. Și așa făceau sărmanii. Pentru că dacă ar fi înțeles turcii că a mers în excursie, ar fi avut probleme. Vezi, școală în ascuns. Când pleca turcul, copiii se jucau. Și vara, în vacanță, în același mod îi aduna iarăși pe copii ca să-i ajute și să nu uite cele pe care le-au învățat.

– Părinte, de ce Sfântul Arsenie scria lecțiile în turcește cu litere grecești?

– Pentru ca astfel copiii să știe turcește, ca să se poată descurca. Și dacă se întâmpla să-l prindă turcii că învață carte pe copii, nu se tulburau, auzind că le citea turcește. Așadar copiii învățau și turcește, și nici turcii nu se iritau. Toate pe care le trăise Sfântul, scumpătatea Ortodoxiei, evlavia, le transmitea elevilor lui.

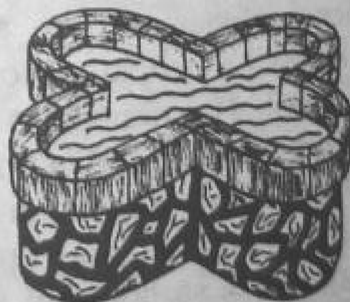
De aceea spun că, dacă vrea cineva, poate face treabă bună cu copiii, oriunde s-ar afla. Mi-a căzut în mâini o carte frumoasă despre Epirul de nord, scrisă de o învățătoare. Este mai vrednică decât cinci sute de bărbați. Cât de frumos descrie acele locuri! Chiar și pe cei mai buni ghizi îi uimește. Bravo ei!

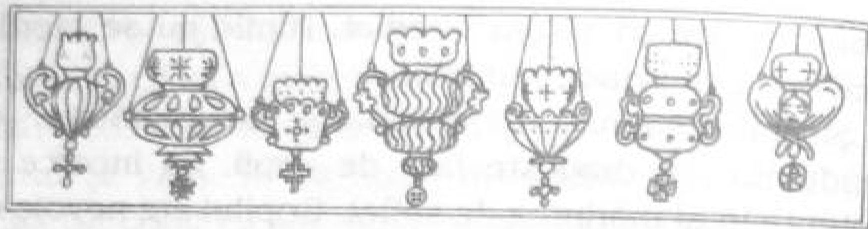
Mare lucru este un învățător corect, mai ales în zilele noastre! Copiii sunt casete neînregistrate, care se vor umple sau cu cântece murdare sau cu muzică bizantină. Lucrarea învățătorului este sfântă. Are mare responsabilitate. Dacă ia aminte, poate lua mare plată de la Dumnezeu. Să se îngrijească să învețe pe copii frica de Dumnezeu. Profesorii trebuie să afle modul prin care să transmită copiilor unele mesaje despre Dumnezeu și Patrie. Ei să semene numai sămânța, dar

să nu aștepte să răsară imediat. Nimic nu se pierde; cândva ea va prinde rădăcină.

Și întotdeauna să se poarte cu bunătate, cu îngăduință, cu dragoste față de copii. Să încerce să deștepte în ei mărimea de suflet. Copilul are nevoie de dragoste, de căldură sufletească, căci mulți copii, în familie, sunt lipsiți cu desăvârșire de ea. Dacă învățătorii îi vor iubi pe copii, atunci și copiii îi vor iubi la rândul lor și astfel își vor îndeplini mai ușor lucrarea lor. Pe noi, învățătorul ne lovea cu varga atunci când făceam vreo neorînduială, dar iubea copiii și copiii îl iubeau pe el. El nu avea proprii lui copii, și de aceea îi iubea mult pe toți copiii.

De aceea spun că sunt buni părinții care nasc mulți copii, dar mai buni sunt educatorii corecți care renasc copiii din lume. Dau societății oameni renăscuți, și astfel ea se face mai bună.





CAPITOLUL 2

Cler și Biserică

Părinte, de ce nu vă faceți preot?

– Scopul este să ne mântuim. Preoția nu este un mijloc de a se mântui omul.

– Nu v-au propus niciodată să vă faceți preot?

– De multe ori m-au silit. Când eram în obște, mă sileau să iau preoția și Schima mare. Scopul este ca să devenim călugări pe dinlăuntru. Pe mine aceasta mă interesa; nu mă preocupa nimic altceva. Deoarece de tânăr, ca mirean, trăisem unele fapte dumnezeiești, atunci când am mers în mânăstire mi-am spus: "Destul îmi este să trăiesc călugărește". Pe aceasta am pus accentul și nu m-am preocupat niciodată să mă fac schimonah sau preot. Mai deunăzi a venit cineva la Chilia Panaguda și a insistat mult să primesc preoția. A mers la Patriarhie pentru aceasta, a vorbit acolo, a venit în Sfântul Munte... Dar i-au spus: "Spune-i lui însuși, ca nu cumva noi să hotărâm și el să fugă". Și acela a venit să-mi spună. Când l-am auzit, am strigat la el, după care mi-a spus: "Cel puțin fă-te preot ca să citești rugăciunile de iertare la oameni, pentru că, pe

lângă problemele lor, îți spun și păcatele lor. Nu-mi spuneai câte încurcături se fac, pentru că oamenii spun duhovnicilor lor sau episcopilor, uneori numai pe jumătate din cele ce le spuneai lor, iar alteori cu totul schimbate? Să asculți păcatele lor, să le citești dezlegarea, ca să ia iertare și astfel să se pună-n regulă". Sărmanul le spunea cu gând bun, dar aceasta nu era pentru mine.

– Adică, Părinte, dacă cineva se simte nevrednic pentru preoție, dar îl propun alții, ce trebuie să facă?

– Să-și spună gândul. Nimeni nu-l poate sili nici pentru preoție, nici pentru schimnicie. Dacă însă va primi de ascultare și cu smerenie, și va pune și el puțină mărime de suflet și puțină dragoste, atunci pe celelalte le va completa Dumnezeu. De altfel lumea are un criteriu infailibil de a distinge care preoți s-au făcut din dragoste de Dumnezeu, ca să slujească Biserica Sa. Sunt unii care vor să devină preoți numai din dorința de a fi slăviți. Aceștia însă se vor chinui când se vor afla la vreo nevoie, pentru că Hristos nu-i va ajuta, afară numai dacă se vor smeri și pocăi. Dar dacă cineva vrea să se facă preot fără să aibă scopuri lumești, dacă se va primejdui, atunci Hristos îl va ajuta. De regulă, ca să devii preot, trebuie să te silească, să vrea ceilalți, Biserica, căci în felul acesta te va acoperi Hristos, iar atunci când te vei afla în vreo clipă grea, te vor sprijini ceilalți și te va ajuta și Hristos.

Desigur, în cler sunt rari și foarte puțini aceia care pornesc cu scopurile lor. Pe unii ca aceștia nu-i pun la număr. Cei mai mulți încep cu intenție bună, dar după aceea începe diavolul treaba lui și vezi, cum intră

slava, cum intră patima iubirii de vrednicii și uită de toate. Și ajung până la punctul să pună pe oameni să mijlocească pentru alegerea lor în proestoși, mitropoliți etc. Deși au început pentru Hristos, sfârșesc în hrisos (aur)... Adică să aibă cruci de aur, mitre de aur, diamante, multă felurime de podoabe, iar nu cele absolut necesare. Cum ne înșeală diavolul, dacă nu luăm aminte!

– Părinte, ce vrea Dumnezeu și ce vor oamenii de la preot?

– Ceea ce vrea Dumnezeu este un lucru foarte mare. Hai să lăsăm aceasta și să vedem ce vor oamenii de la preot. Mai demult, preoții făceau asceză, erau virtuoși, erau sfinți, și oamenii îi aveau la evlavie. Astăzi oamenii vor două lucruri de la preot: să fie neiubitor de bani și să aibă dragoste. Atunci când oamenii le află pe acestea la un preot, îl consideră sfânt și aleargă la Biserică. Dar de vreme ce aleargă la Biserică, se mântuiesc. După aceea se milostivește Dumnezeu și îl mântuiește și pe preot. În tot cazul, preotul trebuie să aibă mare curăție.

Pe monah diavolul încearcă să-l slăbănogească cu tot felul de ispite, astfel încât să-l netrebnicească și rugăciunea lui să nu aibă nici o putere duhovnicească. Monahul, ca să aibă harul Sfântului Duh, trebuie să fie un monah corect. Numai atunci va avea putere dumnezeiască și va ajuta foarte mult cu rugăciunea sa. În timp ce un preot, chiar dacă nu are o stare duhovnicească bună, tot ajută prin puterea ce i s-a dat odată cu preoția, atunci când săvârșește Tainele, citește oamenilor etc. Chiar să fi omorât și un om, Tainele ce

le săvârșește lucrează până ce se va caterisi. Dar dacă are și o lucrare duhovnicească, atunci este un preot corect și ajută și mai mult.

Preoților care mă întreabă cum să-și ajute enoriașii, precum și tuturor care au o răspundere păstorească, un lucru le accentuez: să caute să facă lucrare duhovnicească și cu ei înșiși; să-și facă datoriile lor duhovnicești cele absolut necesare și ceva mai mult, ca să aibă întotdeauna rezervă duhovnicească. Lucrarea duhovnicească în noi înșine este lucrare nezgomotoasă în aproapele, pentru că pilda vorbește, și atunci oamenii imită binele pe care îl văd și se îndreaptă. Dacă noi nu dobândim bogăție duhovnicească spre a ne putea întreține din dobânzile duhovnicești, atunci când vom lucra în dar pentru ceilalți vom fi cei mai nefericiți și vrednici de milă. De aceea să nu considerăm timp pierdut lucrarea în noi înșine, fie pentru un mic interval de timp, fie pentru mai mult, fie pentru totdeauna, în toată viața noastră, pentru că lucrarea tainică are însușirea de a predica tainic cuvântul lui Dumnezeu în sufletele oamenilor. Omul harismatic al lui Dumnezeu transmite harul dumnezeiesc și preschimbă pe oamenii trupești. Îi eliberează din robia patimilor și-i apropie, în felul acesta, de Dumnezeu și se mântuiesc.

Preotul are mare responsabilitate

Preotul nu poate închide niciodată ușa sa, pentru că are mare responsabilitate. Unul este descurajat,

altul bolnav şi are nevoie, altul îşi dă sufletul; pe unii trebuie să-i primească, pe alţii să-i cerceteze. Preotul nu poate spune nu. Se primejduiesc suflete; trebuie să le ajute. Dacă nu le ajută şi Dumnezeu le ia nepregătite, cine va avea răspunderea? Nu o va avea preotul? Eu, ca monah, pot închide uşa, pot pleca în pustie, pot să dispar şi să ajut cu rugăciunea fără zgomot. Pentru că treaba mea nu este să rezolv problemele lumii, ci să spun vreo rugăciune pentru lume. De aceea nu m-am făcut nici preot, nici duhovnic, ca să ajut în alt fel. Dacă aş fi fost preot în lume, n-aş fi putut închide uşa mea. Ar fi trebuit să mă conformez întotdeauna, fără deosebire, la orice mi-ar fi cerut ceilalţi. Mai întâi m-aş fi îngrijit pentru toţi oamenii parohiei mele şi apoi, ceea ce ar fi prisosit, aş fi dat acelora care mi-ar fi cerut să-i ajut. M-aş fi interesat nu numai de cei credincioşi, ci şi de cei necredincioşi, de atei, de vrăjmaşii Bisericii. Sau, dacă aş fi fost duhovnic şi unul mi-ar fi spus ceva despre altul, aş fi strigat şi la acela, ca să rezolv problema. Aş fi telefonat să văd ce face celălalt care a avut o ispită, cum a înfruntat o oarecare problemă etc. Cum aş fi putut să mă liniştesc?

Ca să-l urmeze credincioşii, preotul trebuie să meargă în frunte. Vezi, într-o turmă merge înainte berbecul, pe care îl urmează celelalte oi. Când îşi întoarce coarnele spre dreapta, atunci se întoarce şi restul turmei spre dreapta. Toate oile îl urmează pe berbec, adică pe cel mai mare al lor. De aceea oile nu se depărtează între ele, ci merg una după alta. Au pe berbec ca direcţie, iar ele numai îl urmează.

– Părinte, cineva care are o responsabilitate păstorească este îndreptăţit să iubească un suflet bun mai mult decât pe un altul ce are pretenţii neraţionale?

– Să presupunem că eşti cioban şi ai în turma ta mulţi miei. Unii pasc bucuroşi şi behăiesc, iar alţii sunt închirciţi sau cu vreo lipitoare pe ei şi se depărtează de turmă. De care te vei îngriji mai mult? Nu te vei îngriji oare de cei care sunt închirciţi? Sau dacă se repede spre unii un şacal şi începe să zbiere, unde vei alerga? Spre aceia care zbiară: "Bee-bee" şi pasc în linişte, sau spre aceia care zbiară cu disperare de frica şacalului? Pe cioban îl doare mai mult de mielul bolnav sau rănit şi se îngrijeşte de el în chip deosebit, ba chiar îl ia şi pe umerii săi. Şi pe cei care fac minuni şi pe cei răniţi de vrăjmaşul diavol să-i avem aşezaţi în acelaşi loc al inimii noastre; să nu dispreţuim în sinea noastră pe cei din urmă. Mai mult i-am iubit, m-a durut şi îi am în mintea mea mereu pe cei ce au avut o viaţă rea şi se nevoiesc să-şi taie patimile lor, decât pe cei ce nu sunt chinuiţi de patimi. Când există dragoste lăuntrică, atunci simte şi celălalt, pentru că dragostea aceasta îndulceşte tot omul exterior şi îl înfrumuseţează cu harul dumnezeiesc ce nu poate fi ascuns, pentru că străluceşte.

Păstorii, fie preoţi, fie arhierei, este bine să-şi aducă aminte ce a suferit Moise cu un popor cârtitor de două milioane de suflete. Câtă rugăciune cu dragoste n-a făcut pentru popor şi cât nu s-a chinuit ani de zile în pustie pentru ei, până ce i-a adus în Pământul Făgăduinţei! Dacă pe acestea şi le vor aminti mereu, se vor încuraja foarte mult şi nu vor murmura nicio-

dată pentru prea micile lor necazuri în comparaţie cu greutăţile prin care a trecut Moise.

Laicizarea clerului

– Părinte, paraclisierul este obligat să-şi facă ascultarea cu mantie şi vara, când este cald? Eu nu pot suporta căldura.

– Această călugărie de azi..., ce să spun! Sfântul Atanasie purta o haină groasă şi o cruce foarte grea pentru a se nevoi, iar astăzi unde am ajuns! În Australia, când am mers, un paraclisier era în panataloni scurţi: "Ăştia sunt pentru mare", îi spun. "Dar aşa mă mişc mai lejer", îmi spune. Încep aşa, şi încet-încet vor ajunge să spună: "Să aruncăm rasele, ca să nu ne sufocăm de căldură!". Te împiedică mantia? Arunc-o. Te împiedică broboada pentru că transpiri? Arunc-o. Într-acolo mergem. Fiecare să se cumpănească pe sine însuşi, bre copilaşul meu! Să-şi pună mai puţine haine pe dinăuntru.

– Părinte, se poate să scoatem rasa şi să purtăm numai mantia?

– Şi preoţii să-şi scoată reverenda şi să rămână în pantaloni? Hm, ce să spun? Mantia este veşmântul monahului. Se dă monahului şi schimonahului. În timpul călugăriei o poartă naşul, iar atunci când îi dă rasa noului călugăr, o scoate şi îl îmbracă pe acela. M-a impresionat faptul că în Alexandria, acolo unde este mare căldură, unele femei purtau numai negru, deoa-

rece aşa este tradiţia lor. Iar noi nu suportăm rasa ce o avem de la Sfinţii noştri Părinţi?

– Părinte, dar unii spun: "Ce, rasa îl face pe preot?".

– Ia aminte la doi măslini. Unul are frunze, iar celălalt nu. Care din amândoi îţi place? Acela care are frunze sau acela care nu are? Când eram la Chilia Sfintei Cruci, într-o vreme am cojit trunchiul măslinului ce era în ogradă şi am scris: "Copacii şi-au aruncat îmbrăcămintea lor, dar să le vedem rodul!"... şi alături: "Preotul fără rasă nu este de rasă". În vremea aceea se discuta mult subiectul nepurtării rasei de către preoţi, şi unii au venit acolo să ia de la mine... binecuvântare.

– Părinte, cineva a adus în mânăstire un preot ortodox în pantaloni. Să luăm binecuvântare de la el?

– Ce binecuvântare să iei? Trebuia să spuneţi aceluia ce l-a adus, oricine ar fi fost: "Iertaţi-ne, dar este regulă în mânăstire să dăm rasă. Să vină preot ortodox în pantaloni într-o mânăstire de călugăriţe? Nu se potriveşte". Dacă nu se ruşinează cel ce l-a adus, sau însuşi cel ce a venit fără rasă, să te ruşinezi tu să-i dai o rasă? Cândva am întâlnit la aeroport un arhimandrit tânăr fără reverendă. Mergea în străinătate şi mi s-a recomandat: "Sunt Părintele cutare". "Unde-ţi este reverenda?", l-am întrebat, şi fireşte, nu i-am sărutat mâna.

– Părinte, unii susţin că dacă s-ar moderniza clerul, ar ajuta mai mult.

– Când patriarhul Dimitrios a mers în America la Seminarul "Sfânta Cruce", au mers şi câţiva studenţi americani evlavioşi şi i-au spus: "Prea Fericite, în epoca noastră trebuie să se modernizeze şi clerul". Iar Patriarhul a răspuns: "Sfântul Cosma spune: «Când clericii

vor deveni mireni, mirenii vor deveni draci!»". Nu le-a spus bine? I-au pregătit unde să rămână, o cameră foarte luxoasă, cu pat oficial etc. De îndată ce a văzut-o a spus: "Să stau în camera aceasta? Aduceţi-mi mai bine un pat de fier. Atunci când clericul se laicizează devine împreună-lucrător cu diavolul".

– Părinte, trebuie să facem veşminte mai simple? Nu cumva vătămăm pe preoţi cu multa broderie?

– Vă vor preţui dacă veţi spune: "Noi facem din acestea simple. Putem face şi cu mai multă broderie, dar evităm aceasta, pentru că ne ispiteşte gândul că se sminteşte lumea. După aceea exploatează lucrul acesta şi cei ce nu cred. Auzim că se vorbeşte: «Noi n-avem pâine să mâncăm şi preoţii au o grămadă de veşminte»". Dacă veţi face broderii simple, vor veni preoţii cei serioşi să le ia. Iar dacă veţi face veşminte cu multe broderii, vor veni preoţi cu cugetare lumească să le ia, ajungând de batjocura lumii cu multa împodobire. La acoperămintele Sfintei Mese şi ale Sfintelor Vase puteţi pune mai multă broderie. Şi să nu puneţi cruci jos la stihare şi feloane. Puneţi altceva simbolic. Stau preoţii aşezaţi pe sfinţi, pe cruci... Aceasta este lipsă de evlavie!

"Cine mă vădeşte pe mine de sminteală?"

– Părinte, harul dumnezeiesc pleacă de la clericul care cade într-un păcat de moarte?

– Nu, cum să plece? Harul dumnezeiesc se poate îndepărta, dar nu se pierde. Dacă pe un preot îl opresc de la slujire, are preoţia, dar nu lucrează Tainele. Preotul nu mai are putere. Lucrul de bază este harul. Dacă se reabilitează, atunci şi Tainele sunt valabile.

Este nevoie de mult discernământ în problema preoţilor ce au impedimente. Este trebuinţă de multă luare aminte, ca să nu se creeze sminteală în lume prin severităţi fără discernământ şi astfel să intre la gânduri şi familia preotului. Să înceteze într-un mod înţelept de a liturghisi, ca să nu apară în ochii credincioşilor rău în loc de bun. Pentru că impedimentele le ştie Dumnezeu şi preotul. Dacă însă se va opri dintr-odată, atunci şi credincioşii şi familia lui vor intra la gânduri, şi astfel răul va fi mai mare.

Văd cum câteodată Dumnezeu îngăduie ca şi clerici evlavioşi să sufere o neputinţă trupească, de pildă, să le curgă sânge din nas sau să-i doară stomacul etc., şi să fie împiedicaţi de a sluji Liturghia, şi astfel să se resemneze şi preoţii ce au impedimente şi trebuie să se oprească de la slujire. Din când în când vine câte un preot cu impedimente la mine la Colibă şi văd că, sărmanul, trebuie să se oprească de la liturghisire. Câteodată se întâmplă ca episcopul lui să aibă o părere diferită. După aceasta tu ce să mai spui? Rămâne să faci numai rugăciune, şi va interveni Dumnezeu. Odată i-am spus unui preot ce avea impediment să lase slujirea preoţească. Dar când a spus aceasta duhovnicului şi episcopului său, aceştia n-au fost de acord. Şi astfel acel preot a continuat să slujească, deşi avea impediment. Însă după puţin timp l-a lovit o maşină. Deşi era sus pe trotuar, maşina a urcat acolo şi l-a omorât pe loc. *"Înfricoşător lucru este a cădea în mâna Dumnezeului Celui viu"*[6].

[6] Evr. 10, 31.

Biserica noastră Ortodoxă nu are nici o lipsă. Singura lipsă care se prezintă este din partea noastră, atunci când nu reprezentăm corect Biserica, de la cel mai mare în ierarhie până la cel mai simplu credincios. Se poate să fie puţini cei aleşi, dar acesta nu este un lucru neliniştitor. Biserica este Biserica lui Hristos şi El o cârmuieşte. Nu este Biserică ce se zideşte cu pietre, nisip şi var de către credincioşi şi se distruge de focul barbarilor, ci este Însuşi Hristos; *"şi cine va cădea pe piatra aceasta se va sfărâma, iar pe cine va cădea ea îl va spulbera"*[7].

Hristos tolerează starea lumii de astăzi. Rabdă şi îngăduie să lucreze harul dumnezeiesc pentru folosul poporului. Vom trece printr-o furtună, dar lucrurile se vor lămuri, nu vor rămâne aşa. Ai văzut ce spune Evanghelia: *"Trestie strivită nu va frânge şi feştilă fumegândă nu va stinge"*[8]? Aceasta a spus-o Hristos ca să fim fără de răspuns în ziua Judecăţii. Vezi, când opaiţul nu are alt untdelemn în cupă şi rămâne numai puţin untdelemn în fitil, se va stinge după puţin timp, chiar dacă flacăra pare că se măreşte. Este ca cel pe moarte care are ultimele licăriri de viaţă. Hristos însă nu vrea să-l sufle şi să-l stingă, pentru că apoi va spune: "Eu aş fi ars încă, dar Tu m-ai suflat şi m-am stins!". Dar cum te-am stins Eu? Tu singur te-ai stins de vreme ce cupa ta n-avea deloc untdelemn. Nici trestia strivită nu vrea s-o frângă, pentru că după aceea se va rupe şi va spune: "M-ai atins şi m-am rupt!". Tu singur

[7] Mt. 21, 44.
[8] Is. 42, 3 şi Mt. 12, 20.

te-ai strivit şi te-ai rupt, de ce îmi spui că te-am atins şi te-am rupt Eu?

Noi, monahii, dar şi clericii, răspândim ateismul atunci când nu trăim potrivit cu Evanghelia. Lumea are nevoie de virtuţile noastre şi nu de scăderile noastre. Mai ales exemplul monahilor pentru mireni este un lucru foarte mare! Mirenii caută pretexte ca să-şi îndreptăţească păcatele lor. De aceea este trebuinţă de multă luare aminte. Vezi, noi nu putem spune ceea ce a spus Hristos: *"Cine Mă vădeşte pe Mine de păcat?"*[9], ci "Cine mă vădeşte pe mine de sminteală?". Aceasta trebuie să o putem spune. Hristos a spus aceea pentru că a fost Dumnezeu desăvârşit şi Om desăvârşit. Noi suntem oameni. Avem neputinţe, avem căderi etc., dar nu se potriveşte să ne facem pricină de sminteală celuilalt.

Un general îmi spunea: "Dacă credinţa pe care o am nu mi-ar fi fost sădită în suflet de mama mea, aş fi pierdut-o atunci când am mers în Cipru în timpul conflictelor cu turcii. Om al Bisericii să strige prin telefon: "Omorâţi-i pe turci!", atunci când ordinul era "Nu-i iritaţi!". Şi farasioţii, atunci când au venit în Grecia din Asia Mică, au fost atraşi de ereziile ce au apărut aici în anii aceia, pentru că vedeau episcopi, preoţi fără evlavie. Vedeau în Biserică alt fel de lume, fără viaţă duhovnicească, aşa că s-au smintit. Aveau altă icoană formată de acolo. Au apărut şi evangheliştii, care spuneau: "Noi lucrăm Evanghelia" şi, sărmanii, au fost atraşi de ei.

[9] In. 8, 46.

Dar dacă este de vină un episcop, un preot, un călugăr, nu este de vină Hristos. Însă oamenii nu înțeleg aceasta, ci spun: "Oare acesta nu este reprezentantul lui Hristos?". Da, dar se odihnește Hristos în acest reprezentant? Ei nu se gândesc ce îl așteaptă pe acest reprezentant în cealaltă viață. Și pentru că nu înțeleg, sărmanii, ajung să nu mai creadă, smintindu-se de unele fapte. Căci precum atunci când este vinovat un polițai, nu e vinovat tot neamul, tot astfel și atunci când este vinovat un preot, nu e vinovată Biserica. Însă cei ce se smintesc, dar au intenție bună, înțeleg atunci când le explici. Aceștia au și circumstanțe atenuante, pentru că se poate să nu fi fost ajutați și să nu știe unele lucruri.

– Părinte, de ce nu ia nimeni poziție față de atâtea sminteli ce se fac în Biserică?

– În chestiunile bisericești rezolvarea unor cazuri nu se face prin a lua poziție. Unul poate suporta o stare de lucruri făcând răbdare până când Dumnezeu va arăta ce trebuie să facă. Altceva este să suporte cineva o stare de lucruri și altceva s-o admită, atunci când nu trebuie. Apoi, în astfel de cazuri, orice are cineva de spus, s-o spună cu respect, cu bărbăție; nu să judece, să dea publicității. Să o spună cu durere, din dragoste, numai persoanei respective la care se referă chestiunea, ca să ia aminte la unele lucruri. Nu este sincer și cinstit cel ce spune față de alții adevărul despre o persoană, nici cel ce îl dă publicității, ci cel ce are dragoste și viață cu adevărat creștinească și vorbește cu discernământ, spunând cele ce trebuie la vremea cuvenită.

Cei ce mustră fără discernământ au întunecare duhovnicească și răutate și îi văd pe oameni, din păcate, ca pe niște buturugi. Și deși îi cioplesc fără milă și oamenii suferă, aceștia se bucură de fasonarea ce le-o fac. Numai omului care îl are pe diavol drept căpetenie i se îngăduie să teatralizeze pe oameni în fața lumii, să le spună trecutul lor (desigur, al celor asupra cărora are drepturi diavolul), ca să zguduie astfel sufletele slabe. Duhul necurat, firește, nu scoate la iveală virtuțile oamenilor, ci slăbiciunile lor. Însă oamenii eliberați de patimi îndreaptă răul cu bunătate, fiindcă nu au răutate în ei. Dacă vreodată văd puțină necurăție care nu se poate îndepărta, o acoperă cu vreo piatră, ca să nu se îngrețoșeze cel ce se va întâmpla s-o vadă. În timp ce aceia care scurmă gunoaiele seamănă cu găinile...

Acum[10] diavolul face multe mâzgăleli și încurcă mult lucrurile, dar în cele din urmă își va sparge capul. Drepții vor străluci după ani de zile. Chiar și puțină virtute să aibă, vor fi descoperiți lumii și ea se va îndrepta spre aceștia pentru că va stăpâni mult întuneric peste tot. Cei care astăzi fac sminteli, de vor trăi atunci, se vor rușina.

Înfruntarea problemelor bisericești

– Părinte, care este modul de rezolvare corect atunci când se prezintă probleme bisericești grele?

– Să se evite extremele; cu extremele nu se rezolvă problemele. Mai demult, băcanul punea câte puțin din

[10] S-a spus în 1974.

căuş în cântar, şi astfel afla exactitatea şi echilibra cântarul. Adică nu punea deodată mult, nici nu lua deodată mult. Cele două extreme întotdeauna chinuiesc pe Biserica Mamă, dar şi cei ce le ţin se chinuiesc, deoarece cele două extreme de obicei înţeapă... Este ca şi cum o extremă ar ţine-o îndrăcitul, atunci când are obrăznicie duhovnicească (dispreţ faţă de toate) şi cealaltă extremă ar ţine-o nebunul, atunci când are râvnă pruncească cu îngustime de minte. Unul obraznic duhovniceşte niciodată nu se înţelege cu un stilist care are râvnă pruncească, ci se mănâncă şi se lovesc, pentru că amândoi sunt lipsiţi de harul dumnezeiesc. Atunci – ferească Dumnezeu! – cele două extreme se pot lovi mereu şi nimeni "nu le dă de capăt". Cei care vor putea încovoia aceste două capete, ca să se unească – să se împace – vor fi încununaţi de Hristos cu două cununi neveştejite.

Să luăm aminte să nu cauzăm probleme în Biserică, nici să mărim micile neorînduieli omeneşti ce se fac, ca să nu pricinuim mai mare rău şi să se bucure cel viclean. Cel ce pentru o mică neorînduială se tulbură mult şi se repede deodată cu urgie, chipurile ca s-o îndrepte, seamănă cu paraclisierul uşor la minte care, văzând o lumânare curgând, se repede deodată cu avânt, chipurile ca să o curețe, dar ia grăpiş şi oameni şi sfeşnice, pricinuind mai mare neorînduială în vremea slujbei. Din păcate, în vremea noastră avem mulţi care o tulbură pe Biserica Mamă. Dintre aceştia, cei care sunt cu ştiinţă de carte au prins dogma cu mintea şi nu cu duhul Sfinţilor Părinţi. Iar cei care sunt fără ştiinţă de carte au prins şi ei dogma cu dinţii şi de

aceea scrâşnesc din dinţi atunci când discută probleme bisericeşti, şi astfel se pricinuieşte mai mare vătămare în Biserică de la aceştia, decât de la luptătorii împotriva Ortodoxiei noastre. Este bine ca râul să nu fie prea iute, pentru că altfel ia totul, cioate, pietre, oameni; dar desigur nici prea domol, pentru că va pricinui ţânţari...

Sunt unii care se ocupă cu critica unuia şi a altuia şi nu cu binele general. Unul urmăreşte pe celălalt mai mult decât pe sine. Caută să afle ce va spune sau ce va scrie celălalt, ca după aceea să-l lovească fără milă, în timp ce el însuşi, de ar spune sau ar scrie acelaşi lucru, l-ar susţine cu multe mărturii din Sfânta Scriptură şi de la Sfinţii Părinţi. Răul pe care îl face este mare, pentru că pe de-o parte nedreptăţeşte pe aproapele său, iar pe de alta îl înjoseşte înaintea ochilor credincioşilor. De multe ori seamănă şi necredinţa în sufletele celor slabi, pentru că îi sminteşte. Cei care îşi justifică răutatea lor prin, chipurile, mustrarea celorlalţi şi nu a lor înşişi, sau prin a da publicităţii situaţii bisericeşti – chiar şi lucruri ce nu se spun – pretextând pe *"spune-l Bisericii"*[11], să facă mai întâi început de la mica lor biserică, familia sau Frăţia lor şi, dacă li se va părea că este bine, atunci să facă de râs şi Biserica Mamă. Eu cred că niciodată copiii cei buni nu o judecă pe mama lor.

Toţi au nevoie de Biserică. Toţi îi aduc slujirile lor, şi cei cu caracter blând şi cei aspri. Precum în trupul omului sunt absolut necesare şi dulciurile şi acriturile,

[11] Mt. 18, 17.

chiar și păpădiile amare, pentru că fiecare are substanțele și vitaminele ei, așa și în Trupul Bisericii toți sunt absolut necesari. Unul completează caracterul celuilalt și toți suntem datori să suportăm nu numai caracterul duhovnicesc al celuilalt, dar chiar și slăbiciunile ce le are ca om. Din păcate, unii au pretenții neraționale de la ceilalți. Vor ca toți să aibă același caracter duhovnicesc cu al lor, și atunci când cineva nu este în acord cu caracterul lor, adică sau este puțin mai îngăduitor sau puțin mai iute, îndată trag concluzia că nu este om duhovnicesc.

vredniciile si slava omeneasca

Mă mir cum unii dau atâta însemnătate slavei omenești și nu slavei lui Dumnezeu ce ne așteaptă, și atât de mult "aleargă după slava oamenilor". Chiar dacă vom dobândi și vrednicia cea mai mare care există și ne va lăuda toată lumea, la ce ne va folosi? Laudele lumii ne vor duce în rai sau ne vor îmbrânci în iad? Ce spune Hristos: *"Slavă de la oameni nu primesc"*[12]? La ce mi-ar fi folosit dacă aș fi devenit ieromonah, episcop, patriarh? Vredniciile m-ar fi ajutat să mă mântuiesc sau ar fi fost o greutate mare pentru un Paisie slab și m-ar fi surpat în iad? Dacă n-ar exista cealaltă viață, ar fi putut fi îndreptățită o astfel de neghiobie. Dar unul care urmărește mântuirea sufletului său, pe toate le vede "gunoaie"[13] și nu aleargă după vrednicii.

[12] In. 5, 41.
[13] Filip. 3, 8.

Moise, cu toate că a fost trimis de Dumnezeu să elibereze poporul lui Israil, nu s-a învrednicit să intre în Pământul Făgăduinței, pentru că a ajuns la punctul să se supere pe Dumnezeu din pricina poporului. A trăit mereu în cârteala poporului și odată s-a supărat. *"Îmi cer apă"*, a spus. *"De unde să le găsesc apă?"*[14]. Doar cu puțin mai înainte lovise piatra, scosese apă și le dăduse să bea! Era greu să facă și acum la fel? Dar se încurcase cu problemele și cu nevoile poporului și a uitat câtă apă scosese mai înainte, și din pricina multelor griji pe care le avea, nu și-a dat seama ce a făcut, ca să ceară iertare de la Dumnezeu. Dacă ar fi cerut iertare, Dumnezeu l-ar fi iertat. Faptul că nu a intrat în Pământul Făgăduinței a fost un canon mic de la Dumnezeu, o pedeapsă pentru mânierea lui. Firește, Dumnezeu l-a luat în rai și l-a cinstit prin faptul că l-a trimis împreună cu Proorocul Ilie pe muntele Taborului, la Schimbarea la Față a Domnului. Toate acestea ajută să înțelegem cât de mare piedică se face vrednicia, cu responsabilitățile ei, în drumul unui creștin spre rai.

Unii, în vreme ce și lăuntric și la exterior ar trebui să fie numai bucurie, pentru că Dumnezeu a iconomisit să fie eliberați de orice responsabilitate, dimpotrivă, ei urmăresc responsabilități și vrednicii, și atunci când nu li se dau se chinuiesc, stricându-și astfel sufletul și trupul lor, biserica lui Dumnezeu, după cum spune Sfântul Apostol Pavel. În timp ce Dumnezeu le pregătește slava cerească, ei vor să meargă în rai prin slava oamenilor.

[14] Num. 20, 10.

Poate îmi vor spune unii: "De ce unii sunt slăviţi şi de oameni şi de Dumnezeu?". Nimeni nu va fi slăvit de Dumnezeu, atunci când vrea slava oamenilor. Să nu urmărească nimeni niciodată responsabilităţi. Atunci când îl eliberează de responsabilităţi ar trebui să se bucure, iar nu să se mâhnească. Dacă nu se bucură, înseamnă că există înlăuntrul său viclenie sau mândrie. Niciodată să nu urmărim vrednicii prin care să fim slăviţi, deoarece aceasta dovedeşte boală agravată. Arată că mergem pe un drum greşit, altul decât cel al smereniei, pe care au mers Sfinţii Părinţi şi au ajuns în rai.

Avem o mulţime de Sfinţi Părinţi care fugeau de vrednicii, egumenii, preoţie, episcopie. Unii şi-au tăiat mâinile, alţii nasul, alţii urechile iar alţii limba, ca să nu fie cu mădularele întregi şi astfel să-i hirotonească. Unii erau ascunşi în colibele lor şi au fost hirotoniţi pe deasupra acelora, iar pe alţii i-au hirotonit de departe, precum pe Sfântul Amfilohie. Deşi erau învăţaţi şi sfinţi, ei înţeleseseră marea vrednicie a sufletului precum şi marea greutate a responsabilităţilor, care devin o piedică pentru mântuirea omului, şi de aceea le refuzau. Unii ca aceştia au aflat drumul cel drept.

Şi în Sfântul Munte unii consideră preoţia piedică în viaţa duhovnicească, pentru că afară de celelalte obligaţii sunt obligaţi să meargă la hramuri cu episcopi – desigur hramuri duhovniceşti – dar nici acestea nu îi odihnesc. Când eram în obşte, am cunoscut un diacon care a îmbătrânit şi a murit diacon. Atunci când era însă monah tânăr, mânăstirea avea nevoie de diacon şi l-au hirotonit. Mai târziu au venit alţii mai tineri.

Aceia au devenit diaconi şi preoţi, iar acela dădea mereu rândul celorlalţi şi astfel el a rămas diacon. Când îi cereau să se facă preot, spunea: "Acum mânăstirea nu are nevoie. Slavă lui Dumnezeu, sunt fraţi tineri". L-au pus la cancelarie. Dar când au venit în mânăstire tineri cu carte, a cerut binecuvântare şi a plecat de la cancelarie. Atunci când mânăstirea trecea printr-o greutate, acest diacon evlavios a cerut unui preot virtuos să ia stăreţia. Dar acela a spus: "Sfinţia Ta de ce eviţi răspunderile şi le pui pe umerii mei? Fă-te Sfinţia Ta proiestamen şi mă voi face şi eu stareţ". Astfel unul a devenit stareţ şi celălalt proiestamen. Atunci când s-au aşezat lucrurile şi mânăstirea mergea bine, acela a demisionat din funcţia de proiestamen. Mult m-a ajutat diaconul acesta. Avea mult har de la Dumnezeu. Pe el îl chemau la Sfânta Kinotită când aveau subiecte grele, ca să-şi spună părerea sa luminată.

– Părinte, care este pricina pentru care unii oameni duhovniceşti, deşi nu iubesc banii, urmăresc însă slava? Este valabil ceea ce spuneau vechii elini: "Mulţi au urât bogăţia, dar slava nici unul"[15]?

– Este de vină capul lor cel sec! Aceasta este slavă deşartă. Maxima "mulţi au urât bogăţia..." este o mentalitate lumească, nu încape în viaţa duhovnicească. Acestea le spuneau vechii elini care nu cunoşteau pe adevăratul Dumnezeu. În viaţa duhovnicească slava lumească trebuie să dispară. A suferit cineva o necin-

[15] Maximă a lui Kleobul, tiranul vechii cetăţi Lindos din Rodos, unul dintre cei şapte înţelepţi – sec. VI î.H.

ste mai mare decât aceea pe care a suferit-o Hristos? Sfinţii Părinţi urmăreau necinstea, dar Dumnezeu îi cinstea. Aceştia se află încă în stadionul lumesc. Joacă fotbal. PAOK-AEK[16] – SLAVA! Slava despre care se vorbeşte în Evanghelie are dragoste şi smerenie. *"Preaslăveşte pe Fiul Tău, spune, ca şi Fiul Tău să Te preaslăvească... Şi aceasta este viaţa veşnică: să te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat"*[17]. Adică Hristos a cerut de la Dumnezeu ca oamenii să-L cunoască pe Izbăvitorul lor şi astfel să se mântuiască. Astăzi cei mai mulţi se interesează cum să dobândească slavă de peste tot. Slavă de aici, slavă de dincolo, şi în cele din urmă sfârşesc în... nebunie de aici, nebunie de acolo. Aceasta este ceeea ce a spus Hristos: *"Primesc slavă unii de la alţii"*[18], *"rătăcind pe alţii şi rătăciţi fiind ei înşişi"*[19]. Cu astfel de lucruri îmi vine să vomit. Într-o astfel de atmosferă nu pot trăi nici măcar douăzeci şi patru de ore.

Responsabilităţile sunt o mare piedică în viaţa duhovnicească. Toţi cei care vor să facă lucrare duhovnicească evită responsabilităţile. De obicei nimeni nu a văzut un sfârşit bun la cei ce urmăresc vrednicii şi ranguri. Intră elementul personal, egoismul, şi după aceea se ciocnesc şi se ceartă între ei proiestamenii, pentru că şi într-un proiestamen şi în celălalt există egoism. Însă cei ce se nevoiesc cu mărime de suflet şi nu se odihnesc pe ei înşişi, ci se nesocotesc pe ei

[16] Două echipe de fotbal din Grecia.
[17] In. 17, 1.
[18] Lc. 5, 44.
[19] 2 Tim. 3, 13.

înşişi în orice lucrare a lor, ajută foarte mult, pentru că numai atunci se odihnesc sufletele ce au nevoie de ajutor şi se va odihni lăuntric şi sufletul lor, atât în această viaţă cât şi în cea veşnică.

Mai demult Sfinţii Părinţi, plecau întâi în pustie şi se pustiau de patimile lor prin nevoinţa pe care o făceau. Fără planuri şi programări personale, se lăsau în mâinile lui Dumnezeu şi fugeau de vrednicii şi stăpânire, chiar şi atunci când ajungeau la măsura sfinţeniei – afară numai dacă Biserica Mamă avea nevoie. Atunci făceau ascultare de voia lui Dumnezeu şi slăveau numele Lui prin viaţa lor cea sfântă. Adică se făceau donatori duhovniceşti de sânge, după ce mai întâi dobândeau o stare bună de sănătate duhovnicească în pustie, printr-o hrană duhovnicească bună şi printr-o trezvie neîncetată.

Conducerea în Biserică

Biserica Ortodoxă a funcţionat întotdeauna prin sinoade. Duhul ortodox cere ca în Biserică să funcţioneze Sinodul, iar în mânăstiri Sinaxa Bătrânilor. Arhiepiscopul şi Sinodul să hotărască împreună. Stareţul sau stareţa şi Consiliul mânăstiresc să hotărască împreună. Arhiepiscopul este primul dintre egali. Şi patriarhul nu este papă, ci are acelaşi grad cu ceilalţi ierarhi. În timp ce Papa are alt grad – stă la înălţime şi i se sărută papucul – patriarhul stă împreună cu ceilalţi ierarhi şi aprobă. Şi un stareţ sau o stareţă în raport cu proiestamenii sunt tot primii între egali.

Arhiepiscopul sau un stareţ nu poate face ce vrea. Dumnezeu luminează pe un ierarh sau proiestamen într-o problemă, pe altul în alta. Vezi că şi cei patru evanghelişti se completează unul pe celălalt. Tot astfel şi aici, fiecare îşi spune părerea sa, iar atunci când există părere contrară, se scriu procese verbale. Pentru că atunci când este vorba să se ia o hotărâre contrară poruncilor Evangheliei şi unul nu este de acord cu aceasta, dacă nu va cere să se scrie părerea lui înseamnă că este de acord cu acea hotărâre. Dacă nu este de acord, dar semnează fără să se consemneze părerea lui, face rău şi este răspunzător pentru aceasta; este vinovat. În timp ce dacă îşi spune părerea sa şi majoritatea este împotrivă, el este în regulă înaintea lui Dumnezeu. Dacă în Biserică Sinodul, sau în Mânăstiri Sinaxa, nu funcţionează corect, atunci deşi vorbim de duh ortodox, îl avem totuşi pe cel papal. Duhul ortodox este ca fiecare să-şi spună şi să-şi scrie părerea sa, iar nu să tacă pentru că se teme sau să lingușească pentru a se pune bine cu arhiepiscopul sau cu stareţul.

Dar şi clericii care intră în conducere de tineri, deşi au calităţi pentru aceasta, se vatămă, se netrebnicesc. Intră în angrenaje, conducere, cancelarie etc., şi nu se ajută duhovniceşte, deşi au înclinaţii. Unii, dacă nu s-ar fi netrebnicit şi ar fi făcut lucrare duhovnicească în ei înşişi, ar fi ajuns mai târziu oameni de bază în Biserică. Atunci când omul nu se ocupă de sine în înţelesul cel bun, adică nu face lucrare în el însuşi, este ca negustorul care cumpără şi vinde şi nu ştie ce datorie are, sfârşind în cele din urmă în puşcărie.

Mult mă doare când aud de preoţi tineri că sunt la birou. Dacă ar fi rămas încă puţin afară de conducere, ar fi ajutat mai târziu mai mult. Din păcate însă, adesea devin proiestameni preoţi tineri şi nu cei experimentaţi, care ar fi putut face lucrare duhovnicească în turma lor, şi în felul acesta răul devine îndoit. Adică cei tineri îşi iau asupra lor responsabilităţi înainte de a face lucrare duhovnicească în ei înşişi, şi se află în funcţii în care trebuie să dăruiască mai înainte de a dobândi bogăţia duhovnicească. Iar cei mai mari, neavând funcţii de răspundere, nu au posibilitatea să ofere experienţa lor preţioasă şi iluminarea lor dumnezeiască.

Dumnezeiasca Liturghie

– Părinte, când se săvârşeşte Dumnezeiasca Liturghie, trebuie ca de fiecare dată să existe cineva care să se împărtăşească?

– Da, pentru că scopul principal al Dumnezeieştii Liturghii este împărtăşirea credincioşilor, fie şi a celor puţini care sunt pregătiţi. Căci mai toate rugăciunile sunt citite de preot pentru credincioşii care se vor împărtăşi. De aceea, cel puţin unul trebuie să se împărtăşească. Fireşte, se poate întâmpla ca nici unul să nu fie bine pregătit. Aceasta e altceva. Este bine însă să se împărtăşească măcar un copil mic, chiar şi un prunc. Şi dacă nu se află nimeni, atunci Liturghia rămâne numai ca să se împărtăşească preotul şi să se pomenească numele. Dar aceasta să fie o excepţie şi nu o regulă.

Oricine poate trăi faptele Noului Testament la fiecare Liturghie. Sfânta Proscomidie este Betleemul. Sfânta

Masă este Sfântul Mormânt și Mântuitorul răstignit este Golgota. Toată creația se sfințește prin Dumnezeiasca Liturghie, prin prezența lui Hristos. Sfintele Liturghii țin lumea. Este înfricoșător ceea ce ne-a dat Dumnezeu. Nu suntem vrednici de aceasta! Există preoți care în fiecare Liturghie trăiesc această Taină înfricoșătoare. Mi-a spus un cleric că un preot foarte simplu și bun îi spunea: "Îmi vine foarte greu să consum Sfintele. Îmi cad lacrimile mele cele murdare în Sfântul Potir; nu le pot ține și pentru asta mult mă mâhnesc". Și plângea. Iar acela i-a spus: "Spune-I lui Hristos să-mi dea și mie puține «lacrimi murdare»!".

– Părinte, de ce coborâți din strană atunci când preotul se închină pentru Sfânta Liturghie?

– Cobor, pentru că în vremea aceea când se roagă preotul, Dumnezeu îi trimite harul dumnezeiesc ca să-l slobozească de slăbiciunile lui, pentru a putea săvârși Sfânta Liturghie. Atunci și credincioșii trebuie să se roage cu evlavie ca și ei să primească har.

Dumnezeiasca Liturghie începe cu Proscomidia. Câteodată Dumnezeu iconomisește să înțelegem și să trăim și noi Sfintele Taine! Atunci când eram paraclisier, mi s-a întâmplat următorul lucru. Odată, atunci când preotul făcea Proscomidia, în vreme ce spunea: "Ca o oaie la junghiere s-a adus", am auzit gemete de miel pe Sfântul Disc. Iar când a spus "Se junghie Mielul (și Fiul) lui Dumnezeu", am auzit zbierăt de la Sfânta Proscomidie. Înfricoșător! De aceea le spun preoților să nu pregătească de mai înainte Sfânta Proscomidie și după aceea să facă celelalte în mod formal. Adică nu trebuie să taie prescura de mai înainte și în clipa aceea numai să așeze Sfântul Trup pe Sfântul Disc și să spună: "Se junghie Mielul lui Dumnezeu" și "Ca o oaie la junghiere s-a adus", după ce deja au scos Sfântul Trup. Numai atunci când spun aceste cuvinte trebuie să ia copia și să însemne prescura. Adică să-L "junghie" atunci când spun: "Se junghie Mielul lui Dumnezeu".

Atunci când preotul sună clopoțelul în vremea Proscomidiei să pomeniți și voi în taină numele, să participe și inima voastră la durerea fiecărui suflet ce-l pomeniți, fie viu, fie adormit. Să aduceți în mintea voastră, în general, toate cazurile oamenilor, și pe cei pe care îi aveți în mod deosebit în atenția voastră, și să spuneți: "Maria, Nicolae... Tu știi, Dumnezeule, problemele lor. Ajută-i!". Dacă vi se dau nume ca să le pomeniți, pomeniți-le la câteva Sfinte Liturghii, unele la trei, altele la cinci, și după aceea să se pomenească și celelalte. De ce să ai pe unii pe care îi pomenești mereu și pe alții care au nevoie să nu-i pomenești deloc? Aceasta n-o înțeleg. Nume de catolici, de martori ai lui Iehova etc. nu este bine să-i pomenești la Sfânta Proscomidie. Pentru aceștia nu se pot scoate miride și nici parastas nu se poate face. Pentru sănătatea și luminarea lor ne putem ruga, chiar și paraclis putem face.

– Părinte, unii preoți spun că nu vor să liturghisească adesea, ca să nu se obișnuiască.

– Nu este corect să spună așa ceva preotul. Este ca și cum ar spune: "Nu merg regulat la rudele mele, ca să mă primească mai bine atunci când le fac o vizită". Este nevoie însă de pregătire. Sfânta Împărtășanie vindecă, sfințește pe cel ce se nevoiește. Cum să-l ajute pe unul care nu se nevoiește? Ce să schimbe Hristos, dacă însuși omul nu se schimbă? Odată, la Peștera Sfântului Atanasie, era un stareț cu doi ucenici. Unul era ieromonah și celălalt ierodiacon. Într-o zi au mers ucenicii la o bisericuță să slujească. Preotul însă invidia mult pe diacon, deoarece diaconul era mai inteligent și

indemânatic la toate. Dar nici diaconul nu ajuta situația, având un fel egoist de a fi. Preotul s-a pregătit la exterior, citind rugăciunile de Împărtășanie și făcând toate canoanele necesare. Din păcate însă, n-a făcut lucrul cel mai important, pregătirea lăuntrică, adică să se spovedească cu smerenie ca să alunge din inima sa invidia, care nu dispare prin schimbarea hainelor noastre și spălarea capului. Astfel, doar cu această pregătire exterioară a mers la Înfricoșătorul Jertfelnic să liturghisească. Însă de îndată ce a început să proscomidească, ce s-a întâmplat? S-a auzit deodată un vuiet mare și vede cum pleacă Sfântul Disc de la Proscomidie și dispare. Prin urmare, n-au mai putut liturghisi. Dacă nu i-ar fi împiedicat Bunul Dumnezeu în felul acesta și preotul ar fi liturghisit în această stare duhovnicească în care se afla, gândul îmi spune că ar fi pățit un mare rău.

– Părinte, dacă se întâmplă ceva în timpul Sfintei Liturghii, ea se poate întrerupe?

– Când se săvârșește Sfânta Liturghie, preotul n-o poate lăsa neterminată orice s-ar întâmpla. Și război de s-ar anunța, trebuie s-o săvârșească. Și dușmanii să vină afară de biserică, va căuta numai să se grăbească puțin, ca s-o termine. Va ajuta Dumnezeu să o săvârșeasă. Dar trebuie să avem încredere în Dumnezeu; să nu ne temem.

Liturghisitorul Celui Prea Înalt trebuie să aibă multă luare aminte, curăție și acrivie. Preoții sunt mai presus de îngeri. Sfinții Îngeri își acoperă fețele lor în vremea Dumnezeieștii Euharistii, în timp ce preotul o săvârșește.



CAPITOLUL 3
Sărbători și zile nelucrătoare

"Să prăznuim, credincioșilor, prăznuire duhovnicească..."[20]

În marea Lui dragoste și prin negrăita Lui veselie, pe care o aduce în sufletele credincioșilor în toate Sfintele Lui sărbători, Hristos ne învie cu adevărat, ridicându-ne duhovnicește la înălțime. Este destul să participăm și să avem dorință de a prăznui duhovnicește. Atunci petrecem sărbătorile duhovnicește și ne îmbătăm duhovnicește de vinul paradisiac, pe care ni-l aduc sfinții și ne cinstesc cu el.

– Părinte, cum poate trăi cineva duhovnicește în sărbători?

– Ca să trăim sărbătorile, trebuie să avem mintea noastră la acele zile sfinte și nu la treburile pe care le avem de făcut pentru aceste sfinte zile. Să ne gândim la faptele fiecărei zile sfinte (Nașterea Domnului,

[20] Troparul cântării a șasea de la al 2-lea canon al Praznicului Intrării Maicii Domnului în Biserică – 21 noiembrie.

Botezul Domnului, Paştile etc.) şi să rostim rugăciunea lui Iisus slavoslovind pe Dumnezeu. În felul acesta vom sărbători cu multă evlavie fiecare sărbătoare. Mirenii vor să înţeleagă Crăciunul cu porcul, Paştile cu mielul, Lăsaturile de sec cu dulciuri. Însă monahii adevăraţi în fiecare zi trăiesc faptele dumnezeieşti şi se veselesc necontenit. În fiecare săptămână ei trăiesc Săptămâna Mare. În fiecare miercuri, joi şi vineri trăiesc Marea Miercuri, Marea Joi şi Marea Vineri, adică Patimile lui Hristos, iar în fiecare duminică Paştile, Învierea. Ce, oare va trebui să vină Săptămâna Mare ca să ne aducem aminte de Patimile lui Hristos? Trebuie să vină Paştile cu mielul, ca să pricep pe "Hristos a înviat", ca mirenii? Ce a spus Hristos? *"Fiţi gata*[21], a spus. N-a spus "pregătiţi-vă acum!". Din clipa în care Hristos a spus: *"Fiţi gata"*, mireanul şi mai ales monahul trebuie să fie gata mereu. Să cerceteze şi să trăiască mereu faptele dumnezeieşti. Când cineva cercetează faptele fiecărei sărbători, fireşte, va fi mişcat şi se va ruga cu mai multă evlavie. Apoi la slujbe mintea să fie la faptele pe care le sărbătorim şi să urmărim cu evlavie troparele ce se cântă. Când mintea este la înţelesurile dumnezeieşti, omul trăieşte faptele şi astfel se schimbă. Atunci când, de pildă, ne gândim la un sfânt pe care îl avem la evlavie sau la Sfântul pe care îl prăznuim, mintea va merge şi puţin mai sus; va merge în cer. Şi când ne gândim la Sfinţi, şi Sfinţii se gândesc la noi şi ne ajută. În felul acesta îşi face omul prietenie cu sfinţii, care este cea mai sigură prietenie.

[21] Mt. 24, 44.

Atunci, deşi este singur, poate trăi împreună cu toţi; şi cu sfinţii, şi cu îngerii şi cu toată lumea. Să fie singur şi să simtă toată această comuniune! Prezenţa sfinţilor este vie. Toţi sfinţii sunt copiii lui Dumnezeu, care ne ajută pe noi, oamenii, copiii cei necăjiţi ai lui Dumnezeu.

Pe sfinţii noştri care şi-au vărsat fie sângele, fie sudoarea şi lacrimile pentru dragostea lui Hristos, totdeauna trebuie să-i prăznuim cu evlavie, ca să fim ajutaţi. Iar când auzim la Sinaxar: "În această zi pomenirea Sfântului..." în clipa aceea să ne sculăm în picioare, precum soldaţii stau în poziţie de drepţi atunci când se citesc numele fraţilor lor eroi căzuţi. "În ziua cutare a lunii... soldatul cutare a căzut pe frontul cutare".

Ca să simţim evenimentul sărbătorii, nu trebuie să lucrăm. În Vinerea Mare, de pildă, dacă vrei să simţi ceva, nu trebuie să faci nimic afară de rugăciune. În lume sărmanii mireni au multe treburi. În Vinerea Mare îşi trimit urări: "La mulţi ani! Să trăiţi!". Nu se potriveşte. În Vinerea Mare eu mă închid în colibă. Precum în săptămâna de după primirea Schimei Mari, liniştea ce urmează ajută, pentru că harul dumnezeiesc adapă sufletul şi schimonahul înţelege ce s-a petrecut cu el însuşi, tot astfel şi la sărbători mult ajută liniştea. Ni se dă prilejul să ne odihnim puţin, să citim şi să ne rugăm. Va veni un gând bun, ne vom cerceta pe noi înşine, vom rosti puţin şi rugăciunea şi astfel vom înţelege ceva despre faptul dumnezeiesc al zilei.

Astăzi, din păcate, nu folosim libertatea spre bine, pentru sfințenie, ci pentru laicizare. Mai demult oamenii lucrau toată săptămâna, iar duminica era nelucrare. Acum nu lucrează nici sâmbăta. Dar trăiesc duhovnicește mai mult, sau păcătuiesc mai mult? Dacă și-ar valorifica timpul lor la cele duhovnicești, oamenii ar fi altfel, ar fi mai adunați. Noi, oameni nenorociți ce suntem, pe toate le facem în paguba celor duhovnicești, adică Îl nedreptățim pe Hristos. Mirenii orice lucru îl au de făcut, duminica se hotărăsc să-l facă. Caută vreo duminică pentru lucrul acesta, vreo sărbătoare pentru celălalt, și astfel vine peste ei urgia lui Dumnezeu. Ce ajutor vor avea după aceea de la Sfinți? Duminica este zi de corvoadă? Chiar și o mică slujire de ar vrea să ne facă cineva, să o facă, dar nu duminica.

Nu lăsăm pe Dumnezeu să ne călăuzească. Și tot ceea ce nu se face cu credință în Dumnezeu, nu are legătură cu Dumnezeu; este ceva lumesc. De aceea și lucrul acela pe care îl facem nu are binecuvântare și astfel nu are rezultate bune. După aceea spunem: "Diavolul este de vină". Nu este de vină diavolul, ci noi nu lăsăm pe Dumnezeu să ne ajute. Când lucrăm în zile de sărbătoare, dăm drepturi diavolului și de la început intră în lucrările noastre. *"Mai bun este puținul celui drept decât bogăția multă a păcătoșilor"*[22], spune psalmul. Aceasta are binecuvântare, toate celelalte sunt talaș. Așadar, trebuie să avem credință, mărime

[22] Ps. 36, 16.

de suflet și evlavie și cu încredere să le lăsăm pe toate la Dumnezeu. Altfel, diavolul ne va pune să lucrăm în sărbători, iar în celelalte zile vom căsca gura.

Și să vedeți cum Dumnezeu niciodată nu-l părăsește pe om. În duminici și sărbători nu am lucrat și de aceea Dumnezeu niciodată nu m-a lăsat, ci și toate treburile mi le binecuvânta. Îmi aduc aminte că odată au venit niște mașini de treierat în sat și l-au înștiințat pe tatăl meu că vor începe în ziua de Duminică, întâi cu ogoarele noastre, după care vor pleca mai departe. Atunci tatăl meu îmi spune: "Ce să facem? Au venit mașinile". "Eu nu lucrez duminica, i-am spus. Să începem de luni". "Dacă vom pierde această ocazie, ne vom chinui mult cu caii", îmi spune tatăl meu. "Nu-i nimic, îi spun. Lasă să treier până la Crăciun". Și apoi am mers la biserică fără să dau importanță faptului. De îndată ce mașinile au pornit spre locul de treierat, s-au stricat în drum și au înștiințat din nou pe tata: "Să ne iertați, dar s-au stricat mașinile. Vom merge la Ioanina să le reparăm și luni vom începe întâi de la Dumneavoastră!". Astfel n-au treierat duminică, ci luni. Multe de acestea au văzut ochii mei.

Dacă noi, monahii, nu ținem sărbătorile, atunci mirenii ce să mai facă?

Ce duh exista mai demult în mânăstiri! Îmi aduc aminte cum mirenii sărbătoreau ziua Crucii pe calendarul nou și după aceea aduceau strugurii în Sfântul Munte. Se întâmpla ca în ziua când ajungeau în Sfântul Munte să avem noi Ziua Crucii după calendarul nostul Munte să avem noi Ziua Crucii după calendarul nos-

tru, dar Părinții niciodată nu mergeau să descarce. Atunci ori se întorceau, ori lăsau acolo și caicul și strugurii. La fel se petrecea și cu untdelemnul sau cu lemnele, dacă veneau în zi de sărbătoare. Și pe atunci mânăstirile erau sărace. Dar se gândeau: "Dacă va vedea cineva pe călugări că lucrează în această zi, ce va spune?". Preferau de mii de ori să le ia furtuna, să se piardă și strugurii și untdelemnul, decât să le descarce și să piardă sărbătoarea și să smintească și suflete.

Acum însă... Odată mă aflam la o mânăstire în ajunul unei sărbători și descărcam struguri. După aceea au fost trimiși mai mulți frați, ca să calce strugurii. Seara aveau priveghere și au mutat-o. Și era o sărbătoare mare. "La nevoie mutarea legii se face...". În altă parte, la o mânăstire care arsese, lucrau duminica la reparații. Atunci mi-am spus: "Iarăși va arde". Văd și mirenii lucrurile acestea și după aceea spun: "Sărbătorile nu sunt nimic".

Mai ales noi, monahii, avem trebuință de multă luare aminte ca să nu lucrăm în sărbători, pentru că făcând așa, păcătuim și noi, dar ne facem și pricină de sminteală mirenilor, păcătuind astfel îndoit. Mirenii caută pretexte ca să-și îndreptățească păcatele lor. Se poate ca aceștia să lucreze zi și noapte, să nu țină sărbătorile, iar atunci când văd o călugăriță sau un călugăr lucrând în zi de sărbătoare, siliți de o mare nevoie, le spune după aceea diavolul: "Vezi că și călugării lucrează. Tu de ce să nu lucrezi?", odihnindu-și astfel conștiința. Chiar și o pătură să scuture o călugăriță într-o duminică, de o văd mirenii, vor spune: "Dacă

lucrează călugărițele, noi de ce să nu mergem la serviciu?". De aceea este trebuință de multă luare aminte, ca să nu ne facem pricină de sminteală.

– Părinte, dar dacă vine vreun meșter să lucreze într-o zi de sărbătoare, de pildă la Intrarea în Biserică a Maicii Domnului?

– Intrarea în Biserică a Maicii Domnului și să lucreze meșter în mânăstire! Nu se potrivește. Să nu lucreze.

– Părinte, aceasta s-a întâmplat pentru că sora nu s-a gândit să-i spună să nu vină.

– Atunci sora trebuie să facă canon.

– Părinte, într-o zi de sărbătoare, după priveghere, dacă moțăie cineva, poate face un lucru de mână și să spună rugăciunea lui Iisus?

– Metanii nu poate face? Să facă metanii ca să se trezească. De ce să facă lucru de mână?

– Nici duminica, după ce și-a făcut datoriile lui duhovnicești, nu poate, de pildă, împleti metanii?

– De ce să împletească metanii? De ce nu te saturi duhovnicește în această zi? Din păcate, intră și în mânăstiri duh lumesc. La unele mânăstiri, precum am auzit, în duminici sau la marile sărbători, de la amiază merg călugării la ascultări. De parcă ar muri de foame copiii lor sau ar avea datorii și le vor scoate casa la licitație. Este atât de mare nevoie! Altceva este arhondarul, bucătarul. La arhondaric și la bucătărie este nevoie. Nu se poate să nu meargă nimeni.

Dacă se întâmplă câteodată să-mi aducă cineva pește, îi spun: "Ia-l și du-te". Dacă unul aduce pește viu, altul mort, atunci ar însemna să mă ocup numai de

pește? Și aici, dacă aduc peștele în zi de sărbătoare și vreți să-l pregătiți, atunci cum vă veți bucura de sărbătoare? Vă aduceți aminte de Părintele Mina de la Schitul Sfânta Ana? Un pescar i-a adus într-o duminică dimineața pește pentru praznic. "Părinte, este proaspăt", îi spune. "Bine, dar astăzi este duminică. Când i-ai prins de sunt proaspeți?", îl întreabă mirat Părintele Mina. "Astăzi dimineață", îi răspunde pescarul. "Aruncă-i, fiule! Aceștia sunt afurisiți", îi spune Părintele Mina. "Și dacă vrei să te convingi, aruncă un pește la motan și vei vedea că nu-l va mânca". Într-adevăr, pescarul a aruncat un pește la motan și acela și-a întors capul înapoi, arătând dezgust. O astfel de sensibilitate aveau cei de demult.

Astăzi vezi la mânăstiri în Sărbătorile mari muncitori, meșteri... Odată, de Adormirea Maicii Domnului, la o mânăstire o echipă de mai mulți lucrători cu drujbe tăiau pădurea. Cu toate că cerul era senin, a venit un nor, au căzut niște trăsnete lângă tăietori, care au fugit cuprinși de atâta frică încât, deși pădurea luase foc, n-au mai anunțat. Cu multă greutate au reușit apoi să-l stingă. În duminica următoare iarăși drujbe; de data aceasta două echipe au urcat în pădure. Incendiile sunt urgia lui Dumnezeu, pentru că tăiem lemne în duminici și sărbători. Și răul este că nu pricepem. Am trecut dincolo de limita răbdării lui Dumnezeu.

Dacă au nevoie, călugării să facă un șirag de rugăciuni, o sută de boabe, atunci Dumnezeu va lumina pe cineva și le va trimite o sută de mii. Lucrarea monahului este rugăciunea. Dacă noi, monahii, nu avem încredere în Dumnezeu, atunci cine să aibă? Mirenii?

Dumnezeu se obligă să-l asculte pe monahul care îi încredințează viața sa. Atunci când eram în obște, se afla acolo un ajutor de econom. Acesta își făcea repede toate treburile, nu era sprinten și nu pleca niciodată din biserică mai înainte de a se termina Sfânta Liturghie. Eu eram mai sprinten, plecam și înainte de terminarea Sfintei Liturghii ca să pregătesc sinodiconul[23], dar toate îmi ieșeau anapoda. Uneori mi se vărsa ibricul cu cafea, alteori îmi cădeau ceștile și paharele și se spărgeau, toate îmi mergeau anapoda. Acela pleca la sfârșitul Sfintei Liturghii, își făcea Sfânta Cruce și credea că Dumnezeu o să-l ajute. Și dacă îl certau, primea cu smerenie. Avea smerenie și se folosea îndoit.

În tot cazul, când oamenii nu se agață de amănunte care nu vatămă dacă se trec cu vederea, atunci se folosesc și slavoslovesc îndoit pe Sfinții pe care îi prăznuiesc. Să luăm aminte pe cât putem ca tot ceea ce facem să nu fie în paguba celor duhovnicești, ci să le dăm întâietate acestora, ca să se sfințească toate lucrările noastre și să avem și binecuvântarea lui Dumnezeu. Dacă cineva pune mai înainte treburile și pe urmă rugăciunea, prețuiește mai mult cele materiale decât cele duhovnicești. Iar lucrul acesta dovedește mândrie și lipsă de evlavie. Lucrul ce se face nu se sfințește prin falimentul duhovnicesc. Dacă vom da întâietate la cele duhovnicești, Dumnezeu pe toate le va rândui. Dacă noi, monahii, nu ținem sărbătorile, atunci mirenii ce să mai facă? Dacă noi nu facem cele

[23] Încăpere mare, specială, pentru oaspeți aleși.

duhovnicești și nu rugăm pe Sfinți să ne ajute, cine se va ruga lor? Spunem că noi credem în Dumnezeu, dar nu avem încredere în El. Dacă noi, monahii care purtăm rasă, nu respectăm Canoanele, ci pe toate le călcăm și le necinstim, ce sens mai are atunci viața noastră?

Lucrează în duminici și sărbători și îi ajung nenorociri

De obicei, înainte de Vecernia Sărbătorii sau a duminicii încetează orice lucrare. Este mai bine să se lucreze mai mult în ziua de mai înainte de ajun, atunci când se poate rândui aceasta, și să nu se lucreze după Vecernia ajunului. Altceva este să facă cineva într-o sărbătoare sau duminică un lucru ușor, după amiază, atunci când este mare nevoie, dar și acesta cu mare grijă. Mai demult și țăranii care erau la ogoarele lor, de îndată ce auzeau clopotul de Vecernie, își făceau Cruce și încetau munca. La fel și femeile ce stăteau acasă, se sculau, își făceau Cruce și lăsau împletitul sau orice altceva lucrau. Iar Dumnezeu îi binecuvânta. Erau sănătoși și se bucurau... Acum au desființat sărbătorile, s-au îndepărtat de Dumnezeu și de Biserică și în cele din urmă tot ce scot din munca lor dau la doctori și la spitale... Odată a venit un tată la Colibă și mi-a spus: "Copilul meu se îmbolnăvește adesea și medicii nu pot afla ce are". "Să încetezi de a mai lucra duminica și toate se vor schimba", i-am spus.

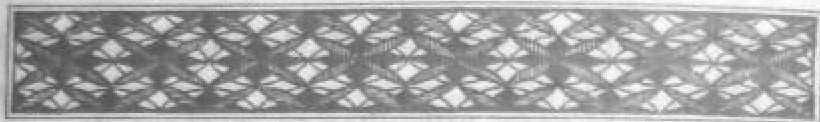
Și într-adevăr, n-a mai lucrat și copilul lui s-a făcut bine.

Întotdeauna le spun mirenilor să înceteze de a mai lucra duminicile și sărbătorile, ca să nu-i ajungă nenorociri în viață. Fiecare își poate rândui treburile, astfel încât să nu le facă în duminici și sărbători. Esența problemei este sensibilitatea duhovnicească. Dacă există sensibilitate, se pot afla soluții pentru toate. Și chiar de s-ar păgubi puțin din pricina unor schimbări ale treburilor lor, vor primi îndoită binecuvântare. Dar mulți nu înțeleg aceasta. Nu merg nici la Sfânta Liturghie. Sfânta Liturghie sfințește. Dacă creștinul nu merge duminica la biserică, cum se va sfinți?

Din păcate însă, oamenii încet-încet merg înspre a nu mai respecta nici sărbători, nici nimic. Vezi că și numele le schimbă, ca să nu-și mai aducă aminte de sfinți. Pe Vasiliki o fac Viki; pe Zoe, Zozo, spunând astfel de două ori "Zoo"[24]. Au pus sărbătoarea mamei, a lui mai, aprilie... Peste puțin vor spune: "Astăzi este sărbătoarea anghinarei[25], cealaltă a chiparosului, în cutare ziua de naștere a celui ce a inventat bomba atomică sau fotbalul". Dar nu va lăsa Dumnezeu...



[24] Zoo înseamnă animal.
[25] Legumă ce crește în zona mediteraneană.



CAPITOLUL 4

Tradiția ortodoxă

"Iisus Hristos ieri și azi și în veci este Același"[26]

Părinte, adesea se vorbește despre "înnoire în Biserică", ca și cum Biserica îmbătrânește și are nevoie de înnoire!

– Da, a îmbătrânit!... Dar chiar și cei care nu au evlavie, dar au puțină minte, nu sunt de acod cu înnoirile pe care le fac acum, ci caută să afle cele vechi. Nu-i mișcă deloc, de pildă, icoanele noi, ci își dau seama de valoarea icoanei vechi. Și aceasta o fac cei ce au puțină minte, dar cu cât mai mult cei ce au evlavie. De aici poți înțelege cât de greșite sunt cele pe care le spun despre "înnoire" etc.

Astăzi, dacă cineva încearcă să țină puțin tradiția, să țină posturile, să nu lucreze în sărbători, să fie evlavios, vor spune unii: "Unde se trezește omul acesta? S-au dus astfel de lucruri. Acestea au fost pentru vremurile vechi!". Și dacă le răspunzi ceva, îți vor spune: "În ce epocă trăiești? Acestea nu se mai fac

[26] Evr. 13, 8.

acum". Încet-încet le iau drept basme. Dar Apostolul spune: "Iisus Hristos ieri și azi și în veci este Același". Dacă nu poate cineva să respecte aceste porunci, cel puțin să spună: "Dumnezeule, am greșit!" și atunci Dumnezeu îl va milui. Dar acum, cel care nu respectă poruncile caută să impună aceasta și celuilalt, pentru că este mustrat de conștiință. Ia un demonizat și pune-l într-o atmosferă duhovnicească și vei vedea că se va întoarce încolo și încoace. Nu va putea sta într-un loc, deoarece este silit de atmosferă. La fel și aceștia, sunt mustrați de conștiință și de aceea încearcă să o înăbușe spunând acele cuvinte. Valorile le consideră depășite și vechile rânduieli încearcă să le înlocuiască cu neorânduieli. Mare stricăciune există în lume! Frumusețea duhovnicească o socotesc urâțenie. Adică pentru mireni frumusețea duhovnicească este urâțenie lumească. Iată, dacă iei un călugăr și-i tai părul, cât de urât se face! Dar această urâțenie mirenii o consideră frumusețe.

Și uită-te, acum se luptă cu Biserica, se nevoiesc pentru distrugerea ei. Bine, să zicem că nu cred, învață ateismul, dar să nu recunoască binele pe care îl face Biserica și să se lupte cu ea? Lucrul acesta arată multă răutate. Să nu recunoască, de pildă, că Biserica apără copiii, îi ajută să nu devină haimanale, ci oameni buni? Aceștia împing pe copii la rău, îngăduie în mod liber distrugerea lor. În timp ce Biserica învață: "Tânărul să fie cuminte, să-i respecte pe ceilalți, să se păstreze curat, ca să ajungă un om corect în societate". Dar lucrurile vor veni iarăși la locul lor. În Rusia, o bătrână se ruga în genunchi într-o biserică lângă o coloană.

Merge o femeie tânără, ce era și mare om de știință, și-i spune: "Acestea sunt lucruri depășite". Atunci bătrâna i-a răspuns: "La această coloană unde mă rog și plâng eu acum, vei veni după o vreme și tu și vei plânge. Ale voastre vin și trec, dar creștinismul nu va trece niciodată".

Respect față de tradiție

Mulți Sfinți Mucenici, atunci când nu știau dogma, spuneau: "Cred ceea ce au hotărât Sfinții Părinți". Dacă cineva spunea aceasta, mărturisea! Adică nu știa să aducă dovezi prigonitorilor pentru credința lor și să-i convingă, ci avea încredere în Sfinții Părinți. Se gândea: "Cum să nu am încredere în Sfinții Părinți? Aceștia au avut și mai multă experiență, căci erau virtuoși și sfinți. Cum să primesc eu o neghiobie? Cum să sufăr să hulească cineva pe Sfinții Părinți?". Să avem încredere în tradiție. Astăzi, din păcate, a intrat politețea europeană și vor să arate că fac binele. Vor să arate superioritatea, dar în cele din urmă merg înspre a se închina diavolului celui cu două coarne. "Să existe o singură religie", îți spun, și le nivelează pe toate. Au venit și la mine unii și mi-au spus: "Toți cei care credem în Hristos să facem o religie". "Aceasta este, le-am spus, ca și cum am lua aur de atâtea carate și toate cele ce au fost separate de el și le-am amesteca din nou ca să facem una. Este corect să le amestecăm iarăși? Întrebați un aurar: este bine să amestecăm zgura cu aurul? S-a dus atâta luptă ca să strălucească

dogma". Sfinții Părinți au știut ceva atunci când au interzis legăturile cu cel eretic. Dar astăzi spun: "Nu numai cu cel eretic, dar și cu budistul și cu închinătorul la foc și cu închinătorul la diavol să ne rugăm. Trebuie ca și ortodocșii să se afle la rugăciunile și conferințele lor. Este o prezență". Ce prezență? Le rezolvă pe toate cu rațiunea și justifică cele ce nu se pot justifica. Duhul european crede că și problemele duhovnicești pot intra în Piața Comună.

Unii dintre ortodocși, care pe toate le tratează cu ușurătate și care vor să facă, chipurile, "misiune", convoacă conferințe cu heterodocșii ca să trâmbițeze peste tot, crezând că astfel vor propovădui Ortodoxia, dar de fapt făcând împreună cu cei rău slăvitori o "salată" ecumenică. După aceea stiliștii încep propaganda lor și apucă în cealaltă extremă. Spun și hule despre Tainele celor de pe stil nou etc. și smintesc greu suflete care au evlavie și sensibilitate ortodoxă. Heterodocșii, pe de altă parte, vin la conferințe, fac pe dascălii, iau tot materialul duhovnicesc bun ce-l află la ortodocși, îl trec prin atelierul lor, pun vopseaua și firma lor și apoi îl prezintă ca model. Iar lumea ciudată de astăzi este impresionată de astfel de lucruri ciudate, după care se distruge duhovnicește. Dar Domnul, atunci când va trebui, va ridica din nou un Marcu Evghenicul și un Grigorie Palama, care vor aduna pe toți frații noștri care s-au smintit și s-au depărtat de Biserică să mărturisească credința ortodoxă și să întărească Tradiția, pricinuind astfel bucurie mare Maicii noastre Biserica.

Dacă am fi trăit după Sfinţii Părinţi, toţi am fi avut deplină sănătate duhovnicească, pe care ar fi invidia-t-o toţi heterodocşii şi astfel şi-ar fi lăsat înşelăciunile lor bolnăvicioase şi s-ar fi mântuit fără predică. Acum ei nu mai sunt mişcaţi de tradiţia noastră patristică sfântă, ci vor să vadă şi continuitatea noastră patristică, adică adevărata noastră înrudire cu Sfinţii noştri. Ceea ce se cere fiecărui ortodox este să pună neliniştea cea bună şi în heterodocşi, adică să înţeleagă aceia că se află în înşelare şi astfel să nu-şi odihnească în mod mincinos gândul lor şi să se lipsească atât în această viaţă de binecuvântările bogate ale Ortodoxiei, cât şi în cealaltă viaţă de şi mai multele şi veşnicele binecuvântări ale lui Dumnezeu. Vin acolo la Colibă unii tineri catolici cu foarte bună intenţie, pregătiţi să cunoască Ortodoxia. "Vrem să ne spui ceva ca să ne folosim duhovniceşte", îmi spun. "Uitaţi-vă, le răspund, luaţi Istoria Bisericii şi veţi vedea că odinioară am fost împreună şi unde aţi ajuns după aceea. Aceasta vă va ajuta mult. Faceţi aceasta, şi altă dată vom discuta mai multe".

Mai demult oamenii aveau respect faţă de ceva pe care îl aveau, de pildă, de la bunicul, şi de aceea îl păstrau ca obiect de valoare. Am cunoscut un avocat foarte bun. Casa lui era simplă şi-l odihnea nu numai pe el, ci şi pe vizitatori. Odată mi-a spus: "Acum câţiva ani, Părinte, cunoscuţii mei mă luau în râs pentru mobila veche ce-o am. Acum însă vin şi le admiră ca pe nişte antichităţi. În timp ce eu o folosesc şi mă bucur de ea, pentru că îmi aduce aminte de tatăl meu, de mama, de bunica, de bunici, şi aceasta mă mişcă

sufleteşte, aceia adună diferite lucruri vechi, îşi împodobesc saloanele caselor cu ele, făcându-le să arate ca nişte magazine de antichităţi, ca prin ele să se destindă sufleteşte şi să uite oarecum stresul lumesc". Mai demult o monedă oricât de mică era ţinută ca o mare avere, căci era de la mama sau de la bunicul. Astăzi, dacă are cineva de la bunicul său o liră de aur, de pildă, şi dacă este mai mică cu o sută de drahme faţă de o altă liră, o schimbă. Nu preţuieşte nici pe mama, nici pe tatăl său. Încet-încet intră acest duh european şi la noi şi ne ia pe toţi înainte.

Îmi aduc aminte că atunci când am mers pentru prima dată în Sfântul Munte, la o obşte era stareţ un bătrânel ce avea multă evlavie. Păstra cu evlavie nu numai culioanele stareţilor chiliei, care locuiseră mai înainte acolo, dar şi calupurile pe care fuseseră făcute acele culioane. Avea şi cărţi vechi şi diferite manuscrise, pe care le păstra legate frumos într-o bibliotecă bine închisă, ca să nu se prăfuiască. Cărţile acelea nu le folosea, ci le ţinea închise. "Eu nu sunt vrednic să citesc astfel de cărţi, spunea. Voi citi cele simple, Patericul, Scara". După aceea a venit la chilie un monah tânăr – acesta în cele din urmă n-a rămas în Sfântul Munte – care i-a spus: "De ce aduni aici gunoaie?". Şi a luat calupurile să le ardă. Plângea sărmanul bătrânel şi spunea: "Acestea sunt de la stareţul meu, cu ce te deranjează? Avem atâtea camere; lasă-le într-un colţişor". Din evlavia pe care o avea, ţinea nu numai cărţile, obiectele, culioanele, dar chiar şi acele calupuri! Atunci când există respect faţă de lucrurile mici, există mult respect şi faţă de cele mari. Iar când nu există

respect față de cele mici, nu există nici față de cele mari. În felul acesta păstrau tradiția Sfinții Părinți.

În monahism să ținem cele probate

– Părinte, atunci când o soră este nou venită într-o ascultare și află acolo o oarecare rânduială, este corect să facă schimbări?

– Nu, să nu facă schimbări de la început, chiar de ar fi singură la acea ascultare. Lucrul acesta l-au făcut obștile noi care au mers în mânăstiri vechi; n-au respectat experiența celor bătrâni. Atunci când cineva procedează astfel și-și face schimbările lui, desființând vechile Tipice, adică rânduiala ce exista mai demult. Și lucrurile probate care ajutau în călugărie, acela nu numai că nu se întemeiază pe tradiție, dar nu are nici respect față de tradiție. Mai târziu însă vor înțelege cât de prețioase au fost cele pe care le-au schimbat. Aceia care au așezat acestea știau ceva. Orice există de demult în monahism este bine cântărit; este din experiență. Vezi, și într-o meserie trebuie să se respecte regulile ei. Ca tâmplar, cum am fost, știu că o masă de regulă are 80 de cm înălțime, scara 27 de cm lățime. Toate acestea sunt probate, verificate; iar ucenicul trebuie să le primească ca atare; nu-i trebuie explicație. Ele sunt rodul experienței și de aceea este nevoie de încredere în meseriaș și respect față de experiența lui. Cel ce nu respectă regulile meseriei nu va face treabă bună, ci va face masa sau joasă, sau înaltă etc.

Am schimbat multe Colibe; sunt... capsocalivit! Ori de câte ori am făcut schimbări la uși, la cuie[27], în cele din urmă am înțeles că toate fuseseră puse cu un scop bine gândit. De aceea acum, la început, deși îmi vine greu, nu fac totuși nici o schimbare. Nu scot nici un cui din pereți. Dacă eu, lipsitul de experiență, le scot, după ce mă voi gândi bine le voi pune iarăși în locul în care au fost, de data aceasta stricând și tencuiala, pentru că părintele ce a fost mai înainte nu le-a pus la întâmplare. Ca să fie, de pildă, un cui acolo în perete, înseamnă că a fost pus acolo pentru ca să agăți o flanea, o rasă. La o Chilie (Chilia Sfântului Ipatie de la Katunakia) unde am mers, la fiecare colț era câte un baston gros și încovoiat. Le-am luat și le-am dat închinătorilor. Dar după aceea am înțeles că Părintele de mai înainte le pusese astfel pentru a le avea la îndemână atunci când trebuia să alunge șerpii, care erau destul de mulți în acea parte.

Lucrul cel mai important este să țineți cele ce sunt probate. Altfel se duce tradiția și rămâne călcarea de lege. Ce înseamnă tradiție și ce înseamnă călcare de lege! Cât de mult diferă una de alta! Oare călcarea de lege s-o facem tradiție? Astăzi unele mănăstiri fac ceea ce le convine și consideră că acel lucru este tradițional, și în loc să devină tradiționale se fac... călcătoare de lege. Cum va veni după aceea discernământul duhovnicesc, dacă nu există sensibilitatea duhovnicească? Vedeți, în monahism este nevoie de altă linie; nu de cea militară, nici de cea socială și nici de cea

[27] Cuie ce serveau de cuiere.

cooperatistă, ci de cea monahală, cea încercată, care are trăsătura liniei patristice. Câteodată se poate numi linie "patristică" și cealaltă linie monahală, de suprafață, dar care nu are nici o legătură lăuntrică cu monahismul și cu Sfinții Părinți, ci o numesc așa numai pentru că au citit pe Sfinții Părinți.

Unele mănăstiri noi funcționează astăzi ca niște fundații. Desigur, sunt oarecum îndreptățite pentru că n-au aflat aluat. Ar fi putut însă întreba mănăstirile vechi. După stăpânirea turcească, după ce primele mănăstiri au reînceput viața monahală, nu exista aluat duhovnicesc. Bavarezii au distrus mănăstirile ce existau pentru a le lua averile. Chiar și ordin au dat ca monahii să se însoare și astfel să fie distruse mănăstirile. Pe de altă parte, monahii noștri nu au căutat să afle cum a fost monahismul mai demult și astfel să se întoarcă la tradiție. Ci au văzut că mănăstirile aveau vaci, viței și au spus: "Iată, acesta este monahismul; să aibă vaci și viței!". Mănăstirile aveau într-adevăr vaci, viței, porci, deoarece sub stăpânirea turcească toți creștinii care aveau avere, animale etc., le dădeau sărmanii la mănăstiri ca să nu le ia turcii. La mănăstiri mergea lume bolnavă, oropsită și mânca pâine. Îi hrăneau și pe aceștia, îi hrăneau și pe cei săraci. Toți scăpătații mergeau la mănăstire. Atunci nu existau fundații, de aceea monahii erau nevoiți să se ocupe și cu animalele, ca să ajute lumea. Mai târziu, când nu mai exista această situație grea, mănăstirile au continuat să aibă viței, vaci, oi etc., astfel încât mulți oameni duhovnicești ai acelei vremi au spus cu dezamăgire: "Iată, acesta este monahismul nostru!" și de

aceea au mers să ia de la apuseni monahismul lor, cu misiunile lor și cu toate cele apusene. Nu s-au întors înapoi la tradiția noastră să vadă ce s-a întâmplat și să se gândească: "Bine, acestea au rămas din timpul stăpânirii turcești. Atunci nu puteau trăi monahicește așa cum ar fi trebuit. Este o boală provenită din vechea situație. Acum trebuie să ne întoarcem iarăși la tradiție". Dar aceștia nu s-au întors la tradiția noastră, ci s-au întors la starea apusenilor. Au luat modele de acolo, ca să le aplice aici. Aceasta este greșeala lor, că nu s-au întors la tradiție. Vezi, turcii respectau proprietățile mănăstirești, pentru că și ei înșiși vedeau de multe ori minuni făcute de Sfinții noștri, iar de la mănăstiri cereau ajutor dumnezeiesc și nu găzduire.

Se vor întoarce iarăși la cele vechi

Mai târziu oamenii vor prețui faptul că astăzi creștinii țin cinstea, credința și toată măreția Bisericii. Și veți vedea că se vor întoarce iarăși la cele vechi. Tot astfel cum s-a întâmplat și cu pictura. Într-o vreme nu puteau înțelege arta bizantină și loveau picturile de pe pereți cu tesla ca să dea jos tencuiala veche și s-o refacă, pictând alte icoane, ale Renașterii. Acum, după atâția ani, recunosc valoarea artei bizantine. Mulți care nici măcar nu au evlavie, chiar și atei, scot la iveală de sub tencuieli vechile picturi care au pe ele loviturile de teslă. Astfel și toate acestea pe care acum le aruncă socotindu-le nefolositoare, încet-încet le vor căuta.

Vezi și cu muzica bizantină cum vin lucrurile la locul lor? Copiii mici au învățat muzica bizantină. Mai

demult greu găseai unul care să știe muzică bizantină. Acum chiar și copiii mici știu, și tocmai aceasta îi pune pe gânduri pe ceilalți. Și ce "floricele" dulci are muzica bizantină! Mai ales cele curat bizantine au o frumusețe deosebită, mlădieri dulci. Unele subțiri ca ale privighetoarei, altele ca valul ușor, iar altele dau o măreție deosebită cântării. Toate redau și accentuează înțelesuri dumnezeiești. Cu toate acestea rar auzi aceste mlădieri frumoase. Cei mai mulți care cântă le rostesc incomplet, ciuntite, șablonate. Lasă goluri, găuri. Și ceea ce este mai grav este că le cântă fără accent. Mă mir, oare aceste cărți ale lor nu au accente? Sunt fără accente, ca gramatica de astăzi? Le cântă cu desăvârșire superficial, fără intonație, ca și cum ar fi trecut cu vălătucul și le-ar fi nivelat pe toate. Pa-ni-zo, zo-ni-pa[28], și nu iese nimica. Unii cântă, dar fără nici o simțire a inimii, de parcă ar șuiera. Alții le intonează pe toate cu putere, sacadat și ințepat, de parcă ar bate cuie cu tesla. Da, cu adevărat, cântă ori cu desăvârșire fără vlagă, ori prea puternic! Nu te înalță lăuntric, nu te schimbă, deși atât de dulce este muzica curat bizantină! Ea liniștește sufletul, îl înmoaie. Psalmodierea adevărată este o revărsare a stării duhovnicești lăuntrice. Este desfătare dumnezeiască! Adică inima se bucură de Hristos și omul vorbește lui Dumnezeu cu o inimă îmbătată de veselie. Când cel care cântă trăiește cântarea, participă cineva la ceea ce cântă, atunci se schimbă în sensul cel bun, și el însuși și cei care îl ascultă. Cu mulți ani în urmă un oarecare cântăreț

[28] Note ale muzicii bizantine.

bătrân a mers în Sfântul Munte și s-a făcut de râs. Părinții cântau tradițional. L-au luat și pe acesta să cânte împreună cu ei, dar el nu făcea "floricelele" aghiorite, pentru că nu le știa. Aghioriții le aveau din tradiție. După aceea a intrat la gânduri și acesta și alții câțiva. A intrat neliniștea cea bună, au căutat, au citit, au ascultat cântăreți bătrâni care cântau după tradiție și au aflat "floricelele" pe care le aveau cei vechi.

Și turcii au luat muzica de la Bizanț atunci când au venit în Asia Mică. De aceea cântările turcești mișcă sufletul într-un anumit fel, și poporul spune: "Să cânți turcește, să vorbești franțuzește și să scrii grecește". Și aceasta nu înseamnă că toți turcii au voce bună, dar chiar și cei care nu au, cântă cu sete, din toată inima. Unii dintre ai noștri nu știu că amanedele[29] sunt bizantine și spun că noi am luat muzica bizantină de la turci. Dar turcii când au venit din adâncurile Asiei nu aveau nici muzică, nici altceva și au luat ifosul muzicii bizantine.

– Părinte, cum le plac catolicilor cântările acompaniate de orgă?

– Mă întrebi cum de le plac? "Secularizare", îți spun aceia. Îți aduci aminte de acele călugărițe catolice din Franța, care cântau la Înviere "Hristos a înviat" și dansau un dans modern cu o icoană? Făceau... Paștile! Icoana o ținea stareța lor. Schimbare, schimbare și vezi unde au ajuns. Am auzit odată un monah tânăr cântând o doxologie puțin ciudată. "Bine, mi-am spus în sinea mea, dar ce este aceasta pe care o cântă?". Iar

[29] Cântări laice turcești.

după aceea l-am întrebat: "A cui este doxologia?". "A lui Petru Peloponisiul, îmi spune, dar am îndreptat-o". "Ai îndreptat-o?", îl întreb. "Bine, dar nu am și eu dreptul să îndrept?", îmi spune. "Să faci o doxologie a ta, dacă vrei, dar să nu strici una deja făcută". S-a dus, a făcut niște schimbări la ea și după aceea spunea: "Este aghioritică". Este trebuință de multă luare aminte. Nimeni să nu schimbe cele vechi. Dacă vrea să facă ceva al său și să-și pună și numele, are dreptul. Dar să ia și să schimbe cele vechi este lipsă de evlavie. Face ca unul care nu știe pictură și merge să corecteze o icoană veche. Dacă vrea, să facă o icoană a sa, nu să distrugă o altă icoană.

Lumea nu poate sta fără credință

Au încercat să desființeze religia deoarece credeau că religia creează probleme. Acum încet-încet văd și ei că omul, atunci când nu crede, nu are frână și devine fiară; nu poate sta fără idealuri. Un ziarist a mers la un politician vechi, comunist, și l-a întrebat: "La ce anume trebuie să ia aminte politicienii de astăzi ca să reușească și la ce, ca să nu eșueze?". Și acela a răspuns: "Noi am eșuat deoarece ne-am pus cu Biserica". Cu alte cuvinte, comuniștii, care nu cred și nu au nici o năzuință duhovnicească, au înțeles faptul că nu se pot pune cu Dumnezeu. Acum[30] în Serbia au început să zidească Biserici în unele locuri. După aceea au văzut

[30] S-a spus în iunie 1985.

din statistici că acolo unde există Biserică există mai puțini bolnavi psihici, se fac mai puține crime etc. Nu cred, dar ca să nu dea medicamente pentru boli psihice, fac Biserici. Și Ceaușescu, cu toate că a fost "ceaușul lui eshu"[31] (necuviinței), cu toate că spunea despre Creștinism că e opiul poporului etc., spunea totuși că creștinii sunt oameni buni. Pentru că toți cei ce credeau aveau frână; nu făceau neorînduieli. În timp ce ceilalți, care nu credeau, le făceau pe toate praf. Câți sfinți vom avea din Rusia! Acum se iau de comunism. Iar comuniștii încearcă să le justifice pe toate. "Lenin și Marx, spun ei, au fost de acord cu Hristos, dar n-au înțeles duhul Lui, de aceea au făcut crime etc.". Și aceasta pentru că s-au ridicat creștinii: "Vrem să revenim la tradiția noastră veche, la religia noastră". Și deorece nu pot stăpâni acum lumea, spun și aceștia: "Să revenim la tradiția noastră veche". Și mai spun că toate acestea pe care le-au făcut la Revoluție le-au făcut, chipurile, pentru că n-au înțeles duhul lui Hristos!

Va veni ceasul când și cârmuitorii cei necredincioși, nu numai cei credincioși, vor înțelege că, dacă nu există credință, lumea nu poate sta, și de aceea vor impune într-un fel oamenilor să creadă ca să poată ține lumea. Va veni o vreme când, de nu vei face rugăciune, într-o zi te vor închide în închisoare! Vei da socoteală celui mai mare dacă te-ai rugat sau nu!... Și astfel lucrurile vor veni la locul lor.

[31] Joc de cuvinte subtil al bătrânului; în greacă "αισχου" = necuviință; deci, ceaușul necuviinței".

– Părinte, cum oare unele locuri au oameni buni?

– Pentru că au existat acolo oameni buni, care au lăsat o rânduială bună și acum ea se continuă acolo. Nu pământul este cel ce scoate oameni buni. Atunci când un loc are o tradiție bună sau rea, ea se continuă. În Epir era un sat oarecare, la granița cu Albania, în care locuitorii lui mergeau la Vecernie, la Sfânta Liturghie și chiar la Pavecerniță atunci când se făcea. Și trăiau raiul încă din această viață, iar în cealaltă vor merge în el. Aceștia s-au folosit pe ei înșiși, au ajutat și următoarea generație și au creat o continuitate bună. Și atunci când oamenii se află într-o tradiție bună, ea se continuă. Pe când în satul vecin toți furau. Din satul acela a ieșit un preot, dar și acela fura icoane din biserică. Și nu că în acest sat pământul era altfel, ci oamenii aveau acel rău obicei. Au lăsat astfel un obicei rău, care se continuă și acum. Este trebuință de multă osteneală ca să se introducă acolo o tradiție bună. Și uită-te, atunci când cineva este rău, toți încearcă să dovedească că nu este din părțile lor și îi caută originea. Iar când cineva este sfânt, fiecare caută să apuce mai întâi și să-l facă al lui. Ca pe Sfântul Cozma Etolianul. Deși este din Grecia continentală, l-au pus printre sfinții epiroți, deoarece tatăl lui era din Gramenohoria Epirului; și aceasta vrând-nevrând Sfântul.

Am cunoscut un creștin care atunci când vorbea își mișca mereu degetul cu nervozitate. După aceea și copiii lui își mișcau degetul atunci când vorbeau, și aceasta pentru că și copiii împrumută toate obiceiurile

tatălui lor. Le copiază întocmai. Dar scopul este să ia cineva numai binele, pentru că altfel se iveșnicește răul. Îmi aduc aminte de unul care a mers la o mânăstire de sine, dar acolo nu se simțea mulțumit sufletește și voia să plece. Atunci starețul lui i-a spus: "Mai fă puțină răbdare, căci lucrurile se vor schimba". Iar ucenicul său i-a spus: "Părinte, dar cum se vor schimba lucrurile? Căci ucenicul Bătrânului cutare este exact ca Bătrânul lui. Ucenicul cutăruia este exact ca acela. Atunci cum se vor schimba lucrurile?". Când într-o mânăstire sau într-o obște există un rău vechi și ucenicii nu au neliniștea cea bună și copiază tot ceea ce află, atunci se iveșnicește o stare rea. În timp ce, dacă există neliniștea cea bună la ucenici, atunci se poate schimba o stare rea și să se facă bună. În felul acesta se pot iveșnici și binele și răul.

Ceea ce am înțeles este că toate acestea pe care le avem astăzi, fie cărți patristice, fie tipice, sunt ceva de foarte mică însemnătate, adică asemenea rămășițelor care rămân după culesul strugurilor. De aceea trebuie să luăm aminte ca să se păstreze puțin aluat. Și fiindcă suntem creștini, avem mare datorie și nu avem dreptul să lăsăm o tradiție rea.

Cu câțiva ani mai înainte[32] la Geneva, s-au adunat câțiva teologi, profesori universitari etc., și au făcut un pre-sinod. Au propus să se desființeze postul Nașterii Domnului și al Sfinților Apostoli și din Postul Mare să taie vreo două săptămâni, deoarece și așa lumea nu postește. Au mers profesori și de aici. Atât de mult

[32] S-a spus în 1992.

m-am supărat atunci când au venit și mi-au spus acestea, încât am strigat la ei: "Vă dați seama ce faceți? Dacă unul este bolnav, este îndreptățit să mănânce, nu se află sub canon. Dacă unul nu este bolnav, dar a mâncat din slăbiciune, să se smerească și să spună: "Dumnezeule, iartă-mă că am greșit!". Nu-l va spânzura Hristos. Dar dacă nu este bolnav, atunci să țină postul. Cel indiferent mănâncă orice și nu-l interesează. Așadar lucrurile merg normal. Dacă cei mai mulți nu țin posturile, și mai ales fără un motiv serios, și mergem să-i odihnim pe aceștia și să desființăm posturile, de unde vom ști cum va fi generația următoare? Se poate să fie mai bună și va putea ține o astfel de scumpătate. Cu ce drept să le desființăm pe toate acestea, dacă lucrurile sunt simple?". Apusenii au o oră de post înainte de Sfânta Împărtășanie. Vom merge și noi cu duhul acesta? Să ne binecuvântăm slăbiciunile și căderile noastre? Nu avem dreptul ca din pricina slăbiciunilor noastre să facem un creștinism după măsura noastră. Și puțini de ar fi cei ce pot, trebuie ca pentru ei să se țină rânduiala. Bolnavul, dacă se află într-un mediu străin, să mănânce fără să-l vadă ceilalți, ca să nu se smintească. Să-și ia, de pildă, iaurtul său și să-l mănânce acasă. Cineva mi-a spus: "Dar aceasta este fățărnicie". "De ce nu te duci în piață să păcătuiești, îi spun, ca să fii mai sincer?". Cum le mai înfățișează pe toate diavolul! Facem o Ortodoxie a noastră și explicăm în felul acesta pe Sfinții Părinți și Evanghelia. În vremea noastră când există atâția oameni culți, ar trebui să strălucească Ortodoxia. Vedeți un singur sfânt, precum Nicodim Aghioritul, câte a

făcut. Câte cuvinte nu a scris, câte cărți, toate sinaxarele. Știa toate bibliotecile pe de rost. Și nu avea nici multiplicator, nici computer.

Pe cât poate cineva, să se facă un creștin corect. Atunci va avea simțire duhovnicească. Mult-puțin, îl va durea și de Ortodoxie și de Patria sa și va simți și datoria ce o are ca grec. Așadar, de acum înainte dacă va afla ceva, se va interesa, se va nelinişti, se va ruga. Dar dacă va trebui să i se spună mereu: "Interesează-te de aceasta, interesează-te de cealaltă", va fi ca o roată pătrată care trebuie mereu împinsă ca să meargă înainte. Scopul este ca omul să se împingă singur dinlăuntru. Atunci se va rostogoli ușor, ca roata cea rotundă. Și dacă cineva devine un creștin adevărat, este împins dinlăuntru, după care Dumnezeu îl va lumina și va cunoaște mai mult despre un anumit lucru decât cel care îl studiază; și nu numai atât, ci va cunoaște mult mai multe lucruri. Unul ca acesta știe nu numai pe cele scrise, dar și pe cele ce se gândesc să le scrie. Ați înțeles? Vine iluminarea dumnezeiască și atunci toate lucrările lui sunt luminate.

Moștenirea atât de prețioasă pe care ne-a lăsat-o Hristos nu avem dreptul să o facem să dispară în zilele noastre. Vom da răspuns înaintea lui Dumnezeu de aceasta. Noi, acest neam mic, am crezut în Mesia și ni s-a dat binecuvântarea să luminăm toată lumea. Vechiul Testament s-a tradus în limba greacă cu mai bine de o sută de ani mai înainte de venirea lui Hristos. Câte au tras primii creștini! Viața lor se primejduia mereu. Ce nepăsare există astăzi!... Și tocmai astăzi, când putem lumina neamurile fără să simțim durere, și fără

să ni se primejduiască viaţa noastră, să devenim mai nepăsători?

Astăzi avem puţină pace, dar ştii câte au tras cei de demult pentru a ne bucura de ea? Câţi nu s-au jertfit? Astăzi n-am fi avut nimic dacă nu s-ar fi jertfit aceia. Şi fac o comparaţie: cum au putut atunci să păstreze credinţa, deşi li se primejduia viaţa, şi cum astăzi, fără nici o silire, pe toate le nivelează. Toţi cei care nu şi-au pierdut libertatea lor naţională nu înţeleg aceasta. Eu le spun: "Dumnezeu să păzească să nu vină barbarii şi să ne necinstească!", iar ei îmi spun: "Şi ce vom păţi?". Auzi vorbă?... Oameni de nimic! Astfel de oameni sunt astăzi. Dă-le bani, maşini şi nu-i interesează nici de credinţă, nici de cinste, nici de libertate.

Ca greci, Ortodoxia noastră o datorăm lui Hristos şi Sfinţilor Mucenici şi Părinţi ai Bisericii noastre, iar libertatea noastră o datorăm eroilor Patriei, care şi-au vărsat sângele pentru noi. Suntem datori să cinstim şi să păstrăm această moştenire sfântă şi nu s-o facem să dispară în zilele noastre. Este păcat să se piardă un astfel de neam! Şi vedem acum că, precum înainte de a începe un război, se face mobilizarea rezerviştilor prin scrisori personale, tot astfel şi Dumnezeu prin chemări personale Îşi adună oamenii Săi, ca să se păstreze ceva aluat şi să se mântuiască făptura Sa. Nu va lăsa Dumnezeu, dar trebuie ca şi noi să facem tot ceea ce putem omeneşte, iar pentru ceea ce nu putem face omeneşte, să facem rugăciune ca să ajute Dumnezeu.



CUPRINS

PARTEA A DOUA
CIVILIZAŢIA CONTEMPORANĂ

PARTEA A TREIA
DUHUL LUI DUMNEZEU ŞI DUHUL LUMII

PARTEA A PATRA
BISERICA ÎN EPOCA NOASTRĂ



La editura noastră au apărut:

- **"Epistole"**, *Cuviosul Paisie Aghioritul*
- **"Cuviosul Hagi Gheorghe"**, *Cuviosul Paisie Aghioritul*
- **"Sfântul Arsenie Capadocianul"**, *Cuviosul Paisie Aghioritul*
- **"Flori din Grădina Maicii Domnului"**, *Cuviosul Paisie Aghioritul*
- **"Cuviosul Iosif Sihastrul"**, *Monahul Iosif Vatopedineanul*
- **"Crâmpeie de viață"**, *Arhim. Epifanie Teodoropulos*
- **"Familiei ortodoxe, cu smerită dragoste"**, *Arhim. Epifanie Teodoropulos*
- **"Fericitul Iacov Țalichis"**, *prof. Stelian Papadopulos*
- **"Patriarhii sau Pământul Canaanului"**, roman religios
- **"Gândurile și înfruntarea lor"**, *Ierom. Benedict Aghioritul*
- **"Cu durere și dragoste pentru omul contemporan"** (Vol. 1), *Cuviosul Paisie Aghioritul*
- **"Trezire duhovnicească"** (Vol. 2), *Cuviosul Paisie Aghioritul*
- **"Nevoință duhovnicească"** (Vol. 3), *Cuviosul Paisie Aghioritul*
- **"Sfântul Andrei cel nebun pentru Hristos"**, *Arhim. Ignatie* – Sfânta Mănăstire Paraclitu
- **"Sfântul Nicolae Planas"**, *Monahia Marta*
- **"Fericitul Stareț Gheorghe Karslidis"**, *Monahul Moise Aghioritul*
- **"Starețul Varsanufie"**, (Sfaturi către monahi și omilii duhovnicești), *Mitropolitul Meletie de Nicopole*
- **"Patimile și vindecarea lor"**, *Ierom. Benedict Aghioritul*
- **"Cuviosul David «Bătrânul»"** – Mănăstirea Cuviosul David, Eubeea
- **Acatistul și Paraclisul Maicii Domnului**
- **Carte de rugăciuni**
- **"Parastasele și folosul lor"**, *Ierom. Benedict Aghioritul*
- **Acatistul și Paraclisul Sfinților Ciprian și Iustina**
- **"Părintele Paisie mi-a spus"**, *Atanasie Rakovalis*
- **"Viața de familie"** (Vol. 4), *Cuviosul Paisie Aghioritul*

Vor apărea:

- **"Bătrânul Arsenie"**, *Monahul Iosif*
- **"Cuviosul Efrem Katunakiotul"**, *Ierom. Iosif Aghioritul*
- **"Maeștrii-*Guru*, tânărul și Părintele Paisie"**, *Dionisie Farasiotul*
- **"Karyes – Colina Sfinților" (Sfinții Rafail, Nicolae și Irina)**, *Vasilichi Ralli*

În Colecția Muzică Bizantină au apărut:

- **Buchet muzical athonit – Sfânta Liturghie** – vol. 1
- **Buchet muzical athonit – Vecernia** – vol. 2
- **Buchet muzical athonit – Utrenia** – vol. 3
- **Paraclisul Maicii Domnului**
- **Slujba Învierii**
- **Buchet muzical athonit – Polieleele** – vol. 4
- **Buchet muzical athonit – Anastasimatarul** – vol. 5
- **Slujba Sfântului Acoperământ**

Vor apărea:

- **Buchet muzical athonit – Psaltirionul** – vol. 6